

અનિર્દેશી અમૃત

કળશ : ૧

સ્વામિશ્રીજી

(ગુરુહરિ પ.પૂ. સ્વામીશ્રીની પરાવાણી)

અનિર્દેશી અમૃત

(કળશ-૧)

ગુરુહરિ સુવર્ણદીક્ષા મહોત્સવ વર્ષ
(પ્રગટ ગુરુહરિ પ.પૂ. હરિપ્રસાદસ્વામીશ્રીના ૫૦મા દીક્ષા મહોત્સવ વર્ષે)

(i)

❀ **અનિર્દેશી અમૃત** (કળશ-૧)
Anirdeshi Amrut (Kalash-1)

❀ **પ્રથમ આવૃત્તિ :** સંવત ૨૦૭૧, આસો સુદ પુનમ-શરદપૂર્ણિમા
સોમવાર, તા. ૨૬-૧૦-૨૦૧૫

❀ **પ્રકાશક :** શ્રીહરિ આશ્રમ
હરિધામ, સોખડા-૩૯૧૭૪૫
તા.જિ. વડોદરા, ગુજરાત

❀ **કોપીરાઈટ :** © આ પુસ્તકની કોઈપણ વિગત :
(લખાણ, પ્રસંગચિત્રો તથા અન્ય ફોટોગ્રાફ્સ કે તેના
અંશો) કોઈપણસ્વરૂપે રજૂ કરવા પૂર્વે, પ્રકાશકની લેખિત
પરવાનગી મેળવવી અનિવાર્ય છે.

❀ **પ્રત :** ૩૨૦૦

❀ **મૂલ્ય :** ₹ ૫૦/-

❀ **સંકલન :**
પૂ. પ્રબોધસ્વામી, પૂ. સર્વાતીતસ્વામી

❀ **પરામર્શન અને સંપાદન :**
પૂ. દાસસ્વામી, પૂ. ત્યાગવલ્લભસ્વામી, પૂ. સુહૃદસ્વામી

❀ **ડી.ટી.પી. :** ‘પરાદર્શન’, હરિધામ, સોખડા.

❀ **મુદ્રણસ્થાન :** બિન્દુ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસ, પટેલ એસ્ટેટ, વડોદરા

પ્રત્યક્ષ ગુણાતીત સ્વરૂપને સર્વસ્વ માની
પોતાના આત્માની ભૂલકુંચાત્રા કરી રહેલા,
સમગ્ર આત્મીયસમાજના
મુક્તોના હસ્તકમળમાં
આત્મીયભાવે અર્પણ !

વ્હાલા આત્મીયસ્વજનો !

જેમનો પ્રત્યેક શ્વાસ દિવ્ય સત્કર્મનો સંકેત હોય, જેમનું પ્રત્યેક કાર્ય પરાભક્તિનો પર્યાય હોય, જેમની ભક્તિ પ્રભુની પ્રસન્નતાનું પ્રમાણ હોય એવા ગુણાતીત સત્પુરુષનાં જીવન અને કર્મને આપણા માયિક શબ્દો દ્વારા મૂલવવાં કે વર્ણવવાં અશક્ય જ છે. જેમ સૂર્યનાં કિરણ થકી જ એનાં ગરમી અને ઊર્જાની પ્રતીતિ થઈ શકે એવી જ રીતે ગુણાતીતપુરુષોનાં વિચાર અને વાણી થકી જ એમનાં લોકોત્તર જીવન અને યુગકાર્યની કંઈક ઝાંખી થઈ શકે છે.

પ્રગટ ગુરુહરિ પ.પૂ. હરિપ્રસાદસ્વામીજી એવા લોકોત્તર દિવ્ય યુગપુરુષ છે. અત્યંત શીતપ્રદેશમાં જોવા મળતી હિમશિલાઓની ખાસિયત એ છે કે સમુદ્રની સપાટી પર દૃશ્યમાન થાય છે એના કરતા અનેકગણી એ સપાટીની નીચે સમુદ્રમાં હોય છે. સ્થૂળ દૃષ્ટિએ જોનારને એની વિશાળતા કે ગહનતાનો ખ્યાલ આવતો જ નથી. એવી જ રીતે પ્રગટ ગુરુહરિ પ.પૂ. હરિપ્રસાદસ્વામીજી જેવા બ્રહ્મસ્વરૂપ સંતને બાહ્યદૃષ્ટિથી જોવાં કરતાં અંતરની આંખે નીરખીએ તો જુદાં જ દર્શન અને અનુભવ થાય છે.

વ્હાલા ભક્તો પ્રત્યે અતિકરુણાએ કરીને તેઓ તેમના જેવા થઈને તેમની રીતે વર્તે છે.. આહાર-વિહાર કરે છે.. હલન-ચલન કરે છે.. વાતો

કરે છે.. ક્રિયાયોગોમાં જોડાય છે. પરંતુ તે બધું જ દિવ્ય છે. ચૈતન્યનો વેપાર જ છે.

શબ્દે કરીને ચૈતન્યસૃષ્ટિનો દેહ બંધાય છે. ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીએ અત્યંત ગહન એવા ગુણાતીતજ્ઞાનનાં રહસ્યોને સ્વાનુભૂતિ દ્વારા ઉદ્ઘોષિત કરીને ભક્તજનો અને મરજીવાસમ સાધકગણ પર પરમ કરુણા વરસાવી છે. એમની એ પરાવાણીનાં પ્રસાદબિંદુઓનો સંચય એટલે જ આ પુસ્તિકા : “અનિર્દેશી અમૃત”

આ પુસ્તિકામાં, પરાવાણી બિંદુઓનું સંકલન કરવામાં પૂ. પ્રબોધજીવન-સ્વામી ને સંતોએ ખૂબ દાખડો કર્યો છે. લેખનશુદ્ધિમાં પણ શક્ય એટલી કાળજી રાખવામાં આવી છે, છતાં કોઈક ક્ષતિ રહી ગઈ હોય તો એ ક્ષમ્ય ગણાશે !

આ પુસ્તિકાનાં અમૃતપાન (વાંચન) પછી તેના મનન-ચિંતન ને નિદિધ્યાસ દ્વારા સાક્ષાત્કારની કક્ષાએ આપણે પહોંચીએ ને પ્રસંગે આપણને આ પ્રાસાદિક સૂત્રો ઉપયોગી થાય તો જ ગુરુહરિ સ્વામીશ્રીનો અપ્રતીમ પરિશ્રમ કંઈક સાર્થક થયો ગણાય !

‘ગુરુહરિ સુવર્ણ દીક્ષા મહોત્સવ’ની ઉજવણીના આ વર્ષમાં, આ પુસ્તિકાને આત્મીયસમાજના મુક્તો સમક્ષ પ્રસ્તુત કરવાના અવસરે, દ્વિતીય આવૃત્તિ પ્રકાશિત કરતા સંતમંડળ અત્યંત હર્ષ અનુભવે છે.

આ પ્રકારની પુસ્તિકાના પ્રકાશનની શૃંખલામાં આ પ્રથમ પ્રકાશન છે - “અનિર્દેશી અમૃત”નો આ તો પ્રથમ કળશ છે. છેક ૧૯૭૩થી સંતોએ સ્વામીશ્રીની દિવ્ય પરાવાણીના અમોઘ ભંડારમાંથી એકત્રિત કરેલાં રત્નોનું આ તો એક નાનું નજરાણું છે. ભવિષ્યમાં એવાં અનેક નજરાણાંઓનો ઉપહાર આપ સહુને ભેટ ધરી આપના આત્માની સેવામાં શ્રેષ્ઠ નિમિત્ત બની શકીએ ને એ રીતે અમારા આત્માની પણ સેવા કરતા રહીએ એવી અભીપ્સા સહ...!

પ્રકાશન સમિતિ વતી

સાધુ દાસસ્વામીના

હાર્દિક જય શ્રી સ્વામિનારાયણ

સ્વામિશ્રીજી

✧~~~~~ અનુક્રમણિકા ~~~~~✧

આચમન-૧ (૧૯૭૩)૧

૩૯..... આચમન-૨ (૧૯૭૪)

આચમન-૩ (૧૯૭૫)૪૩

૫૫..... આચમન-૪ (૧૯૭૭)

આચમન-૫ (૧૯૭૮)૬૯

૮૯..... આચમન-૬ (૧૯૭૯)

આચમન-૧

૧૯૭૩

✧ તા. ૧-૧-૧૯૭૩, રાત્રે સભા

૧. ત્રણ પ્રકારના કુસંગ છે : (૧) અંતરનો કુસંગ, (૨) બાહ્ય કુસંગ અને (૩) સત્સંગનો કુસંગ.

સત્સંગનો કુસંગ એટલે :

- મોળી વાત થાય, મોળા શબ્દો સંભળાય,
- અભાવ-અવગુણ અને ભાવફેરમાં પડી જવાય,
- બરોબરિયામાં મૈત્રીભાવ અને રાંકપણું ના રહે,
- સુહૃદભાવ ના રહે,
- તારતમ્યતામાં પડી જવાય,
- મોટાપુરુષના વચનનો અવળો તોલ કરવાની મતિ સૂઝે,
- પોતાની દાઢી ઓલવ્યા વગર બીજાનું કરવા જઈએ,
- મોટાપુરુષના બળે રાજી કરવા ન વર્તાય તે,

- બે સારા સાધુ અને બે સારા હરિભક્તો જોડે જીવ ન જડાય,
- જેની જોડે હેત કરવાનું તેની જોડે ન થાય, ભગવદીની જોડે હેત ન થાય તે.

૨. ત્રણ પ્રકારના કુસંગથી રક્ષા રહે એનું નામ આશરો.

(૧) બાહ્ય કુસંગ : ડોળ, ડહાપણ, દેખાવ.

(૨) અંતરનો કુસંગ : હઠ-માન-ઈર્ષ્યા.

(૩) સત્સંગનો કુસંગ :

- પાંચ ગ્રંથિઓ : આ પાંચ ગ્રંથિઓ ટાળે એ સાધુ.
- સંશય ગ્રંથિ : એકનું રાખે ને બીજાનું ન રાખે.
- હૃદય ગ્રંથિ : સ્ત્રીનો સંકલ્પ.
- કર્મ ગ્રંથિ : મનઘાર્યું કરવું તે.
- અહમ્ ગ્રંથિ : હું કંઈક છું એવા અહમ્ના ભાવેયુક્ત સેવા થાય તે.
- મમત્વ ગ્રંથિ : કોઈપણ પદાર્થ, વ્યક્તિ કે સ્થાનને વિશે આસક્તિ.

૩. આશરાનો બીજો અર્થ : નિશ્ચિંતતા-નિર્ભયતા-અખંડ રક્ષા. દૃઢ આશરો રાખીએ તો હાસ્યે સહિત પૂર્ણતાએ પહોંચાય. જે થવાનું હોય તે થાય, પણ આશરો છોડવો નહિ. જે મૂંઝાય છે, ક્લેશ આવે છે એને આશરામાં પોલ છે.

મૂંઝવાણ શું? કોઈનો અભાવ આવે, માન-અપમાન, સુખ-દુઃખમાં ભાવફેર થાય એ મૂંઝવાણ. કોઈ ગમતું મુકાવે ત્યારે મૂંઝવાણ થાય, ભીડામાં લે ત્યારે મૂંઝવાણ થાય, ગમ ખાય ત્યારે મૂંઝવાણ થાય. ‘તું રાજી થાય છે ને !’ બસ, એમાં અતૂટ શ્રદ્ધા રાખવી.

૪. ક્લેશ એટલે રિસાવું, ખોટું લાગવું, અણબનાવ થવો, બીજાની મોટપ કે ગુણ કે સેવાભક્તિ જોઈને બળ્યા કરવું, આરોપ મૂકવા વગેરે. ક્લેશ, કજીયો ને કંકાસ આપણામાં ન હોવા જોઈએ.

✧ તા. ૫-૧-૧૯૭૩, સવારે

૫. ગઢડા છેલ્લાના ૧૭માં વચનામૃતનો સાર છે, ‘કોઈપણ વ્યક્તિ, પદાર્થ કે પ્રસંગ આપણા આત્માનો સ્વધર્મ ચૂકાવે તો તે મહાપાપ થયું કહેવાય.’

૬. ગઢડા છેલ્લાનું ૧૯મું વચનામૃત ચમત્કારી છે. ભરતજીને જેમ મૃગલામાં હેત થયું તેમ આપણે બંધાવું નહિ. આપણે ખાસ ધ્યાન રાખવાનું કે આપણે સ્વામી સિવાય કોઈની સાથે હેત કરવું નથી અથવા થવા દેવું નથી અને બીજા હેતની આપણને જરૂર પણ નથી. સેવા આપણે દરેકની કરવાની છે તે 'કેવળ સુહૃદભાવ રાખવા ને પ્રભુના સંબંધવાળા છે' માટે કરવાની છે.

✧ તા. ૮-૧-૧૯૭૩, બપોરે

૭. ભગવાનના જે સાધુ છે તે તો ભવબ્રહ્માદિક દેવ કરતાં પણ મોટા છે, અધિક છે. આવા સાધુ કોણ? કેવા? સાધુ કોને કહેવાય? સાધુની વ્યાખ્યા શું?

- જે પોતાનો જ દોષ જુએ.
- જે ભગવાનના ભક્તનો અવગુણ ન લે એટલે કે ગુણ જ લે.
- જે સ્વરૂપ આગળ સરળ વર્તે.

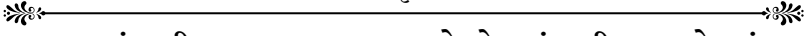
આ ત્રણ જેનામાં હોય તેને સાધુ કહેવાય અને તેવા સાધુ તો ભવબ્રહ્માદિક દેવથી પણ અધિક છે.

✧ તા. ૨૩-૧-૧૯૭૩, બપોરે સભા, બાપાનો સ્વધ્યામગમન દિન

૮. બપોરે જમ્યા પછી વચનામૃત ગઢડા મધ્ય ૪૦નું નિરૂપણ કરતાં વાત કરી, “મહારાજ રોજ દંડવત્ કરતા અને કહેતા કે દંડવત્ કરવાથી ‘હું ને મારું’ એ અહંમત્વની ભાવના નીકળી જાય.”

એક દિવસ એક વધારે દંડવત્ કર્યો તેથી શુક્રમુનિએ મહારાજને પ્રશ્ન પૂછ્યો. તેનો જવાબ આપતાં મહારાજે કહ્યું, ‘આખા દિવસમાં જાણે અજાણે મન, કર્મ, વચને કોઈ ભક્તનો અભાવ લેવાઈ ગયો હોય, તેના દોષ નિવારણની મુક્તિ માટે અધિક દંડવત્ કર્યો.’”

૯. શ્રીજીમહારાજની વર્ષો સુધી સેવા કરનાર પાર્ષદ લાલો પાળો ગોપાળાનંદસ્વામીના અભાવમાં પડી ગયો તો એ ભૂતયોનિને પામી ગયો માટે આપણે અભાવથી દૂર જ રહેવું. સેવા થાય તો કરવી પણ અસેવા તો ન જ કરવી.

૧૦. જ્યાં સુધી અભાવ-અવગુણ આવે છે ત્યાં સુધી મન રહેવાનું જ. પ્રકૃતિપુરુષ સુધી કોઈપણ પદાર્થ એવો હોવો ન જોઈએ કે જે આપણને અભાવ લેવડાવે. પ્રસંગ બને ત્યારે સુહૃદભાવનો વિચાર કરવો, ‘બાપાનો છે ને ! આપણો ભાઈ છે ને!’ એવો ભ્રાતૃભાવ કેળવવો.

૧૧. વચનામૃત કારિયાણી-૧૦માં મહારાજે કહ્યું છે કે મહારાજને કર્તાહર્તા નથી માનતા એ મહાપાપ થયું કહેવાય. ભગવાનને કર્તાહર્તા માનવા એ જ આત્યંતિક કલ્યાણ ! આપણને ભગવાન મળ્યા છે છતાં કર્તાહર્તા માનતા નથી.

૧૨. બાહ્ય વલણ બદલવાથી આંતરિક રાંકપણું નહિ આવે. માટે સુહૃદભાવનો વિચાર કરવો. સમજણે કરીને બુદ્ધિના પ્રભાવથી વલણ બદલી શકાય પણ ખરેખરું રાંકપણું એનાથી નહિ આવે. સુહૃદભાવથી જ સાચુ આંતરિક રાંકપણું પ્રગટશે.

✧ તા. ૨૩-૧-૧૯૭૩, રાત્રે સભા, સોખડા, બાપાનો

સ્વધામગમન દિન

૧૩. બાપાએ ૨૦ વર્ષ આ રસોડામાં સેવા કરી અને એકેય દિવસ એવો નહોતો ગયો કે એમનું અપમાન ના થયું હોય.

૧૪. કોઈપણ સેવા શરૂ કરતાં પહેલાં એ વિચારવું કે ઈન્દ્રિયો-અંતઃકરણના દેવતા રાજી થશે કે સ્વરૂપ?

✧ તા. ૨૬-૧-૧૯૭૩, બપોરે, વચ. સારંગપુર ૧નું નિરૂપણ

૧૫. મનને જીતવાના બે ઉપાય. કોટિ કલ્પે મન જીતી શકાય એવું છે જ નહીં. નરક ચૂંથવું અને કોઈ રૂપાળી છોકરી એ બેય સરખું છે. મન એટલે ક્ષુદ્ર વિચારોનું નાનું ખાબોચિયું. નાના ખાબોચિયા પાછળ પ્રભુનો વાસ છે. પોતાના પ્રયત્નથી મન જીતી શકાય એમ નથી. મન જીતવાના ઉપાય :

- મોટાપુરુષના વચને પ્રવૃત્તિ અને નિવૃત્તિ.
- કોણ? ક્યારે? કેમ? પણ? શું? તો? પછી? એ પ્રશ્નો મૂકી દેવાના.
- ‘હા એ હા’ ને ‘ના એ ના’, અતૂટ વિશ્વાસ.

- આપણે એટલું જોઈ લેવાનું કે સ્વરૂપને વફાદાર છીએ? નહિ તો રડીને પ્રાર્થના કરવાની. ભગવાન માટે રડવું પડે. એટલે રડીને પ્રાર્થના કરવાની.
- મોટાપુરુષ આગળ મન ના રાખે તો નિર્વાસનિક થઈ જવાય. જગતનો પ્રવાહ નરક જેવો છે. બાળક હોય એ નરકને પકડે તો એની મા ન લેવા દે એમ.

૧૬. મન જીતવાનો બીજો ઉપાય :

- ઓછું ખાવું. ત્રીજા ભાગનું ખાવું ને એક ભાગનું ભૂખ્યા રહેવું.
- ઓછું સૂવું.
- નવરા રહેવું નહિ.
- સુહૃદભાવ રાખવો. આપણે આપણાથી વિરુદ્ધ પ્રકૃતિવાળા પાસે ‘હું તારી ગાય’ એમ થઈ જવું. આ ચાર રાખે તો મન જીતી જવાય.

૧૭. બે સારા સાધુ ને ત્રણ સારા હરિભક્તો સાથે જીવ જડી દેવો. આપણે ઇન્દ્રિયોની વૃત્તિઓને કુંવારી રાખવી છે. મનમાં સ્મૃતિ સાથે જમવું. આંખો બંધ કરીને કીર્તન ગાવું. જગતમાં કોઈ પદાર્થ જોવા જેવા નથી, જોવા જેવા એક સ્વામી છે. આપણે અને આપણા સ્વામી બસ. આપણે આપણી વિરુદ્ધ પ્રકૃતિવાળા પાસે, ‘હું તારી ગાય’ એમ થઈ વર્તી જવું.

✧ તા. ૮-૨-૧૯૭૩, રાત્રે સભા, વસંતપંચમી

૧૮. મોટામાં મોટી સેવા સરળતા છે! મનઘાર્યું મુકાવે અને કટ વળી જાય એ સરળતા! અલ્પસંબંધવાળામાં પણ બાપાનો ભાવ લાવી સેવા કરે એ સરળતા! ભગવાનની મૂર્તિ વિના બીજો કોઈ સંકલ્પ થાય જ નહીં એ વિરલ સરળતા!

૧૯. ‘સેવા, સ્મૃતિ ને સુહૃદભાવ’ આ સૂત્રને ઘૂંટીને જેમ જેમ આગળ જઈશું તેમ તેમ તત્ત્વોના દોષ નડશે નહિ. ઇન્દ્રિયો વિરામ પામી જશે.

૨૦. મોટાપુરુષના ગમતામાં મન દઈને વર્તવું. મન દઈને એટલે વિશ્વાસ મૂકીને, કરીને એમનામાં રસબસ થઈ જવું. તેઓ આપણા રૂડા માટે કહે છે અને મન દઈને માણસાઈએ વર્તવે. અરસપરસ સુહૃદભાવ

ના હોય, મિત્રભાવ ના હોય તો માણસાઈ જતી રહે. ખરેખરો હોય તે દરેકની દાસભાવે સેવા કરે. દિવ્યભાવ સહિત દર્શન કરે. આપણે મજૂર નથી. ખેડૂત નથી. યુવક નથી પણ ભગવાનના છીએ. મોટાપુરુષ આગળ ના પાડીએ તો માર ખાવાનું શરૂ થઈ જાય.

૨૧. સત્સંગ ખરેખરો કયો હોય તો આનંદ આવે. આપણે ખરેખર સત્સંગ કરીએ છીએ? તો દરેકનાં દર્શન ગમે. કટ વળી જઈએ. આપણા જેવો કોઈ ભાગ્યશાળી નથી. સાકારબ્રહ્મ યોગીજીમહારાજે મને ગ્રહણ કર્યો. ‘અનંત અવતારોને જેનાં દર્શન નથી એ મહારાજ ને સ્વામી મને મળ્યા છે..’ તેનો કેફ રાખવો. સેવા-સ્મૃતિ-સુહૃદભાવ વધાર્યો જવાં.

૨૨. ‘સેવા-સ્મૃતિ-સુહૃદભાવ’ એ સૂત્રને જેમ જેમ ઘૂંટીને આગળ જઈશું તેમ તેમ તત્ત્વોના દોષો નડશે નહિ. ઇન્દ્રિયો વિરામ પામી જશે. આપણે સેવા-સ્મૃતિ-સુહૃદભાવ દૃઢ કર્યા કરવા. સુહૃદભાવમાં સરળતા આવી જાય.

૨૩. કૃષ્ણ ભગવાને ગોવર્ધનને ટચલી આંગળીએ ઊંચક્યો તેમાં ગોવાળોએ સાથ આપ્યો તેમ આપણે મોટાપુરુષની રુચિમાં ભળી જવું.

૨૪. જે સાધકને મોક્ષનો ખપ હોય તેને મોટાપુરુષ પંચવિષયનું ખંડન કરે, દુઃખવીને કઠણ વચન કહે તોય ખોટું લાગે નહિ. મુક્તાનંદસ્વામીને ક્ષય રોગ થયો હતો તો પણ તેઓ એમ માનતા કે આ રોગ મારો કોઈ પરમ મિત્ર છે, જેથી એ મને સાધુના નિયમ પળાવે છે અને ગળ્યું-ચીકણું વગેરે ખાવા દેતો નથી.

❖ તા. ૧૦-૨-૧૯૭૩, સાંજે આરતી પછી સભા

૨૫. સહન કરે એ સાધુ. ત્રણેય પ્રકારની સ્ત્રીને વિશે દેહભાવ ન રહે એ સાધુ. આ મશીનરૂપી દેહને લઈને ફરીએ છીએ એટલે આકાર દેખાય છે, પણ એનું જાણપણું ના રાખીએ તો આકાર ના રહે ને એમ માને કે ‘હું બ્રહ્મરૂપ એવો ભગવાનનો દાસ છું. આ દેહથી પર હું શુદ્ધ બ્રહ્મરૂપ છું.’ એવું માનીશું ત્યારે વોમિટ થઈ જશે. જેવી વૃત્તિ તેવી દૃષ્ટિ અને જેવી દૃષ્ટિ તેવી સૃષ્ટિ. પછી વૃત્તિ અને સૃષ્ટિમાં કેવળ ભગવાન જ

દેખાય.

✧ તા. ૧૯-૨-૧૯૭૩, બપોરે સભા, વય. ગઢડા અંત્ય ૫

૨૬. પ્રાકૃતબુદ્ધિ એટલે :

- પ્રત્યક્ષ ભગવાનને વિશે મનુષ્યભાવ.
- ભગવાનના સંબંધવાળા દિવ્ય ન મનાય એ.
- દોષ કે સ્વભાવને વશ થઈને પોતાને કૃતાર્થ ન માનીએ એ પ્રાકૃતબુદ્ધિ કહેવાય.

૨૭. દોષ, સ્વભાવ કે પ્રકૃતિ પજવે તે વખતે એમ નહિ માનવાનું કે મારા કલ્યાણનું શું થશે? કલ્યાણ થશે કે નહિ થાય? એકાંતિક થવાશે કે નહિ થવાય? એવો વિચાર આપણે કરવો જ નહીં પણ ૧૦૦% સંપૂર્ણ ‘તું રાજી થા.’ ને ‘તું હી.. તું હી’ નો પોકાર રૂંવાડે રૂંવાડે હોય તો કામ-ક્રોધાદિક વિકારથી ભરપૂર હોઈએ તો પણ આપણને અધિક સુખની પ્રાપ્તિ થાય જ.

✧ તા. ૨૦-૨-૧૯૭૩, સવારે સભા, વય. ગઢડા મધ્ય ૫૨

૨૮. સારું એટલું દુઃખરૂપ છે.

- કોઈ પદાર્થ વાપરતા હોઈએ ને એ કોઈ બીજો લઈ ગયો અને તેના વિશે ભાવફેર થાય તો એ પદાર્થ નકામો છે.
- જ્યાં સુધી સંપૂર્ણપણે મન ભગવાનમાં નિમગ્ન ન થયું હોય ત્યાં સુધી રૂપ બંધનકર્તા છે.
- મહારાજની સ્મૃતિ સાથે સ્નાન કરવાનું.
- શ્રદ્ધાથી બનાવેલો સૂકો રોટલો પણ સ્વામીને મીઠો લાગે છે. કોઈપણ ક્રિયાયોગો શ્રદ્ધાએ કરીને કરીએ તો સ્વામી ખૂબ રાજી થાય છે. એ એને ગમે છે.

✧ તા. ૨૦-૨-૧૯૭૩, બપોરે સભા, વય. ગઢડા અંત્ય ૧૨

૨૯. રૂપનું, બુદ્ધિના હડાપણનું વગેરે અનંત પ્રકારનું માન છે, પણ રાંકભાવે સેવા થાય એ ઇચ્છવું. ‘સેવામાં દેહને ઘસી નાંખવો છે’ એવું અખંડ જાણપણું રહે, પછી માન ન રહે. સેવા-સ્મૃતિ અને સુહૃદભાવ

એ માનને કાઢવા માટેનો સર્વોપરી ઉપાય છે.

✧ તા. ૨૦-૨-૧૯૭૩, રાત્રે સભા

૩૦. ભગવાનના એકાંતિક સાધુના સંબંધવાળા જીવ ‘જીવતા જીવ’ કહેવાય અને સંબંધ વગરના જીવ ‘મરેલા જીવ’ કહેવાય. મૂર્તિ, શાસ્ત્ર ઈત્યાદિકનું ફળ સાધુની પ્રાપ્તિ છે. કરોડો તીર્થોનું ફળ સંતના ચરણારવિંદમાં છે. જેનાં દસેય ઇન્દ્રિય ને ચારેય અંતઃકરણ શાંત થયાં હોય એવા સાધુ પાસે નૈમિષારણ્ય ક્ષેત્ર જાણવું. એવા ભગવાનના સાધુ આગળ સરળ વર્તે તો છેલ્લો જન્મ થઈ જાય. ધર્મવાળાને સંતની પાસે બેસવું ગમે. સુખ સાધુના ચરણારવિંદમાં જ છે. સત્સંગ સુખિયા થવા માટે કરવાનો છે.

૩૧. સાધુનો ધર્મ એટલે વફાદારીપૂર્વકનું જીવન.

- એકાંતિકને રાજી કરવાની તમન્ના. ભીડો વેઠીને ગમ ખાવાની જ અભીપ્સા.
- સૌનાય પરમ સુહૃદ બનવાની તાલાવેલી અને દાસના દાસ થઈને ગુરુચરણે ખોવાઈ જવાની વૃત્તિ-ઝંખના.
- પોતાનો જ દોષ જુએ અને સામાનો ગુણ જ લે.
- ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણથી પર થઈને વર્તે.
- ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણને સાધુની સેવામાં જોડી રાખે.

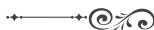
✧ તા. ૨૧-૨-૭૩

૩૨. આપણો ગુરુમંત્ર : ‘નાના સાથે માતૃભાવ. સરખે સરખા સાથે મિત્રભાવ અને વડીલો સાથે દાસભાવ-ગુલામભાવ.’

આળસ આપણો દુશ્મન છે. એ આળસને દૂર કરી દેવી છે. એવો સુહૃદભાવ કેળવવો કે એકબીજાની આળસ અરસપરસ વઢી ટોકીને પણ કાઢી નાંખવાની.. એ જ સાચી મિત્રતા. સુખ-દુઃખમાં ભાગીદાર એ જ મિત્રતા.

૩૩. મન વગરનો સેવક એટલે?

- ગમતામાં જ વર્તનાર.

૩૪. જેણે ગુલામ થવું છે એના માટે નિયમ :

- તા. ૧૫-૩-૧૯૭૩, સવારે, સોજડા મંદિરે, વય. ગ. મધ્ય ૬૩

૩૬. અરવિંદો આત્મસત્તારૂપે વર્ત્યા. ૫૦૦ પરમહંસો વ્યાપકાનંદસ્વામી, સચ્ચિદાનંદસ્વામી વગેરે એ રીતે વર્ત્યા. મહારાજ કહે, બળ પામવાનો એથીયે એક વિશેષ ઉપાય છે : સેવામાં અતિશય શ્રદ્ધા રાખે. મહારાજે બળ પામવાનાં ત્રણ વચનામૃત મૂક્યાં. ગ.પ્ર.૫૮-અલ્પસંબંધવાળાનો સંપૂર્ણ દાસ થઈ વર્તે. વચ. ગ.છે.૧૧-દેહ ને દેહના સંબંધી કરતાં વિશેષ ભગવાન ને ભગવાનના ભક્તમાં પ્રીતિ. વચ.ગ.મ.૨૮-

ભગવાન ને ભક્તની સેવા એ જીવનદોરી. યોગીબાપા કહેતા કે ટૂંક-ટૂંક વર્તવું એમાં બધું જ આવી જાય. ભગવાન ને ભગવાનના સંતો તરફ ઉદાસીનતા એ મરણદોરી. એનું વચનામૃત ગઢડા મધ્ય ૪૬.

૩૭. યોગીજીમહારાજ શ્રદ્ધાના રાજા કહેવાય. સેવા એ એમનો વિશ્રામ હતો. આરામ કરવાનું આવે તો એમને બેયેની થઈ જાય, પણ સેવામાં કેફ, કાંટો ને મસ્તી એ એમની વિશેષતા.

૩૮. મન-કર્મ-વચનથી શુદ્ધભાવે સેવા કરવી. ધામના મહારાજ અને મુક્તો પૃથ્વી પર બિરાજમાન છે એ રીતે સેવા કરવી. સેવા થોડી પણ સચોટ ને સોલિડ કરવી.

૩૯. આપણા દેહ ખલાસ થઈ ગયા. મન ક્ષુદ્ર થઈ ગયું. સેવામાં શ્રદ્ધાને ખૂટવા ન દેવી પણ વધારવી. પ્રારબ્ધ અનુસાર લોકો અઢાર અઢાર કલાક કામ કરે અથવા મનગમતું જોવાનું હોય તો આળસ ઊડી જાય પણ સાધુની ટોકણી સહન ન થાય.

✧ તા. ૧૫-૩-૧૯૭૩, બપોરે સભા, સોખડા જૂના મંદિરે

૪૦. દરેક દોષોનું મૂળ કારણ માન છે. કોધનું પણ મૂળ કારણ માન છે. માનને લીધે સાધુને વિશે અસાધુની બુદ્ધિ આવે. એટલે શું? મોટાપુરુષ જ્યારે માનનું ખંડન કરે ત્યારે મોટાપુરુષની એકએક ક્રિયા ખૂંચવા માંડે. એમની બોલી ગમે નહિ. એમની મર્યાદા રહે નહિ અને અભાવ આવી જાય એ માનનું કારણ છે. એટલે વિશ્વાસ ઊડી જતાં કલ્યાણના માર્ગમાંથી પડી જવાય. માન જેવો ભયંકર રોગ આ બ્રહ્માંડમાં એકેય નથી માટે માનટળેભાવે વર્તવું. એટલે હૈયામાં ગમે તેટલા માનના સંકલ્પો ઊઠતા હોય પણ દેહે કરીને મોટાપુરુષ જેમ રાજી થાય તેમ નમીને સેવા કર્યા કરવી તો માન ટળી જાય અને વચ. ગ. પ્ર.-૫૮ સિદ્ધ થાય.

✧ તા. ૧૬-૩-૧૯૭૩, સવારે સભા, વચ. ગઢડા અંત્ય ૬

૪૧. ભક્તિ કરવી તો ઈર્ષ્યાએ રહિત અને ભગવત્ પ્રસન્નતાર્થે કરવી. ઈર્ષ્યા એટલે..

- બીજા જે સેવા કરે છે એના કરતાં મારે કંઈક વિશેષ કરવી છે.
- જેની સાથે ઈર્ષ્યા હોય એ વ્યક્તિ માટે ઓરાભાવના બે શબ્દો બોલાઈ જાય.
- બરોબરિયા સાથે આપણને અખંડ ઈર્ષ્યા આવતી હોય. એની ક્રિયા ખૂંચ્યા કરે. એની પ્રકૃતિ ગમે નહિ. એની સારી અને સાચી ક્રિયા હોય તોપણ વ્યક્તિને વખોડી નાંખવા પ્રયત્ન થાય.
- જડમૂળથી એ વ્યક્તિને ઉખેડી નાંખવાના પ્રયત્નો હોય.
- પોતાનો બરોબરિયો જે સાધક હોય એનાં મોટાપુરુષ વખાણ કરતા હોય ત્યારે ઈર્ષ્યાને લીધે એ વખાણેય ગમે નહિ.

✧ તા. ૧૬-૩-૧૯૭૩, બપોરે સભા, વય. ગઢડા પ્રથમ ૫૮

૪૨. વચનામૃત ગઢડા મધ્ય ૧૩, પ્રથમ ૫૮, અંત્ય ૫, ૨, ૧૧ આ પાંચ વચનામૃત મને ખૂબ ગમે. જીવને બળ પમાડવા માટેના ઉપાયો આ વચનામૃતમાં બતાવ્યા છે.

૪૩. મોટાપુરુષને નિષ્કામી અને નિર્માની જાણવા. ગુણ જ જોયા કરવા. અલ્પ સંબંધવાળાના દાસના દાસ થઈને વર્તવું. દરરોજ ૫-૧૦ મિનિટ ગોખવું કે 'તમારા ભક્તોથી હું ખૂબ ન્યૂન છું, કાંઈ નથી. હું નાનાથી માંડીને મોટા સુધી બધાનો દાસ છું.' દાસ ઓર્ડર ના કરે પણ દરેકની સેવા કરે.

✧ તા. ૧૬-૩-૧૯૭૩, સાંજે

૪૪. હોળી એટલે ભક્તનો વિજયદિન. ભક્તનો હંમેશા વિજય જ હોય છે. ભક્તની કોઈ દિવસ હાર હોય જ નહીં. ભક્ત એટલે કોણ? અતૂટ વિશ્વાસથી મોટાપુરુષની આજ્ઞામાં ટૂંક ટૂંક વર્તે એ ભક્ત. આપણને દેશકાળ કેવા? દેશકાળ આવે તો એ આપણા ચૈતન્યના વિકાસ માટે જ હોય.

✧ તા. ૨૧-૩-૧૯૭૩, સાંજે, ખેતરમાં સંતો સાથે ગોષ્ઠિ

૪૫. મારો સ્વભાવ તેજ. એક છોકરો મારા કરતાં બે માર્ક્સ વધારે લઈ ગયો તે ત્રણ માસ પહેલાં ભણવાનું શરૂ કરી દીધું ને ૭૦ માર્ક્સ જેટલો

ફેર પાડી દીધો. એવી મારી તેજ પ્રકૃતિ. ભગવાન સામે લડે એ ભગત. કોઈનો ડર નહિ. ડર એક ભગવાનનો. કોઈની સાથે પ્રેમ નહિ. આ શરીરની સાથે પણ પ્રેમ નહિ.

૪૬. આજસ એ સાધકનો મોટામાં મોટો દુશ્મન છે અને તે ટાળવી કેમ?
- પાંચ-દસ મિનિટ મહારાજ, સ્વામી અને બાપાને પ્રાર્થના કરવી.
 - જાણીને સેવા શોધવી. જાણીને પ્રવૃત્તિ લેવી.
 - કોઈપણ સંત કોઈ સૂચન કરે તે સૂચન માન્ય રાખવું. માન્ય રાખશો એટલે પ્રવૃત્તિમય થઈ જવાશે.
 - સમયની સાનુકૂળતાએ ૩૦ મિનિટ વાંચન કરી લેવું. સ્વતંત્રપણે વાંચીએ તો વિવેક અને સૂઝ આવી જાય.

✽ તા. ૬-૪-૧૯૭૩, સવારે સભા, સોખડા જૂના મંદિરે

૪૭. કોઈ એમ કહે કે, ‘મન છેતરી જાય છે.’ કોઈ કહે, ‘આજસ આવી ગઈ.’ કોઈ એમ કહે, ‘આ તો આપણાથી થાય જ નહીં.’ કોઈ એમ કહે, ‘કરવું હતું ને ન થયું.’ એ બધાં દુઃખ કાઢવા માટેનું આ વચનામૃત છે: ગ.અંત્ય-૬. આપણો જ વાંક છે. નથી થતું એ આપણી કોઈ કસર છે. આ બધાં બહાનાં જ છે.

૪૮. ૧૦૧ ડિગ્રી તાવ આવે ત્યાર પછી જ સૂવાનું ત્યાં સુધી સૂવાની વાત નહીં કરવાની. મનથી દુઃખિયા છીએ. છ કલાકથી વધારે ઊંઘ થાય તો નોંધવું. એથી વધારે નહિ ઊંઘવાનું. પ્રવૃત્તિ ના હોય તો હું બેઠો છું મારી પાસે માગી લેવાની.

૪૯. એક દિવસ ચાર કલાક પોસ્ટ લખ્યા પછી બપોરે પોણા બારે જ પલંગ નીચે સૂઈ ગયો. બાપા અંદર રૂમમાં આવ્યા અને કહે, “ગુરુ! ચાળીસ વરસ થયાં ઠાકોરજીને સૂવડાવ્યા વિના અમે સૂતા નથી.” તે સીધો જ બહાર આવીને સેવામાં. આજસ જડ છે તે ચૈતન્યને ખાઈ જાય છે.

૫૦. લોક રીઝવવા ભક્તિ કરવી જ નહીં. આપણે તો મોટાપુરુષ રાજી થાય એ ભક્તિ. આપણે જેમને રાજી કરવા છે એમની આજ્ઞામાં વર્તવાનું

છે પણ જગતની નહિ. દેખાવ કરવા માટે નહિ કરવાનું, મોટાપુરુષ રાજી થાય એટલા માટે જ કરવું. કોઈ કરતા હોય એના કરતાં કાંઈ વિશેષ ભજન-ભક્તિ કરી બતાવવા નહિ.

ઈર્ષ્યાથી કરતા હોઈએ તો કોઈનાં વખાણ થાય ત્યારે અંતરમાં બળતરા થઈ જાય. ‘આ કરે છે ને એના કરતાં હું વધારે કરું’ એટલા માટે નહિ. જગતના સર્ટિફિકેટની કાંઈ જરૂર નથી. એની આશા કરે એને ભગત ન કહેવાય. જેનું જે થવાનું હશે તે થશે. જેને જે કહેવું હશે તે કહેશે. ‘સ્વામી રાજી થાય છે કે નહિ!’ બસ. આપણે એટલું જ જોવાનું. બીજા કોઈના તરફથી કાંઈ આશા કે અપેક્ષા રાખવાની જ નહીં.

૫૧. સંતની આજ્ઞામાં રહે એને કાંઈ જ દુઃખ ન આવે. સંત ખોટા કે આપણે ખોટા? આપણે જ ખોટા છીએ. દુઃખિયા હોઈએ તો સરળ વર્તે તો સુખિયા કરી દે. જાત-છેતરામાણ ભયંકર નો. મોઢેથી કહે રાજી કરવા છે અને મનથી બીજું જ કરે એ જાત-છેતરામાણ એ આપણને ભયંકર નો. ભક્તિ કેવળ પોતાના જ કલ્યાણને અર્થે કરવાની, બીજાને માટે નહીં જ.

૫૨. પોતાનો દોષ ન જોવાય એ સ્વભાવ. બીજાનો દોષ પોતાના માથે લેવો એ સૂક્ષ્મ ભક્તિ. આપણે તો સામાના દોષ ગાવા લાગીએ.

૫૩. ઈન્દ્રિયો-અંતઃકરણનો વાંક કાઢવો એ જીવની અવળાઈ છે. ‘મારું મન છેતરી ગયું. નહોતું કરવું ને આમ થઈ ગયું. શું થાય હવે!’ એમ કહેવું એ મૂર્ખાઈ છે. દોષ હોઈ શકે પણ આપણે ખબરદાર થઈને વર્તી એ તો દોષ ના રહે. એ બધો બહારથી વહોરેલો માલ છે. આપણો જ વાંક છે. હકીકતમાં દોષ નથી. જેને ભજન કરવું હોય તેને તો પ્રશ્ન જ નથી.

૫૪. મોટાપુરુષ શુદ્ધ છે ને એમનાં સંબંધે આપણે પણ શુદ્ધ છીએ. ઈન્દ્રિયો-અંતઃકરણને આધીન વર્તી જતા હોઈએ તો સરળતાથી ને પ્રાર્થના કરીને બળ માંગ્યા કરવું, દોષ-સ્વભાવ એ બધું આપણે ગ્રહણ કરેલું છે. ઝાઝો વાંક જીવનો છે. જીવ દિલથી સંકલ્પ નથી

કરતો. આપણે ખરેખર ધારતા જ નથી. ધારીએ તો થયા વગર રહે જ નહીં. લડનારા કેવા લડતા હશે? આપણે વફાદાર વર્તતા નથી એટલો આપણો વાંક છે.

૫૫. જીવ અને મન પરસ્પર અતિ મિત્ર છે. આપણે છેતરાવું હોય છે એટલે જ છેતરાઈએ છીએ. જેટલું જીવને ગમે છે એટલું જ મનને ગમે છે. જેટલું જીવને નથી ગમતું એટલું મન નથી કરતું. દૂધ ને પાણીને કેવી મિત્રતા છે? તેવી જ મન અને જીવને મિત્રતા છે. જે વાત જીવને નથી ગમતી એ ઘાટ કે સંકલ્પ મનમાં થાય જ નહીં.

૫૬. દોષ, સ્વભાવ અને પ્રકૃતિને ગણવાં જ નહીં. એમને પોતાના માનવાં જ નહીં ને એમાં ભળવું જ નહીં. મહારાજ ના પાડે છે. બાકી તો વાઈનિંગ અને રિવાઈનિંગ ચાલવાનું જ છે.

૫૭. રાંક ભગતમાં એકેય દોષ હોય જ નહીં. ગરીબને લૂંટાવાનું ન હોય. ડોળ અને દંભ કરે એને લૂંટાવાનું હોય. દેખાવ ન કરે એ બચી જાય. કશું હોય તો દેખાડવું જ નહિ, એવા રાંક રહેવું. ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણનાં મૂળિયાં ઊખેડવા માટે આ વાત કરી છે.

૫૮. શુદ્ધિકરણની પ્રોસેસમાં સંકલ્પો બહાર આવવાના જ છે. જીવને ન ગમે તો ય આવવાના જ છે માટે ઘાટ અને સંકલ્પોને પોતાના ગણવા જ નહીં ને માનવા નહિ. મન પોતાની રીતે વર્તાવવા પ્રયત્ન કરે છતાં પુરુષપ્રયત્ને સ્વામીને રાજી કરવા માટે દૃઢ ઠરાવ કરવો. કોઈપણ ભોગે મોટાપુરુષ રાજી થાય એવું કરવું.

૫૯. મનના સંકલ્પોને પોતાના માનવા નહિ અને પોતાના ગણવા જ નહીં. આપણે એમાં ભળવું નહિ. ભળીએ છીએ કારણ કે આપણને એમાં રસ છે. સંકલ્પ ભલે ઊઠે. ઊઠવાના જ છે. લાકડાને સંકલ્પ ન ઊઠે. તે માટે મોટાપુરુષનું બળ લઈ પ્રાર્થના કરવી. ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ ભેળા ભળી જવાય છે એ આપણો જ વાંક છે. એમાં ભળવું નહિ ને રાજી કરવાની રુચિ છોડવી જ નહીં.

✽ તા. ૬-૪-૧૯૭૩, બપોરે સભા

૬૦. સિદ્ધ અને સાધુમાં શું ફેર? સિદ્ધ આગ્રહ રાખે. સાધુને કોઈ આગ્રહ

નહિ. ‘ચલતી કા નામ ગાડી.’ કોઈ આગ્રહ જ નહીં. મન જ નહીં.
‘હા’ એ ‘હા’ અને ‘ના’ એ ‘ના.’

૬૧. ભગવાન સ્વામિનારાયણે મૂળજી બ્રહ્મચારીને નજીવા વાંકે ખૂબ ઠપકો આપ્યો. અડવાળે પગે કેરી લઈને ગયા તોપણ મહારાજે દયા ન ખાધી. કેવા મહારાજ! મૂળજી બ્રહ્મચારીને સંકલ્પેય નહિ. ભાવફેરે પણ નહિ. એમની સ્થિરતા ના ગઈ. મૂળજી બ્રહ્મચારીની કેવી નિષ્ઠા! વગર વાંકે અપમાન કરે છતાં પણ અભાવ નહિ ને એટલો જ ઉત્સાહ રાખે એ સેવકને લાખો વંદન હો! એનું નામ નિર્માનીપણું!

૬૨. હેતના અંગવાળા ભગતનું અપમાન કરે તો ચીમળાઈ જાય, ઉદાસ થઈ જાય. બીજો કોઈ હરિફાઈ કરવા આવે તો એનું આવી બને. સિદ્ધની પ્રકૃતિ મરોડાય નહિ. સાધુની પ્રકૃતિ ગમે ત્યારે મરોડી શકાય. સિદ્ધનું તો મિનિટમાં મશીન ખલાસ થઈ જાય. સિદ્ધને પોતાની જ શરત હોય. સંતને પોતાની કોઈ શરત ના હોય. એ વ્યાપકમાં શ્યામને જુએ. એની સ્થિરતા જાય જ નહીં. સંત ભાવફેરમાં ન પડે. પોતાનો જ વાંક જુએ. હા એ હા ને ના એ ના. આપણે નક્કી કરી નાંખવું કે મારે આવું જીવવું છે. સંતને તો સેવા કરવી એ ફરજ છે.

૬૩. એકવખત મિલેટ્રી ટ્રેનિંગમાં એક સૈનિકને શરીર પર જીવડું ચઢ્યું અને કરડ્યું એટલે એ મરી ગયો પણ હાથ ઊંચો કર્યો જ નહીં. એ સિંહ પાક્યો. આપણે એવા સિંહ થવું છે. ગુણાતીત સંત બનવાનું છે એટલે વફાદાર વર્તવું પડે. ફોસીનું અહીં કામ જ નથી. મંદિરની ચાર દિવાલ વચ્ચે ફફડ્યા વગર, હૈયાની વરાળ હોઠે કાઢ્યા વગર રહેવું જોઈએ. એ એકાંતિક. દોષનો કોઈ ભાર નથી. એવી સ્થિર મતિમાં બધાને લઈ જવા છે.

૬૪. જગત કાગળના ફૂલ જેવું છે. એની સુગંધ લેવાય જ નહીં. જેમાં જીવવા માંગો છો, જેમાં રહેવા માંગો છો એ બધું જ બોગસ છે.

દેહ કરતાં કોટિગણા વહાલા સંતો-ભક્તો... એ ભૂમિકામાં જઈએ તો ૩૩ કોટિ દેવતાઓનું સુખ નરક જેવું લાગે. દેહ-ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણથી વહાલા ભગવાન, સંતો અને ભક્તો થઈ જવા જોઈએ.

આ હાડકાં ને ચામડાંની કોથળી માટે ભગતનો અભાવ ન લેવાય. અભાવ લેવાય એ ભયંકર પાપ. દેહના કે ઇન્દ્રિય-અંતઃકરણના ગુલામ નહિ થવાનું. સંતના ગુલામ થવાનું છે.

૬૫. ‘હું’ તત્ત્વ કોણ હશે? ‘હું’ એ ભયંકર અજ્ઞાન છે. ‘હું ગુણાતીત જ છું. હું શુદ્ધ બ્રહ્મરૂપ છું, મારા ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ બધું જ ભગવાનનું.’ એ જાતનું ભજન હવે શરૂ કરો. જેટલી ચિંતા છે એટલી નિષ્ઠા નથી. આપણાં ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ ભગવાનમાં વિરામ કરાવવાનાં છે. તો પછી બીજી ક્યાં માથાકૂટ કરવાની રહી? આપણે તો સહેજ ભીડો પડે તો ‘ઓ બાપ રે’ થઈ જાય. પર્વતભાઈ જેવું અપમાન થાય તો આપણી કેવી સ્થિતિ રહે? એ આપણે વિચારવાનું છે.

✧ તા. ૭-૪-૧૯૭૩, બપોરે સભા, સોખડા જૂના મંદિરે

૬૬. વચનામૃત ગઢડા અં.૩૯. આ વચનામૃત સાધકનું છે. ગઢડા મધ્ય ૨૯ પ્રમાણે ઇશક, કારિયાણી ૧૦, ૧૧ પ્રમાણે આસક્તિ અને છે. ૩૯ પ્રમાણે વેગ. આ રીતે બધાએ વર્તવાનું છે.

૬૭. મહારાજે વચ. ગ. પ્ર.૧માં કહ્યું કે ભગવાનની મૂર્તિમાં અખંડ વૃત્તિ રહે. જ્યાં સુધી દેહ ને દેહના સંબંધીમાં આસક્તિ હશે ત્યાં સુધી ભગવાનને વિશે પ્રીતિ અને સ્મૃતિ રહેશે નહિ. આપણે હવે દેહ ને દેહના સંબંધી વિશે પ્રીતિ અને સ્મૃતિની પૂર્ણાહુતિ કરી દેવી છે. આપણા સંબંધીઓ કોણ? ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ. હવે મમત્વ શું? સંકલ્પરૂપી મમત્વ. ‘આ મને ફાવશે, આ નહિ ફાવે. આ ભાવશે, આ નહિ ભાવે.’ આ બધું જ કાઢવાનું છે. આવી બધી માનીનતા ન હોવી જોઈએ.

૬૮. ધન્ય પ્રહ્લાદને! ભગવાન રાજી થઈ ગયા. પ્રહ્લાદે પ્રભુને કહ્યું કે ‘મારા દેહની રક્ષા કરો એને હું રક્ષા નથી માનતો, પણ મારા ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ થકી રક્ષા કરજો.’ કેવી સમજણ! પ્રહ્લાદને દરિયામાં ફેંક્યો. અગ્નિમાં નાંખ્યો. લોખંડના ઘગઘગતા થાંભલા જોડે બાથ ભીડાવી. જંગલમાં મૂકી આવ્યા વગેરે ભીડામાંથી પસાર કર્યા. જ્યાં સુધી મનનું અમન થતું નથી ત્યાં સુધી મોટાપુરુષનો અંતરનો રાજીપો મળતો નથી.

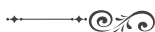
✦ તા. ૧૨-૪-૧૯૭૩, સોખડા, ચારિયામાં ગોષ્ઠિ

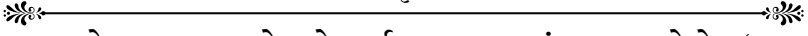
૬૯. આજે હરિજયંતિ છે. ચૈત્ર સુદી દસમ. આજે મહારાજ પૃથ્વી પર પધાર્યા. મહારાજ નિષ્કામધર્મ પ્રવર્તાવવા પધાર્યા. નિષ્કામધર્મ એટલે સંકલ્પરહિત.. એટલે ચૌદ લોક કાકવિષ્ટા તુલ્ય. ‘હું અને મારા ભગવાન બે જ.’ એવા તમને સૌને કરવા છે.

૭૦. કોઈપણ ક્રિયા વખતે બીજો વિચાર નહિ આવવા દેવાનો. જેટલા બીજા વિચાર ઊઠે છે તે માનને લઈને ઊઠે છે. આપણે કોઈના સર્ટિફિકેટની જરૂર નથી. કોઈ કોઈને સંબંધ નથી. આપણે નિષ્કામધર્મ ગ્રહણ કરવો છે? તો વાસણ ઘસતાં ઘસતાં ભજન. સૂતી વખતે ભજન. ઊઠતાં-બેસતાં-રસોઈ કરતાં-જાજરૂ જતાં વગેરે ક્રિયા કરતાં કરતાં ભજન કરવું. એ ભજન એ ટાઈપનું કરવું કે મન જુદું જ ન હોય. કોઈપણ ક્રિયા કરતાં કીર્તન કે ભજન કરવું.. એમાં ભજન શ્રેષ્ઠ છે. રોટલી કરતાં, દાતાણ કરતાં મનમાં ભજન કરવું. તે વખતે મન કરોડ વિચાર કરે તો આપણે એનો વિચાર નહિ કરવાનો. પ્રકૃતિથી નાચે એ પુરુષ નહિ. આપણે ચાલીએ તોપણ ૩૩ કોટિ દેવતાઓ કરતા હું વધારે ભાગ્યશાળી છું.’ એમ મસ્તીથી ચાલવું.

૭૧. ‘હું અક્ષર છું, હું ગુણાતીત છું,’ એવા ભાવથી ભજન કરવું. મન એટલે સ્વભાવ. મન એટલે વાસના. આપણે મન કાઢી નાંખવું છે. અમન કરી દેવું છે. ઘરની કે બહારની દરેક ક્રિયા કરતી વખતે મનમાં ભજન. આંખ-કાન-નાક-સ્પર્શ વગેરે ચૌદ દેવતારૂપી નોકર છે. એનો વિશ્વાસ ન થાય. ભજન ન થાય તો નોંધી લેવું. આ બહુ મોટી આજ્ઞા છે. અવતાર કોટિથી પરના પુરુષની આ વાત છે. આ નિયમ તમારે પાળવાનો, બાકીની બધી જ જવાબદારી અમારી. પછી ભજનથી સુખિયા થઈ જવાશે. શાક સમારતી વખતે વગેરે ક્રિયા કરતી વખતે ભજન કર્યા કરવું. આ એક નિયમ અઘરો છે, છતાં શ્રદ્ધા રાખવાની છે.

૭૨. હું એક દિવસ પત્ર લખતો હતો. બાપા કહે, ‘સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ...’ એમ ભજન કરતાં કરતાં કાગળ લખવો. પછી એવી રીતે હું પત્ર લખતો.

૭૩. એકવખત બાપાએ મને પૂર્વાશ્રમના ગામમાં પત્ર લખ્યો કે, ‘ગુરુ! આપણે ખેતરે જઈએ ત્યારે રસ્તામાં પણ ભજન કરતાં કરતાં જવું. શાસ્ત્રીજીમહારાજને સંભારતાં સંભારતાં જવું.’

પછી હું બાપાની સ્મૃતિ કરતાં કરતાં, ભજન કરતાં કરતાં ખેતરે જઉં. બાપાને મન-બુદ્ધિના પ્લેટફોર્મ પરથી કિંચિત્ ખસવા ન દઉં. એમ તમારે આજે નિયમ લેવાનો છે દિવસ દરમ્યાનની કોઈપણ ક્રિયા ભજન કરતાં કરતાં કરવાની. આપણે નિષ્કામધર્મ ધારણ કરવો છે. વિચારોની એસી તૈસી કરી દેવાની.

૭૪. ૧૯૫૭ની સાલમાં મારું બોડી પાતળું અને સરસ હતું. એકવખત રસ્તામાં એક છોકરી ભટકાઈ ગઈ. તે મને ગમેતેમ બોલવા લાગી. પછી મેં બે વાક્યો કહી દીધાં તે ઠંડી પડી ગઈ. પછી એક મિનિટ સ્વામીને સંભારીને ઊભો રહ્યો ને પ્રલય કરી નાંખ્યો. વડોદરામાં એ પ્રસાદીની જગ્યા બતાવીશ. તે વખતે હું માનતો હતો કે ‘હું એક જ માણસ છું, બાકી માયાને આધીન ચાલતા જીવો પશુ જ કહેવાય.’ એ માટે પ્રથમ પગથિયું ભજન. ‘મારે સ્વામીને રાજી કરવા છે.’ એમ કરીને અવળા વિચારોનો પ્રલય કરી નાંખવાનો. ભજનથી સ્મૃતિ. સ્મૃતિથી સુખ. અને પછી સંકલ્પ ઊઠે જ નહીં, એવા કેટલાયને નિષ્કામી કરવા છે.

✽ તા. ૨૦-૪-૧૯૭૩, સવારે, વચ. ગઢડા મ.૧૬ – શ્રદ્ધાનું

૭૫. તીવ્ર શ્રદ્ધાવાન પુરુષના લક્ષણ :

- મોટાપુરુષની આજ્ઞામાં અવિચારીપણે ટૂક ટૂક વર્તવું. શ્રદ્ધામાં આળસ હોઈ શકે નહિ.
- મોટાપુરુષ મનગમતું મુકાવે ત્યારે કટ વળી જવું. એ માયા પરની શ્રદ્ધા કંઈક જુદી વાત છે.
- કોઈ નાના સંત કે છોકરું કે અલ્પ સંબંધવાળો હરિભક્ત આપણી પ્રકૃતિ મરોડે ત્યારે કટ લઈને વળી જવાય એનું નામ શ્રદ્ધા. એ જ્ઞાન જુદું પડી ગયું.

૭૬. અનંત બ્રહ્માંડ અક્ષરબ્રહ્મની દૃષ્ટિએ નરક જેવાં છે. ઢોર જેવાં છે.

કીડા સમાન છે. જગત જેનું ભજન કરે છે એ દેવતા પણ નરક ચૂંથે છે. અક્ષરધામમાંથી એક મરછરીયું મૂતર્યું તેના લેશમા ભાગમાં ૩૩ કોટિ દેવતાઓ આનંદ કરે છે.

૭૭. નાના છોકરાઓને વિવેક માટે, આળસ કાઢવા માટે બે શબ્દો કહેવા પડે પણ એનો ઉદ્વેગ નહિ. નહિ આવેશમાં, નહિ ઉતાવળમાં, નહિ ભાવમાં, અહમ્મી કહેવાય જ નહીં. એ આખું જ્ઞાન જુદું પડી ગયું. જેને ભગવાન ભજવા છે એની આ વાત છે.

આ લોકમાં આવ્યા એટલે આ લોકની આઠ કલાકની ડ્યૂટી અદા કરવી પડે. સમાજમાં રહ્યા એટલે એની રીતે આપણે ફરજો અદા કરવી પડે, પણ સમાજ એ આપણા જીવનનું ધ્યેય નથી. એ આપણું અંતિમ મૂળભૂત પહોંચવાનું સ્થાન નથી. સત્સંગની મર્યાદા બહાર કોઈ ચીજ ન થવી જોઈએ.

✧ તા. ૨૦-૪-૧૯૭૩, બપોરે, વય. ગઢડા મ. ૫૦

૭૮. આપણામાં કોઈ દોષ નથી. સ્વભાવ નથી. પ્રકૃતિ નથી. પોતે પોતાના સ્વભાવ રાખ્યા છે. એનો પ્રલય કરવો છે. દાસ થવું પડે. ગુલામ થવું પડે. સહૃદયી થવું પડે ને આમ થઈએ તો ત્રિકાળમાંય માનનો સંકલ્પ ન થાય.

✧ તા. ૨૬-૪-૧૯૭૩, બપોરે, વય. ગઢડા પ્ર. ૧

૭૯. મોટાપુરુષની સેવા કેવળ ભગવત્ પ્રસન્નતાર્થે, કેવળ પોતાના જ કલ્યાણને અર્થે અહોહોભાવે થાય તો એનું અનંતગણું પુણ્ય મળે. મોટાપુરુષને પ્રકૃતિપુરુષ સુધીનું બધું નર્ક તુલ્ય છે. એટલે સાચા સેવક થવું. સાચા સેવકને સાચવવા ન પડે.

પર્વતભાઈ ત્રણ દિવસ સુધી ભૂખ્યા રહ્યા. મૂળજી બ્રહ્મચારીના રસોડાવાળા જાણે કે જીવુબાના રસોડે જમતા હશે ને જીવુબાના રસોડાવાળા જાણે મૂળજી બ્રહ્મચારીના રસોડે જમતા હશે, પણ પર્વતભાઈનો બિલકુલ હુંહાટો નહિ. એમનો એ જ ભાવ એ સેવક. જે સેવકને સાચવવો પડે એ સેવકને મોટાપુરુષના સંબંધમાં ક્યાશ છે.

મનઘાર્યું મુકાવે ત્યારે કટ વળી જાય એ સેવક.

૮૦. પ્રેમીનું હેત પાણીના ટાંકા જેવું છે ને જ્ઞાનીનું હેત પાતાળના પાણી જેવું છે, માટે કાયના વાસણ જેવા સેવક ન થવું.

૮૧. ઘણા વખતથી સત્સંગ કરીએ છીએ, પણ સત્સંગમાં ગાઢ પ્રીતિ કેમ થાતી નથી? એનું કારણ શું? પ્રીતિ એટલે વચન મનાય. તર્ક-વિતર્ક નહિ. જે સંત જોડે પ્રીતિ કરવાની છે તે સંત પોતાની પ્રકૃતિથી વિરુદ્ધ વર્તાવે ત્યારે તેનો અવગુણ ન લેવો. તે બે શબ્દો કહી નાંખે, વઢે ટોકે, સભામાં ઉતારી નાંખે ત્યારે દિવેલીયું મોઢું ન થાય. તે જ્યારે સંતનો અવગુણ ન લે ત્યારે સત્સંગમાં દૃઢ પ્રીતિ થાય છે.

૮૨. જેમ જેમ સત્સંગ થાય અને મોટાપુરુષમાં ગાઢ પ્રીતિ થાય તેમ તેમ જીવ વૃદ્ધિને પામે છે. મોટાપુરુષ જોડે હેત હોય તો નિષ્કામધર્મ સિદ્ધ થઈ જાય. મોટાપુરુષના તાલે તાલ, ચાલે ચાલ ચાલવું. કારણ આપણે ચાકર છીએ. ગુલામ થવાનું છે અને ન ચલાય તો મહિમામાં કસર છે. એમને જાણવામાં કસર છે. આપણને કોઈપણ સંતનો કે સત્સંગીનો અભાવ આવે, ભાવફેર થઈ જાય તો રડીને પ્રાર્થના કરવી કે, ‘હે સ્વામી! સત્સંગીમાં સુહૃદભાવ ને સાધુમાં દિવ્યભાવ અખંડ રહે એવું બળ આપો.’

✽ તા. ૨૪-૩-૧૯૭૩, સવારે, ગોહિ

૮૩. ‘જેવો ખોરાક તેવું અંતઃકરણ.’ માટે આહાર શુદ્ધ રાખવો. અજામીલે વેશ્યાનું ફૂલ વાડામાં પડેલું તે સૂંઘ્યું તેથી વેશ્યાના સંસ્કાર લાગવાથી તે ભ્રષ્ટ થઈ ગયો. તેણે મુસલમાનની દીકરી સાથે લગ્ન કરી નાંખ્યું.

રાવણની ગાદી ઉપર લક્ષ્મણના બેસવાથી એના સંસ્કાર લાગ્યા અને બોલી ઊઠ્યા, ‘મારો એ રામલાને.’ એ બાર વર્ષનો તપસ્વી અને આહારજીત. તપસ્વી હોવા છતાં બુદ્ધિ બદલાઈ ગઈ. માટે શિક્ષાપત્રી પાળવી.

૮૪. ગમે તેવો ગાંડો છે, પણ જેને આ સત્સંગ છે તે આ દેવતાઓ કરતાં પણ મોટો છે. આપણને અત્યારે ખ્યાલ ના આવે પણ સંબંધે

કરીને નાના હોય તો પણ અવતારકોટિ કરતાં મોટા છે. એમ મહિમા સમજવો. આપણે એટલા બધા મોટા છીએ, પણ એનું વર્ણન થઈ શકે નહિ.

✧ તા. ૨૭-૫-૧૯૭૩, સવારે, વચ. ગઢડા મ. ૧૩

૮૫. ગઢડા મધ્ય-૧૩નું વચનામૃત એ બધા વચનામૃતોનો રાજા કહેવાય. આ વચનામૃત જેને સિદ્ધ થઈ જાય એને બધા જ વચનામૃત સિદ્ધ થઈ જાય. જેને આ વચનામૃતની ખબર નથી તેને કશી જ ખબર નથી. ભગવાનને ઓળખ્યા વગર જે કંઈ કરીએ છીએ એ બધું વ્યર્થ છે. પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપ મનાય તેનો છેલ્લો જન્મ થઈ ગયો. આ વાત જેને સમજાઈ જાય તેને કામ, કોઠાદિક દોષો કાઢવાનો પ્રયાસ કરવો ન પડે. આ વાત જેને સમજાઈ જશે તેનું કામ થઈ જશે.

૮૬. ‘હું અક્ષરબ્રહ્મ, હું ગુણાતીત.’ પોતાને અક્ષરબ્રહ્મ માને એટલે કોઈ મોટો નથી. જેટલી ગુણાતીતની તાકાત એટલી આપણી. રેતીમાં ઊગેલું ઘાસ કેટલા દિવસ રહે? પોતાની જાતને અક્ષર માને તેને કોઈ મોટું રહ્યું નથી. દોષોનો કોઈ ભાર નથી. બધી જ ચિંતા-ઉદ્વેગનું મૂળભૂત કારણ મન છે. જવાબદારી સંતને સોંપી દઈએ તો કોઈ ઉપાધિ રહે નહિ.

૮૭. કર્મવશ દુઃખ સહન થાય. પોતાની સ્ત્રીનું દુઃખ સહન કરે પણ ભગવાનના ભગત જો બે શબ્દો કહી ગયા હોય તો આખી જિંદગી સંભારે; એ કેવી જડતા છે? કર્મને આધીન થઈને દુઃખ-સુખ ભોગવે, પણ મોટાપુરુષને રાજી કરવાનું થાય તો માથું ફરી જાય.

૮૮. પચાસ લાખ રૂપિયાનો મોટો આશ્રમ હોય, પણ કોઈ એવા ભગવદી સંત રહેતા ન હોય તો સુખ ન આવે, વિવેક ન આવે, કલ્યાણ ન થાય. સ્થાન સત્પુરુષને આધીન છે. સ્થાન ગમે તેટલાં મોટાં હોય, પણ સુવાસ તો સંત જ આપે.

૮૯. બે ભગવદી પુરુષ સાથે હેત થયું હોય તો દેશકાળ ન લાગે. સેવા દરેકની થાય.. જમાડાય.. પણ બેઠક-ઊઠક ભગવદી જોડે જ થાય. પ્રસંગ તો ભગવદીનો જ હોય. જેની સર્વે વરાળો ઠરીને શાંત થઈ ગઈ

હોય એવા ભગવદી પુરુષનો પ્રસંગ થાય.

✧ તા. ૧૦-૬-૧૯૭૩, રાત્રે, મહારાજનો નિર્વાણદિન

૯૦. મહારાજે જેઠ સુદ દસમના રોજ ધામમાં જવાનો સંકલ્પ કર્યો તે પહેલાં સંકલ્પ કરેલો કે, ‘હું આ પૃથ્વી પર અખંડિત રહીશ.’ તે મહારાજ આપણને મુખોમુખ મળ્યા છે. આપણા જેવા ભાગ્યશાળી બ્રહ્માંડમાં કોઈ નથી.

કોટિ કૃષ્ણ જોડે હાથ, કોટિ વિષ્ણુ નમે માથ;

કોટિ બ્રહ્મા કથે જ્ઞાન, કોટિ શિવ ધરે ધ્યાન;

એવા સદ્ગુરુ ખેલે વસંત...

એવા સદ્ગુરુ તો ગુણાતીત હતા અને તેથી પર મહારાજ. તે આપણને મળ્યા. આપણે બહુ જ મોટા ભાગ્યશાળી છીએ. એનો એકાંતમાં બેસીને વિચાર કરવો.

૯૧. એક સ્ટેજ એવું આવશે કે સ્ત્રી તરફ દૃષ્ટિ કરવાનું મન નહિ થાય. ત્યાર પછીના સ્ટેજમાં સ્ત્રીને જોઈને ઊલટી થઈ જશે. ને ત્યાર પછીના છેલ્લા સ્ટેજમાં કેવળ એક ચૈતન્ય મુક્ત જ દેખાશે ને સ્ત્રી કે પુરુષનો ભાવ નહિ રહે. અક્ષરધામમાં સ્ત્રી-પુરુષ છે જ નહીં એવું આપણને દરેકને મનાઈ જશે.

૯૨. મહારાજને ગર્ભમાં આવવાનું ન હોય. એમની લીલા દિવ્ય છે. છેક પ્રકૃતિપુરુષ સુધી સ્ત્રી-પુરુષનો ભેદભાવ છે. ૩૩ કોટિ દેવતાઓ પણ તેમાં આવી જાય. અનંતકોટિ કામદેવને લજ્જા પમાડે તેવું એમનું સ્વરૂપ અને એથી અનંતઘણા મોટા મહારાજ તો તેમનું રૂપ કેવું હશે! એ કલ્પના બહારની વાત છે. કહી શકાય તેમ નથી પણ આપણે ખરેખર ભાગ્યશાળી છીએ!

✧ તા. ૧૧-૬-૧૯૭૩, સવારે, વચ. સારંગપુર ૧૬

૯૩. ભગવાન અને તેના સંતને વિશે પ્રીતિ એ જ છેલ્લો જન્મ થઈ ગયો. પ્રીતિનું લક્ષણ સારંગપુર ૧૬માં પોતાના એકાંતિક સાધુ વિરુદ્ધ વર્તે નહિ. એનું વચન મનાય. એના વગર અનંત બ્રહ્માંડ નરક જેવાં લાગે.

એની આજ્ઞામાં ટૂક ટૂક વર્તાય.

૯૪. વચનામૃતમાં મહારાજે કહ્યું, સત્પુરુષને વિશે પ્રીતિ એ જ આત્યંતિક કલ્યાણ. આત્યંતિક પ્રલય એટલે એક મહારાજ જ. એ સ્ટેજમાં આપણે જવું છે. આપણું હેતુ અક્ષરધામનું, ભગવાનનું છે, પણ એ ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણને નહિ ગમે. આપણે ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણના હેતુમાં નથી ફસાવું. મોટાપુરુષ ગમે તેટલા ભીડામાં લે અને ત્યારે મૂંઝાય નહિ એ હેતુ. ચોવીસ કલાકમાં સોળ કલાક સેવા આપે ત્યારે સમજી લેવું કે મોટાપુરુષ જોડે હેતુ થયું. હેતુનું લક્ષણ એક જ કે વચન મનાય, ગમતામાં વર્તે. ચોવીસ કલાક એમને જ રાજી કરવાનું તાન રહે એ જ હેતુનું લક્ષણ.

૯૫. સાધુની કસોટી ક્યારે? કોઈ અપમાન કરે ત્યારે, પંચવિષયનો યોગ થાય ત્યારે. માનમાં ખીલે નહિ ને અપમાનમાં કરમાય નહિ એ સાધુ. એથી આગળ ભગવાન કસોટી કરવા રોગ મૂકે ત્યારે થાય. ને એકાંતિક ભક્તની કસોટી ઐશ્વર્ય-પ્રતાપ આવે ત્યારે થાય.

૯૬. જેમાં રસ હોય તેમાં ગમે તેટલા ઉજાગરા કર્યા હોય તોય ઊંઘ જ ના આવે ને તેમાં થાક જ ના લાગે. આપણા માટે ગમતું એટલે? સુહૃદભાવ. સુહૃદભાવ એટલે ત્રિકાળમાંય કોઈના વિશે ભાવફેર નહિ. બીજાના દોષ પોતાના જ મનાય ને તેને ટાળવા માટે પ્રયત્ન કરે.

૯૭. ‘ભગવાન અને ભગવાનના સંતની સેવા-દર્શન-સ્પર્શ-સમાગમ વગર બીજું કાંઈ જ ગમે નહીં’ એવું હેતુ આપણે કરવાનું છે. બાકી બધું જ મોટાપુરુષ કરી દેશે.

✧ તા. ૧૫-૬-૧૯૭૩, સવારે, વચ. ગઢડા મ. ૪૭

૯૮. પાંચ જણા સાથે સુમેળ-એકતા હોવી જોઈએ. એમની પ્રકૃતિ ગમવી જોઈએ. અરસપરસની મૈત્રીથી અભાવ-અવગુણમાં પડી જવાતું હોય તો મશ્કરી કરવાનો અધિકાર નથી. આપણા જીવનમાં ઉદાસીનતા કે કાયરતા ના હોવી જોઈએ.

૯૯. જ્યાંસુધી બીજાનો દોષ દેખાતો હોય ત્યાંસુધી પોતાનો જ જોવો.

જ્યાંસુધી બીજાનું નેગેટીવ જોવાનું મન થાય છે ત્યાંસુધી કલ્યાણ માટે ખપ નથી. એકબીજાને વઢતાં-ટોકતાં અંતરાય ન જોઈએ. આપણને પાંચ સાધુની પ્રકૃતિ ગમવી જ જોઈએ. આપણે આ ઘૂંટવું છે. આપણા સમોવડિયા પાંચ મિત્રોની કસર ન ગમે એ આપણી કસર છે. વચનામૃત ગઢડા મ.૪૭ પ્રમાણે આપણે એવું જીવવું છે.

૧૦૦. આપણાં ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણના રોગ એની જાતે ખરી જવા જોઈએ. પ્રયત્ન ન કરવો પડે. ત્યાં આપણી એક કલમ છે : સુહૃદભાવ ને નિર્દોષબુદ્ધિ. આપણને દોષ નડે છે એનું કારણ સુહૃદભાવ ને નિર્દોષબુદ્ધિમાં કસર છે. એ રસ ઓટોમેટિક નીકળી જવો જોઈએ.

✽ તા. ૧૫-૬-૧૯૭૩, સવારે, સોખડા, વય. ગઢડા પ્ર. ૬૩ -
નિશ્ચયનું

૧૦૧. મહારાજની સત્તાને આપણે માન્ય રાખતા નથી. કોઈક મનગમતો પ્રસંગ આવે ત્યારે સારું લાગે. વરસાદ વરસે, રુચિ પ્રમાણે સંકલ્પ પૂરા થાય, ત્યાં મહારાજનું કર્તાપણું આપણને મનાશે. તે વખતે આપણે આનંદમાં આવીને કહીશું કે જેની બીકે ઇન્દ્ર વરસે છે, અગ્નિ બળે છે, વાયુ વાય છે, સૂર્ય પ્રકાશે છે... પણ એ જ મહારાજ કોઈ સંત દ્વારા અથવા કોઈ હરિભક્ત દ્વારા આપણી કસોટી કરે, મન મરોડે, વગરવાંકે અપમાન કરે, પોતાની વિરુદ્ધ વર્તે, દેહને રોગ આવે, વ્યવહારમાં ઓટ આવે... બહુ સરળ વર્તતા હોઈએ તોય એમ થઈ જાય કે મહારાજ જાણતા હશે કે નહિ જાણતા હોય? એવો સંકલ્પ ન ઊઠે એ માટે ટોપ લેવલનો માહાત્મ્યજ્ઞાને સહિતનો નિશ્ચય ઊભો કરવો છે. આપણને અખંડ ઍરકન્ડિશન હોવું જોઈએ. એ ભાવના ઊભી કરવી છે. એવા નિશ્ચયની પરિપક્વતા ઊભી કરવી છે એટલા માટેનું આ વચનામૃત છે. એ આપણને જોઈ-જાણી રહ્યા છે.

૧૦૨. મનને વાઈબ્રેટ કરવાનો અધિકાર નિશ્ચયવાળાને નથી. આપણે બે-ત્રણ વખત સૂચન કરવું. ન થાય તો મહારાજ... મહારાજ...

૧૦૩. આપણે કોઈને સેવા કરવાનું કહીએ અને ન કરે તો પણ તેમાં મહારાજ જ જોવાના. આપણે વ્યવસ્થિત હોઈએ, આપણો રંચમાત્ર

દોષ ન હોય છતાં તે આપણી સેવા કરવા તૈયાર ન થાય, તોપણ એમાં મહારાજ જોવાના. તેમનામાં જેવો પહેલાં ભાવ હતો એવો ને એવો જ રાખવો અને મૈત્રી ન તૂટવી જોઈએ. આવા પ્રસંગે ખરેખર મહારાજનો જ ભાવ લાવવો બહુ અઘરો છે પણ તેવા પ્રસંગે ‘એક સ્વામીએ જ કર્યું છે’ એમ માનવું.

૧૦૪. જૂનાગઢમાં સંતોએ શાસ્ત્રીજીમહારાજને કેટલીય વખત કાઢી મૂક્યા પણ તેમણે એ જ સંતોનું સ્વાગત કર્યું. ભગતજીમહારાજને બાવન વખત મહુવા મોકલી દીધા તોપણ રંચમાત્ર ભાવફેર નહિ.

૧૦૫. આપણે બીજાને માન આપીશું એટલા આપણે નિર્માની બનીશું અને જેટલા નિર્માની થઈશું એટલા ભગવાન બેસી જશે ને જેટલા ભગવાન બેસી જશે એટલા દોષ જતા રહેશે ને એટલાં સુખ-શાંતિ ને આનંદનો અનુભવ કરાવશે. કામ-ક્રોધાદિક સ્વભાવ સહજ જતા રહે. જેમના હૈયાને વિશે સ્ત્રી-ધન-માનનો સંકલ્પ જ ન ઊઠે એવું ટોળું ઊભું કરી દેવું છે.

૧૦૬. કોઈ એકાંતિક સાથે હેત હોય તો નાનો-મોટો પ્રસંગ બને ત્યારે એક વાત નિષ્કપટ થઈએ ત્યારે કહીએ કે, ‘સ્વામી! મને આ ખૂંચ્યું, તમે મને બળ આપો’ એ રીતે વાત કરવાની પણ ‘એ આવો હતો અને મને આમ કહ્યું’ એવું ફરિયાદ સ્વરૂપે નહિ કહેવાનું.

૧૦૭. વ્યાવહારિક રીતે આપણી વાણીનો દુર્વ્યય ન થવો જોઈએ. આપણી વાણી એ રીતે નીકળવી જોઈએ કે એ શબ્દોનો તોલ થાય.

✽ તા. ૧૫-૬-૧૯૭૩, સાંજે, સોખડા જૂના મંદિરે શિબિર

૧૦૮. આપણે પોતા તરફ નજર રાખીને જેમ ‘આપ રાજી થાવ એવું મારે જીવવું છે.’ એમ એના કાયદે હાં હાં ગડથલ કરવાની છે. એ આપણો સાધના માર્ગ. એ હાં હાં ગડથલમાં નડે છે : બુદ્ધિ, આજ્ઞા, પોતાનું જાણપણું, પોતાની રીતે વર્તવાની ટેવ.

૧૦૯. મોટાપુરુષ રાજી થાય એ રીતે વર્તવાનું બળ મળે એ માટે પ્રાર્થના કરો તો મોટાપુરુષ એવી પ્રસન્નતા, આનંદ, બુદ્ધિયોગ આપશે, જેના

ફળસ્વરૂપે ઈન્દ્રિયો-અંતઃકરણનાં જડ તત્ત્વો એ આપણા ૧૪ નોકરો થશે. રસ નીરસ થઈ જશે. પૃથ્વી ઉપર એવો કોઈ જન્મ્યો જ નથી કે તેને સ્ત્રી-ધન કે માનનો સંકલ્પ ન ઊઠે. એક અક્ષરધામના મુક્તને જ સ્ત્રી-ધન-માનનો સંકલ્પ ન હોય. આપણે એના ઉપર પગ મૂકી આગળ જવું છે.

૧૧૦. અબજોપતિ એવા કુવૈતના રાજાની મસ્તી કેવી હશે! એને સામાન્ય માણસ કેવો નહિવત્ લાગે. એમ એવા અનંત બ્રહ્માંડોનાં ને દેવકોટિની સમૃદ્ધિ નહિવત્ જેવી લાગે. ત્રિલોકી કાફિષ્ઠાતુલ્ય લાગશે. કોની જોડે વ્યવહાર કરવો? ને શા માટે કરવો? એ બધું નહિવત્ થઈ જશે.

૧૧૧. એક ભગવાન સ્વામિનારાયણે પ્રગટ અને પ્રત્યક્ષની વાત કરી છે. ભગવાનની મૂળભૂત શક્તિ પૃથ્વી ઉપર પ્રગટ છે. કમનસીબી એ છે કે સંતના વચનમાં વિશ્વાસ નથી. રાજી કરવાની ભાવના નથી. પરોક્ષની ઉપાસનાનું ફળ છે-પ્રગટની ઓળખાણ. વગર સાધનાએ મળે એ પૂર્વના સંસ્કાર.

૧૧૨. એ સ્વરૂપ માંગે છે આપણી ૧૦૦% વફાદારી. કામ-ક્રોધ-ઈર્ષ્યાની મહારાજ આગળ કોઈ કિંમત નથી. એના સંકલ્પ ક્યારે જતા રહેશે એ ખબર નહિ પડે પણ વફાદારીમાં કોઈ કસર હશે તો એ સ્વભાવિક દોષો એવા ને એવા જ રહેશે.

૧૧૩. ક્યાં બાળપણની રમત ને ક્યાં પામવો એ સિદ્ધોનો મત! ક્યાં આગિયો ને ક્યાં સૂર્યનારાયણ! ક્યાં વરસાદની ઝરમર ને ક્યાં મહાસાગર! ક્યાં એક સહજાનંદસ્વામી જ્યાં એક ઈચ્છા ને અપેક્ષા વગરનું જીવન છે ને ક્યાં બ્રહ્માંડમાં ખદબદી રહેલા જીવ! આકાશ-પાતાળનો ફેર છે. એમણે દયા કરીને એમના જોગમાં મૂકી દીધા. આપણા જેવા કોઈ ભાગ્યશાળી નહિ એમ માનવું.

૧૧૪. ગુણાતીતને એક મહારાજ જ ગમે. એમને મોટપ ગમતી જ નથી. અને આપણને કોઈ ન બોલાવે તોય માથાકૂટ. પીરસ્યું ન હોય, પંગતમાં બેસાડ્યા ન હોય તો આપણે લાખો સંકલ્પ કરી નાંખીએ. સહેજ ભીડામાં આવવાનું હોય, મનઘાર્યું મૂકવાનું હોય ત્યારે ખબર

પડી જાય. ગુણાતીત એમ જ માને કે મારું જીવન મહારાજ છે. જો આપણને થોડા સમય માટે ભીડામાં લઈ લે તો ખબર પડી જાય. કેવા ભગતજીમહારાજ! એમને એક જ તાન કે ગુણાતીત માટે આ દેહ કુરબાન છે.

૧૧૫. શાસ્ત્રીજીમહારાજના એક જણે ખૂબ ગુણગાન ગાયા. ત્યારે કહ્યું કે, ‘હું તો અક્ષરપુરુષોત્તમનો બળદિયો છું.’ મોટાપુરુષને સત્તાનું કે પોતાની જાતનું માન ન હોય. કેવળ એક મહારાજ જ વ્હાલા હોય.

૧૧૬. યોગીજીમહારાજે ચાળીસ વર્ષ સુધી રસોડામાં સેવા કરી. યજ્ઞ શરૂ કર્યો. એ જ વાસણ ઊટકવામાં, એ જ રસોઈ બનાવવામાં, એ જ ઠાકોરજીની સેવામાં, પીરસવું, જાજરૂ, મૂતરડીની સાફસૂદી વગેરે સેવા કરી. બાપા બોલ્યા કે ‘આ દેહ શાસ્ત્રીજીમહારાજ માટે કુરબાન છે.’ સેવકને દેહ ઉપર કોઈ અધિકાર નથી. ગુલામ! દાસ!

૧૧૭. ગુલામ એટલે વેચ્યો વેચાય. પરમેશ્વરના દાસાનુદાસ થઈને રહે એના હૈયાને વિશે કામક્રોધાદિક રહે નહિ. આપણા બધા સાધકોને એ ભૂમિકા ઉપર લઈ જશે. અશક્યનું શક્ય થઈ જશે. હાર્યો.. હાર્યો.. નિરૂપાય.. નિરૂપાય.. કરીને રડાવીને ઢસેડીને લઈ જશે. પરમેશ્વરના દાસાનુદાસ એ ભૂમિકામાં લઈ જશે, તેથી સાક્ષાત્ મહારાજનું બળ લઈએ.

✽ તા. ૧૬-૬-૧૯૭૩, સવારે, સોખડા જૂના મંદિરે શિબિર

૧૧૮. યોગીજીમહારાજ કહેતા, ‘આપણે નહાવા બેસીએ ત્યારે પણ સ્વામીને સંભારીને બેસવું ને સંભાર્યા વિના નહાય તો ભેંસો જેવું થાય. સંભાર્યા વિના નાહીએ તો લોહીથી નહાવા જેવું છે.’ ભલે આપણાથી સ્મૃતિ ના થાય તો ક્રિયાયોગો કરતા હોઈએ તો બેસતાં-ઊઠતાં, જાજરૂ જતાં વગેરે ક્રિયાઓ કરતાં અંતરમાં ભજન કર્યા કરો. ક્રિયાયોગોની કાંઈ જ કિંમત નથી. લાખો લોકો કરે છે. એમાં દાખડાની ને કુરબાનીની જરૂર છે. સ્મૃતિ ભલે બે મિનિટ થાય, પછી ધીમે ધીમે વધશે. ભજન કરતાં કરતાં ક્રિયા કરવાની ઢબ પાડવી છે. આપણે વચનામૃત ગ.

પ્ર.૨૨ પ્રમાણે મહિમાના વિચારમાં રહીને મનને કોઈ સ્કોપ આપવો નથી.

૧૧૯. એક બાજુ જોરદાર સંકલ્પો થશે પણ આપણે ભજન કર્યા કરવું. ગમે ત્યાં જઈએ પણ આપણી નજર એક સ્વામી તરફ જ.

૧૨૦. આપણને મોટાપુરુષે ગ્રહણ કર્યા તેથી બધું દિવ્ય છે એ આપણે પ્રગટાવવું છે. એ શક્તિને આપણે પ્રગટાવવી છે. વેડફી દેવાની નથી. વેશ્યા જેવી વૃત્તિથી વહેતા પ્રવાહને અટકાવવો છે. દોષ-સ્વભાવની કોઈ ચિંતા નહિ, પણ મોટાપુરુષનું બળ લેવું. પ્રભુનો જ આશરો લેવો. તો આ તો ભગવાન જેવા ભગવાન અનંત બ્રહ્માંડના નાથ એનો આશરો લઈએ તો એ બધું કાઢી નાંખશે. જ્યાં સંકલ્પોનું ઉદ્ભવસ્થાન છે ત્યાં સહજાનંદસ્વામી આપણી સેવા કરવા બેઠા છે. એને પોકારે, એનું બળ લે એટલે એને સાફ કરે. આ વાત એવી ગહન છે કે ઊંઘ જ આવી જાય પણ સમજ્યા વગર છૂટકો નથી.

✧ તા. ૧૯-૬-૧૯૭૩, સવારે

૧૨૧. નિષ્ઠાની કસર ના જોઈએ. આપણા દેશકાળ શા માટે ના સુધરે? ગમે તેવા શાસ્ત્રોના શબ્દો આવે... કો'ક અપમાનના બે શબ્દો કહી જાય પણ એને પ્રેમથી બોલાવીને, એની સાથે હેત કરી પોતાનો બનાવી દેવો પણ ધીરજ ગુમાવવી નહિ. અપમાન કરી જાય તો પણ ધીરજ રાખી, શાંતિ રાખી પોતાનો બનાવી દેવો એ વાત કો'ક જુદી છે.

૧૨૨. મોટાપુરુષને રાજી કરવા એ સામાન્ય માણસનું કામ નથી. અતિ શ્રદ્ધાનું કામ છે. થોડી શ્રદ્ધા ચાલે નહિ. થોડી શ્રદ્ધાવાળાને થાબડી કરીને જ પાલવે. તમે બહુ કર્યું. એવી રીતે પોપલાવીને રાખે પણ છેવટે ભગતજીમહારાજ જેવી શ્રદ્ધા, રીતિ-નીતિ ને સ્થિતિ પ્રમાણે જ રાખશે. આવા આપણે ગમે ત્યારે થયા વિના છૂટકો નથી.

✧ તા. ૨૯-૬-૧૯૭૩, સવારે, ૫૫. ગઢડા પ્ર.૫૭

૧૨૩. સ્વરૂપજ્ઞાન અને માહાત્મ્યજ્ઞાન બંને જુદું પડી ગયું. સ્વરૂપનું જ્ઞાન શું? સનાતન ચૈતન્ય. સત્પુરુષના વિશે ત્રિકાળમાંય દોષ નથી.

સ્વરૂપજ્ઞાન એટલે મૂર્તિનું જ્ઞાન. એમના વિશે કોઈ રોગ નહિ. ખાવા-પીવાનું નહિ. ખાવાની ઊર્મિ જ નહીં. કેવું ભવ્ય સ્વરૂપ હશે! હરખ-શોક નહિ. જન્મ-મરણ નહિ. એના સંકલ્પે જડ જીવોના કામાદિક દોષો ઊડી જાય... એ સ્વરૂપજ્ઞાન.

૧૨૪. વચનામૃત ગઢડા મ.૧૩ - ‘મારા સંબંધવાળા બધા દિવ્ય અને નિર્ગુણ’ પદાર્થ જુએ ત્યાં પ્રભુ તત્ત્વ જુએ અને બ્રહ્મતત્ત્વમાં લીન કરી નાંખે. એમનું ખાવું-પીવું-કપડાં બધું નિર્ગુણ. ભગવાનના સ્વરૂપનું જ્ઞાન અને મહિમા બંને જુદા છે. મહારાજનો મહિમા કર્તુમ્-અકર્તુમ્ શક્તિ. ચેતનને અચેતન કરે ને જડને ચેતન કરે.

૧૨૫. વચનામૃત ગઢડા અં.૭. મહારાજનો મહિમા એટલે ગુણાતીત. સગુણ અને નિર્ગુણ ઐશ્વર્યનું સ્વરૂપ. વરસાદ આવો તો આવે ને વરસાદ ન આવો તો ન આવે. રોગ મટો તો મટે ને ન મટો તો ન મટે. દીકરો થાવ તો થાય ને ન થાવ તો ન થાય. કેવી સુપ્રીમ સત્તા! જે.૫, લોયા.૧૮, મ.૧૩, ૧૪ એ સ્વરૂપનું જ્ઞાન છે. એવી જે સ્વરૂપનિષ્ઠા હોય એ છેલ્લો જન્મ!

૧૨૬. મુક્તાનંદસ્વામીએ ભાલ પ્રદેશમાં મહારાજનાં ગુણગાન ગાઈને ૨૦૦ સત્સંગી કર્યા. ગઢડા મોકલ્યા ત્યારે મહારાજે ચરિત્ર કર્યું. સવારમાં મંદિરે દર્શન કરવા ગયા ત્યારે મહારાજ દાઢી કરાવતા હતા. ત્યારે દાઢી કરતાં કરતાં રોટલો ખાવા માંગ્યો. એ જોયું કે તરત જ બધા પાછા વળી ગયા. ભગવાનના સ્વરૂપનાં લીલા ચરિત્રોમાં દિવ્યભાવ એ સ્નેહ. સ્નેહમાં કોઈ જાતનો વિચાર નહિ. ખાય-પીવે-બોલે-ચાલે બધું જ દિવ્ય. ગુણ વિચારીને હેત કરે એનું કાંઈ નક્કી નહિ.

✧ તા. ૩૦-૬-૧૯૭૩, સવારે

૧૨૭. ગઢડા મધ્ય-૫૯ એ શાસ્ત્રીજીમહારાજનું પ્રિય વચનામૃત. યોગીજીમહારાજનાં ત્રણ વચનામૃત હતાં : ગઢડા મધ્ય-૨૮, ૫૯ અને લો.-૩. લો.૩માં લખ્યું છે કે જે ભગવાનનો ભક્ત હોય તે દૈહિક રક્ષા ભગવાન કરે તેણે કરીને હર્ષ ન પામે ને રક્ષા ન કરે તેણે કરીને શોક ન

કરે અને અલમસ્ત થકી ભગવાનને ભજે. અને ભગવાન ને સંત તેનું માહાત્મ્ય બહુ જાણે.’ ખરેખર નિર્દોષબુદ્ધિયુક્ત જીવન જીવવું છે તેની આ વાત છે.

૧૨૮. મોટાપુરુષ તમારા સામું ન જુવે ને તમે એવા ને એવા મહિમામાં રહો ત્યારે જાણવું જે તમને હેત છે. કોઈ પ્રસંગ બને ત્યારે મન દિવેલીયું ન થાય ને એવું ને એવું સ્વામી જોડે હેત રહે.. સેવા કરવા છતાં પણ લહરકો ન દેખાડે.. છ મહિના સુધી રસોડું કરવાનું થાય ને કોઈ વખાણ ન કરે અને તે વખતે એવો ભાવ રહેવો એ હેત. રંચમાત્ર ભાવફેર નહિ. અલ્પ સંબંધવાળા પાસે દાસ. પર્વતભાઈ, પૂંજો ડોડિયો, દેવજીભગત, ગોરધભાઈ એ આત્મબુદ્ધિનાં મૂર્તિમાન સ્વરૂપ. મહારાજના અલ્પ સંબંધવાળાના દાસ. એમાં આપણે નંબર લગાડવો છે.

૧૨૯. મહિમાની વાતો અંદર રાખજો. બોલવું જેટલું વર્તતા હોય એટલું જ. એ મહિમા સમજ્યા વિના કૃતાર્થપણું નહિ થાય. બાકી સદ્ગુરુ થવાની વૃત્તિ કોની ન હોય? મહિમા આપણે જીવમાં ઉતારવાનો છે, પછી મહારાજ દેશકાળ ન મૂકે.

૧૩૦. આપણે બધા પૂર્વના છીએ કારણ કે સુહૃદભાવ ને રાંકપણાની વાત સમજવા મંડ્યા છીએ. સુહૃદભાવ રાખવા પ્રયત્ન કરે, રુચિ રાખે, વફાદાર વર્તવા પ્રયત્ન કરે એ પૂર્વના મુક્તો.

૧૩૧. આપણા સમાજે કુરબાની બહુ આપી દીધી, હવે બાકી છે : સુહૃદભાવ ને રાંકપણું. ગ. મ. ૨૮ અને ગ. છે. ૨૬નો છેલ્લો પેરેગ્રાફ સિદ્ધ ન થાય ત્યાંસુધી પ્રારબ્ધ રહે.. રહે.. ને રહે જ. એ સિદ્ધ થાય તો પ્રારબ્ધ ઊડી જાય, પછી અખંડ સુખિયા !

✽ તા. ૨-૭-૧૯૭૩, રથયાત્રા દિન

૧૩૨. કોઈની ક્રિયા ખૂંચે, કોઈનો શબ્દ ના ગમે, કોઈની સાથે બાળકપણાથી બોલાઈ જવાય, કોઈની સાથે સુહૃદભાવ ન રહ્યો, કોઈની મર્યાદા ન રહી ત્યારે જરૂરથી રાત્રે દિલથી પ્રાર્થના કરી જ લેવી.

ભગવાન અને સંત એ જ જુએ છે કે કોણ પહેલો દાસ થાય છે?

ક્રિયા ખૂંચે છે શાથી? પોતે કંઈક સારી રીતે વર્તતા હોય, પોતાનામાં માનની પ્રકૃતિ હોય, પોતાની માનનીતાનું ખંડન થતું હોય, સ્વામી ને સંતોને રાજી કરવાની ભાવના ઓછી હોય અને પોતાના દોષ ખરેખર જોતા ના હોય ત્યારે જ બીજાની ક્રિયા દેખાય અને એનું ખૂંચે.

✧ તા. ૩-૭-૧૯૭૩, સવારે, વચ. ગઢડા પ્ર. ૪ - નારદજી જેવી ઈર્ષ્યાનું

૧૩૩. વર્ષો સુધી ભેગા રહીને સેવા કરી હોય પણ વૃત્તિ રહી ગઈ હોય તો સેવાનું ફળ ન મળે ને એવા ને એવા રહે.

✧ તા. ૧૧-૭-૧૯૭૩, નિયમી એકાદશી, સોખડા

૧૩૪. ‘ઊગતી પ્રભાએ કાર્ય પ્રારંભમાં...’ એ પ્રાર્થના બધા જ બોલીએ છીએ. બોલવું સહેલું છે, પણ ‘તું રાજી થા’ એવી ભાવના રહેવી બહુ જ અઘરી છે. કોઈ પ્રસંગ બને ત્યારે ખબર ન પડે એવી પ્રાર્થનાની કોઈ કિંમત નથી. બોલવાની પાછળનો હેતુ, ‘હે પરમ કૃપાળુ પ્રભુ! સવારના પહોરમાં તને રાજી કરવા જે પ્રાર્થના કરું છું તે સિદ્ધ કરવા માટે તું મને બળ આપ, તું એક રાજી થા.’ એવી ભાવના એકાંતિક જ રાખી શકે. આ પ્રમાણે ‘ઊગતી પ્રભાએ..’નો નિયમ ખરેખરો ચાર મહિના રાખે તો પરમ એકાંતિક થઈ જાય.

૧૩૫. ધીરજની કસોટી દરેકની રહેવાની જ. કોઈનુંય ચાલવાનું નથી. ધીરજ નહિ રાખવી હોય તો એ શીખવાડશે, એ છોડવાના નથી. પાત્રો એવા ગોઠવવાના જ અને તે વખતે આપણી ધીરજ ન જાય એ માટે પ્રાર્થના કરવી. આપણે કેવી રીતે ધારી શકીએ કે બધા ખરેખર આ રીતે જ વર્તવા જોઈએ? આપણે બીજા પાસે ઇચ્છા ન રાખી શકીએ. મહારાજ પ્રસંગો ઊભા કરીને તમારી ઇચ્છાઓ ખોરવી નાંખશે. પ્રસંગ બને ત્યારે પાંચ મિનિટ ધીરજ રાખી પછી ધીમેથી કહેવાનું. ધીરજ અને સ્થિરતાથી કામ કરીએ તો ‘ઊગતી પ્રભાએ...’ ભજન સિદ્ધ થઈ જાય.

✧ તા. ૨૨-૧૦-૧૯૭૩, વચ. ગઢડા મ. ૯

૧૩૬. અનંત અવતારના અવતારી પુરુષોત્તમનારાયણના સ્વરૂપનો દ્રોહ

થવા દેવો નહિ. બે રીતે સ્વરૂપનો દ્રોહ થાય. પહેલું, સદાદિવ્ય સાકાર સ્વરૂપ સર્વાવતારના અવતારી પુરુષોત્તમનારાયણને પૃથ્વી પર પ્રગટ ન માનીએ એ દ્રોહ. ઝીણાભાઈની ઠાઠડી મહારાજે જાતે ઉપાડી પણ એવી સર્વોપરીપણાની નિષ્ઠા નહોતી તો એ શ્વેતદ્વીપમાં ગયા. એ સ્વરૂપનો દ્રોહ થઈ ગયો. નિષ્ઠા વગર મહારાજ ફળ આપતા જ નથી. સંતસમાગમ વગર નિષ્ઠા ન થાય.

૧૩૭. પળે પળે એમને જ કર્તાહર્તા ન માનીએ એ દ્રોહ. જેના વરસાવ્યા મેઘ વરસે છે એ આ મને મળ્યું એ પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપ એને લઈને છે. પળેપળ ઈંચ ઈંચની ક્રિયામાં એમને ત્યારે જ કર્તાહર્તા માન્યા કહેવાય કે જ્યારે અપાર સહનશીલતા ને સમજપૂર્વકની અપાર ધીરજ આપણામાં આવી હોય. ત્યારે જ માનવું કે પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપને કર્તાહર્તા માન્યા. બહુ અઘરી વાત છે.

૧૩૮. બોલાવે ન બોલાવે. માન થાય કે અપમાન થાય. અતિવૃષ્ટિ થાય કે અનાવૃષ્ટિ થાય. છાપરું ઊડે કે તણાઈ જાય. ગમે તે થાય પણ ઈંચે ઈંચની, પળે પળની ક્રિયામાં પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપને કર્તાહર્તા માનીએ તો પછી સમજપૂર્વકની અપાર ધીરજ ને અપાર સહનશીલતા આપણામાં આવી જાય. એ તો કો'ક વીરલો માને અને હવે આપણે આ અઘરા સ્ટેજની પૂર્ણાહુતિ કરવાની છે.

૧૩૯. જેને જીવનો રોગ કાઢવો છે એને માટે એવા એ પ્રસંગો ઊભા કરશે જ. જેને મંડવું છે ને છતીદેહે બ્રાહ્મીસ્થિતિ કરવી છે એની આ વાત છે. તમારી અહમ્મની કણી ઓગાળવા એ હડધૂત કરાવશે. અપમાનો કરાવશે અને તે વખતે પળે પળે બાપાને કર્તાહર્તા માનીએ એ ખરું કહેવાય, પણ આવા પ્રસંગે 'આપણે સાધક છીએ' એ ભૂલી જઈને આપણે સ્વરૂપ બની જઈએ છીએ.

૧૪૦. સ્વરૂપ બની જઈએ છીએ એટલે? જ્યાં સુધી ભીંત પાર દેખાતું નથી તો પછી કોઈની ટીકાચર્યા કરવાની કે વાંક કાઢવાનો ક્યાં રહ્યો? પણ હજારને ગાંઠિયે ગાંઠી થઈ જઈ ડોળ, દંભ ને દેખાવ કરવો એ આપણી સહજ જ વૃત્તિ હોય છે. એ રીતે આપણે પળે પળે પ્રત્યક્ષ

સ્વરૂપને કર્તાહર્તા માનવાને બદલે પ્રભુનો દ્રોહ કરી બેસીએ છીએ.

૧૪૧. અબિલ બ્રહ્માંડના વ્યવહારના નિયામક મહારાજ ખરા પણ એના કાર્યમાં બહુ પડે નહિ. જેમ ચાલતું હોય એમ ચાલવા દે પણ જ્યાં એના ભક્તને કસોટીમાંથી પસાર કરવાની વાત આવે ત્યાં મહારાજ આખો કાયદો બદલી નાંખે.

૧૪૨. જગતના જીવોની બાપાને એક ટકોય ચિંતા નથી. એમને ચિંતા છે નિષ્ઠાવાળાની. એવા નિષ્ઠાવાળાના ચૈતન્યના ડાઘા કાઢવા એકવાર તો એને ભટ્ટીની ગરમીમાંથી પસાર કરે જ અને ત્યાં પોતાની સ્વતંત્ર શક્તિનો એ ભગત માટે ઉપયોગ પણ કરે, બાકી કરે નહિ. જ્યારે એવા ભક્તની કસોટી કરે ત્યારે ભગવાન આખા ક્રિયાયોગો પણ બદલી નાંખે, નહિ તો બદલે નહિ.

બીજું, પોતાની અન્યથાકર્તૃમ શક્તિ વાપરે ત્યારે પણ ક્રિયાયોગો બદલે. ગઢડાના ટેકરા પર મંદિર કરવા માટે શાસ્ત્રીજીમહારાજે અન્યથા-કર્તૃમ શક્તિ વાપરી. રાજાઓના રાજ્યનું વિલીનીકરણ થઈ ગયું. આમ પોતાની સ્વતંત્ર શક્તિ-અન્યથાકર્તૃમ શક્તિ જીવનું બહુ રૂડું કરવું હોય ત્યારે વાપરે કારણ કે છેવટે તો કાળ-કર્મ-માયાના પ્રેરક, પ્રવર્તક કે નિયંત્રા તો મહારાજ જ ને?

૧૪૩. બાપાનાં ત્રણ સ્વરૂપો :

- ગુણબુદ્ધિવાળાને દર્શન આપે.
- નિષ્ઠાવાળાને સુખ આપે - આનંદ કરાવે અને
- આત્મબુદ્ધિ ને પ્રીતિવાળા અંગત જીવોને ભીડામાં લઈ, દેશકાળમાં લઈ સેવન કરે કારણ કે એમને પોતા જેવા બનાવવા છે.

૧૪૪. આત્મબુદ્ધિ ને પ્રીતિવાળો પણ સામી છાતીના લેતો જાય કે ‘હે મહારાજ! જેટલી કસોટી કરવી હોય એટલી કરો, પણ હું તર્કવિતર્ક થવા દેવાનો નથી.’ આ તો રક્ષા કરે તો સારા ને કસોટી કરે તો ‘આવજો મહારાજ’ એ નિષ્ઠા ન કહેવાય.

૧૪૫. મહારાજની દૃષ્ટિએ એકાંતિકનું લક્ષણ શું? જેનામાં મારા પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપનું બળ વિશેષ એ મારો એકાંતિક. જાગ્રત, સ્વપ્ન અને સુષુપ્તિ

એ ત્રણે અવસ્થામાં મને માનીને, મારું બળ લઈને વર્તતો હોય એ ભલે હાલોપોલો હોય પણ એ મારો એકાંતિક. ...કારણ એ મારું બળ લઈને મને સંભારીને જીવે છે ને!

૧૪૬. કેફમાં ને કેફમાં ગમે એમ વર્તો ને વચનામૃતના મન ફાવતા અર્થ કરીએ એ ઠીક નહીં. દેશકાળ વગર નિયમધર્મ લોપીએ એ ગાફલાઈ કહેવાય ને એમાં ભગવાન રાજી ન થાય. ભગવાનની પ્રસન્નતાને અર્થે તો જે નિયમ કહ્યા હોય એ પાળવા પડે.. પડે.. ને પડે જ.

૧૪૭. ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ ગાંઠે નહિ ત્યારે મને ‘કોણ અને કેવા મળ્યા છે, સદાદિવ્ય સાકાર સ્વરૂપ ભગવાન જે મારા અંતરમાં બિરાજમાન છે એ આ પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપે મને મળ્યા છે,’ આ જાણપણથી એ સ્વરૂપનું બળ લઈને આગળ જતા રહેવું. સાકાર ભગવાનના, સર્વોપરી ભગવાનના બળ વગર ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ ગાંઠે જ નહીં ને આપણું દિલ, આપણું મન પણ હારી જ જાય પણ ત્યાં નિષ્ઠાનું બળ લેવું એ કામ લાગશે. સ્વરૂપનો અપરંપાર મહિમા સમજીને જીવમાં દૃઢ કરી નાંખીએ કે ‘હું ભગવાનનો ને ભગવાન મારા’ તો યાચકપણું, કંગાલપણું, ઢીલાશ, નબળાઈ, શું થશે? કેમ થશે? એ બધું જ તું રહેશે!

૧૪૮. એકાંતિક ભક્તનું લક્ષણ જ છે કે એના હૈયામાં એક અખંડિત દિવ્ય જાણપણું હોય જ કે ‘મને કોણ અને કેવા મળ્યા છે?’ એ કોઈને માને નહિ, પણ ‘અનંત અવતારના અવતારી પુરુષોત્તમનારાયણ પ્રત્યક્ષપણે મને મળ્યા છે, મારા હૈયામાં બિરાજમાન છે એ જાણપણું એને હોય જ.’ અમથું આ લોકનું કેટલું જાણપણું હોય છે? તો આટલો કેફ તો રાખવો જ પણ એ કેફ અંતરમાં રાખવો. બહાર દેખાડવો નહિ. અને એવી નિષ્ઠા વગર બળ પણ આવે નહિ.

૧૪૯. ‘આખી દુનિયા નરક ચૂંથે છે પણ હું સુખી છું.’ એમ માને એ નિષ્ઠા. અખંડ કેફ રહે, મુખારવિંદ પર ગ્લાનિ, ચિંતા, ભય ને શોક ન દેખાય એ નિષ્ઠા. ભગતજીમહારાજને કોઈએ ના બોલાવ્યા, પણ શું કહ્યું? ‘કોઈનોય કયો વિમુખ થાઉં એમ છું જ નહીં.’ એમને કેવો કેફ હશે! કેટલું એમને જાણપણું હશે, શ્રીજીમહારાજનું? એને સ્થાનની ન

પડી હોય, એને સત્પુરુષની પડી હોય કારણ જ્યારે જે થકી પુરુષોત્તમ-નારાયણનું સ્વરૂપ પ્રગટ હોય તેમાં જોડાવું જ પડશે તો જ કસર ટળશે. બધાએ વિરોધ કર્યો પણ શાસ્ત્રીજીમહારાજે ભગતજીમહારાજનો સમાગમ કર્યો જ!

૧૫૦. વચ.ગ.મ.૨૮માં મહારાજે લખ્યું કે, અનંત વર્ષ સુધી ભગવાનથી છેટો રહે પણ જો ભગવાનના ભક્તનો સંગ હોય તો ભગવાન રાજી જ છે. ‘અનંત’ શબ્દ લખી દીધો. મૂળમાં ભગવદ્દીનો સમાગમ જોઈએ. ‘સ્વામીએ આટલું ઠીક ન કર્યું. એમની પ્રકૃતિ પ્રમાણે વર્ત્યા.’ એટલું પણ કોટિ કલ્પે ન થવું જોઈએ. એની ક્રિયામાં આપણને સમજણ ન પડે તો પણ દિવ્ય ને બરોબર જ મનાય એ નિષ્ઠા. એવા ભાવફેર વગર દુનિયાના કોઈપણ છેડા પર જીવન જીવો તો વાંધો નથી પણ આવી નિષ્ઠા નહિ હોય ને ભેગો રહેતો હશે, નિયમધર્મ પાળતો હશે, ભગવાન કહે એમ કરતો હશે, બધુંય હશે પણ નિષ્ઠા વગર અક્ષરધામ નહીં જ મળે. બીજું કાંઈ જાણવા જેવું નથી, બીજું બધું ફીફાં ખાંડવા જેવું છે. કોટિ ગંગા ને કોટિ કાશી જે સંતના ચરણમાં એવા સંત મળ્યા પછી ભજન-પ્રાર્થના ને સમાગમમાં લીન થઈ જવાનું છે, બીજું કાંઈ કરવાનું નથી!

૧૫૧. ધન્ય ભાગ્ય કે આ પુરુષ આપણને મળ્યા!’ ગમે તેવો વિદ્વાન હોય બધુંય હોય પણ આવી પ્રત્યક્ષની નિષ્ઠા વગર અક્ષરધામમાં ન જાય. નિષ્ઠાની બાબતમાં જરાય લલોચપો હાલે જ નહીં. નિષ્ઠા પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપની જોઈશે જ. એ વગર હાલે જ નહીં. અક્ષરધામમાં પણ નહિ જવાય ને અક્ષરધામ વગર બધે જ નરક છે. હઠ-માન-ઈર્ષ્યાના ઝઘડા, સ્ત્રી-પુરુષનો ભાવ, ભેદભાવ એક અક્ષરધામમાં નથી. જેમ જેમ એવા ગુણાતીત સ્વરૂપનો મહિમા સમજાશે તેમ તેમ પોતાને મનાશે કે, ‘હું નિર્ગુણ છું ને દિવ્ય છું.’ જેનો જેવો સંબંધ, જેટલો સંબંધ દૃઢ થાય એટલું મનાય.

૧૫૨. પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપ આગળ સહુએ એક યા બીજી રીતે ખુલ્લા થવાનું જ છે. એટલે શું? બરેબર ભગવાન માનતા હોઈએ તો, ગમે ત્યારે બે હાથ

જોડીને ઊભા રહેવાનું જ છે. એકાંતિક ધર્મ સિદ્ધ કરાવવા માટે બાપા આપણને ખુલ્લા કર્યા વગર રહેવાના નથી. એકાવન તત્ત્વો એમનાં છે એમ માનીને વર્તવું જ પડે, મરવું જ પડે. એમને આપી દેવું જ પડે.

પોતાને મળ્યું જે ભગવાનનું પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપ તેને વિશે સદા દિવ્ય સાકારપણાની અને સર્વજ્ઞપણાની સમજણ કરવી જ પડશે. એટલે શું? ‘જેવા અક્ષરધામમાં છે એવા જ પૃથ્વી પર અત્યારે પણ વિચરે છે. એવા જ પળે પળ સેકન્ડે સેકન્ડે આપણા હૈયામાં રૂંવાડે રૂંવાડે બિરાજમાન છે.’ એમ જો આપણે એમને માનીએ તો સાંનિધ્યમાં છીએ જ. એમ માનીને જે વર્તીએ એ આપણે એમનું બ્રહ્મરૂપે સેવન કર્યું કહેવાય. ગમે તેટલી સેવા કરો પણ સાચા સંતના સમાગમ વગર જીવને એ જાણપણું નહિ આવે.

૧૫૩. ગોપાળાનંદસ્વામી પણ દર વર્ષે એક મહિનો જૂનાગઢ જતા. દુનિયાના ભગવાન પણ ગુણાતીતના દાસ. એ નિર્માનીપણું સાચું! બાકી હઠ-માન ને ઈર્ષ્યાની પ્રકૃતિઓ એવી ભયંકર છે કે આપણું કર્યું કરાવ્યું બધું જ એક જ સપાટામાં વ્યર્થ કરી નાંખે, પણ અક્ષરધામની ઓરડી આપણે જોઈ નથી એની મૂંઝવણ છે, જો નથી જોઈ તો પછી એકાંતિકના વચને વિશ્વાસ રાખીને ભજન શરૂ કરવું જોઈએ.

૧૫૪. ભગતજીમહારાજ ત્રણ દિવસે એક જ વાર જમતા. દિવસમાં એક જ કલાક સૂતા. ત્રણ વર્ષ લાગલાગટ આવો ભીડો ખમ્યા ને પછી ઓરડામાં સ્વામીએ સુખ આપ્યું તો કહે, ‘અહોહો! સ્વામીએ મને સુખિયો કરી દીધો. મેં તો કાંઈ કર્યું નથી... મેં તો કાંઈ કર્યું નથી.’ આટલું બધું કર્યું છતાંય બોલ્યા કે, ‘મેં તો કાંઈ કર્યું નથી.’ શાથી? એ અફાટ સુખ... એ રાખના મૂલે સ્વામીએ સોનું આપ્યું; પણ આપણે એ સુખ જોયું નથી એની મૂંઝવણ છે.

✠ ભગતજીમહારાજનો પ્રાગટ્યદિન, વચ. ગઢડા મ. ૭

૧૫૫. ભગતજી મહારાજે વચ. ગ. મ. ૭ સિદ્ધ કર્યું. આપણે કરવું છે. ‘અહોહોભાવે, ધન્ય ભાગ્ય, ધન્ય ઘડી આ સેવા પુરુષોત્તમનારાયણે સોંપી છે!’ એવા ભાવથી સેવા કરવાની.

❖❖❖ ❖❖❖
 ૧૫૬. વિદ્યાનગરમાં યોગીજીમહારાજ બોલેલા કે, “આમાં (છાત્રાલયના પાયા) ખોદે એનું અક્ષરધામ. આમાં ચાર તગારાં નાંખે એનું અક્ષરધામ.” તો આપણે એ જ મહારાજની સેવા કરવાના છીએ. બીજા કોઈની સેવા કરવાના નથી. અહીં (સોખડામાં) જ મોટું મંદિર થશે. લાખો માણસો આવશે. આધ્યાત્મિક ઇતિહાસના પાને સોખડા અમર થઈ જશે. લંડન ને અમેરિકામાં સોખડાનું નામ અમર થઈ જશે. ત્યાંય સેન્ટર સ્થાપવા જવાના છીએ ને! પણ આપણે પરાણે સેવા નહિ કરવાની. ‘આપણો વારો આવ્યો છે તો જઈએ’ એમ નહિ.

ભૂર્તિ, શાસ્ત્ર ઈત્યાદિકનું
ઇળ સાધુની પ્રાપ્તિ છે.

કરોડો તીર્થોનું ઇળ સંતના
ચરણારવિંદમાં છે. જેનાં
દસેય ઈન્દ્રિય ને ચારેય
અંતઃકરણ શાંત થયાં
હોય એવા સાધુ પાસે
નૈમિષારણ્ય ક્ષેત્ર જણવું.
એવા ભગવાનના સાધુ
આગળ સરળ વર્તે તો
ઇલ્લો જન્મ થઈ જાય.

આચમન-૨

૧૯૭૪

✧ તા. ૧૧-૧૦-૧૯૭૪, સોખડા જૂના મંદિરે

૧. સાધુનું લક્ષણ - તમે લાત મારો તોય ભાવફેર નહિ, ઉપેક્ષા નહિ.
સ્વરૂપનું લક્ષણ - તમે લાત મારો છતાં તમારું અકારણ રૂંડું જ કરે
પણ કોઈને વિશ્વાસ બેસતો નથી એટલે જ માથાકૂટ ઊભી થાય છે.
એક દિવસ એવો આવશે કે આખી દુનિયા સ્વામિનારાયણનું ભજન
કરશે. એ જ સહજાનંદસ્વામી અત્યારે પૃથ્વી પર છે જ. એમના ગુણોને
ધારણ કરનારો એક સમાજ તૈયાર થઈ રહ્યો છે. મોટાપુરુષની નજીકના
જે છે એમને પાકા કરી શુદ્ધ કરવા છે.
૨. ગુણાતીત જ્ઞાનમાં ૯૯% જવાબદારી સંતની જ છે. તમે માંદા પડો છો
એ પણ એ જ કરે છે. એમને ખબર છે જ. આપણે કાઢવાનો રોગ કંઈક
હોય અને ઈલાજ બીજો કરીએ. એમની આજ્ઞામાં ગાફલાઈ નહિ પણ
રાજી કરવાની રુચિ રાખવી.
૩. સુખિયા થવા માટે મારે દરેકને એક નિયમ આપવો છે. બાપાના

શ્રાદ્ધદિને એક નિયમ આપું છું : ‘તમે એમના પર વિશ્વાસ મૂકી દો, તમે સંપૂર્ણ ૧૦૦% મારા થાવ છો?’ એ એટલું જ જોઈ રહ્યા છે. એના માટે જ સહજાનંદસ્વામી પૃથ્વી ઉપર રહ્યા છે. આપણે ઉતાવળ કરવી જ નથી. આપણે ઉતાવળ કરીએ છીએ એ કોઈ માન કે અહમ્ છે પણ મોટાપુરુષને એમની રીતે જ ઉઠાવ લેવા દેવો. આપણે ઉતાવળ કરવી નહિ એ કરી રહ્યા છે એ બરોબર છે.

✧ તા. ૧૩-૧૦-૧૯૭૪, દિલ્હી, પારાયણની પૂર્ણાહુતિ

૪. સત્સંગ એટલે પ્રસંગ. જ્યાંસુધી પરમ ભાગવત્ સ્વરૂપ જોડે દિવ્યભાવ નહિ હોય ત્યાં સુધી ચાલશે જ નહીં. સંત સાથે દિવ્યભાવ સહિતનું જોડાણ. મોટાપુરુષનું ચરિત્ર જોરદાર હોય છે, પણ રક્ષા કરવાની જવાબદારી એમની અનંતગણી છે, પણ આપણને એમની પર ખરેખર વિશ્વાસ હોતો નથી. પ્રાર્થના સાંભળતા હશે કે નહિ સાંભળતા હોય?

ખરેખર સાંભળતા જ હોય. ખરેખરો વિશ્વાસ હોય તો મોટાપુરુષ સામેથી જ હેત કરવા આવે. આપણી જવાબદારી એ જ કે ખુલ્લા દિલે અને વિશ્વાસથી રહેવું જોઈએ. તમારા સંસારમાં એમને સ્થાન લેવા દો, તમે નહિ. બધું જ એમનું છે એમ માનો. એમને સોંપી દો. એના ઘણી થશો જ નહીં, જેથી તમારું બધું જ ઊડી જશે. ઠંડક થઈ જશે. એ એમની જવાબદારી છે. સ્ટીમર નિર્ભય તો એમાં બેસનારા પણ નિર્ભય. મોટાપુરુષો એવા નિર્ભય કરવા માટે જ આવ્યા છે.

✧ તા. ૧૪-૧૦-૭૪, અક્ષરપુરુષોત્તમ બાગ, કુરુક્ષેત્ર

૫. અમે આજે આ બ્રહ્મકુંડમાં (કુરુક્ષેત્ર) ન્હાતા ન્હાતા સંકલ્પ કર્યો છે-

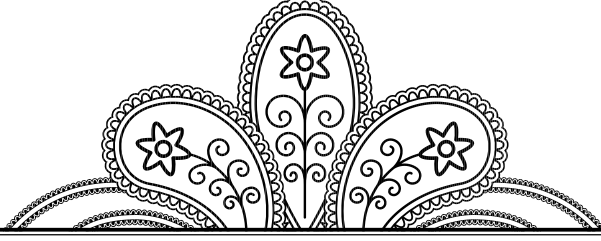
- ભક્તોની એકાંતિકી ભક્તિમાં આવતાં વિઘ્નો દૂર થાય.
- સ્હેજે સ્હેજે એકાંતિકી ભક્તિ સિદ્ધ થાય.
- આ બ્રહ્મકુંડમાં જે જે સ્નાન કરે તેનું કલ્યાણ થાય.
- આ બાજુ મુમુક્ષુઓ ઘણા જ છે, સત્સંગ ખૂબ વધશે. આજે શાસ્ત્રીજીમહારાજનો સંકલ્પ સિદ્ધ થઈ રહ્યો છે. આજથી આ બ્રહ્મકુંડમાં જે જે ન્હાશે તેનું કલ્યાણ થશે. એનું આત્યંતિક કલ્યાણ થશે જ.

૬. દિલ્હીમાં કાંઈ જોવા જેવું નથી. ઘણાનો સંકલ્પ છે માટે જઈ આવો. મારી ઈચ્છા નથી કારણ કે સોખડામાં ત્રણ નાણિયેરીઓ વચ્ચે સુખ-શાંતિ ને આનંદ છે તેવી કોઈ જગ્યાએ નથી જ. એટલા માટે જ હું ઘણા પ્રોગ્રામ કેન્સલ કરી સોખડા જવા ઉતાવળ કરી રહ્યો છું.

✧ રાત્રે ૧૧ વાગે સભા, પૂ. ભીખાભાઈ વાઘના ઘરે, મીતી

૭. લોભ, માન, કામ, ભોળપણ, ડહાપણ, ખોટો પક્ષ, પ્રભુ સાથે અંતરાય, ભગવદી સાથે અંતરાય, કથાવાર્તામાં આળસ, સેવામાં આળસ... આ દસેય દોષોમાંથી સૌથી ખતરનાક દોષ કયો? અને એવો કયો દોષ છે જેથી બીજા ૯ દોષો ઓગળી જાય? એનો ઉત્તર છે : પ્રભુ સાથે અંતરાય. એના જેવું કોઈ ખતરનાક પાપ નથી. સ્વરૂપની આગળ ખુલ્લા થવાની રુચિ હશે તો અંતરાય એ કરુણા કરીને કાઢી નાંખશે.
૮. માન ભલે ગમે તેટલું ભયંકર રહ્યું, પણ માની એમ વિચાર કરતો હશે કે મારાથી નથી વર્તાતું પણ તને રાજી કઈ રીતે કરવો? તો એને નિર્દોષ અને સ્વભાવ રહિત કરે જ. સ્વભાવમાં માન આવી જાય જ.
૯. ભલે હું નિર્માની છું પણ મોટાપુરુષમાં વિશ્વાસ નહિ હોય તો એ નિશ્ચય ન કરાવે. ગમે તેવો નિર્માની હોય પણ જેને વિશે હેત કરવાનું છે એવા મોટાપુરુષનો વિશ્વાસ ન હોય તો એકાંતિકનો નિશ્ચય ના હોય. અને એથી ખતરનાકમાં ખતરનાક પ્રગટ સાથેનો અંતરાય.
૧૦. ગમતામાં વર્તવું એના જેવી કોઈ સેવા નથી. મુક્તોની સેવામાં રસબસતા હોય તો એને દેશકાળ લાગશે નહિ. ગુણગાન ગાયા કરતી ગોપીઓ પ્રભુને શું ગમે છે એનો વિચાર ન કરે તો કયાશ કહેવાય. મહારાજના સમયમાં એક વડીલ મહારાજના ખૂબ ગુણગાન ગાતા હતા પણ પ્રભુને શું ગમતું હતું એ નહોતા જાણતા. એ સ્ટેજમાં જવા માટે ગમતામાં વર્તશો તો મુક્તોની સારી રીતે સેવા થઈ શકશે. પ્રભુ કે મોટાપુરુષને શું ગમે છે! એના જ વિચારમાં અખંડ રહેવાય એ જ સાધના માર્ગની પૂર્ણાહુતિ.

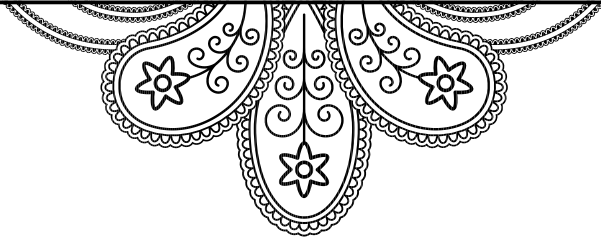

જ્યાંસુધી પરમ ભાગવત્ સ્વરૂપ જોડે
દિવ્યભાવ નહિ હોય ત્યાં સુધી ચાલશે
જ નહીં. સંત સાથે દિવ્યભાવ સહિતનું
જોડાણ. મોટાપુરુષનું ચરિત્ર જોરદાર
હોય છે, પણ રક્ષા કરવાની જવાબદારી
એમની અનંતગણી છે, પણ આપણને
એમની પર ખરેખર વિશ્વાસ હોતો નથી.

પ્રાર્થના સાંભળતા હશે કે

નહિ સાંભળતા હોય ?

આચમન-૩

૧૯૭૫

૧. આપણને એમ રહે કે, ‘હું સત્સંગ કરાવી નાખું’ એ સનાતન ગપ્પું છે. આપણને એમ રહે કે હું મારી જાતે વચનામૃત અને સ્વામીની વાતો વાંચીને જ્ઞાન શીખી લઉં પણ એ સનાતન ગપ્પું છે. નોંધી લેજો કે એ રીતે જ્ઞાન કોટિ કલ્પે પ્રગટ થતું નથી. એ તો મોટાપુરુષ જ્યારે તમારા ઉપર રાજી થાય ત્યારે સહજ જ જ્ઞાનના કુવારા ઊડશે બાકી વર્ષો સુધી એ ભાગવત, રામાયણ કે કદાચ કરોડો શાસ્ત્રો અને ઉપનિષદોને વાંચી વાંચીને થાકી જશો કે નિયોવીને પી જશો તો પણ કોટિ કલ્પેય જ્ઞાન તમારા હૈયાને વિશે પ્રગટ થવાનું નથી. ગુણાતીતની આ વાતો તદ્દન જુદી છે.
૨. જેણે એકાંતિકી ભક્તિ સિદ્ધ કરવી હોય, અક્ષરધામનું સુખ પૃથ્વી પર ઘરમાં જ મેળવવું હોય, સદા સુખિયા થવું હોય, કરોડો વર્ષની ગટરની, કામ-ક્રોધાદિક દોષની પૂર્ણાહુતિ કરવી હોય, ભયંકર ભૂંડા

ઘાટ, રજોગુણ, તમોગુણ અને સત્ત્વગુણથી પરની નિર્ગુણ ભૂમિકામાં અખંડ રહેવું હોય તો... એ માટે મૂળ અક્ષરમૂર્તિ ગુણાતીતાનંદસ્વામીએ એમની પરાવાણીમાં ચાર વાતમાં જીવનું જીવન ગણાવ્યું. એમાં પણ એક ‘સુહૃદભાવ’માં જ બધી જ વાત આવી જાય છે.

૩. ગુણાતીતાનંદસ્વામીએ કહ્યું કે, ‘આજ્ઞા, ઉપાસના, એકાંતિકમાં પ્રીતિ અને સુહૃદભાવ એ ચાર વાત જીવનું જીવન છે.’ એમના શબ્દો વિચારજો. એમાં કહ્યું કે ‘એક સુહૃદભાવ રાખીશું તો અનંત કલ્યાણકારી ગુણો પ્રગટ થઈ આવશે.’ શાથી? સુહૃદભાવ એ કેવળ ગુરુ ગુણાતીતનો ગુણ છે. સુહૃદભાવ એ અસલી સાધુનો ગુણ છે. એ અનાદિ સ્વરૂપનો ગુણ છે. અને એ આપણે મૂર્તિમાન કરવો છે. કદાચ સમજણ નહિ પડે છતાં એટલું યાદ રાખજો કે મારે આ રીતે વર્તવાનું છે.
૪. સુહૃદભાવનું શરૂઆતનું સ્ટેજ એ છે કે આપણે હળીમળીને જીવવું. એકબીજાના સુખદુઃખના ભાગીદાર બનવું. પોતાનું દાતાણ હોય ને બીજાને આપી દેવું. પોતે જમતા હોય ને બીજાને આપી દેવું. કુબેરભાઈને યોગીજીમહારાજે દૂરથી જોયા ગોંડલમાં, તે વખતે તળિયું આવી ગયેલું. કાંઈ હતું નહિ. સ્વામી પત્તરમાં બધું લઈને બેઠેલા. જમવાની તૈયારી કરતા હતા, પણ જ્યાં દૂરથી કુબેરભાઈને જોયા કે ફટાક દઈને ઊભા થઈ ગયા અને પતરાળામાં બધું ગોઠવી દીધું. આ એક સુહૃદભાવની શરૂઆત છે. ભક્તના સુખે સુખિયા અને દુઃખે દુઃખિયા.
૫. એથી એક આગળનું સુહૃદભાવનું સ્ટેજ એ છે કે કોઈપણ સંજોગોમાં સામાન્ય અલ્પ સંબંધવાળાની ક્રિયા તમને ગમવી જોઈએ. હું બહુ સ્પષ્ટપણે માનું છું કે અનંત બ્રહ્માંડમાં સહજાનંદની રસધન મૂર્તિ વગર કોઈ આકાર નથી. બીજા જે આકાર દેખાય છે એ બધા તત્ત્વના આકાર છે પણ આપણી આ આંખ ચામડાંની છે એટલે બધા જ આકાર દેખાય છે. જ્યારે દિવ્ય દૃષ્ટિ થશે ત્યારે સ્ત્રી અને પુરુષ એ બે તત્ત્વો રહેતાં જ નથી. એક મહારાજ જ રહે છે.
૬. સુહૃદભાવનો બીજો એક અર્થ એ છે કે સામૂહિક જીવનમાં ભેગા રહેવા છતાંય જ્યારે આપણને ખૂંચે, લાગે કે ટોકે વઢે ત્યારે તોબરો ચઢી જાય

તો સમજી લેવું કે આપણે સુહૃદ નથી. શા માટે? સામી વ્યક્તિમાં આપણે એક મહારાજનો ભાવ કલ્પી ન શક્યા! એના વગર તમારું રૂંવાણું હલાવી શકવાને કોઈ સમર્થ નથી. એક રૂંવાડાને કદાચ પવનને આધીન હલાવવું હશે તો પણ એક સહજાનંદસ્વામીની સત્તાથી જ હલાવી શકાશે.

તો આપણી પરમ પવિત્ર ફરજ છે કે આપણે જ્યાં હોઈએ ત્યાં આપણા ઘર કે સંસારમાં નિષ્ઠાવાળા કુટુંબમાં જો કાંઈક ક્લેશ હોય, કંકાસ હોય, જો લાગી આવતું હોય, તોબરો ચઢી જતો હોય, આણગમો રહેતો હોય, કંટાળો ઊભો થતો હોય, તિરાડ મોટી થતી હોય તો સમજી લેજો એ સુહૃદભાવની ખામી છે, ત્યાં આપણે જ પોતાનો દોષ જોવાનો છે. ‘સ્વામી.. સ્વામી’ આપણે જ કરવાનું છે.

૭. એથી પણ સુહૃદભાવનું એક આગળનું સ્ટેજ છે : કોઈપણ સંજોગોમાં વિરુદ્ધ પ્રકૃતિવાળાની ક્રિયા પણ ગમવી જોઈએ. તમે શાંત હો અને પેલો ચંચળ હોય, તમે ચંચળ હો ને પેલો શાંત હોય.. એમ ગમે તેવી વિરુદ્ધ પ્રકૃતિઓવાળા સાથે રહેવાનું હોય પણ આણગમતું ન બનવું જોઈએ. સૂર્યના રથમાં અંધારું હોઈ શકે નહિ. મધદરિયે જમીન હોઈ શકે નહિ. એને બધે જ પાણી દેખાય એમ અક્ષરબ્રહ્મની દૃષ્ટિને જે પામ્યો હોય એને બધું જ ગમે. એને બધું જ દિવ્ય દેખાય.

આપણે એક વિચાર એ કરવાનો છે કે આપણે અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજના અને ગુણાતીતસમાજના છીએ. સનાતન નિર્મળ પુરુષોનો આપણને યોગ થઈ ગયો. આપણા જેવા અનંત કોટિ બ્રહ્માંડમાં કોઈ ભાગ્યશાળી નથી. આપણે આપણા નપાવટ દીકરાનું જો સહન કરી શકતા હોઈએ, સ્વાર્થી અને બેકદર સગાં વહાલાંઓનું સહન કરી શકતા હોઈએ તો એ અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજના સંબંધવાળો ભલે ગમે તેવો હોય, એનું કેમ સહન ન કરી શકીએ?

૮. આધ્યાત્મિક રીતે અક્ષરધામની દિવ્ય ભૂમિકામાં જવા માટે અને મોટાપુરુષનો રાજપો કે પ્રસન્નતા મેળવવા માટે આપણી પરમ પવિત્ર ફરજ એ છે કે ‘આપણે સૌ એક’ એમ માનતા થઈએ. દાસસ્વામીએ

સરસ વાત કરેલી કે single soul dwelling in all hearts (એક જ આત્મા સહુના હૃદયમાં વસે છે.) આપણે બધા જ એક છીએ. એટલે વિરુદ્ધ પ્રકૃતિવાળો ગમે તેવો હોય પણ સહજ રીતે આપણે એની સાથે રસબસ થઈ શકીએ. આપણે એની ત્રિકાળમાંય ઉપેક્ષા ન કરી શકીએ. હા, આપણે એના માટે પ્રાર્થના કરી શકીએ. આપણે બધાએ એવી એક ભૂમિકા ઉપર એક રસબસતાથી જીવન જીવવું છે. એ માટે આપણી ફરજ છે કે સહુ ગમવા જોઈએ.

૯. આપણા નાત-જાત-વાર્ણશ્રમ-સગાં-સંબંધી-જીવન જે ગણો તે આપણા ભક્તો છે. મહારાજે વચનામૃત ગઢડા મધ્ય ૫૦માં ખુલ્લું કહી દીધું છે કે ...આવા એ ભગવાનના ભક્તને કેવળ ભગવાનના ભક્તો વગર બીજે રંચમાત્ર હેત થતું નથી. કરવું હોય તો પણ થતું નથી. મહારાજ કહે, મારે એવા સહુને કરવા છે. અને એવા જે હશે તેની ઉપર જ મને સહેજે હેત રહેશે. આપણે આ એક ભૂમિકા પર જવું છે.

૧૦. સુહૃદભાવનો એથી પણ આગળ એક અર્થ છે : ખમવું, ગમ ખાવી ને ભીડો વેઠવો... એ ભક્તિ તદ્દન જુદી છે. આવો સુહૃદભાવ રાખવો બહુ અઘરો છે. ધન્ય હો ભગતજીમહારાજને કે કેટલીય વખત જૂનાગઢની ઘરતી ઉપર એ સંતોએ ભયંકર અપમાન કર્યું, છતાંય એમના વિશે ભાવફેર કર્યો નહિ. ગોરધનદાસ કોઠારીને ખુલ્લું કહી નાંખ્યું, “હે ગોરધનદાસ કોઠારી! વડતાલના તમામ સાધુને જ્યાં સુધી બ્રહ્મની મૂર્તિ નહિ માનો ત્યાંસુધી સુખ-શાંતિ ને આનંદની વાત એ કલ્પના બહારની વાત છે.”

ગોરધનદાસ કોઠારી ભગતજીમહારાજને કહે કે, ‘એ કેમ મનાય? એમાંના કેટલાયને તો હું પ્રાયશ્ચિત આપું છું.’ ભગતજીમહારાજે પણ ત્યારે બહુ સ્પષ્ટપણે જવાબ આપ્યો, ‘નહીં મનાય ત્યાંસુધી રોટલાની કોર કાચી રહેશે.’ આપણે હૈયાની એક ભયંકર ગટરને ઉલેચવી છે અને પાત્ર થવા માટે સુહૃદભાવના સાચા અર્થને પણ સમજવો પડશે.

૧૧. રાત્રિના બે-અઢી વાગે શાસ્ત્રીજીમહારાજ કથા કરે અને મોતીકાકા વડતાલના સાધુનું થોડું જ વાંકું ભૂલેચૂકે બોલી ઉઠ્યા ત્યાં તો

શાસ્ત્રીજીમહારાજ બેઠા થઈ ગયા અને બોલી ઉઠ્યા કે, “મોતીકાકા વડતાલના સાધુએ શું તમારો બાપ માર્યો છે? વડતાલના સાધુનું શું પેટમાં ખૂંચે છે? તે સવારથી સાંજ સુધી મંડી પડ્યા છો? એ સાધુઓનો હું બળદિયો છું. એમની જાંઘ ઉઘાડી થાય તો મારી જાંઘ ઉઘાડી થયા બરાબર છે. આ વાત બંધ કરો.”

તુલસી જાકે મુખનસે, ભૂલે નીકસે રામ.

તાકી પગકી પહેનિયાં, મેરે તનકી ચામ.

૧૨. સુહૃદભાવ એટલે ભેદદષ્ટિરહિતનું જીવન. વંથળીના જમનાદાસ અને યુવક મંડળે જૂનાગઢના અક્ષરપુરુષોત્તમ મંદિરમાં મૂર્તિપ્રતિષ્ઠા ઉત્સવ વખતે એક આખો સમયો સાચવી લીધો. ગુણાતીતનો આખો બાગ આપણો છે. એવી એક ભેદરહિત દૃષ્ટિથી અને બહુ પ્રેમથી જમનાદાસ મંડળે બધું જ સંભાળી લીધું. રસોડાની કે સભામંડપની કોઈ વ્યવસ્થા હતી નહિ પણ વંથળીથી આખું મંડળ જે ઉપડ્યું અને પોતાનું જ માનીને એટલા બધા રસબસ થઈને એવી સેવા કરી કે બધાને હાશ થઈ ગઈ. આપણે આ રીતે સુમેળતાથી ઉઠાવ લેવો છે.

કોઈપણ સંજોગોમાં સુહૃદભાવમાં ‘આ મારું ને તારું, વડતાલ ને બોચાસણ, આ સાંકરદા ને સોખડા...’ એવી ભેદદષ્ટિ હોઈ શકે નહિ. સુહૃદભાવનો વિચાર કરીએ ત્યાં આવા ભેદના વિચારોને સ્થાન નથી.

૧૩. ધ્યાનનીય સ્વરૂપ એક જ હોય. સર્વોપરીભાવેયુક્ત એક સ્વરૂપમાં જોડાવાનું છે પણ જ્યાં સુધી ભેદદષ્ટિ હશે ત્યાં સુધી સમજી લેજો કે મોટાપુરુષની કૃપા કોઈપણ સંજોગોમાં મળવાની નથી. ગમે તેટલી માળા ફેરવશો, ગમે તેટલું ભજન કરશો અને ગમે તેટલું સમર્પણ આપશો પણ સુહૃદભાવમાં જ્યાં સુધી ભેદદષ્ટિ રાખશો ત્યાં સુધી મોટાપુરુષની અંતરની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત થશે નહિ. આપણે આવી એક સુહૃદભાવની ભૂમિકા પર જવું છે. આ તો ‘આ આવા ને આ તો તેવા’, એ એક ગાંડપણ છે. એ ગાંડપણ આપણે કાઢી નાંખવું છે. ‘આપણે બધા એક’ એવી ભૂમિકામાં આપણે બેસવું છે. ‘કોઈનુંય (નેગેટીવ) ન જોવું’ એ આપણો સનાતન સિદ્ધાંત છે. સાચા સુહૃદભાવની શરૂઆત

છે.

૧૪. એથી એક વિશિષ્ટ પ્રકારનો સુહૃદભાવનો અર્થ સહજાનંદસ્વામીએ વેદરસમાં સમજાવ્યો. બિન સત્સંગી કે કુસંગીનો પણ જ્યાં સુધી અભાવ રહેશે ત્યાં સુધી અક્ષરધામના કનિષ્ઠ મુક્તમાં પણ કનિષ્ઠ અવસ્થામાં રહીશું. એક વિચાર કરજો કે જો કુસંગીનોય અભાવ ન લેવાનો હોય તો ગમે તેવા સંજોગોમાંય અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજના સેવકનો એટલે કે સંત-સત્સંગીનો અભાવ કેવી રીતે લઈ શકીએ? હૈયાને વિશે સત્સંગીની રંચમાત્ર ઉપેક્ષા ઉદ્ભવવી જોઈએ નહિ.

૧૫. અમે અક્ષરભુવનમાં હતા. મારા બે મિત્રોની વાત છે. બન્નેને અંદરોઅંદર ઓછું ફાવે. મને થયું આ ઠીક નહિ. એટલે ધીમે રહીને બંનેને મળ્યો ને સમજાવવા પ્રયત્ન કર્યો. એ મને કહે, ‘હું એની માથાકૂટમાં નહિ પડું, પણ હું એનાથી દૂર રહીશ. હું ધર્મણમાં આવું તો ને?’

મેં જવાબ આપ્યો કે, ‘તમે એક બીજાથી દૂર રહેશો એટલે સુહૃદભાવ રહેશે? તમારા હૈયાં અતડાં તો છે જ. તમારી સમજણ ખોટી છે. સુહૃદભાવ રાખવો હોય તો તમે એની એટલી જ મર્યાદા રાખો, જેટલી કોઈ વડીલની રાખો છો. તમે જે ભાવથી સ્વામીને જમાડો છો એટલા જ ભાવથી એને જમાડો. એની સાથે એ રીતે જ રસબસ થાવ. જેની સાથે ન ફાવે તેનાથી દૂર રહેવું એ સુહૃદભાવ નથી.’

એટલે મેં નક્કી જ કરેલું છે કે ‘આ વખતે શિબિરમાં જેટલા હરિભક્તો આવે એ બધાનો ઉતારો એ પ્રમાણે આપવો કે અંજેસરવાળાને સીધા મુંબઈવાળા સાથે મૂકવા. મુંબઈવાળાને વાસણાવાળા સાથે મૂકવા. એવી રીતની જે સુવાણ સહજ પડી જાય એ સુહૃદભાવ જુદો.’

૧૬. પોતાની પોળના કૂતરાની સાથે બધા કૂતરાને આનંદ થાય. એક ગામવાળા એક રૂમમાં બેસી આનંદ કરે એમાં શું ઘાડ મારી દેવાની છે? પણ વિધવિધ પ્રકારનો બધો સમાજ ભેગો થયો હોય અને એની અંદર એટલો જ મહિમા રાખીને, એટલી જ મર્યાદા જાળવીને સેવા કરીએ, એ કો’ક જુદી વાત. એકબીજામાં રસબસ થઈએ એ વાત નોંખી પડી ગઈ. કદાચ કો’કની ક્રિયા ન ગમતી હોય તો એની સાથે રસબસ થવા

પ્રયત્ન કરીએ અને એક સ્વામીના ભાવથી જ ઉઠાવ લઈએ, આ એક તદ્દન અલગ અને જુદી ભૂમિકા છે. સુદૃઢભાવ એ છે.

૧૭. વચનામૃત ગઢડા મધ્ય ૪૧ ઉપર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાનું છે. તમે જે કાંઈ કરો છો, જે કરવાના છો એ પ્રભુને લઈને કરવાના છો. ભગવાન અને સંતને રાજી કરવા માટે કરવાના છો. જે પ્રભુનું છે તે એમને જ સમર્પિત કરવાના છો. રખે ભૂલ કરીને માની બેસતા કે ‘મારું હું પ્રભુને આપું છું.’ બધું એમનું જ છે.

૧૮. તમને ખરેખર મોટાપુરુષને રાજી કરવાની તમન્ના હોય તો મારે એમ નહિ કહેવું પડે કે તમે શિક્ષાપત્રી પાળો. સંત સાથે ખરેખરું હેત હશે તો શિક્ષાપત્રી જીવનમાં સહજ આવી જવાની છે. આ બધું વારંવાર ઘૂંટવું પડે છે એનું કારણ એટલું જ છે કે એ વર્ષો જૂની આપણી વ્યવહારિકતા અને હજુ આપણો જગતપ્રધાન સત્સંગ એટલો બધો ખતરનાક છે કે મોટાપુરુષ તરફ આપણી સતત નજર રહેતી નથી, જેના ફળસ્વરૂપે આપણે એમને ઓશિયાળા કરી નાખીએ છીએ.

૧૯. તમારી નાડીના ધબકારાના પ્રાણ એક સહજાનંદસ્વામી અને એના સંતો છે. સુષુપ્તિમાંથી પાછા આવી શકાય એમ છે જ નહીં. પ્રભુએ સુષુપ્તિ અવસ્થા રાખી છે; એક આરામ માટે. યાદ રાખજો એ તમને જગાડે છે. તમારા સમગ્ર ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણને ચેતન કરવાની તાકાત એની છે. વૈરાટનારાયણના દેહમાં એનો જીવાત્મા તો હતો જ પણ જ્યારે અક્ષરબ્રહ્મની દૃષ્ટિ - અક્ષરબ્રહ્મનું સ્વરૂપ એનામાં પ્રગટ થયું - મહારાજની અંતર્યામી શક્તિ એમાં પ્રગટ થઈ ત્યારે ચેતન થયા, બાકી તો જડ જ હતા.

અહીંથી પ્રકૃતિપુરુષ સુધીની સાતેય કોટિઓ ૩૩ કોટિ દેવતાઓ સુધીની ભૂમિકાઓ ટોટલ જડ છે. સનાતન પુરુષની શક્તિ જ્યારે એમનામાં પ્રવેશ કરે ત્યારે મડદાં ચેતન થાય છે. આપણે ટોટલ ભૂલી જઈએ છીએ કે આપણે એને લઈને છીએ. તો આપણી કઈ ચીજ છે? આપણે જે કાંઈ છીએ તે બધું જ એનું છે. તો એક મનના ભયંકર પ્રવાહને આપણે બદલવાનો છે.

૨૦. ગરાસિયા ભેગા મળે ત્યારે ઉમળકો બતાવે છે પણ એ ગરાસિયાનું હેતુ છે. એ કોઈ મોટી ચીજ નથી. ડાઈનિંગ ટેબલ ઉપર ખાવા બધા ભેગા થાય છે પણ અંતરનો ઉમળકો, એકદિલ, સુહૃદભાવની એક વિરલ દૃષ્ટિ તદ્દન જુદી ચીજ છે. ઊંડે ઊંડે રંચમાત્ર કો'ક એવો કંટાળો કે ઉદાસીનતા કે ઉપેક્ષા સત્સંગસમાજમાં રહેતા હોય તો એ સુહૃદભાવ નથી. 'આપણે સહુ અક્ષરધામના છીએ' એવા સહજ ભાવથી જે ઉઠાવ લેવો એનું નામ સુહૃદભાવ. 'આપણે સહુ અક્ષરધામના છીએ' એ ભાવથી ખૂબ મર્યાદા રાખીને વર્તવું એ ટોપ લેવલનો સુહૃદભાવ જુદો છે. બીજાના દોષ જોઈએ છીએ એ સુહૃદભાવની ખામી છે. સુહૃદ સેવક તો બીજાના દોષ દાટે કે તેના માટે પ્રાર્થના કરે.

૨૧. જ્યાં સુધી હૈયામાં એ રસધનમૂર્તિના સુખની શરૂઆત થઈ નથી, જ્યાં સુધી તમારું હૈયું અખંડિત હસતું નથી. તમારાં ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ વિરામ પામ્યાં નથી, ત્યાં સુધી તમને કોઈનું જજમેન્ટ આપવાનો અધિકાર નથી. આપણે બધા જ આંધળા છીએ. 'ફલાણો આમ ને ઢીકણો આમ' એના જેવું ભયંકર પાપ નથી. તો ગુણગાન ગાવા જેવી બીજી કોઈ સેવા નથી. ગુણાતીતાનંદસ્વામીએ ગુણગાન ગાયા કરવાની એક જ વાતમાં શુદ્ધ બ્રાહ્મીસ્થિતિ બક્ષિસ આપી દીધી.

...પણ આપણી કમનસીબી એ છે કે, આપણે પોતાના અસ્તિત્વને સાથે રાખીને અન્યના ગુણગાન ગાઈએ છીએ. આપણા પોતાના જાણપણા સાથે ગુણગાન ગાઈએ છીએ, પણ એક નિર્મળ અંતઃકરણથી મહારાજ અને સ્વામીના ભાવથી ખરેખર ગુણગાન ગવાય તો આખું જગત તમારું થઈ જાય. શાથી જગત તમારું થઈ જાય? સહજાનંદસ્વામી તમારામાં પ્રગટ થઈ જાય. પણ હૈયાના કો'ક ખૂણે કિંચિત્માત્ર ઉપેક્ષા રહે છે જેથી અસ્તિત્વ ભૂલીને ગુણગાન ગાઈ શકાતા નથી.

૨૨. સુહૃદભાવનો એક અર્થ આવો પણ છે કે વચ. ગ. છે.૧૧ પ્રમાણે 'જીવને જેવી દેહને વિષે આત્મબુદ્ધિ છે તેવી ભગવાન તથા ભગવાનના ભક્તને વિષે આત્મબુદ્ધિ હોય તો તેને કોઈ રીતનું વિઘ્ન લાગે નહીં. અને ગમે તેવાં દેશકાળાદિક ભૂંડાં આવે તેણે કરીને એ ભગવાન ને

ભગવાનના ભક્ત થકી વિમુખ થાય નહીં.’ કદાચ તમે કોઈની ખૂબ સેવા કરી હોય. સેવા કરીને થાકી ગયા હોય અને એ જ પુરુષ તમારી ઉપેક્ષા કરે અને છતાંય એના તરફ રંચમાત્ર અભાવ ન આવે એ બહુ અઘરી ચીજ છે.

તમે સેવા કરીને થાકી ગયા હોય, એના માટે લાખો રૂપિયા ખર્ચો નાખ્યા હોય અને છતાંય એ વ્યક્તિ તમારી ઉપેક્ષા કર્યા કરે તોય સાચો સહૃદયી સેવક એવી ઉપેક્ષા તરફ નજર પાડા ન નાખે. એ વ્યક્તિ તરફ કંટાળો પાડા ન બતાવે. ઉપરથી વિશેષમાં એના તરફ પહેલાં જેટલા જ બલ્કે એથી વિશેષ પ્રેમથી, ભાવથી જુએ.

સુહૃદ સેવક ઉપેક્ષા અને અપેક્ષા રહિત વર્તે. સેવા કરવા છતાંય કોઈ પાસે રંચમાત્ર ઇચ્છા કે અપેક્ષા રાખે નહિ. એવી એક ટોપ લેવલની ગુણાતીત અવસ્થામાં જવું છે. ગુરુહરિ યોગીજીમહારાજે ગોંડલમાં વાત કરેલી કે અંદરોઅંદર આ પ્રકારનો સુહૃદભાવ હશે તો કામાદિક દોષો ટળી જશે અને દિન દિન પ્રત્યે વૃદ્ધિ પામી જવાશે.

૨૩. એથી પણ પરના સુહૃદભાવનો એક અર્થ એવો છે કે સત્સંગની વ્યવહારિક ક્રિયાઓમાં ભગવાનની મૂર્તિ વગર અથવા મોટાપુરુષ વગર આપણને બીજા સંકલ્પ ઊઠે કે આપણે કોઈને આશીર્વાદ આપી દઈએ કે આપણી રીતે સત્સંગનો ઉઠાવ લઈએ કે સત્સંગમાં મનમુખી ઉઠાવ લઈએ એ પણ ભયંકર પાપ છે. આશીર્વાદ ન અપાય પણ ‘તારા માટે પ્રાર્થના કરીશ’ એટલું જ સામી વ્યક્તિને કહી શકાય.

૨૪. ગુરુ ગુણાતીતે જૂનાગઢમાં ત્રણ મહિના સુધી કથાવાર્તાની હેલી જમાવેલી. ત્યારે ટોપ લેવલના સિદ્ધ પુરુષોને સંકલ્પ ઊઠ્યો કે ત્રણ મહિનાથી સ્વામી અહીં પડાવ નાખી બિરાજ્યા છે અને બહાર વિચરણમાં જતા નથી કે કોઈને મોકલતા નથી તો સત્સંગનો વિકાસ થશે કેમ?

તરત જ અંતર્યામીપણે ગુણાતીતે બાલમુકુંદસ્વામીને કહ્યું કે, ‘ઘોડારની પેલી ઘોડી ઘોડા વગર રહી શકતી નથી અને હણહણે છે, તો રસઘનમૂર્તિથી દૂર રહેવાના સંકલ્પ શાના ઊઠે છે?’

૨૫. એથી ટોપ લેવલનો સુહૃદભાવ એ છે કે, જેટલું દેહ વહાલું છે એટલા જ વહાલા ભગવાનના સાધુ. તમે તમારા દેહથી તદ્દન જુદા છો. તમારું ભાગવતીતનુ તદ્દન જુદું છે. આવી કરોડો દેહની કોથળીઓ આપણે બદલીને આવ્યા છીએ.

રમણીક અદાએ એક સિદ્ધ ફકીરની સરસ વાત કરેલી. ફકીર કહે કે, ‘આ તબેલામાં આઠ ભેંસો ઊભી છે, એમાંથી પહેલી, ચોથી અને આઠમી ગયા જન્મે રાજકુંવરીઓ હતી. જુઓ, રાજેશ્રી તે નરકેશ્રી!’ એમ આપણે આવી કરોડો કોથળીઓ બદલીને આવ્યા છીએ. તો આપણી પરમ પવિત્ર ફરજ એ છે કે એના વગર બીજો કોઈ સંકલ્પ ન ઊઠે. કેવળ એના તરફ જ નજર રહે. એ મહારાજ અને ગુણાતીત સાથેનો ટોપ લેવલનો સુહૃદભાવ કહેવાય.

૨૬. મહારાજે ગઢડામાં ગુણાતીતાનંદસ્વામીને પૂછ્યું કે, “કાળ લાવું કે ટૂંટિયું?” મહારાજને ઇચ્છા તો હતી જ કે બેમાંથી એક તો લાવવું છે જ.

ગુણાતીતાનંદસ્વામીએ મહારાજ સામે નજર રાખીને જવાબ આપ્યો, ‘મહારાજ ટૂંટિયું લાવજો, કાળ નહિ કારણ કે કાળમાં તો લાખો માણસો મરે પણ ટૂંટિયામાં તો પવન જ્યાંથી પસાર થશે તેટલા જ મરશે.’

ત્યારે કો’ક બોલી પણ ઊઠેલું, ‘બંનેની ના પાડવી હતી ને!’ પણ ગુણાતીતની નજર હતી-મહારાજ તરફ. મહારાજની રસધનમૂર્તિ વગર રંચમાત્ર એમને સંકલ્પ ઊઠે નહિ.

૨૭. ‘મહારાજ ગોષ્ઠિ કરીને અક્ષરઓરડીમાં પોઢવા જશે ત્યારે હું એમના દર્શન કરી લઉં’ એવી ભાવનાથી વરસતા વરસાદમાં મધ્યરાત્રિએ ગુણાતીતાનંદસ્વામી નેવા નીચે પલળતા પલળતા રાહ જોઈ રહ્યા હતા. ગુણાતીતની એ દર્શનની ગરજની કલ્પના તમને નથી આવવાની. મુક્તાનંદસ્વામીને આનો ખ્યાલ આવ્યો ત્યારે એમનો ગર્વ ઊતરી ગયો. આધ્યાત્મિક દૃષ્ટિએ ટોપ લેવલની કક્ષા માટે વય. ગ. પ્ર.૪૪ પ્રમાણે ભગવાનની મૂર્તિ વગર બીજે નજર જાય છે તે ભયંકર પાપ છે.

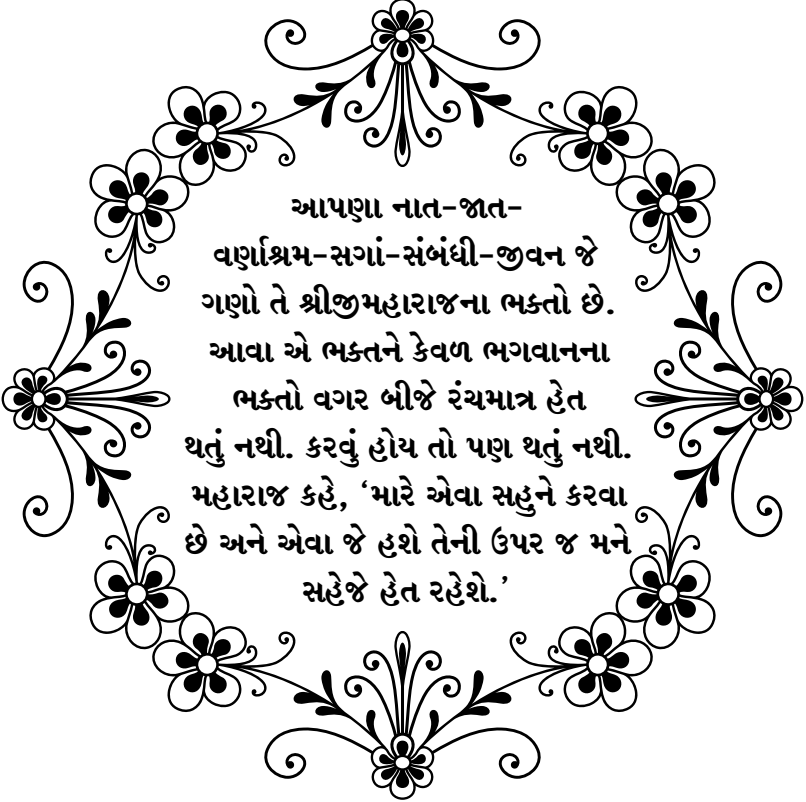
૨૮. વચનામૃત ગ. પ્ર.૧૬ અને ગ. અં.૧૧ની ભૂમિકા પર પહોંચવું છે. ઉપેક્ષા કે અપેક્ષારહિતની ભૂમિકા ઉપર જવું છે જ. આવા એક આધ્યાત્મિક સુદૃઢભાવ ઉપર આપણે નેમ રાખવી છે. તો પહેલી વાત એ કે જ્યાં હો ત્યાં હળીમળીને રહેજો. આપણે એટલી જ સેવા કરી શકીએ કે એકબીજાનાં દર્શનથી આનંદ થાય. એટલી ભૂમિકા પર તો અવશ્ય પહોંચવું છે. એકબીજાના સુખે સુખિયા અને એકબીજાના દુઃખે દુઃખિયા. એટલું તો કરવું જ છે.

આટલું કરશો તો તમારા હૈયાની ગટર ઉલેચાઈને સાફ થઈ જશે. તમારે પછી મને કહેવા નહીં આવવું પડે કે સ્વામી મને કામ નડે છે, સ્વામી મને ક્રોધ નડે છે. પછી તો એ પંચવિષયના સંકલ્પો ગંગાના પવિત્ર અને વેગવાન પ્રવાહમાં ક્યાંના ક્યાં તણાઈ જશે. પછી તો તમને એની કલ્પના સરખીય નહિ આવે. તમને આશ્ચર્ય થશે કે આ દોષ મારામાં હતો? તમને એ સ્વપ્નસૃષ્ટિ લાગશે! શરતમાત્ર એટલી જ છે કે વચનામૃત ગ. પ્ર.૧૬ અને ગ. અં.૧૧ પ્રમાણે ત્યાગી, ગૃહી સહુએ ભેગા મળીને ઉઠાવ લેવાનો છે.

૨૯. પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપનો અપરંપાર મહિમા સમજાયો હોય તો પ્રત્યક્ષ મૂર્તિ વિના બીજા અષ્ટાંગયોગ આદિક સાધનોનો ભાર હૈયામાં રંચમાત્ર રહે નહિ. પ્રભુની પ્રત્યક્ષ મૂર્તિ સામે જોવું, એમના ગમતામાં વર્તતા રહેવું, એમની આજ્ઞામાં કટ વળી જવું અને એમની અનુવૃત્તિમાં રહી અભિપ્રાય પ્રમાણેની ભક્તિ કરી લેવી. એવી રીતિ-નીતિ ને સ્થિતિ ગુરુ ગુણાતીતે આપી.

ગુરુ ગુણાતીત ના આવ્યા હોત તો આ વાતનો આપણને ખ્યાલ પણ ન આવી શકત. એક મહારાજને અખંડ ધારણ કરનાર.. નીતરતી સાધુતાનો કોઈને ખ્યાલ ન આવત. કોટિ ધન્યવાદ હો ગુણાતીતાનસ્વામીને કે કલ્પનાતીત વાતનું એમણે મૂર્તિમાન દર્શન કરાવ્યું!

આચમન-૪

૧૯૭૭

✧ તા. ૨-૧-૧૯૭૭, સવારે ૮.૩૦ વાગે, ઉભરાટ

૧. પ્રભુની અસ્મિતાનો આનંદ બહુ થોડા સમયમાં પૃથ્વી પર થોડા સંતો, થોડા હરિભક્તો સહજ અવસ્થામાં માણે એવી ભાવના છે. યુગપુરુષો પૃથ્વી પર આવે એ બહુ થોડાના હોય. લાડ લાખોને લડાવે એ એમની રીતિ છે, પણ પ્રાણ એ કો'કને સોંપશે. પોતાનું સર્વસ્વ એવી મહારાજની મૂર્તિનો અનુપમ લહાવો ને લાભ બહુ ઓછાને મળશે. એટલા જ માટે ચારેય પાંખડીવાળા આપણા ગુણાતીતસમાજમાં એનું પ્રગટીકરણ વ્યવસ્થિત થાય એવી એક ભાવના છે. અંત અવસ્થાએ મહારાજ દર્શન દઈને ધામમાં તેડી જશે એમાં બે મત નથી. એવા હજારો અનુભવ છે.
૨. આપણે એક વાત સમજવાની છે કે સચ્ચિદાનંદસ્વામી, ભાઈઆત્માનંદ-સ્વામી, રામદાસસ્વામી વગેરે સંતાને મહારાજનું છોગલું દેખાતું બંધ થાય ત્યારે રૂંવાડે રૂંવાડે લોહીના ટશિયા ફૂટે. એ પ્રેમની કલ્પના આવે

એવી નથી! ભાઈઆત્માનંદસ્વામી ને રામદાસસ્વામી ૩૦૦ સાધુને પોતાની રીતે વતવિ તોય એમનામાં ક્રોધની લેશ લાગણી નહિ. એ સંતોનો શું વિચાર કરીશું?

૩. અસલી નારાયણનો અપરંપાર મહિમા હોય તો સહજ જ તમારા મનમાં એક ભાવના એવી જાગ્રત થાય કે મારાં દર્શને અનંત પતિત જીવનો ઉદ્ધાર તો હું કોનું જોઈ શકું? એવી ભાવના પ્રગટ થતી નથી. એટલે મહારાજે વેદરસમાં કહ્યું છે કે કુસંગમાં પડી ગયા તો અનાદિ મહામુક્તની સ્થિતિમાં કનિષ્ઠપણું આવી જાય છે. તો આપણે એ સ્થિતિના મૂળભૂત સુખે સુખિયા કોઈપણ સંજોગોમાં નહિ થઈ શકીએ એ વ્યવહારિક વાત છે.

૪. હું ઘણીવાર વાત કરું છું કે ૨૦૦ કરોડ સેલ્સ આપણા મગજમાં છે તેમાંથી પાંચ સેલ્સ બહુ પ્રેમથી કો'ક નિર્મળ સંતના ચરણારવિંદમાં મૂકવામાં આવે તો એ બસો કરોડ સેલ્સનું પરિવર્તન થાય. એટલે શું? તો જેમ ઈષ્કો, તમાકું, ચંદા, બીયર, દારૂ, ડ્રગ્સ એનો નશો કેવો છે? એટલો જ નશો જો પ્રભુ-સત્પુરુષની પ્રાપ્તિનો હોય તો બધું જ સુવર્ણમય બનાવવાની તાકાત એમની છે. આપણે થોડોઘણોય કેફ રાખતા નથી. એનું કારણ શું છે? (૧) દેહાધ્યાસ અને (૨) ઓળખાણ નથી. એટલે આપણે શરૂઆત કરવી છે કે 'એના સંબંધે હું બ્રહ્મરૂપ છું.'

૫. ધન્યવાદ કાકાજી-પપ્પાજીને! એમની મસ્તી જુદી હતી. ભયંકર દેશકાળમાં પણ તેઓ ક્યારેય ઉદાસીનતામાં ગયા નથી. આખો સમાજ વિરોધમાં હતો, પણ એમને કોઈ ખલેલ નહોતી. એની પાછળ કેફ હતો. 'હું કોનો છું?' એનું એમને અખંડ જાણપણું હતું. બાપાને સંપૂર્ણપણે પ્રેરક, પ્રવર્તક માનતા હતા. એમાં જ સ્થિર હતા એટલે એ સુખિયા હતા!

✽ તા. ૨-૧-૧૯૭૭, સવારે ૧૦.૩૦ વાગે, ઉભરાટ

૬. ભજનમાં લખ્યું, “કાષ્ઠ.. પથ્થર.. માટીની.. મૂર્તિઓ ઘડવી છે.” પોદરા જેવો જીવ હોય એની મૂર્તિઓ ઘડવી છે. સાવ પોચો હોય એને

પણ ખૂબ ગરમી આપીને, કઠણ બનાવીને પણ એનેય ઘડવો છે. ગમે તેવો થઈ કલાસ જેવો જીવ હોય તોપણ એને ઘડવો તો છે જ. છોડવો નથી. પોદરા જેવા જીવને ઘડવા જાય તો શું થાય? ફસકાઈ જાય. એને ફસકાતાં વાર પણ ન લાગે તો પણ છોડવો તો નથી જ.

✧ તા. ૪-૯-૧૯૭૭, હૈદરાબાદ આવતાં ગાડીમાં ગોષ્ઠિ

૭. ઈશુના જ શિષ્ય પીટરે ઈશુને પ્રશ્ન પૂછ્યો કે, ‘તમારી સાધનામાં તમને મદદરૂપ એવો કયો વિચાર ઉત્પન્ન થયો?’

ત્યારે કાઈસ્ટ બોલ્યા કે, “મને મારી સાધનામાં બે વિચાર મદદરૂપ થયા. I am the smaller than smallest particles of the dust. (દુનિયામાં સૌથી નાનામાં નાનો અણુ, એમાં પણ સૌથી નાનો પરમાણું હું છું. મારામાં કંઈ નથી. જગતમાં સૌથી નાનો હું છું.)”

“હું પ્રભુનો, પ્રભુ મારા. હું પ્રભુને વફાદાર રહીશ. પ્રભુનો થઈશ અને પ્રભુ મને પોતાનો બનાવશે.” આ બે ભાવનાથી કાઈસ્ટ જીવી ગયા.

૮. મારી એક એવી ઉમેદ (ઉમ્મીદ) ખરી કે થોડા મુક્તો અદ્ભુત ડાયનેમિક પ્રભુત્વથી અને ભક્તિના અજોડ સ્વરૂપો થઈને જીવે. એવી એક મારી દિલની ભાવના છે. આ માટે તમારે શું કરવું? પોતાની જાતને અતિ ન્યૂન માનીને સેવા કરવી અને જે અતિ ન્યૂન માનીને સેવા કરે એ જ પ્રભુના સુખનો અધિકારી બને છે. પ્રભુને રાજી કરવાનું પાત્ર એ થાય છે. ‘હું કંઈક છું’ એ ન જોઈએ. ‘આવ્યા રે લોલ ને ગયા રે લોલ’ જેવું નથી કરવું.

૯. આપણી બે જવાબદારી : એક પ્રભુને રાજી કરવાની અને બીજી સેવા-ભજન. ‘હું કંઈ નથી, જે છું એ કેવળ તારે લઈને. મારી ફરજ મીઠાશથી સેવા કર્યા કરવાની છે.’ જે દેહને લઈને ફરીએ છીએ એ હાડકાં અને માંસની કોથળીને દુશ્મન માનવી. લાલન-પોષણ-જતન કરવું નહિ.

૧૦. ગુણાતીત કહે, ‘પ્રભુ મારામાં કંઈ નથી. તારે લઈને હું. જે છે તે તારું. તારું બળ, તારી શક્તિ, તારું સુખ મારું. હું તારે લઈને જીવું છું.’

એ ગુણાતીત દૃષ્ટિ. આપણે આ રીતે જીવવાનું છે.

૧૧. ઇન્દ્રાદિક દેવતાઓની આગળ જગતના માણસોનું સુખ પોદરા ઉપરના બેંકટેરિયા અને વાયરસીસ જેવું નહિવત્ છે, ફોગટ છે, બનાવટી છે. એવું મોટાપુરુષને મનાવવું છે. જે દેહમાં આસક્તિ છે તે નકામા, નિરૂપાય, બનાવટી છે. ગુલાબનું ફૂલ ૨૦૦ માઈલ દૂર મૂકીએ તો સુંગધ ન આવે. એ મિથ્યા છે. જે તમે જુઓ છો એ નથી, એ મિથ્યા છે. જે દેહ-મન અસ્તિત્વનું ભાન ભૂલવા નથી દેતું એ દેહ અને મન બંને ફોગટ છે.

૧૨. ‘આજ સરખે સરખા ભેરુ આનંદમાં ઘૂમે છે.’ કોઈ નાનું નથી, કોઈ મોટું નથી, બધા જ પ્રભુનાં સ્વરૂપો છે. ખરેખરા સુખિયા થવું છે? ખરેખરા મોટા થવું છે? તો અક્ષરથી કોઈ મોટું નથી. ને એ તો આપણું શરીર છે.

૧૩. વિષ્ણુમતા એટલે હું શૂન્ય છું. વિષ્ણુમતાની શરૂઆત વિવેકથી થાય છે. હું અતિ ન્યૂન છું. એની શરૂઆત વિવેક છે. એ પાપી દેહ અને મનને લઈને વાણીની મીઠાશ કોઈપણ સંજોગોમાં છોડવી નહિ. આપણે એ રીતે વર્તવું છે. આપણી સાથે બધાને સહજ હેત થાય અને સુહૃદભાવ વધશે અને એના ફળસ્વરૂપે પ્રભુ બુદ્ધિ આપશે, પછી ‘હું કાંઈ નથી.’ એવું મનાઈ જશે.

૧૪. ધન્ય હો સહજાનંદસ્વામીને, યોગીજીમહારાજને કે માનવજાતિ માટે દયા કરી નાખી! જગતમાં ઘણા માણસો હતા, પણ આપણને એમણે ગ્રહણ કર્યા, એમની ગોદમાં બેસાડ્યા. એમની ગોદમાં આપણે આવી ગયા, બહુ થઈ ગયું! ‘હું ગમે તેવો પણ એનો છું, એ સુધારશે.’ જગત કરતાં તો મોટા ભાગ્યશાળી છીએ.

આપણને એક આનંદ છે કે પ્રભુએ આપણને ગ્રહણ કર્યા. આ બધી જીવાત છે, આ ઝાડ છે, એનું કલ્યાણ ક્યારે થશે? ગુણાતીતાનંદ-સ્વામીએ એમની વાતોમાં લખી નાખ્યું કે ‘ભોગાવા નદીને કઠિ દૂંઢિયો તપ કરતો હોય તો પણ કલ્યાણ નહિ થાય ને પ્રગટના સંબંધવાળો ગૃહસ્થ હશે તો પણ અક્ષરધામમાં જશે.’ આપણી પર કેવી દયા કરી

નાંખી!

પુરુષોત્તમનારાયણે કરુણા કરીને સંકલ્પ કર્યો કે, ‘તમને સુખિયા કરવા, એની સર્વોપરી સુપ્રીમ શુદ્ધ ઉપાસના તમારા થકી વ્યાપક અને તે માટે તમને નિમિત્ત બનાવવા છે.’

૧૫. આ ઘરતી ગમે તેવી હશે પણ સંસ્કારો સારા કે પ્રભુએ પસંદ કરી. કૃષ્ણ-રામ-સહજાનંદસ્વામી યુ.પી.માં પ્રગટયા. પ્રજા સંસ્કારી હશે. કૃષ્ણ પરમાત્માએ યુદ્ધ ત્યાં કર્યું. ગાદી દ્વારકા સ્થાપી. સહજાનંદસ્વામી પ્રગટયા યુ.પી.માં પણ કામ ગુજરાતમાં કર્યું. કેવી કરુણા કરી દીધી!

૧૬. કોઈપણ સંજોગોમાં આપણી વાણીની મીઠાશ જવા દેવી નહિ. મને દરેકના સ્વભાવ-પ્રકૃતિ ગમવાં જોઈએ. એવો ઠરાવ કરવો. એક સાધક એવો છે જેને ‘બધાની મોટપ એ મારી મોટપ, બધાનું સુખ એ મારું સુખ’, એવી ભાવના છે. બીજાના દોષ-સ્વભાવ પોતાના માને અને એને સૂઝ આપે. એક થઈને રહે. સહુ આગળ થાય, સૌની પહેલી મૂંઝવણ ટળે પછી જ મારે આગળ જવું છે અને એ એની સાથેના સાધકો માટે રડીને પ્રાર્થના કરે. કેવી સમજણ! એ સાધક મારા એક એક શબ્દને, એકએક વાતને સમજે. અણસારમાં સમજી જાય. બહુ કહેવું ના પડે. તમે આટલો ઠરાવ કરો. ‘સહુ સ્વામીના સંબંધવાળા છે.’ એવા ભાવથી મોટાપુરુષ તરફ નજર રાખીને જીવતા થઈ જાવ.

૧૭. હું ઘણીવાર યોગીજીમહારાજનું વર્ણન કરું છું. એમાંથી બે-ચાર પ્રસંગો યાદ રાખો. વર્તવાની રુચિ રાખો. બાપાને એ છગનભાઈને બોચાસણમાં દંડવત્ કરતા મેં જોયા છે. મોટાસ્વામીને દંડવત્ કરતા મેં જોયા છે. મોતીકાકાને આણંદના મંદિરમાં દંડવત્ કરતા મેં જોયા છે. ગોંડલ અક્ષરદેરીએ મુક્તિજીવનસ્વામી દર્શન કરવા આવ્યા ત્યારે બાપા તેઓને દંડવત્ કરતા હતા એ મેં જોયા છે. ચરણતીર્થમહારાજને દંડવત્ કરતા મેં જોયા છે. એમની પાસેથી આશીર્વાદ માંગતા અને પોતાના માથે હાથ મુકાવ્યો અને એમણે પણ મહિમાથી મૂક્યો. કેવી વિદ્રમતા! કેવું સ્વરૂપ! શું ખમ્યા, શું ખમ્યા! ૨૨-૨૨ માઈલ ચાલીને જાય. રસોઈ કરીને સૌને જમાડે અને પોતે તો રાત્રે જમે નહિ. એની

કેવી રીત!

૧૮. બાપા કહે, “આ જોગી તો કાળા અક્ષરને કુહાડે મારે તેવો હતો પણ શાસ્ત્રીજીમહારાજની દૃષ્ટિ પડી ગઈ એટલે આનંદ છે. બાપાએ જીવનમાં ક્યારેય ‘હું’ શબ્દ નથી કાઢ્યો. એમને આપણી પાસે શું અપેક્ષા છે? મોટાપુરુષે સુખી કરવા પોતાના ગણીને ગ્રહણ કર્યા. દયા કરી નાંખી. કરુણા કરી નાંખી!

રાજકોટવાળા ભયંકર ઠંડી હોય તોપણ બાપાને લઈ જાય. બાપા જાય. ચોપડા પૂજન કરે. કેવા વર્ત્યા! એના લાખમા ભાગનું તો વર્તો. લાખોના સ્વભાવ, વિચિત્ર પ્રકૃતિ અને દોષ બાપાએ ગમાડ્યા. બાપાએ આપણા દોષ-સ્વભાવ-પ્રકૃતિ સામે જોયું નહિ અને જોયું હોત તો આપણું શું થાત? તો પણ એમણે ગ્રહણ કર્યા. આપણી ફરજ છે બાપા જેવી મીકાશ ને વાણી આપણે કોઈપણ સંજોગોમાં જવા દેવી નથી. મીકાશ બે પ્રકારની છે-વાણીમાં અને હૈયામાં. પ્રભુએ સહુને ગ્રહણ કર્યા છે માટે દરેકના સ્વભાવ, પ્રકૃતિ ગમાડવા.

૧૯. એક સેવક પીરસતો હતો. સામે દીકરીઓ હતી એમને જોવાનો, એમની સાથે બોલવાનો રાગેયુક્ત સંકલ્પ થયો. એટલે એ સામેથી ત્રણવાર પીરસવા ગયો. એ સેવક આમ તો ખૂબ જ સિન્સિયર અને અંતર્દૃષ્ટિ કરવાવાળો એટલે પછી ખૂબ રડ્યો અને બાપા પાસે ગયો.

બાપાએ કોઈ વાત પૂછી નહિ અને કહ્યું કે, “એક દિવસ એવો જોઈ રહ્યો છું કે તું જેના પર દૃષ્ટિ કરીશ એ નિષ્કામી થઈ જશે. તને મારામાં વિશ્વાસ છે કે નહિ? જાવ,” એમ કહીને નીકળી ગયા.

૨૦. આપણાં ચાર મુદ્દા થયાં-

- હું અતિ ન્યૂન... અતિ ન્યૂન... અતિ ન્યૂન છું. ‘કનક તજ્યો, કામિની તજ્યો, તજ્યો ધાતુકો સંગ... ...’ આ કડીનો પ્રલય કરવો છે.
- વાણીમાં મીકાશ રાખવી.
- મોટાપુરુષ તરફ નજર. એને શું ગમે છે.
- બે ભગવદી સંતો-હરિભક્તો સાથે મૈત્રી. એને કહેવું કે મારી ભૂલ

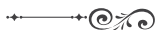
દેખાડજો. મને ટોકજો, વઢજો એમ કહેવું.

આટલું જ ખરેખર રાખીશું તો બહુ થઈ ગયું. તમારી શોભા એ મારી શોભા. તમારું સુખ એ મારું સુખ. આપણે અરસપરસ સહકારથી જીવવું છે. પ્રસંગો શા માટે ઊભા થાય છે? આપણને વિનમ્ર બનાવવા માટે. આપણને દાસ બનાવવા માટે. પોતાનો દોષ દેખાય તે માટે. આપણી કો'ક જડ પ્રકૃતિ છે માટે. આપણામાં સૂઝ નથી માટે જ એક્સિડન્ટ, પ્રસંગો અને દેશકાળ પ્રભુ ઊભા કરે છે. મોટાપુરુષની રહેણીકરણી અને એમના તરફ નજર રાખો. બે ભગવદી જોડે મૈત્રી કરો તો પછી એને શા માટે દેશકાળ મૂકવા પડે?

૨૧. ‘જ્યારે મોટાપુરુષ મારા સ્વભાવ-પ્રકૃતિનું ખંડન કરે ત્યારે હું અભાવ ન લઉં ને હિતકારી માનું.’ આવું માને એને મૂંઝવાણ ન રહે, રાજીપો મળી જાય. દરેકને સાનુકૂળ વર્તવા પ્રયત્ન કરવો. દરેકને સાનુકૂળ બનીને સ્વધર્મ અદા કરવો. મદદરૂપ થવું. એમની રીતે વર્તી લેવું. પોતાનો સ્વધર્મ અદા કરીને બેસી રહેવું એ ભક્તિ છે. પોતાનો સ્વધર્મ અદા કરીને બીજાને મદદરૂપ થવું, બીજાની સેવા કરવી એ પરાભક્તિ છે.

૨૨. ભગવાનની સેવા કરતાં ભગવાનના સંબંધવાળા સેવકની સેવા અધિક છે. દરેકને લાગે કે આ મારો છે એવી રીતે વર્તવું. જેના પર ગુરુ શાસન કરી શકે એવા થવું. પણ આપણે તો એથી આગળ ‘ગુરુ એકલાના નહિ, સહુનો મારા પર અધિકાર છે ને મારે સહુનાય સેવક થવું છે, સહુની સેવા કરવી છે.’ એ ભાવના દૃઢ કરજો.

૨૩. બાપા કહે, “મેં વિજ્ઞાનસ્વામી ને નિર્ગુણસ્વામીની સેવા કરી વચ. ગ.મ.૩૭ સિદ્ધ કર્યું તો સુખિયો થઈ ગયો. તેઓએ મને ટોક્યો, વઢ્યો જેથી હું સુખિયો થઈ ગયો.” વિજ્ઞાનસ્વામી જોડે કોઈ સંતો ન રહી શકે. બાપા દિવ્યપુરુષ હતા પણ મનુષ્યભાવ લેવડાવવા ઝોલાં ખાય તો વિજ્ઞાનસ્વામીએ બે હજાર વખત માર્યા હશે. મોટાપુરુષનાં ચરિત્રો મનુષ્યભાવ લેવડાવવા માટે જ હોય છે! એવા ચરિત્રોમાં ખૂબ જાગ્રત રહેવું પડે.

એકવાર બાપા સોખડામાં હાથ ધોતા હતા. રમણભગત બાપાને વિજ્ઞાનસ્વામીની વાત કરતા હતા કે, ‘વિજ્ઞાનસ્વામી આમ ને વિજ્ઞાન સ્વામી આમ...’ બાપા એમને બોલાવીને કહે, “એવી વાત ન કરો. એમણે મારું ખૂબ રૂંડું કર્યું છે. એ હતા તો હું આવો થયો છું!” ઓરાભાવનો શબ્દ સરખોય બોલવા ન દીધો.

✽ તા. ૧૩-૯-૧૯૭૭, મદ્રાસ, પૂ. શાસ્ત્રીસ્વામીનો જન્મદિવસ

૨૪. પાંચ જણા હળીમળીને રહે તો પંચવિષય ઓછા થઈ જાય. એના માટે દાખડો કરવો પડે નહિ. આ વાત જાણવા છતાંય વૃત્તિઓના પ્રવાહમાં ખેંચાવાય છે, ગ્રૂપીઝમ જેવું દેખાય છે, એકબીજાની મર્યાદા-ભાર નથી રહેતો, મુક્તો આગળ વિવેક નથી રહેતો, જેથી સંજોગોને આધીન મોટાપુરુષને ઓશિયાળા કરી નંખાય છે. જેટલી મોટાપુરુષને રાજી કરવાની ખેવના-ભાવના ઓછી તેટલી સુહૃદભાવમાં ક્યાશ. ખરેખર રાજી કરનાર એવો જે સાધક તે મોટાપુરુષ તરફ નજર રાખીને જ દોડે. પછી મોટાપુરુષ એના સંકલ્પે જીવમાં સુહૃદભાવ દઢ કરાવશે.

૨૫. આપણે નક્કી જ કરીએ કે હાઈવે ઉપરથી ઊતરવું નથી. પણ એવી કો'ક સ્વાભાવિક પ્રકૃતિ હોવાને કારણે ચૈતન્ય મનઘાર્યુ-મનમુખી સહજ કરવાનો. હડાપણ અને ભોળપણમાં સહજ ખેંચાવાનો, જેથી જે રીતે મોટાપુરુષ તરફ નજર રહેવી જોઈએ એ રહેતી નથી.

૨૬. ગુણાતીતની નજર મહારાજ તરફ સહજ હતી. ભયંકર વિપરીત દેશકાળમાં પણ યોગીજીમહારાજની શાસ્ત્રીજીમહારાજ તરફ નજર સહજ હતી. ભગતજીમહારાજે ઘણાં અપમાન સહન કર્યાં પણ એટલું જ કહેતા કે, ‘આ દેહ ગુણાતીતનો છે અને ગુણાતીતને અર્થે, ભગવાનને અર્થે કુરબાન છે.’ તેઓ કોઈ દિવસ ઉદાસ થયા નથી.

૨૭. વચનામૃત ગ. પ્ર.૨૪ના છેલ્લા પેરેગ્રાફ પ્રમાણે ખરેખરા મુક્તો હોય એ ગમે તેવી અઘટિત પ્રકૃતિવાળા મુક્તો વિશે દૃઢપણે માને કે પ્રભુના સંબંધમાં આવી ગયા તે બહુ મોટાં પુણ્ય હોય તો જ અવાય. અવતારકોટિના ચૈતન્યોને પણ આવા ગુણાતીતપુરુષની સેવાનો લાભ

મળતો નથી. એટલો જ વિચાર કરીએ કે ગમે તેવો લોકર, ચાંડાળ, હલકટ હોય પણ પ્રભુનો સંબંધ થયો એટલે માનજો કે તેનું બહુ મોટું પુણ્ય છે!

૨૮. ભોગાવા નદીને કાંઠે ઢૂંઢિયો તપ કરતો હોય પણ એનું કલ્યાણ નહિ. જ્યારે ગમે તેવો ભાવડાં જેવો જીવ હોય, ને તેનામાં કોઈ વસ્તુ સારી ન હોય પણ પ્રભુના સંબંધમાં આવી ગયો તો તેના માટે કલ્યાણ સહજ. એ પ્રભુના સુખનો અધિકારી સહજ બનશે જ! સુખી થવાનો માર્ગ સરળ છે. અક્ષરધામનો અધિકારી એ નિશ્ચિંત થવાનો જ છે! પ્રભુનાં આ સંબંધયોગના મહિમાની કલ્પના આવે એવી નથી!

૨૯. મોટાપુરુષને ‘ના’ શબ્દ નહિ કહીએ તો સો ટકા પર એ લઈ જશે. એક દીકરો સાત વિષયના ટોટલ માર્ક્સ ૨૫ લાવ્યો. આધ્યાત્મિક માર્ગે આપણે બધા આવા છીએ, પણ મહારાજને ૭૦૦માંથી ૭૦૦ આપવા છે. એટલે ભગવાન અને ભક્તની વોર ખુલ્લી જ શરૂ થઈ ગઈ છે. આપણે તો ૨૫ જ લાવીએ એવા છીએ. એમને આપવા છે ૭૦૦ ને પ્રભુનો સંકલ્પ છે કે ૧% પણ ઓછો રાખવો જ નથી. નહિ તો સહજાનંદસ્વામીનું બિરુદ ખોટું પડે. તેવા મુમુક્ષુઓ માટે, સાધકો માટે, સેવકો માટે ભગવાનના સંબંધવાળાઓ માટે પ્રભુએ સંકલ્પ કર્યો છે.

૩૦. નગુણાં એવાં આપણાં ઈન્દ્રિયો-અંતઃકરણના પ્રવાહમાં ખેંચાયા વગર મોટાપુરુષ સાથે સુહૃદભાવ રાખીશું તો બીજા બધા જ પ્રકારનો સુહૃદભાવ એ સિદ્ધ કરાવશે, વિવેક એ આપશે, બુદ્ધિયોગ એ આપશે. આપણે તો ફક્ત ઠરાવ જ કરવાનો કે ‘હું ઓશિયાળો થઈશ પણ પ્રભુને કે મોટાપુરુષને નહિ કરું.’

૩૧. હઠ-માન ને ઈર્ષ્યા એવી ચીજ છે જે તિરાડ ઊભી કરે છે. મન-દુઃખ કરાવે છે. દીકાયર્યામાં ઊતરી જવાય છે. સ્વના પોષણને અર્થે ખંડન-મંડનમાં પડી જવાય છે. ત્યાં એક વાતનો વિચાર કરવાનો છે. માન કોનામાં નથી? બધામાં જ રહેવાનું. એના પરિણામે અપેક્ષા-ઉપેક્ષા પણ રહેવાની જ. પણ સ્થૂળ રીતે દેહે કરીને નમતા રહીશું તો સૂક્ષ્મનો કજીયો મોટાપુરુષ ટાળી નાંખશે.

૩૨. ગમે તેવું સારું કામ મોટાપુરુષ આપણા થકી કરાવે તોપણ મન અને બુદ્ધિને બહુ ગમે કે ‘મેં કર્યું!’ છતાંય સ્થૂળ રીતે તો બોલવું જ કે, ‘આ તો સ્વામીએ દયા કરી, મારી કોઈ તાકાત નહોતી, પણ એમણે બુદ્ધિ-શક્તિ આપી તો આ કામ થયું,’ એ દેહે કરીને નમ્યા કહેવાય. વડીલોની મર્યાદા ન રહેતી હોય તોપણ ઊભા થઈને પાણી-નાસ્તાનો તો આગ્રહ કરવો. ઊભા થઈને તેમની આમાન્યા રાખવી ને આગળ બેસાડવા. આપણે પાછળ બેસવું.
૩૩. નિષ્કુળાનંદસ્વામીએ સાચું કહ્યું છે કે, ‘જેના નિર્માની ભગવાન તેના ભક્તને શીદને જોઈએ માન!’ ભક્તને માન કેમ રહે? અનંત અવતારથી પર મહારાજની રસઘન મૂર્તિ માનવ દેહે પધારી અને કૃતધ્વી સેવકરામની સેવા કરી તો આપણા માટે એ શું નહિ કરે? એમની દૃષ્ટિમાં આવ્યા છીએ, એમણે ગ્રહણ કર્યા છે; પણ આપણે ધ્યાન રાખવું કે પ્રભુ આટલા વિનમ્ર છે તો સેવકે કેટલો વિવેક રાખવો?
૩૪. જ્યાં સુધી પોતાના દોષ-સ્વભાવ-પ્રકૃતિ ટળ્યાં નથી ત્યાં સુધી બીજાના દોષ-સ્વભાવ-પ્રકૃતિ જોવાનો તમને અધિકાર નથી, છતાં પણ જોશો તો માનજો કે પોતાના દોષની પક્કડ પાકી થશે જ. ટાળવા પ્રયત્ન કરશો તોપણ નહિ ટળે. માટે હવે આપણે ખોતરીને દુઃખ ઊભાં નથી કરવાં.
- બીજાનું જોવાનું મન થાય છે એનું કારણ માન છે કાં પોતાની કો’ક વિશેષતામાં રાચીએ છીએ. આપણામાં કો’ક હણપણનો સ્વભાવ છે. ક્યાં આપણી દૃષ્ટિ ને ક્યાં અક્ષરની દૃષ્ટિ! રંચમાત્ર તેનો ખ્યાલ આવે એવો નથી. આપણી દેડકાંબુદ્ધિ અક્ષરના જ્ઞાનને ક્યાંથી પામશે?
૩૫. જ્ઞાનમાત્રની શરૂઆત અક્ષરબ્રહ્મથી થાય છે. સુખ-શાંતિ ને આનંદની શરૂઆત એના થકી જ છે. મોટાપુરુષ વાત કરે ત્યારે આ વાત સમજાય તેમ છે. હજુ આપણને એનું દર્શન નથી, જ્ઞાન નથી, ઓળખાણ નથી છતાંય તુચ્છ બુદ્ધિમાં રાચ્યા કરીએ છીએ. એ આપણી કમનસીબી છે, ક્યાશ છે. અને છતાંય મોટાપુરુષ તમને હેત કરે છે. તમે ક્યાંથી બોલો છો?, ચાલો છો? એ જાણવા છતાંય પણ તેનો હેતનો તાંતણો જરાય

ઓછો નથી કરતા એ એમની વિશેષતા છે. આટલો જ વિચાર કરીએ તો મોટાપુરુષનો હૈયામાં ગુણ આવી જાય.

૩૬. જે દિવસે મોટાપુરુષનો હૈયામાં અંતરથી ગુણ આવે તે દિવસથી નિર્માનીપણું સહજ સિદ્ધ થઈ જાય. આ જ આપણી સાધના છે. હૈયામાં ગુણ આવી જાય તો માન કાઢવું ન પડે. સહજ પ્રભુમય થઈ જવાશે. સદા શુભ વિચારો જ આવશે. દાસત્વભાવ સહજ સિદ્ધ થઈ જશે. જ્યાં સુધી માન છે ત્યાં સુધી સુહૃદભાવ સિદ્ધ નહિ થવા દે.

૩૭. આપણે પાંચ જણની સ્વાભાવિક પ્રકૃતિ ગમાડીએ તો કામકોઠાદિક દોષ ટાળવા પ્રયત્ન નહિ કરવો પડે કે જેને માટે આપણે રડીએ છીએ, ઉદાસ રહીએ છીએ.

૩૮. દશેરાનો મંગલકારી દિવસ એટલે આસુરી સંપત્તિ પર દેવી સંપત્તિનો વિજય. રાવણની પૂર્ણાહુતિ ને રામનો વિજય. આપણામાં રહેલ માનની વૃત્તિઓનો ખુલ્લો એકરાર પ્રભુ સાથે, ભગવદી સંતો સાથે કરીએ તો આસુરીભાવ-રાક્ષસીભાવ સહેજે વિલીન થઈ જશે. એવો શુભ સંકલ્પ દિન.

મહારાજ ને સ્વામીના ચરણારવિંદમાં પ્રાર્થના કરવી કે ભલે અમે અમારી પ્રકૃતિમાં વર્તીએ પણ તું ટોકજે, વઢજે, સલાહ આપજે, સૂચન કરજે. આવી દિલથી પ્રાર્થના કરીશું તો ભગવદી સંતો સાથે સહજ હેત થઈ જશે. ગઢડા મધ્ય-૩૭મું વચનામૃત સહજ સિદ્ધ થઈ જશે.

૩૯. સ્વાભાવિક પ્રકૃતિ દેખાય છે, પ્રગતિ દેખાતી નથી. જે પ્રકૃતિ મોટા મોટા તપસ્વીઓની ન ટળી તે ક્યાં ટળી જશે એ ખબર નહિ પડે. માટે ઠરાવ કરવો. રુચિ રાખવી ને પ્રાર્થના કરવી. રુચિનું મોટું ફળ એ કે પ્રસંગે પોતાનો દોષ જોશો. જ્યાં કામ કરતા હોય ત્યાં ઘર-મંદિર-આશ્રમ કે ફેક્ટરીના પાત્રો એકબીજાથી નજીક આવશે, જેના ફળસ્વરૂપે મોટાપુરુષ બુદ્ધિયોગ આપીને સર્વદેશીય બનાવશે.

૪૦. ‘હું સહુનો ને સહુ મારા, સહુ શાસ્ત્રીજીમહારાજનાં સ્વરૂપો’ એ ભાવના દઢ કરવી છે, જેના ફળસ્વરૂપે પંચવિષય કે ગ્રૂપીઝમ, અંતરાય કે ગાફલાઈ રહેશે નહિ અને સર્વદેશીય થયા એટલે તમારી જવાબદારી

મોટાપુરુષ લઈ લેશે. દરેક મુક્તોને કઈ રીતે રાજી કરવા તેમ જ મોટાપુરુષની રીત આવડશે. પંચવિષય પ્રભુ આકારે સહજ થઈ જશે.

૪૧. આપણે એક દઢ ઠરાવ કરવો છે, ‘અક્ષરધામના પુરુષ મળ્યા પછી આપણે અક્ષરધામના છીએ’ એવું માનીને જીવવું છે.

૪૨. દરેક સેવકને તેના અંગ પ્રમાણે ભક્તિ કરવામાં મજા આવે છે એટલે પોતાના સરખા અંગવાળા હરિભક્તો સાથે હેત થાય. બીજા વિરુદ્ધ અંગવાળા સાથે ઉપેક્ષા રહે, મર્યાદા રહે નહિ, અંતરાય રહે. માટે પોતાનું અંગ ઓળખવું. કો’કનું હેતનું અંગ હોય, કો’કને દાસત્વનું, કો’કને સમજણનું અથવા વિશ્વાસનું હોય.. હેતના અંગવાળાને સહજ જ હેતવાળા સાથે હેત થાય. હેત હોય ત્યાં જ હેત થવાનું. ત્યાં જ પોતાના અંગની પુષ્ટિ થશે. તેથી અપેક્ષા-ઉપેક્ષા રહેવાના જ. જ્ઞાન માર્ગમાં જવાના ને બીજાની મહોબત ઓછી રહેશે. તેવા સમયે બહુ ધ્યાન રાખવાનું કે ‘મારે કોઈ અંગ નથી. મારું અંગ ગુણાતીત. મારે સ્વામીને રાજી કરવા સિવાય કોઈ અંગ રાખવું જ નથી.’

૪૩. સર્વદેશીય ઉઠાવમાં અંગ પ્રમાણેની ભક્તિ નહે જ. કેટલાય મુક્તોએ હેતના અંગથી પ્રભુની ઉપેક્ષા કરી. રુક્મિણીનો પ્રભુ સાથેનો અતિ સહવાસ જોઈને હેતના અંગથી રાધા પ્રભુ સાથે લડ્યાં અને ભગત રુક્મિણીની પણ ઉપેક્ષા કરી. એ અંગ નડ્યું કહેવાય. પ્રભુને તો એકધાર્યું સૌની ઉપર હેત છે તો પછી પ્રભુને કેવી રીતે જાણપણું અપાય? પ્રાર્થના થાય કે તમે જે કરો છો, ભક્તો જે કરે છે એ બરોબર છે, દિવ્ય છે. હું તારી દૃષ્ટિમાં રહું. પ્રીતમના હેતનું પાત્ર બનું. સાચો દીકરો બનું. એવી ભાવના રાખવી. બળ, બુદ્ધિ તું આપજે એવી પ્રાર્થના થાય, અભાવ ન લેવાય. સમજણ કે હેત અભાવ ન લેવડાવી જવા જોઈએ.

૪૪. સાચો સ્વરૂપનિષ્ઠ એ જ કે જે સ્વરૂપના બળે, આધારે જીવે છે. સ્વરૂપના બળે, આધારે જીવવાની રુચિ રાખી અંગમાં ફસાય નહિ. શાથી? તેનું ધ્યેય તેને રાજી કરવાનું છે. તું રાજી થઈશ તો અનંત બ્રહ્માંડ રાજી થશે. અને તું રાજી નહિ થાય તો સાર્થકતા નહિ થાય. ધન્યતા નહિ થાય. કરવાનું રહી જશે, નહિ કરવાનું થશે.

૪૫. સાચો સ્વરૂપનિષ્ઠ સેવક દિશા ન ચૂકે. તે સર્વદેશીય હોય જ. હાઈવે પરથી એ લપસે જ નહીં. ધર્મ-જ્ઞાન-વૈરાગ્ય-ભક્તિની એને કોઈ લાલસા હોતી નથી. સ્વરૂપ રાજી થશે તો બધા જ કલ્યાણકારી ગુણ આવશે. નહિ તો અભદ્ર થઈ જશે. આત્મંતિક કલ્યાણ નહિ થાય. કદાચ ઊધ્વરિત નૈષ્ઠિક બ્રહ્મચારી હશે તોપણ નરકે જશે. પ્રભુ સમીપે બેસાડીને આનંદ નહિ કરાવે. માટે ગુણનો મોહ છોડી ગુણી એવા જે પ્રભુ તેની સાથે હેત કરવું. દરેક કલ્યાણકારી ગુણ સ્વરૂપને આધીન છે. તે જ દઢ કરાવશે. જો આવો ઠરાવ કરશો તો તેનાં ત્રણ ફળ મળશે. -
- દેશકાળ કોઈપણ સંજોગોમાં કોઈપણ પરિસ્થિતિમાં નહિ લાગે. જગત, દુનિયા મિથ્યા લાગશે અને હસતા રહેવાશે.
 - જેના માટે રડીએ છીએ અને ઉદાસીનતામાં જઈએ છીએ એવા પંચવિષયો સહેજે જિતાઈ જશે. ક્યાં સોપારી જેવું માયાનું રૂપ અને ક્યાં ગુણાતીતની અપરિમિત અસ્મિતા ! સોપારી જેટલા પ્રદેશમાંથી પંચવિષય પ્રગટયા. ખરેખર સ્વરૂપનિષ્ઠ સેવકને પંચવિષય ગમે નહિ. ભક્તોની સેવા જ ગમે. ભક્તોની દુનિયા જ ગમે.
 - તદ્દન સર્વદેશીય બનતાની સાથોસાથ અંતરાયની દિવાલ જતી રહેશે. ‘જેના નિર્માની ભગવાન એના સેવકને શીદને જોઈએ માન’ એ એના રૂંવાડે રૂંવાડે બ્લડના ટીપાના એકએક સેલમાં ગુંથાઈ જશે. એના બધા જ સેલ્સ, ચેતનાશક્તિ ચૈતન્યો કબૂલ કરશે કે ‘તારે લઈને હું છું. હું સહુનો સેવક’, એવું સહજ રહે. હરખેય નહિ, શોકેય નહિ. એક જ આનંદ. હું પ્રભુનો થઈ ગયો એથી બીજી કોઈ સુખ-શાંતિ રહી જ નહીં. એથી બીજી કોઈ મોટી પદવીની પ્રાપ્તિ છે જ નહીં તેવી ભાવનામાં અખંડ રહે.

આ વાત સમજનાર પાંચ-પચાસ તૈયાર થઈ જાય તો ચૈતન્યને મોટું ફળ મળશે. તેની સાથે સામેથી પ્રેમ કરશે. શાસ્ત્રીજીમહારાજ જેવા સર્વોપરી પુરુષો ટોપ લેવલની સેવા કરાવશે. નિમિત્ત સુખ આપશે. મહારાજ તેના થકી સેવા કરાવશે.

સેવાના નિમિત્ત માટે પ્રભુએ ગ્રહણ કર્યાં છે, વણ સાંભરે સંભારે,

વગર કઢે હેત કરે, યાદ ન કરવા હોય તોપણ કરવા પડે.. તો આપણે એવા સેવક શા માટે ન થવું? સેવક વગર પ્રભુ રહી ન શકે માટે આ ત્રણ ભાવના સાથે રહેવું. ભલે આ વાતની સમજ ન પડે પણ સેવકો સવારે પૂજામાં આ ભાવના રાખે. રુચિ રાખે. ‘આ સમગ્ર ગુણાતીત સમાજનો હું ને સહુ મારા’ એ ભાવના ભૂલે નહિ. એનું અંતિમ ફળ :
‘જ્યાં જુએ ત્યાં રામજી, બીજું ન ભાસે રે.

૪૬. ભેદદષ્ટિ છે એટલે રાચ્યા કરીએ છીએ. જેના લીધે રાગેયુક્ત વર્તીએ છીએ. જ્યારે આનું દર્શન થશે ત્યારે આપણને આપણા અજ્ઞાન પર જ અફસોસ અને પસ્તાવો થશે. એ ભૂમિકા પર પ્રભુ લઈ જાય. પાણીનો પ્રવાહ તૂટતા પહેલાં જ મંડીએ. વડતાલ કે બોચાસણ આપણે સહુ એક જ. એવી ભાવના પ્રભુ દૃઢ કરાવશે. વડતાલવાળા ને બોચાસણવાળા ગમે તો આપણા અંદરોઅંદરના કેમ નહિ? આ મુદ્દા પ્રમાણે રુચિ રાખવાની. લપસી જવાય તો પણ રુચિ રાખવાની એ ઘણું છે.

આચમન-૫

૧૯૭૮

✧ તા. ૧૯-૨-૧૯૭૮, દક્ષા મંદિર

૧. એકવાન ભૂતોની મૂડી, સૂક્ષ્મ શરીર અથવા તો એ દેહનું પોટલું. સ્વભાવનું પોટલું પ્રભુએ આપણને આપ્યું છે. સોપ્યું છે... કારણ ખૂબ સરળ બનાવવા માટે. દુનિયાના ગુનેગાર બનવું, પ્રભુના નહિ. દુનિયાના બાપ બનવું ભગતના નહિ. દુનિયાને સળગાવી દેવી, ભગતનાં દર્શન કરવાં. દુનિયાને હડસેલી મૂકવી, ભગતના ગુણગાન ગાવા. દુનિયાની ઉપેક્ષા કરવી, ભગતમાં રસબસ થવાનું. દેહને દુશ્મન માનવો, સેવકના સેવક થવું. એવા ખરેખરા સેવક સહુને બનાવવા છે.
૨. મોટાપુરુષ આપણને જ્યારે મૂંઝવણમાં લઈ જતા હોય. એકચ્યુઅલી મૂંઝવણ નથી. મૂંઝવણ એટલે મનને છૂટા પાડવાનો પ્રોસેસ. મનને હડસેલો મારવાનો પ્રોસેસ. મનને નિર્ગુણ બનાવવાનો પ્રોસેસ. મનને પ્રભુમય બનાવવાનો પ્રોસેસ. તમને ખબર નથી કે તમારા કેટલાય

પ્રારબ્ધના થર તમે લેટ્રીન જાવ તોય પ્રભુ કાઢી નાખે છે. એ પ્રભુના ઉપકારની તો કલ્પના આવે એવી છે જ નહીં. તમે સૂઈ ગયા હોય ને નીકળી જાય! એક મૂંઝવણ મૂકીને ભૂંડામાં ભૂંડું પ્રારબ્ધ નીકળી જાય. શૂળીનું દુઃખ કાટે સરી જાય! તમને તો કાંઈ ખ્યાલ નથી.

૩. આપણે જેટલા અરસપરસ સ્વભાવ ગમાડીએ, દોષ ગમાડીએ એટલા રસબસ થવાય.

૪. વિશ્વાસનાં લક્ષણ-

- મારું ત્રિકાળમાંય અહિત નહીં કરે! હિતકારી.
- તમારું મન માને કે ન માને પણ મારું વચન મનાય એનું નામ વિશ્વાસ.
- પ્રભુ બહુ દયાળુ છે, કૃપાળુ છે, સહૃદયી છે. ચોક્કસ માનજો કે મ-૧૩ પ્રમાણે તમે ને હું સાથે બેઠા છીએ. સાથે રહેવાના છીએ. વર્ષો સુધી સાથે છીએ. મ-૧૩ની સમજણ પ્રમાણે જીવવું એનું નામ વિશ્વાસ. જ્યાં મહારાજ છે ત્યાં તમે છો. હૃદયાકાશને વિશે એવા ને એવા છે. એનો ત્રીજો અર્થ એ થાય કે મોટાપુરુષના સંબંધે તમે ધામના જ છો એવું માનીને વર્તવું એનું નામ વિશ્વાસ રાખ્યો કહેવાય. ‘હું અક્ષરધામનો જ છું, ભગવાનનો જ છું, પ્રભુનો દીકરો છું, પ્રભુનો જ છું, પ્રભુ મારા જ છે, કોઈનાય નથી. મારે ને એમને અંગત સંબંધ છે...’ એવું માનીને જીવવું એનું નામ વિશ્વાસ.

૫. ખરેખરી પ્રીતિનાં લક્ષણ : એક સેકન્ડમાં વચનને માની લે એનું નામ ખરેખરી પ્રીતિ કહેવાય. વિશ્વાસની બીજી સાઈડ પ્રીતિ. કાં પ્રીતિથી આગળ વધી જાવ કાં વિશ્વાસથી આગળ વધી જાવ. સમજણમાં જવાની કોઈ જરૂર નથી. બુદ્ધિવાળાએ થોડીક સમજણ રાખવી પડશે નહિ તો એને સમાધાન નહિ મળે.

૬. કોઈ સાધક આપણને કહે, ‘આ લાવો.’ ગમે તેવી મૂંઝવણની પ્રકૃતિમાં ‘હા’ કહી દેવું એનું નામ પ્રીતિ કહેવાય. કોઈ કહે, ‘મારે તારી આ ચીજ જોઈએ છે, તું મને આપી દે.’ એક સેકન્ડમાં ‘હા.’ આપણી કઈ વસ્તુ છે? જવાબ સામો હોય જ નહીં એનું નામ પ્રીતિ કહેવાય. બીજાની રીતે

સહેજે વર્તી લે. બીજાની રીતે સહેજે વર્તવાની રસબસતા આવી જાય. બીજાની કક્ષાએ જઈને વર્તવાની અવસ્થા સહેજે આવી જાય. બીજાના ગમતામાં વર્તવાનો સહેજે બુદ્ધિયોગ આવી જાય. એવો સંકલ્પ, કેટલો સરસ સંકલ્પ છે.

૭. મન ગમે તેવું ઉથડક કરે, અરુચિ દેખાડે, વિરોધ કરે અને છતાંય કડી અતૂટ રહે એનું નામ પ્રીતિ. મન ભલે મનનું કામ કર્યા કરે, દેહ ભલે દેહનું કામ કર્યા કરે પણ એક દિલમાં ભાવના તો રહે કે મારે મારા ભાઈને રાજી કરવો છે. મારો ભાઈ રાજી થશે તો મારા સ્વામીજી રાજી થવાના છે. આવી એક સમજણ સહજ આવે એવી પ્રાર્થના હું કરીશ.
૮. તમારે પ્રાર્થના એ કરવાની, ‘હે મહારાજ! મને એવું બળ આપો કે જેવો સ્વામીજીએ મારામાં વિશ્વાસ મૂક્યો છે એવો એક એક સેકન્ડ મનની લડાઈ સાથે ખૂંખાર યુદ્ધમાં પણ હું સ્વામીજીમાં વિશ્વાસ મૂકું.’
૯. સર્વદેશીય એટલે? સૌની રીતે, સર્વની કક્ષાએ, સૌ પ્રભુનું સ્વરૂપ. સર્વદેશીય એટલે? ગુણગાન.

❖ તા. ૧૩-૩-૧૯૭૮

૧૦. પોતાની જાતનો જરાય વિચાર ના કર્યો હોય, હૈયાનો જરાય વિચાર ના કર્યો હોય તો કોઠારીસ્વામી, પ્રેમસ્વરૂપસ્વામી, પ્રબોધસ્વામી. સેવા તો પ્રભુની કરવા આવ્યા છીએ ને એને ખબર છે કે મંદિર કેમ ઘડવાનું.
૧૧. મોટાપુરુષ આંધળા, બહેરા ને મૂંગા માણસ છે કે તમારો સમય બગાડે? કે તમારા સ્વભાવનું પોષણ થવા દે? અને કદાચ સ્વભાવનું પોષણ થવા દીધું હશે તો એની જરૂર હશે તો થવા દીધું હશે. એટલે આપણે એનો વિચાર નથી કરવાનો. કહ્યું એટલે માર્ય ઓન.
 - મારે એક જ વિચાર કરવો છે કે એને શું ગમે છે?
 - મ.૩૭ પ્રમાણે ભગવદી સાથે સંબંધ કરવો.
 - વડીલો કટુ વચન કહે, તિરસ્કાર કરે, બે શબ્દ કહે તો પણ માર્ય ઓન. આટલી એક સૂઝથી આપણે જીવી લેવું છે.
 હું ભાંગ પીને તો બોલતો ના હોઉં ને! ખસી તો નથી ગયું ને! કેટલું

બધું શાર્પ હાલે છે! ઓહોહો! કેટલું બધું યાદ રહ્યું હશે, બહુ વ્યવસ્થિત તંત્ર છે! એક સેકન્ડના લાખમાં ભાગમાંય ભૂલ થતી નથી એટલે હદ થઈ ગઈ ને! એક સેકન્ડના લાખમાં ભાગમાંય મહારાજ ભૂલ નથી થવા દેતા. અત્યારથી નહિ... જન્મ્યો ત્યારથી એટલો મહારાજ મને સજાગ રાખે છે!

૧૨. તમારી સ્થિતિની વ્યાખ્યા કેવી?

- પાંચ-દસ જણ તમને માને તો એ સ્થિતિ થઈ ગઈ? આપણે એવા અભિનિવેશમાં ફરવાનું નથી.
 - બે-ચાર જણાં તમારી વાતો સાંભળે એટલે સ્થિતિ થઈ ગઈ? આપણે એવા અભિનિવેશમાં ફરવાનું નથી.
 - કોઈને તમે દર્શન દો એટલે સ્થિતિ થઈ ગઈ?
 - તમારાથી કોઈનો સંકલ્પ પૂરો થયો એટલે સ્થિતિ થઈ ગઈ?
 - તમારી વાતથી તમારામાં કોઈને વિશે પ્રીતિ થઈ ગઈ એટલે સ્થિતિ થઈ ગઈ?
- એવું નહીં. રસબસ નથી થવું એવું નથી કહેતો પણ આપણે એક ભાવના રાખવી કે નિશાન ના ચૂકીએ. મારે કેવળ તમને રાજી કરવા છે : તુંહી... તુંહી... તુંહી.

૧૩. દરેકે દરેકની રીતે કામ કરવાનું છે. દરેકને મહારાજ એની સેવામાં નિમિત્ત બનાવશે. પ્રશ્ન એ છે કે કોણ નિમિત્ત વહેલું બનશે? જે સરળ હશે એ જ વહેલો નિમિત્ત બની શકશે. કોઈ અંગ ના આવ્યું. વિશ્વાસુ હોય, દાસત્વવાળો હોય, સમજણવાળો હોય કે ગમે તે અંગવાળો હોય, પ્રીતિ વાળો હોય. પ્રીતિવાળો સરળ છે એવું નથી. પ્રીતિવાળાને તો બહુ અપેક્ષા રહેતી હોય! ભલે કો'કની પાછળ લાખ માણસ હશે! તમારી પાછળ કોઈ નહિ હોય પણ સ્થિતિએ કરીને તમે આગળ હશો! તો પ્રભુની ગોદમાં તમારું સર્ટિફિકેટ પહેલું છે.

૧૪. ઈર્ષ્યાની વૃત્તિ ખૂબ ખતરનાક છે. એનાં મૂળિયાં ઉખેડીને આપણે નાખી દેવાં છે. ઈર્ષ્યા ગઈ એટલે પ્રારબ્ધ ગયું! પ્રારબ્ધ ગયું એટલે દેહ ગયું. દેહ ગયું એટલે નિર્વિકલ્પ સમાધિનું સુખ. હવે એ તો અઘરું જ

પડે ને!

તા. ૧-૯-૧૯૭૮, ઉભરાટ

૧૫. આ દેહ પાપ છે, પ્રારબ્ધ છે. દેહનું જતન એ પ્રભુની મોટામાં મોટી કુસેવા છે. દેહનું લાલન-પોષણ એ પ્રભુની ઉપેક્ષા છે. માટે જ દેહને દુશ્મન માનીને ભક્તોની સેવામાં જોડી દેવું જોઈએ, પણ સેવા ખરેખર દિલથી થવી જોઈએ.

૧૬. સાચા સેવકોએ નીચેના મુદ્દા વિચારીને જ સેવા કરવાની છે અને એ મુદ્દાઓ પ્રમાણે સેવા કરશે એને દેશકાળ નહિ લાગે અને દિન દિન પ્રત્યે વૃદ્ધિને પામશે.

- ‘મારું ને મારામાં જે કાંઈ છે એટલે કે દેહ, ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ ને દેહના સગાં સંબંધી એ સૌ પ્રભુનાં છે. એના પર મારો કિંચિત્ અધિકાર નથી. હું નથી પણ કેવળ તું જ છે.’ એવી એક સર્વોપરી ભાવનાથી સેવા થવી જોઈએ.
- હાણ-વૃદ્ધિ, સુખ-દુઃખ, માન-અપમાન, જશ-અપજશ, જય કે પરાજયનો સેવકને વિચાર કરવાનો અધિકાર હોતો જ નથી. જે વસ્તુ પરથી અધિકાર ઊઠી ગયો અથવા જે વસ્તુ પર અધિકાર જ નથી એવા એ દેહને પોતાનું સ્વરૂપ માનીને અધિકાર ઊભો કરવો એ જ અહંકાર છે. માટે સેવકોએ ઘૂંટવું પડશે કે મારું જે કાંઈ છે એ તારું જ છે. તારું જે કાંઈ છે એ મારું છે.
- ‘પ્રભુના સંબંધે હું પ્રભુનો દીકરો છું. પ્રભુ નિર્દોષ છે, પવિત્ર છે. હું પણ નિર્દોષ ને પવિત્ર છું. પ્રભુ દિવ્ય છે’ એમ પોતાની જાતને પણ દિવ્ય માનવી. એવી અદ્ભુત ભાવનાથી મસ્તીમાં રહેવું.
- નિજાત્માનં બ્રહ્મરૂપમ્. ‘હું બ્રહ્મરૂપ જ છું. હું અક્ષરધામનો. અક્ષરધામરૂપ જ. હું સંતના પ્રકાશ સ્વરૂપ જ છું.’ આવી ભાવના સહિત જ પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપમાં જોડાય અને પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપને ધારે એ જ મહારાજની સર્વોપરી સેવા છે.

❧ તા. ૧૦-૯-૧૯૭૮

૧૭. મોટામાં મોટા બે દેશકાળ છે.

- અભાવ.
- મોટાપુરુષનું વચન સમ્યક્ મનાય નહિ.
- પ્રભુનું સ્વરૂપ પૃથ્વી પર આવીને વિચરણ કરતું હોય ત્યારે એનું વચન ના મનાય એ દેશકાળ. અસુરો જોડે પ્રેમ કરનાર યોગીજીમહારાજ તમારું ભૂંડું કરશે એમ?
- પ્રભુએ ઊભી કરેલી યોજનામાં તમે કેવી રીતે કહી શકો કે આ ખરાબ છે? ભગવાન ભગતને અર્થે જીવે છે. એનો પ્રાણ ભગત છે. જીવતા જાગતા મુક્તોનો કેટલો મહિમા હશે! આવા ભાવથી પ્રત્યક્ષ મુક્તોનાં દર્શન કરીશું તો પ્રભુ પ્રગટી જાય. દેશકાળ બેના જ છે. અભાવ અને મોટાપુરુષનું વચન સમ્યક્ મનાય નહિ.

૧૮. મોટાપુરુષને બધા જ ગમે છે તો આપણને શા માટે નહિ? કોઈને પ્રેમ ન કરી શકીએ તો કાંઈ નહિ, પણ ઉપેક્ષા તો નહીં જ. મોટાપુરુષને જે ગમે છે એથી વધુય નહિ ને એથી ઓછુંય નહિ એવું વર્તે એનું નામ સેવક.

❧ તા. ૨-૧૦-૧૯૭૮

૧૯. જેનું વ્યાપકપણું, નિર્ગુણપણું, સગુણપણું, જેની સર્વજ્ઞ શક્તિ એક અને અદ્વિતીયપણે છે. જેનું ધાર્યું થાય છે એવા પ્રભુ માનવદેહધારી બન્યા. આવા મહારાજ! આવા સ્વામી! આવા સંતો ના મળે! જેની પાસે બેસવાના છીએ એ આપણને મળ્યા. પ્રભુએ બહુ દયા કરીને કહ્યું કે, ‘મારી સમીપે હું લઈ જઈશ.’ પછી આપણા માટે એક જ પોઈન્ટ રહે છે - ‘આનંદ કરો.’

૨૦. “આનંદ” શબ્દને સાકાર એટલા માટે કરવાનો છે કે ભગવાને ત્રણ જવાબદારી લીધી છે.

- હું તમારું અહિત નહિ કરું.
- તમારી સાંગોપાંગ રક્ષા કરીશ.

- કાયમી જવાબદારી હું લઈશ.

આપણે મૂંઝાઈએ છીએ એ મૂર્ખામી છે. અવિશ્વાસ છે. તમારી પળેપળની જવાબદારી પ્રભુની છે. તમે ખરેખર માનતા હો કે પ્રભુ મારા હૈયામાં છે તો ગમે તેટલા ભોગ ભોગવવા હશે તોપણ એ નહિ ભોગવવા દે. એ બહુ મોટી વિશેષતા છે. ચારેય બાજુ એ એક જ છે. પળેપળ આપણું ધ્યાન રાખે છે. પોતા જેવા બનાવવા એ એમનો સંકલ્પ છે. તમને પારદર્શક બનાવવા છે. અનવધિકાતિશય એવા પરમ સુખમાં તમારે નહિ જવું હોય તોય એ લઈ જશે. “આનંદ” છોડતા નહિ. આ ટોટલ તંત્ર એનું જ છે એમ માનીને વર્તનાર જ આનંદ કરી શકે.

❧ તા. ૨૮-૯-૧૯૭૮, આબુ

૨૧. મોટાપુરુષને શું ગમે છે એ ૨૪ કલાક વિચારે એનું નામ ગમતામાં વર્ત્યા કહેવાય. ભેગા રહો છતાં દૂરપણું લાગે એ ન જોઈએ. ગમતામાં વર્તવું એ જ મોટાપુરુષ સાથે સુહૃદભાવ રાખ્યો કહેવાય. સહૃદયી બન્યા કહેવાય.

૨૨. હું એક સેવક સાથે દોઢ કલાક ખાનગી બેઠો તો બીજા એક સેવકને સંકલ્પ ઊઠ્યો કે અમને ટાઈમ આપતા નથી. મોટાપુરુષની ઉપેક્ષા ને હેત બંને સુહૃદભાવ તરફ લઈ જશે. કોઈ ચાર મહિના સાથે ફર્યો, કોઈ એક મહિનો સાથે ફર્યો, કોઈ ના પણ ફર્યો હોય તો દુઃખ લગાડવાનું નહિ. પ્રભુ સામેથી પ્રેમ કરવા આવે એવા કેમ ન થઈએ? પ્રેમ તો એ કરે!

૨૩. એક દિવસ જમાડતાં જમાડતાં એક સંતે મને પત્તરમાં પીરસ્યું તો મેં ખખડાવ્યો.

તો બીજા એક સંતને સંકલ્પ ઊઠ્યો કે સ્વામીજી આને ટોકે છે ને મને કાંઈ કહેતા નથી. એવું પણ નહિ થવા દેવાનું.

મોટાપુરુષ સૂર્ય સમાન હોય. એના સાંનિધ્યમાં ટોકે-વઢે-ધગે-હેત કરે, ગમે તે કરે પણ એક જ હેતુ હોય છે સાચી પ્રીતિ કરાવવાનો. ગમતામાં વર્તવું એનું નામ જ પ્રીતિ. દુનિયામાં અઘરામાં અઘરી સાધના છે : ભેગા મળીને મહિમા સમજીને જીવવું એ. એટલે જ તો

ગુણાતીતાનંદસ્વામીએ તેને પાંચમી ઘાટી ગણાવી દીધી!

તા. ૪-૧૦-૧૯૭૮

૨૪. પોતાના અંગત મિત્રની મહોબત સારપે કરીને પણ અભાવની વાત નહિ સાંભળવાની. આપણા પોતાના મોઢે કરીને પોતાની ડહાપણભરી વાત બીજાને આનંદ કરાવવા ખાતર પણ નહિ કરવી. પ્રશંસા એ આત્મશ્લાઘા કહેવાય.

૨૫. ગમે તેવા સ્વભાવ-પ્રકૃતિ, મોળા વિચાર ઊઠતા હોય તોપણ આનંદમાં જ રહેવું. પ્રભુએ દેહ ગીરે આપ્યો છે, મંદિર બનાવવા માટે. એને બરોબર કામમાં લઈ લેવો. ગીરે આપેલો દેહ સેવામાં ઘસી નાંખવાનો. પ્રભુએ પરાણે કરેલી પ્રીતિને સામેથી સ્વીકારતાં શીખી જાવ. જેટલી સુહૃદભાવની ક્યાશ છે એટલી પ્રીતિની ક્યાશ છે.

તા. ૨૩-૧૨-૧૯૭૮

૨૬. ભલે તમે ગમે તેવા છો, તમારામાં બે પૈસાની બરકત નથી, બજારમાં ઊભા રહો તો તમારી કિંમત ન આવે એવા આપણે છીએ. માનો કે ફીઝીકલી અનફીટ છીએ અને બીજી બાજુ મેન્ટલી પણ અનફીટ છીએ. આપણા વિચારો, આપણી ભાવનાઓ.. કોણ કહી શકશે કે હું જ્યારથી સત્સંગમાં આવ્યો ત્યારથી એમની રીતે જ જીવું છું? શક્ય જ નથી.

એ તો સમાગમે કરીને સૂઝ, વિવેક આવ્યા પછી ખબર પડે. પણ જો પોતાનું હૈયુ તપાસે તો.. વિચારોની હારમાળા.. દરેક એની પોતાની ઈગોઈસ્ટીક સેન્સ.. પોતાનું મનનું એક પ્લેટફોર્મ છે. એ પ્લેટફોર્મ પરથી જ બધા બોલે. ખબર નથી શું ચિદાકાશ? ને કોણ સંત?

એટલે દુનિયાના કોઈપણ સંપ્રદાયમાં જો અંતર્દષ્ટિ કે પોતાના દોષ જોઈ શકતો હોય એવી કોઈ વાતચીત થતી હોય તો એ છે સ્વામિનારાયણ.. અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજ. પોતાનો દોષ જોઈ શકતો હોય એવો કોઈ સેવક હોય, નાનું છોકરું હોય કે મોટો હોય પણ એ અક્ષરનો અનાદિ મહામુક્ત જ છે.

૨૭. આપણે ગમે તેવા છીએ, આપણામાં બે પૈસાની બરકત નથી. તમે એનો વિચાર નહિ કરો બસ.. એક વિચાર રાખો કે મારાથી વર્તાય કે ના વર્તાય એ મોટાપુરુષ અપેક્ષા નથી રાખતા. કેવા દયાળુ હશે!

પણ તમારી પાસે એક અપેક્ષા ચોક્કસ રાખશે જ... ૧૫૦% રાખશે કે એટલો તો વિશ્વાસ રાખવાનો કે આ સાધુ મારું અહિત કોઈ સંજોગોમાં નહીં કરે.

એ ભાવના તમારી દૃઢ ન થઈ હોય તો બીજું શું કરવું? તો એણે કો'ક ભગવદીના પ્રસંગમાં રહેવું. કદાચ એને ભગવદીની ખબર ન પડતી હોય તો એણે પૂછી લેવું. અને છતાંય એ દૂર હોય તો એણે શું કરવું? તો ખુલા દિલથી પ્રભુને પ્રાર્થના કરવી.

૨૮. તમે જે કરોડ વર્ષનો વેપાર સ્ટોર કર્યો છે એ મનની એક ભૂમિકા છે. એટલે મન રીએક્શન-એક્શનમાં જ રહેવાનું છે. ગમતું ના ગમતું, ભગવાન ભજવા ના ભજવા.. એને ગમતું જ નથી. કરોડો વર્ષોથી તમે જુદો જ ધંધો કર્યો છે. તમે રોડ પર જાવ છો અને આંખથી કો'ક પાત્રને જોયું એટલે એનો ફોટો અહીં આવી ગયો. સિનેમા જોવા ગયા અને કોઈ અશ્લીલ ચિત્રો જોયા એ ફોટો અહીં આવી ગયો નેચરલ છે. આજે ખાધુ, ટેસ્ટી છે! ઓહોહો સ્વાદ શું સરસ છે! એટલે એનો ફોટો પડી ગયો. અન્ન એવો ઓડકાર. જેવો આહાર એવો વિહાર અને જેવો વિહાર એ પ્રમાણે અંતઃકરણ. એ તો સ્ટોર હાઉસ છે. આપણે કેટલું બધું કરી નાખતા હોઈશું?

૨૯. મનનો વિચાર ન કરે અને મોટાપુરુષને જ રાજી કરવાની ભાવના રાખે એનું નામ સુરુચિ.. મોટાપુરુષ હિતકારી છે એવું દૃઢ માને એનું નામ સુરુચિ.. કોઈપણ સંજોગોમાં, ગમે તેવી વિપરિત પરિસ્થિતિમાં પણ એ એકાંતિક ધર્મ સિદ્ધ કરાવી જ મૂકવાના છે એવો અતૂટ વિશ્વાસ એનું નામ સુરુચિ.. સુદૃઢભાવ તો સુરુચિ રાખ્યા પછી આવે છે.

૩૦. મારું મન ગમે ત્યારે સંકલ્પ-વિકલ્પ કરતું હોય પણ તું બરોબર છું.. આ ભાવના કોઈ સંજોગોમાં.. ન જવી જોઈએ. અને કદાચ સંકલ્પ થઈ ગયો તો આપણે મોટાપુરુષ આગળ નિષ્કપટભાવે કહી દેવાનું. એમને

મન તો.. કોઈ ચીજ જાણ બહાર નથી. જાણનાર તો છે જ. જ્યાં તમે બોલો છો, જ્યાં તમે બેઠા છો એ પહેલા તે ત્યાં બેઠા છે. એ જો ના હોય તો તમારાથી બોલાય નહિ. એ ન હોય તો તમારાથી જોવાય નહિ. તો આપણે એટલી સૂઝ રાખીએ કે જ્યાંથી સંકલ્પ ઉઠ્યો છે ત્યાં એ તો બેઠા જ છે. જ્યાંથી તમને સંકલ્પ ઉઠ્યો એની પાર તો એ બેઠા જ છે. તો પછી એની આગળ આપણે ખુદ્દા થવામાં કોઈ વાંધો ખરો?

૩૧. આપણી સ્થૂળ દૃષ્ટિ છે એટલે ઉઠે જ. મારામાં કામ હોય એટલે મોટાપુરુષમાં હું કામ જોવાનો જ છું. મારામાં ક્રોધ હોય એટલે મોટાપુરુષમાં હું ક્રોધ ભાળવાનો જ છું. બહુ વ્યવહારિક વાત છે. હું અમથો અમથો સામાન્ય ગરમ થઈશ અને તમારામાં જો ક્રોધનો લેશ હશે તો તમને એમ થશે કે સ્વામી મારા જેવા જ છે! તમારી પ્લેટ જ એવી હોય કે તમે જોવાના જ છો. તમારું વિઝન જ નથી.

ભલે મનમાં સંકલ્પ ઉઠ્યો, પણ એવે વખતે બે વસ્તુ કરવાની છે-કાં તમે એમને ખુદ્દાદિલથી કહી દો અથવા કો'ક ભગવદી આગળ ખુદ્દા થઈ જાવ કે મને આવા સંકલ્પો ઊઠે છે ને અમે આવા છીએ. ભગવદી સંત-હરિભગતની સાથે દોસ્તી અનિવાર્ય છે જ.

૩૨. સુરુચિને સર્વોપરી રીતે કેળવવા માટે ભગવદીના પ્રસંગની અનિવાર્યતા છે જ. જ્યાં સુધી ભગવદી સાથેનો પ્રસંગ બરોબર ન થાય ત્યાં સુધી સુરુચિ સંપૂર્ણ ખીલતી નથી. પછી તો મોટાપુરુષ સંકલ્પ કરીને આનંદ કરાવે.

✽ તા. ૨૫-૧૨-૧૯૭૮

૩૩. ગુણાતીતાનંદસ્વામીએ ૨૦૦ જણને બ્રહ્મવિદ્યા ભણાવી. એ બધા જ સેવકો રુચિવાળા. અને અત્યારે જે ટોપ લેવલનું કામ કરી રહ્યા છે એ બધા જ ૨૦૦માંના સેવકો. એ સંસ્કારો કેવા સરસ સચવાઈ ગયા! ત્રણ-ચાર જન્મે જો એકાંતિકપણું મળતું હોય તો એની ખૂબ દયા જ કહેવાય. પહેલા જન્મે નિષ્ઠા થાય. બીજે જન્મે પ્રીતિ કરાવે. ત્રીજા જન્મે વચ.ગ. છે-૫ અને ચોથા જન્મે લો-૧૨ પાકું કરાવે. એ કંઈ સામાન્ય વસ્તુ નથી. એમાં સર્વોપરી કામ કરી જાય સમાગમ.

‘યતો વાયો નિવર્તન્તે અપ્રાપ્ય મનસા સહ’

જ્યાં વાણી મૌન બને છે. મન પહોંચી શકતું નથી તેવા પ્રભુને સાધનો દ્વારા એ કેવી રીતે પામી શકે..?! જીવથી સાધન થઈ શકે તેમ નથી. પ્રભુ કોઈપણ સાધનથી રાજી થઈ શકે એમ નથી. માયાથી પારનું એ સ્વરૂપ માયાના સાધનો દ્વારા રાજી થઈ શકશે નહિ. સૌભરી આદિક ઋષિઓએ સાધનથી એ સ્વરૂપને પામવા માટે અસાધારણ પરિશ્રમ કર્યો તોય વાસના ટળી નહિ.

૩૪. સ્વામીની વાતોમાં લખ્યું છે કે જીવ બિચારો સાધન શું કરશે? એક જ એવો સંબંધયોગ છે જેના ફળસ્વરૂપે આપણે હૈયામાં સુખ-શાંતિ ને આનંદ મેળવી શકીએ.

૩૫. એવી કઈ અવસ્થા છે જેના ફળસ્વરૂપે મહારાજને રાજી થઈ જવું પડે!. આપણે પ્રભુ પાસે પ્રભાતિયું સિદ્ધ કરાવવું છે. “એનું મન લઈ મોહન ચરણે ઘરે..” આપણાથી એ મન પ્રભુને સમર્પિત નહિ બની શકે. એના ત્રણ કારણ છે.

- ગંદી ગટરથી ઉભરાતું એ મન એને પ્રભુનો પ્રવાહ ગમે નહિ.
- કરોડો વર્ષથી એણે મનઘાર્યું કર્યું છે એટલે એણે હેવા છોડવા નથી.
- અહંની ખાણ ત્યાં જ રહેલી છે. મનનો સહજ સ્વભાવ છે એને ત્યાં જ ગમે છે. એટલે ચોવીસ કલાકની એક-એક સેકન્ડના લાખમાં ભાગમાં ‘હું’ અને ‘મારાથી’ જ જીવીએ છીએ. એટલે મનની પ્લેટ એટલી બધી પાતળી થઈ ગઈ છે કે પ્રભુને રહેવા માટેનું એ સુવાર્ણ પાત્ર બની શકે એવું નથી. આવી વિચિત્ર અવસ્થામાં આપણે બેઠા છીએ. વચગાળાનો સરસ માર્ગ એ છે કે જ્યાં પ્રભુ જ એનો કબજો લે. પ્રભુ જ એને સાફ કરે ને વતવિ. પ્રભુ જ એને પ્રભુને ચરણે ઘરે. એ માટે એક જ વાત યાદ રાખવાની છે : ‘આપણે એમના સંબંધમાં રહેવું’ બસ.

૩૬. અક્ષરધામના દિવ્ય સમાજ સિવાય તમારું એક પણ પગલું જો બીજી રીતે વર્તાય, બીજાને માટે વર્તાય.. ભરાય તો એ પ્રારબ્ધ ઊભુ થયું જાણજો. એ ચોક્કસ વાત છે. જે નથી એનું મનન-ચિંતવન ન જ થાય.

જે નથી એના અર્થે જીવાય જ નહિ. જે સાચું નથી એને પોતાનું મનાય નહિ. સાચી એક જ વસ્તુ છે : વચનામૃત ગ.મ-૨૪ પ્રમાણે ધામ, ધામીને મુક્તો ને અર્થે જેટલું જીવાય એટલું જ પૂણ્ય છે. શાથી? એ ત્રણ જ પરમસત્ય સ્વરૂપો છે.

૩૭. કરોડો વર્ષથી ચૈતન્યની સાથે બે ચીજ જાય છે. આ બાજુ છે માયાનો પાશ.. અને બીજી બાજુ છે પ્રભુનો પાશ.. પ્રભુનો સંબંધ.. જીવમાં બન્ને તત્વો સાથે છે. માયાનો પણ પાશ છે અને પ્રભુનો પણ પાશ છે. માયાનું જોર હોય એટલે માયાના આકારે વર્તે અને પ્રભુનું જોર હોય તો પ્રભુના આકારે વર્તે. આ અનાદિની રીત છે. આ પાશનો પ્રલય કરવા માટે મહારાજે બે વચનામૃત મૂકી દીધા.. વચ. ગ.છે. ૭ અને ૧૧. તમારી ટોપ લેવલની સરળતા જોરદાર હોય તો મોટાપુરુષ એના સંકલ્પે આ પાશને ઉખેડી નાખે. એ એની દયા છે. ઉખેડી ગયા પછી એ અને પ્રભુ બે જ રહે છે. પછી એને હાશ થઈ જાય. ચૈતન્ય નિરવ થઈ જશે. ચૈતન્યનો ને પ્રભુનો જ સંબંધ રહે. અમે એને છેલ્લો જન્મ કહીએ છીએ.

✧ તા. ૨૬-૧૨-૧૯૭૮

૩૮. આજે આપણા આખાય ગુણાતીત સમાજમાં હું એટલું કહી શકું કે કેટલાય ગૃહસ્થ હરિભક્ત એવા છે કે જે આ ને આ જન્મે પ્રભુની મૂર્તિના સુખના અધિકારી થશે. એવા ટોપ લેવલના એકાંતિકોની આપણાથી સ્વપ્નામાંય, રંચમાત્ર, એક સેકન્ડના લાખમાં ભાગમાં ઊડે ઊડે થોડો ઘણો પણ ફિઝીકલી-મેન્ટલી-સ્પીરીચ્યુયલી ઉપેક્ષિત ભાવ ન રહી જાય એ માટે આજે દૃઢ ઠરાવ કરીને પ્રભુ ચરણે સંકલ્પ ભેટ ધરો. ધરતી પર નથી જોયો એવો એક રુચિવાળો, એક દિલવાળો, એક ખેવના માટે ખોવાઈ જનારો સમાજ આજે તૈયાર થઈ રહ્યો છે.

૩૯. ગોપીભાવ અને ગુણાતીતભાવમાં આકાશ-પાતાળનો ફેર છે. મહારાજે સારંગપુર-૧૬માં ત્રણ પ્રકારની ગોપીઓનું વર્ણન કર્યું છે. ત્રણેયના ગુણ જુદા છે. ત્રણેયના અંગ જુદા છે. ત્રણેય પ્રકારમાં શ્રેષ્ઠ ગોપી છે પ્રૌઢા.. પ્રૌઢા ગોપીનું અંગ છે ગુણાતીતભાવ. પહેલી અને

બીજા પ્રકારની ગોપી પ્રભુ અર્થે ખોવાઈ ગઈ છે. પ્રભુમાં ખોવાઈ ગઈ છે. પ્રભુને રાજી કરવા સિવાયની કોઈ ભાવના નથી, પણ ટેકનીકની ખબર નથી. રાધા અને રૂકિમણી. જીવુબા ને લાડુબા એ ગોપીભાવના પ્રેમલક્ષણા ભક્તિના મૂર્તિમાન સ્વરૂપો કહેવાય. પ્રેમલક્ષણા ભક્તિની પૂર્ણાહુતિ એટલે જીવુબા ને લાડુબા.. સચ્ચિદાનંદસ્વામી અને બ્રહ્માનંદસ્વામી, મીરાં અને નરસિંહ પ્રભુને સંભારે એટલે પ્રભુને પ્રગટ થઈ જવું પડે. એવી એક પહેલી અવસ્થા છે. ગોપીઓને જગત નહિ, સગાસંબંધી નહિ, વચ.અંત્ય ૭-૧૧થી એમણે શરૂઆત કરી.

ગોપીભાવમાંથી ગુણાતીતભાવમાં જવા માટે પહેલી ભાવના એવી રાખવી જોઈએ કે ભલે હું પ્રિયતમની જોડે પ્રીતિ કરું. મારે એની સાથે પ્રીતિ છે. એ મારો પ્રાણ છે. એ મારો આધાર છે. જે કોઈ છે એ પ્રભુ છે પણ એની પ્રીતિ અપેક્ષિત ન હોવી જોઈએ. ત્યાં ગુણાતીતભાવની શરૂઆત થઈ ગઈ. અપેક્ષારહિતની પ્રીતિ, ઠરાવરહિતનું જીવન, સંકલ્પરહિતનો સંબંધ એ વચનામૃત છેલ્લાનું પાંચ. પ્રભુને પ્રાર્થના એટલી જ કરીએ કે હે પ્રભુ! જે થવાનું હોય તે થાય. દેહનો પ્રલય કરી નાખવો હોય તો કરી નાખજો પણ મારી અને તારી વચ્ચે અપેક્ષાના ભાવે કરીને અંતરાય ઉભો રહે એવું નહિ રાખતા...

૪૦. અપેક્ષા છે તો અંતરાય છે...

અપેક્ષા છે તો અભાવ છે.

અપેક્ષા છે તો મનમુખી સંકલ્પ છે...

અપેક્ષા છે તો પ્રભુને જે આપવું છે એ નહિ મળે...

અપેક્ષા છે તો ચૈતન્યની ચિત્તની ભૂમિકા પાતળી રહી જશે...

તો.. એવી કો'ક કક્ષા ઉપર જવું છે કે જ્યાં કેવળ સ્થિર પ્રવાહ જ હોય અને એ છે “કરુણા કરી મુજ આતમમાં પ્રગટાવી ગુણાતીત જ્યોત....” એ કિર્તનના છેલ્લા શબ્દો તુંહી... તુંહી... તુંહી... આપણે આ ભાવના કરવી છે.

૪૧. પ્રૌઢા ગોપી અતિ ઉત્તમ કોટિની ગોપી. ખરેખરી પ્રીતિ હોય તો એણે ઠરાવ એ કરવો જોઈએ કે કોઈપણ ભોગે, કોઈપણ સંજોગોમાં તને જે

ગમે છે એટલું જ કરવું છે. ઘરતી પર એક નાખ જેટલો પણ વધારે પડતો પગ મૂકવો નથી. એ અતિ ઉત્તમ કોટિની પ્રૌઢા ગોપી અથવા ગુણાતીત મુક્ત અથવા નિર્વિકલ્પ સમાધિમાં રહેનાર એવા ચૈતન્યની પ્રીતિ છે.

૪૨. પ્રીતિમાં પડદો રહે છે ને પડદાની પાછળ કો'ક પ્રીતિ છે. જ્યારે ગુણાતીત પ્રીતિમાં કોઈ પડદો નથી. અને એ અંતરાય રહિતનો સંબંધ થાય એ માટે આપણે રુચિ એ રાખવી છે.

પહેલું અપેક્ષા નહિ... ને બીજું એના ગમતામાં જ કોઈપણ ભોગે કોઈપણ સંજોગોમાં વર્તવું છે. 'સ્વામીએ આમ કહ્યું છે ને સ્વામીની આ રુચિ છે. સ્વામીની આ ભક્તિ છે.' આટલું જ કરવા જેવું છે. આટલું દોડીશું તો માળાય ફેરવવી નહિ પડે. મંદિરના કામમાં સંપૂર્ણ, સર્વાંગી સુંદર રીતે ભળશે. એનાથી કદાચ ભજન ઓછું-વધતું થયું કે ન થયું પણ એના ચૈતન્યને પ્રભુના સંબંધમાં અખંડ રાચતા મૂકી દેશે. એને ખબર નથી પણ મહારાજને તો ખબર છે કે એ ગમતામાં વર્તે છે. એને શું ગમે છે એટલો એક વિચાર કરીને આપણે સૌ મંડી પડીએ તો સાધના બહુ સુગમ છે.

૪૩. ઘનશ્યામભાઈએ નટુભાઈ ડેડીને સહેજ વાત કરી હશે કે સ્વામીજીને આ ડબલા ગાડીમાં (જીપમાં) ફરવું પડે એના કરતાં કોઈ સારી ગાડી હોય તો સારું. એટલે ડેડીએ ઘનશ્યામભાઈને પૂછ્યું કે તમારી શું ઈચ્છા છે? તો કહે, ગાડી હોય તો સારું. ભવિષ્યમાં કંઈક વિચાર કરજો. સ્વામીજી પાસે કોઈ વ્યવસ્થા નથી એટલે સ્વામીજી ના પાડે છે.

એટલે લાંડન જતા પહેલા ડેડીએ ધીમે રહીને મને કહ્યું, 'સ્વામી તમે મુઝાતા નહિ. આપણે ગાડી લઈ લેવી છે.' મેં કહ્યું, જો! શાસ્ત્રીજી મહારાજ ને યોગીજીમહારાજ ડમણિયામાં ફર્યા છે, ડેડી તમે કોઈ સંકલ્પ કરતા નહિ. એ મોટર પ્રકરણમાં મને કહે, તમે મુઝાતા નહી. બહુ ખાનદાની હતી.. સૂઝ હતી. એમાં તો બે મત નથી પણ આ જ્ઞાન જુદું પડી ગયું.

- આ જ્ઞાન છે વૃત્તિરહિતના સંબંધનું...

- આ જ્ઞાન છે સંકલ્પરહિતના સંબંધનું...

જીવને મોટામાં મોટો રોગ વળગ્યો છે સંકલ્પ અને વિકલ્પનો.

આ ગુણાતીતજ્ઞાનની શરૂઆત થઈ ગુણાતીત પૃથ્વી પર આવ્યા ત્યારથી. અને એમાંય વળી શાસ્ત્રીજી મહારાજ આવ્યા પછી શરૂઆત થઈ. અને એમાંય યોગીજીમહારાજે કળશ ચઢાવ્યો. આપણા કેવા મોટા ભાગ્ય હશે તે આ સમાજમાં આપણે આવી ગયા! હું ચોવીસ કલાક એક જ વિચારમાં રહું છું કે ઓહોહો... આ કેવો સમાજ બસ..! મને કોઈ આનંદ હોય તો આ એક જ આનંદ છે. બીજો કોઈ આનંદ નથી. ખાવા-પીવામાં તો સાવ નફફટ માણસો જ છીએ. તમે જાણો જ છો. જગત તરફ પહેલેથી જ અરુચિ છે.

૪૪. જીવુબા ને લાડુબાની કેવી પ્રીતિ હશે...! દિવાળીના અન્નકૂટના દિવસો ચાલે. એક દિવસ વડીઓ બનાવતા હતા. તે વડી મૂકે ને સ્વામિનારાયણ બોલે.. વડી મૂકે ને સ્વામિનારાયણ બોલે... તે ત્રણ-ચાર કલાક સુધી વડીઓ મૂકે ને ભજન કરે... વડીઓ મૂકે ને ભજન કરે... તે ત્રણ કલાક ચાલે હોં... એ લોકો ૨૪ કલાક સુધી એકધાર્યું ભજન કરે... કેવી પ્રીતિ હશે...!

સંજોગોને આધીન મન કો'ક બીજા વિચારોમાં ગયું એટલે બે-ચાર વડીઓ મૂકતાં સુધીમાં એ ભજન ભૂલી ગયા. ને એના હૃદયાકાશને વિષે એવો શોટ લાગ્યો તે જે હાથથી વડીઓ મૂકતા હતા એ હાથે લોહીની ટશિયો ફૂટી... એ પ્રીતિ કેવી હશે...! આપણે તો કલ્પના જ કરવાની ને...! આમ વડીઓ મૂકે ને પાંચ જ વખત ભૂલી ગયા સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ... એટલામાં તો આમ રૂંવાડાં ઊભા થઈ ગયા ને ટશિયો બહાર... એ પ્રીતિ કેવી હશે...! એ છે ગોપીની પ્રીતિ.

એકબાજુ પ્રીતિની પરાકાષ્ટાનું વર્ણન... અને બીજી બાજુ ગુણાતીતભક્તિ અહોહો!... આકાશ-પાતાળનો ફેર છે. જીવદશામાં રાચતા જીવોને જીવતા જ ન આવડતું હોય તો એ સર્વોપરી ગોપીનો ભાવ તો ક્યાંથી આવવાનો છે? જો સર્વોપરી ગોપીનો ભાવ ન આવ્યો

તો ગુણાતીતની રીતે વર્તવાની સૂઝ એને ક્યારે આવશે..?

૪૫. ક્યાં એ જીવદશા.. ને ક્યાં એ ગુણાતીત અવસ્થા...! એને પૃથ્વી પર લાવવા માટે સહજાનંદસ્વામીએ કેટલી ધીરજથી.. કેટલી કળાથી... કેટલી ગમ ખાઈને.. કેટલા સરળ થઈને.. કેટલા રાંક થઈને.. જીવ જેવા જીવ થઈને.. બસો વર્ષથી એકધાર્યો આ બહુ ઊંચી વાતને સમજાવવા માટે એનો અવિરત પરિશ્રમ, એની કલ્પના આધ્યાત્મિક ઇતિહાસના પાને વેદો પણ નહિ કરી શકે. શું કરશે કહો...? એ સહજાનંદસ્વામીએ પૃથ્વી પર આવીને કેટલી તાકાતથી આ સંપ્રદાય સ્થાપ્યો હશે..! કેવી ભાવનાથી એ ધીરજ રાખીને વત્યા હશે...!

૪૬. બે છોકરા ગુણાતીતાનંદસ્વામી પાસે જવા નીકળ્યા. એમાંનો એક જ્યાં ન જવાનું હતું ત્યાં ગયો અને એક ગુણાતીતાનંદસ્વામી પાસે ગયો. ગુણાતીતાનંદસ્વામીએ કહી દીધું કે તું એકાંતિક થઈશ ને પેલો નરકે જશે. કેટલો ફેર પડી ગયો...! ઉદાસ થઈ ગયા સ્વામી. સંગ બળવાન છે. ૧૦૦ જન્મે એકાંતિક થનારો હોય એ આ જ જન્મે થાય અને આ જન્મે એકાંતિક થનારો ૧૦૦ જન્મે થાય... ભગવદીના પ્રસંગ પર આધાર રાખે. એટલે આપણે ભૂલ નથી કરવી.

૪૭. નોંધી લો ત્રણ વાત :

- મોટાપુરુષની કૃપા વગર જીવ પોતાનો દોષ જોઈ શકતો જ નથી.
- કરોડો વર્ષના ધ્યાન પછી પણ જીવ પ્રભુની મૂર્તિમાં રહી શકતો નથી. અને
- અનંતતાના જ્ઞાન પછી પણ સંકલ્પરહિતની ભૂમિકા પર જઈ શકતો નથી.

શું કરશો...? એક જ વસ્તુ હોઈ શકે “તું રાજી થા...” એટલે જ્ઞાન આવી ગયું, ધ્યાન આવી ગયું... બધું જ આવી ગયું. એટલે આ એક જ ભાવના છે, એક જ સાધના છે, એક જ પ્રાર્થના છે, એક જ જીવન છે : “તું રાજી થા...” એ માર્ગે પ્રભુ જ લઈ જાય એવી આજે ઠાકોરજીના ચરણારવિંદમાં તમારા સૌનાય વતીની કાકલૂદીભરી વિનંતી.

❧ તા. ૨૯-૧૨-૧૯૭૮

૪૮. એકાંતિક ધર્મ માટે સુરુચિનો મુખ્ય અર્થ આટલો જ છે : સુરુચિ એટલે પ્રભુના જ થઈને રહેવું. આજે કે ગમે ત્યારે એની શરૂઆત શી રીતે કરવી? પહેલો મુદ્દો એ કે.. હું તદ્દન ખોટો છું, તું સાચો છું. મારામાં કંઈ નથી.. મારામાં એક-બે દાણા જેવી પણ બરકત નથી. રાઈના દાણાના કરોડ ભાગ કરો ને એમાં કશું હાથમાં ના આવે. એટલીય બરકત મારામાં નથી. ‘જે છું એ તું છું. તારે લઈને હું છું, તારા આધારે છું..’ એ માનીનતા જીવમાં પાકી રાખો.

એનું ફળ શું મળશે? માનને કારણે હૈયાને વિષે જે ધાંધિયા ઉભા થાય છે એ ભરતી-ઓટ બહુ ઓછા આવશે. અત્યારે માન વ્યાપે તો એમાંથી નીકળાય નહિ. મૂંઝાઈ જવાય. બેસી રહેવાય, ટાઈમ બગડે. માટે ભાવના જ એવી રાખીએ કે હું તદ્દન ખોટો છું. તું સાચો છું.. એટલે ગમેતેવું ખતરનાકમાં ખતરનાક માન હશે એના ઉપર આપણે શોટ લગાવ્યો. એનું ખંડન કર્યું. એટલે મન સમજી ગયું. એટલે અભાવ લેવાને મન અસમર્થ થઈ જશે. સંકલ્પ-વિકલ્પ ઉઠશે પણ અભાવ લેવા અસમર્થ થઈ જશે. ભક્ત ને ભગવાનનો અભાવ લેવા મન અસમર્થ બને એટલે આનંદ સહિત દોડાશે.

બીજો મુદ્દો એ કે.. હૈયાને વિષે દેખાતું કોઈ ધમસાણ, એ મારે વિષે ત્રિકાળમાંય છે નહિ. ત્રિકાળમાંય નહિ. ‘તું નિર્દોષ છું તો હું નિર્દોષ છું.’

૪૯. હું સવારે પ્રાર્થના કરું તે આવી કરું.. સ્વામિનારાયણ, સ્વામિનારાયણ.. આમ બોલું ત્યાં તો અસ્તિત્વનો જાણે પ્રલય ના થઈ ગયો હોય! ‘હું સ્વામિસ્વરૂપ.. તું નારાયણ’ ત્યાંથી શરૂઆત કરું. પાંચ મિનિટ બહુ થઈ ગઈ. માનીનતા જ કરવાની છે. મારામાં કોઈ દોષ-સ્વભાવ ત્રિકાળમાંય છે જ નહિ. દેખાય છે એ કો’ક વેપાર હશે. મારે અને એને કોઈ સંબંધ નથી. ગુણાતીત સંત જ્યારથી મળ્યા ત્યારથી એને ફારગતી આપી દેવી છે જ... આ કો’ક ભાવના સાથે ભજન કરવું, જીવવું.

૫૦. સુરુચિનું ત્રીજું સર્વોપરી લક્ષણ એ : ‘હે પ્રભુ! તારે લઈને હું છું..

તારા જે કોઈ છે એ મારા છે બસ... તારા એ મારા..’ આ દેહ કેટલો વ્હાલો છે! એને નવાડીએ, સાફ કરીએ, એને જમાડીએ, ઊંઘાડી દઈએ ઓહો.. આ કોથળીનું જતન દુનિયા કેવું કરે છે! ભક્તો મારા છે. એને જમાડું, એને ખવડાવું, એને પીવડાવું, એને નવડાવું... એની સેવા કરી લઉં. આ ત્રણ ભાવના એક જ મહિના સુધી કોઈપણ વ્યક્તિ જો ઘૂંટે તો ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ છૂટા પડી જાય. તમાકુના છોડવા ઉપાડીએ તો પેલા નાના નાના મૂળ બધા કેવા છૂટા પડી જાય! આમ નાખો એટલે છૂટા પડી જાય. એમ વૃત્તિઓ બધી છૂટી થઈ જાય. આ ભાવના રાખીને જીવવું છે બસ.

૫૧. અભ્યાસમાં મન ન લાગતું હોય તો પણ સ્વામીએ કહ્યું છે તો વાંચવાનું બસ.. યાદ રહે ન રહે. મનને ગમે કે ન ગમે. ઊંઘ આવે કે ન આવે. વાંચવાનું કહ્યું છે એટલે વાંચવાનું જ બસ...એનું નામ સુરુચિ. ભગવાન તો જુએ છે ને કે આને યાદ નથી રહેતું. એ આપણા દુશ્મન છે? પ્રભુએ જોયું કે આણે પ્રયત્ન કર્યો બસ..પતી ગયું. એ રાજી થઈ ગયા. આપણે આટલું જ કરવાનું બસ. એ રાજી થઈ જાય ને! હું પાસ થયો કે નપાસ થયો? ચિંતા જ નહિ કરવાની. પહેલો નંબર આવે તોય ચિંતા નહિ કરવાની. નપાસ થયા હોય તોય નહીં. આઠમાંથી સાતમાં લાલ લીટી આવે તોય નહિ. હું સીનસીયર છું કે નહિ? પણ રોડ પર આંટા મારો એ ન પોસાય.. એણે વ્યવસ્થિત વર્તવું પડે.

૫૨. એક એક સેકન્ડનો સદ્ઉપયોગ કરે એનું નામ ભગવાનનો ભગત.. આપણી એક સેકન્ડ બગડવી ન જોઈએ.

૫૩. ઉતરેલી કઢી હોય, સાત દિવસનું જૂનું નરક હોય, ગટરની ગંદકી હોય એને એક હાંદલામાં ભરી હોય અને સાત દિવસ પછી એની સુવાસ લઈએ તો કેવી સુવાસ આવે? એવું હૈયું થઈ ગયું છે. એને આપણે પ્રભુમય બનાવી દેવું છે. એટલે...

- કોઈનોય અભાવ નહિ.
- કોઈનેય વિષે રાગ નહિ.
- ખાઈએ, દેહ પુરતું..

- જોઈએ, જોવા પુરતું..

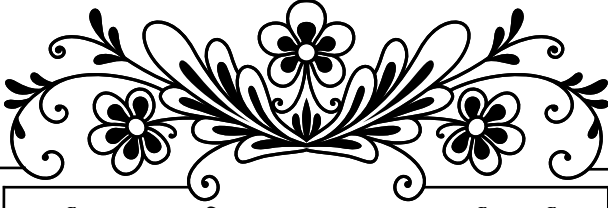
- બોલીએ, ખપ પુરતું..બહુ લવરી કરીએ એનો શું અર્થ છે? એ જીવન જુદુ પડી ગયું. એ એકાંતિકનું જીવન છે અને આપણે એવા થવું છે.

૫૪. મીંઢા માણસને જો સંત-હરિભક્તની સાથે ખરેખરી દોસ્તી ન થાય તો એનું ચૈતન્ય ખુલ્લું ન થાય. વિસ્ફોટ ન થાય... પવિત્ર ન બને. ભોળા માણસને તો સેવા લઈ લઈને પણ પવિત્ર બનાવી દે.

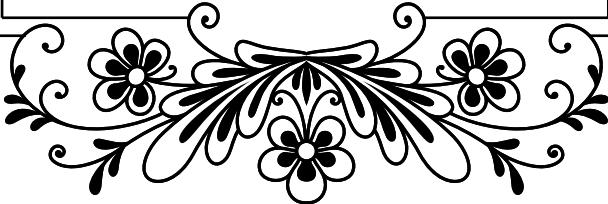
૫૫. ૧૯૪૩માં બિહાર-પટના યુનિવર્સિટીના સાયકોલોજીસ્ટ પ્રોફેસરને ત્યાં બે દીકરા જન્મ્યા. ત્રણ મહિનાના થયા એટલે એકને રામકૃષ્ણ પરમહંસના આશ્રમમાં મૂક્યો. ને એકને અમેરિકા કો'ક વિચિત્ર લોકાલીટીમાં મૂકવામાં આવ્યો. ૧૪ વર્ષની ઉંમરે દારૂ-માંસ-ચોરી-વ્યભિચાર બધું જ.. ખાટકી બની ગયો. અને પેલો આશ્રમમાં રહેનાર ૨૧ વર્ષની ઉંમરે સચ્ચિદાનંદ... એક જ બ્લડ એકીસાથે આવ્યા. પણ એકને અમેરિકાનો કુસંગ લાગી ગયો.

૧૯૬૨માં પેલાને અહીં લાવવામાં આવ્યો. બન્નેને ભેગા કરવામાં આવ્યા. બંન્ને હજુ એક-બીજાને ઓળખતા નથી. પેલાની પવિત્રતા જોઈને, એનો પ્રેમ જોઈને, વિચાર કરે કે આ છોકરો જુદો છે. બંનેના સાથે ફોટા લીધા. પછી બંનેની ઓળખાણ કરાવી કે તમે બે સગા ભાઈ છો. એની મા હતી, એનો બાપ નહોતો. એટલે માએ કહ્યું બેટા ઓળખી લો.. તમે બે ભાઈ છો. પેલાની આંખમાં આંસુ.. બહુ રડ્યો.. માં! તે મને આવા જ વાતાવરણમાં મૂક્યો બસ..! એની મા કહે, તારો બાપ સાયકોલોજીસ્ટ હતો. એને માનસશાસ્ત્રને તપાસવું હતું એટલે ત્યાં મૂક્યો. હું શું કરું? પણ તું આ ભાઈની સેવા કરજે.

મોટાપુરુષની કૃપા વગર જીવ પૌતાનો
દોષ જોઈ શકતો જ નથી.
કરોડી વર્ષના ધ્યાન પછી પણ જીવ
પ્રભુની મૂર્તિમાં રહી શકતો નથી. અને
અનંતતાના જ્ઞાન પછી પણ
સંકલ્પરહિતની ભૂમિકા પર
જઈ શકતો નથી.
શું કરશો...? એક જ વસ્તુ હોઈ શકે
“તું રાજી થા...” એટલે જ્ઞાન આવી
ગયું, ધ્યાન આવી ગયું...
બધું જ આવી ગયું.

આચમન-૬

૧૯૭૯

✧ વડોદરા લાલાભાઈ શેઠને ત્યાં

૧. ભગવાનના સંબંધે કરીને આપણું કલ્યાણ થઈ ગયું. છેલ્લો જન્મ થઈ ગયો. મહારાજ તેડવા આવશે. એમની સમીપે જઈશું. તમારાં દર્શને કરીને કલ્યાણ. તમારી વાત સાંભળે તેનું કલ્યાણ. બહુ મોટી પદવીને પામી ગયા પણ ત્રણ ચીજ બાકી છે. પ્રભુનો સંબંધ અખંડ રહેવો એ વાત જુદી છે. એથી પર પ્રભુ તમારી પ્રેરણામૂર્તિ બને અને એથી પર છે કે પ્રભુ અખંડ રહે. એ ભૂમિકા જુદી છે.
૨. સરળ સેવકનું લક્ષણ એ છે, “હા એ હા ને ના એ ના કરવું.” સરળ સેવકનું જીવન પ્રવાહિત છે. એનું કારણ એટલું જ છે કે એનો પ્રભુ સાથેનો સંબંધ અખંડિત છે. અથવા બીજું કારણ એટલું જ કે એને રાજી કરવાની ભાવના છે. સરળ સેવક ત્રિકાળમાંય બોલવામાં, ચાલવામાં, વ્યવહારમાં, વાતમાં કદાપિ જાણપણું નહીં આપે. ઉદાસ થવાની ક્યાં

વાત છે? પછી ખોટું લગાડવાની ક્યાં વાત છે?

૩. મોટાપુરુષે દાખડો એટલા માટે કરવો પડે કે જીવથી સાધન થઈ શકતું નથી પણ જીવને જો સંતનો ગુણ આવી જાય તો કાંઈ સાધન કરવું પડે એમ નથી. જીવને મોટાપુરુષનો ગુણ એકધાર્યો હૈયામાં રહે તો સાધનમાત્રની પૂર્ણાહુતિ. વાત બહુ સાચી છે. સ્વામી મળ્યા પછી સાધન શું? ખરેખર તો સાધનની કોઈ જરૂર નથી પણ એનો સંબંધ અખંડ રહે. ચોવીસ કલાક એનો ગુણ હૈયામાં અખંડ રહે તો તમે પ્રભુને પ્રભુ માન્યા કહેવાય.
૪. બે પ્રકારના સેવકો છે. એક સેવક પ્રભુ પાસે અપેક્ષા રાખે. બીજા પ્રકારનો સેવક એ છે કે પ્રભુ એની પાસે અપેક્ષા રાખે. અંગત હોય તો મોટાપુરુષ અપેક્ષા રાખે. બાકી અક્ષરધામમાં કાંઈ ખોટ પડી નથી કે તમારી દાઢીમાં હાથ ઘાલે પણ તમારી સાથે હેત થાય એટલે તમારી દાઢીમાં હાથ ઘાલે. તમને એની સાથે હેત થાય એટલે તમારામાં રસબસ થાય છે.
૫. આજે આપણે એક નિર્ણય લેવો છે, ‘ગમ્મત કરો, એક બીજાને ઉપરથી નીચે ઉતારો, આનંદ કરો પણ બુદ્ધિથી કે ડહાપણથી ગુણના જાણપણે કરીને બીજાને જાણપણું આપવું નહીં. જાણપણું આપવું એ સરળ સેવકની બહુ મોટી ક્યાશ છે. સરળ સેવક ત્રિકાળમાંય-સ્વપ્નામાંય કોઈનેય જાણપણું આપવાનો સંકલ્પ ન કરે. જે દિવસે તમે બીજાને જાણપણું આપ્યું હોય તો જેટલું હોય એટલું બધું પુણ્ય ખલાસ થઈ જાય. ઉધાર ખાતે જમા થઈ ગયું, એવું આપણાથી ના થાય. તમે કોઈનીય મશ્કરી કરશો અને જો એ નિર્દોષભાવથી કરશો તો એને અસર નહિ કરે. એ એને મીઠી લાગશે, નહિ તો ઝાટકો લાગશે. આનંદ કરો, બધું જ કરવાની છૂટ પણ જે આનંદમાં આત્મીયતા ને મીઠાશ ગયા એ આનંદ નકામો.
૬. બે પ્રકારના સેવકો છે. પહેલો હેત, પ્રીતિ ને દાસત્વવાળો. બીજો સમજણવાળો. હેત, પ્રીતિ ને દાસત્વવાળો સેવક સેવા કરતી વખતે એવું માનશે કે, ‘ધન્ય ભાગ્ય ધન્ય ઘડી પુરુષોત્તમનારાયણે કરુણાએ

કરીને સેવા આપી!’ ‘કરુણા જ કરી છે નહિ તો આવી સેવા મારા નસીબમાં ન હોય.’ ‘કરુણા જ કરી છે કે આપણને ઠેકાણા વગરનાને પ્રભુએ ગ્રહણ કર્યા.’ આપણામાં શું હતું! બોલવાના ઠેકાણાં નહિ, ચાલવાના ઠેકાણાં નહિ, કેફમાં જ ફર્યા ‘ગુણાતીતપુરુષ એવા આવ્યા કે એમને કોઈનોય કેફ નહિ, સિવાય મહારાજ!’ એટલે હેતના અંગવાળો દિલથી સેવા કરશે.

૭. સમજણના અંગવાળો વિચાર કરે કે મારી ફરજ છે એમને રાજી કરવાની. આ દેહ તો એમનો છે. એ સમજણ જુદી પડી ગઈ. એને રાજી કરવા માટે આ દેહ એણે આપ્યો છે. એટલે એમને અર્થે વાપરવાનો છે. એમાં હું શું ઘાડ મારું છું. મારું કિંચિત્ નથી. મારી આંખ પણ નથી, કાન નથી, પગ-શરીર કાંઈ નથી. જે છે એ એમનું જ છે. આ દેહ તો પાપ છે. એટલે સમજણના અંગવાળો આ પ્રમાણે વિચાર કરે કે અક્ષરધામમાંથી મને મોકલ્યો છે. આ દેહ પર મારો કોઈ અધિકાર નથી.
૮. એક ભગત એમ વિચાર કરશે કે આપણે કેવા નસીબદાર કે આપણને આ સેવા મળી, જોગ થઈ ગયો! સમજણવાળો એવો વિચાર કરશે કે અહોહો! પ્રભુની સેવાની તક મળી છે. પ્રભુએ દેહ આપ્યો છે તો વાપરો એના અર્થે. એનું છે ને એ વાપરે! એ અંગલ જુદા પડી ગયા. પ્રાપ્તિ એકની એક છે. સરળ સેવકની સૂઝ એ છે કે ગમે તે વખતે ગમે ત્યારે એના દેહને ભીડો આપે ત્યારે હસતાં ને રમતાં આનંદમાં રહે. પાણીના પ્રવાહ જેવો સરળ રહે.
૯. સરળ સેવક પોતાની જાતને ભૂલીને સેવામાં ખોવાઈ જાય. ખ્યાલ જ નથી હોતો કે એ કઈ કક્ષાએ જઈને સેવા કરે છે. હૈયાને વિશે કદાચ વિધ-વિધ પ્રકારનું તાંડવ નૃત્ય ચાલતું હોય એ વખતે હેતવાળાને અને દાસત્વવાળાને સૂનકાર વર્તશે. વિશ્વાસવાળાને બેચેની વર્તશે. સમજણવાળાને ભૂંડા ઘાટની શેરો. જે દેવતાઓના સંકંજમાં આપણે કરોડો વર્ષથી કામ કરતા આવ્યા છીએ એ દેવતાઓને આપણે પોતાના ના માનીએ કાં ઉપેક્ષા કરો. સમજણવાળો પોતાના નહીં માને. ‘૫૧

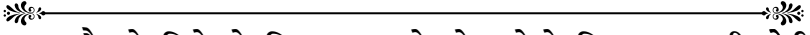

તત્ત્વો પ્રભુએ આપ્યાં છે. જુદાં જુદાં છે માટે એને ને આપણે કોઈ સંબંધ નથી. એ નિર્દોષ છે. એના સંબંધે હું નિર્દોષ છું.’ એવું સમજણવાળો માનશે. હેત અને વિશ્વાસવાળો દિલથી માનશે કે, ‘તું તારું કામ કર, હું મારા પ્રભુનો છું.’ સમજણવાળો એવું માનશે કે ‘હેયાને વિશે જે કાંઈ ચાલતું હોય એનો ભાર આત્માની પ્લેટ ઉપર રંચમાત્ર નહિ. તું તારું કામ કર હું મારું.’ એ ભાવના રાખવી પડશે તો પ્રગતિ બહુ સ્પીડમાં થશે. કહેવુંય નહિ પડે.

૧૦. આંતર કે બાહ્ય ગમે તેવી પરિસ્થિતિમાં પ્રભુ મૂકે તોપણ જીવી જ લેવું છે. જગતમાં પ્રભુની રીતે જીવે એનું નામ સેવક. એની જ સારપ, એની જ મોટપ, એની જ મહોબત બીજા કોઈની નહીં. તું રાજી થા, તારું સર્ટિફિકેટ હું મેળવું. બીજા કોઈનાય સર્ટિફિકેટની જરૂર નથી. ‘તું એક રાજી થા..’ એવી જ એક ભાવનાથી જીવે એનું નામ સેવક.

૧૧. પ્રકૃતિપુરુષ સુધી ચિંતાનું જગત છે. અહીંથી તે પ્રકૃતિપુરુષ સુધીના એ જગતની મહોબત નહિ. કોઈ માન આવતું હશે તો મનને ગમશે. અપેક્ષા રાખશે કે મને બોલાવે, સામું જોવે એ કો’ક ક્ષુદ્ર દેવતાઓની મહોબત, એ ભાર, એને પણ આપણે કાઢી નાંખવો છે. સૂક્ષ્મને ખંખેરીને કાઢી નાંખી દેવાનો. એવી રુચિ આપણે રાખીએ એનું નામ “રહે ભાર ન ભૂતાવળનો.” આપણે જાણપણે રહેવું પણ ભાર નથી રહેવા દેવો. મારા પ્રભુ સાથેની મારી વફાદારીમાં રંચમાત્ર કોઈનીય મહોબત-સારપ નહીં. તું કહે એટલું જ કરવું છે. જે ચાલતું હોય તે ચાલવા દો. વિચાર કરો નહિ. બરકત નથી ને શું વાત કરીએ? એવું નહિ પણ કહ્યું છે એટલે ગોઝિ કરવાની છે ગપ્પાં નથી મારવાં.

૧૨. સ્વધર્મની બહાર જઈને પોતાની જાતને રાજી કરવા કથા નથી કરવાની. મોટાપુરુષ રાજી થાય એટલા માટે કથા કરવાની છે. એ માટે જ ફુલ-ફ્લેજમાં ફરવું છે. બેસી રહેવાનું નહિ. ક્યારે થશે? એ ય વિચારમાં નથી રહેવાનું. વગર દાખડે, વગર સાધને ગટર ક્યાંય જતી રહેશે બબર નહિ પડે. આપણી ફરજ છે કે હૈયામાં જે થાય છે એનો વિચાર કર્યા વિના ચાલતા રહો.

૧૩. હૈયાને વિશે જે વિચાર ચાલતો હોય એનો વિચાર કરવાની કોઈ જરૂર નથી. રાત્રે સૂતી વખતે પ્રાર્થના કરતાં કરતાં સૂવું. “હે મહારાજ! તારો ને મારો સંબંધ તો નથી તૂટ્યો ને? એવું નથી બોલ્યા ને? એવું નથી ચાલ્યા ને? મારે મારું કામ કરવાનું છે અને કદાચ ભૂલ થાય તો દેખાડજો.”

૧૪. કોઈની પણ ભૂલ થાય તો રિસીવ કરજો. કોઈપણ હરિભગત વેગમાં આવ્યો હોય તો એને રિસીવ કરજો, દિવાલ નહિ બનતા. પાંચ-દસ મિનિટ પછી મીઠાશથી કહેજો. ધીમે રહીને કહેજો કે આપણે આમ વર્ત્યા હોત તો! નિંરાતે કહો. “મા”ની ફરજ છે કે નાક દબાવીને દવા પાય. તમને અંદરો અંદર ખૂબ હેત હોય તો જ ટોકી-વઢીને ભૂલ કહેવી જોઈએ. અને તમે એક બીજાને ટોકી-વઢી ન શકતા હોય તો સમજી લેજો કે તમારી સરળતાની ક્યાશ છે. શા માટે બીજાને ટોકીએ વઢીએ નહિ. સૌ આપણા છે તો આપણી ફરજ છે કહેવાની કે આપણે આમ કરો. ટોકવું-વઢવું પણ હેત હોય તો.

૧૫. “ભાર ન રહે ભૂતાવળનો” એક ભાવના છે. ૪૦૦ કરોડની જનતા એટલે કીડીઓનો રાફડો માની લેજો, તમારા રૂંવાડાં માની લેજો. હૈયાના વિચારો, હૈયાની બેચેની, હૈયાની સૂમસાન અવસ્થાથી છૂટા પડી જાઓ.. એને અને તમારે કોઈ સંબંધ નથી. હું આનંદમાં રહું, “હે પ્રભુ! તું મને આનંદમાં રાખ.”

૧૬. સરળ સેવકનું મોટામાં મોટું લક્ષણ એ છે કે પ્રભુ જ્યારે તેની પ્રકૃતિ મરોડે ત્યારે ખૂબ સરળ થાય. સૌથી કઠણમાં કઠણ આ છે. પેલું કદાચ સહેલું છે કે જાણપણું ન આપે. ભગવાનના પ્રત્યક્ષ સાધુ જ્યારે તમારી પ્રકૃતિ મરોડે ત્યારે તમે સરળ નહિ થઈ શકો. એના વચનમાં વિશ્વાસ નહિ રહે. એ ખતરનાકમાં ખતરનાક ચીજ છે. તમારી એ પ્રકૃતિ જ્યારે મોટાપુરુષ મરોડતા હોય, તમારી માનીનતા મરોડતા હોય, કોઈ ચીજ લઈ લે, તો તે વખતે બહુ ખુલ્લા દિલથી એકરાર કરી લઈએ.

૧૭. આપણે બધાએ ભેગા થઈને યુવકોનું તંત્ર ગોઠવવું પડશે અને નહિ ગોઠવીએ તો એ નિરાશ થઈ જશે. હતાશા નિરાશામાં આજની યુવા

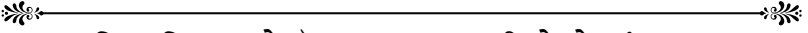
પેઢી ખલાસ થઈ ગઈ છે. ઓળખાણ કાઢીને પણ એ યુવકોને હતાશા ભરેલા જીવનમાંથી બહાર કાઢીએ. આપણી ફરજ છે કે એમને હતાશા નહીં થવા દેવાના. હતાશા થાય એ આપણી ક્યાશ કહેવાય. એમના માટે દાખરો કરો જ. આપણી આ સેવા છે. દરેકની સાથે રસબસ થઈ જઈશું, એની વાત સાંભળીશું, એની કક્ષાએ જીવીશું તો આપણને આનંદ થઈ જશે.

✧ તા. ૨૪-૩-૧૯૭૯, સવારે ૬.૩૦ વાગે, વાસણાફાર્મ, સુહૃદ સાધના શિબિર, પ્રથમ સભા

૧૮. મહારાજે કરુણાએ કરીને પૃથ્વી પર ચરણારવિંદ મૂક્યા છે. ક્યાં એ પ્રભુની પ્રભુતા! અને ક્યાં આપણે માનવ ક્ષુદ્ર જંતુ! આપણા માટે સંકલ્પ કર્યો સુખી કરવાનો. જે થવાનું હોય તે થાય. જિંદગી હોમી દેવી પડે. દેહ ને દેહના સગાં-સંબંધીનો પ્રલય કરવો પડે તો કરી દેવાનો. એક બાજુ કોઠારીસ્વામી કે પ્રેમસ્વરૂપસ્વામીની આજ્ઞા આવી હોય અને બીજી બાજુ આપણું પ્રિય પાત્ર કોઈપણ હોય અને જો એ બીમાર પડે તો પ્રથમ સ્થાન આવા સંતને આપવું. સગાં-સંબંધીને કહી દેવાનું કે પહેલાં સંત. સાચવનાર તો પ્રભુ છે. જિંદગીને અર્થે હોળી કરીને ઝઝૂમવું. આપણે ધ્યેય માટે ઝઝૂમવાનું છે. તું કોઈપણ રીતે રાજી થઈ જા.

૧૯. કાંતીભાઈ પાયલોટે અને રાજકોટવાળા દવેસાહેબે બાપા માટે જીવન હોમી દીધું. કાંતીભાઈ પાયલોટે બાપા માટે ખૂબ મહેનત કરી. પરમીશન ન મળવા છતાં પ્લેન ઊતાર્યું. ખૂબ સેવા કરી. મેં કહ્યું, ‘બાપા માટે કામ કર્યું છે. બાપા ભૂલે નહીં, એ ભૂલવાના નથી. પણ પ્રભુ માટે શું ન થાય? એવી સુરુચિ સાથે લઈને જાવ.’

૨૦. આજનો મોટામાં મોટો પ્રશ્ન આર્થિક. તમારા માટે આ પ્રશ્ન બહુ અઘરો છે. મારા માટે સહેલામાં સહેલો છે. પ્રભુ ભૂખે મરવા દેશે નહિ. કસોટી કરશે. ગૃહસ્થોને અઘરામાં અઘરો લોક છે. બાપા જેવું ભવ્ય સ્વરૂપ ખોટું ન કહે. બહુ દયાળુ, ‘મા’ જેવું સ્વરૂપ. મહારાજનાં વરદાન ખોટાં નહીં પડે. વ્યવસ્થા બધાની સચવાવાની છે. આપણે સુરુચિ શબ્દ ઘૂંટવો છે.

૨૧. દુનિયા બિયર અને સેક્સ પર મરવા પડી છે. દેહનું લાલન-પાલન બધા કરે છે. દેહનું જતન ન કરે એ ભક્ત. ધ્યેયની પાછળ મડે એને જગત યાદ આવતું નથી. બધાની પાસે પરાણે ઈષ્કો, જફરાની પત્તી, બીડી છોડાવવી છે. છેવટે રોગ તો છે જ. ધ્યાન રાખજો.

૨૨. કોઈ ગરીબ છે, કોઈ તવંગર છે, કોઈ બુદ્ધિશાળી, કોઈ જડ, કોઈ ચેતન, કોઈ નાનો કે મોટો આ જે ભાવો દેખાય છે એ માયાનો આભાસ છે. એ પડદો છે. એ માયિક ભાવ છે. પોતાની જાતને બુદ્ધિશાળી માનવી, જડ માનવી એ મૂર્ખાઈ છે. ‘ગમે તેવો છું, જેવો છું તેવો તારો છું’, આ ભાવના ગુણાતીત જ્ઞાનમાં રાખવી. ‘હે શાસ્ત્રીજીમહારાજ! હે યોગીજીમહારાજ! હું તમારો છું. સ્વામી સાથેનો સેવકભાવ તો તૂટતો નથી ને? સેવકભાવ જતો તો નથી ને?’ હું એટલી જ સવારે પ્રાર્થના કરું. “એક ભાવના છે. જે છે તે તું છું મારે તમને રાજી કરવા છે.”

૨૩. જે દિવસથી પ્રભુ પૃથ્વી પર આવ્યા તે દિવસથી સંબંધવાળા ભગતે માનવું કે, હું અક્ષરધામનો છું! આપણને ભીડો પ્રભુ આપે છે એનું કારણ, દેહભાવ ઓગાળવા માટે. આર્થિક પરિસ્થિતિ, માનસિક અને શારીરિક ત્રણેયને ફંગોળી નાંખવાના છે. સ્ત્રીને પુરુષનું જાણપણું રહેવાનું ને પુરુષને સ્ત્રીનું જાણપણું રહેવાનું. આ બહુ અંધકારમય વિચિત્ર ભાવ છે.

૨૪. આપણે ઓપરેશન માટે અહીં આવ્યા છીએ. આપણી કેવી કરુણ ને ગાંડી હાલત છે. એ છે ઢોર જીવન. હાડકાં ચામડાંની કોથળીનો વિચાર અક્ષરપુરુષોત્તમનો સેવક કરી શકે નહીં. પંચવર્તમાનેયુક્ત યુવક એ ભગવાનના સંતની સાચી મૂડી છે. એવા કેટલાય યુવકો અને સ્ત્રીઓ નિષ્કામી થઈ જશે. એવી બહેનો પણ તૈયાર થવાની છે. પંચવર્તમાનની અમે કોઈપણ ભોગે આશા રાખવાના છીએ.

૨૫. આપણને સંકલ્પ-વિકલ્પો થવાના છે. કરોડો માઈલની ઊંડી ખીણમાં આપણે પડ્યા છીએ. એ ખીણમાંથી બહાર નીકળી જવું. આપણે આપણો સ્વધર્મ કોઈપણ ભોગે પાળવો છે. નવરા છીએ એટલે નખ્ખોદ કાઢીએ છીએ. આપણા યુવકો કોઈનોય અભાવ નહિ લે.

સુહૃદભાવથી જીવન જીવે. એ તો ઠીક છે પણ ચોવીસ કલાક પ્રત્યક્ષ પુરુષ તરફ નજર રાખી જીવન જીવતો થઈ જાય, ‘એક નારી સદા બ્રહ્મચારી’ એને ત્યાગી જેટલું જ ફળ મળે. તમે તમારા કાયદે રહો, હું મારા કાયદે જીવીશ. એ પ્રભુની દયાનો કોઈ પાર નથી. સુરુચિ કોઈ સંજોગોમાં છોડવી નથી.

૨૬. તુકારામે ૧૩ વર્ષના છોકરાને કહ્યું કે, “જા તું વાઘને પકડીને લેતો આવ.” છોકરો વાઘને પકડવા ગયો. કહેનાર અને સાંભળનારને વિશ્વાસ કેવો? છોકરો વાઘને પકડી લાવ્યો. એના ઉપર બેસીને આવ્યો. આજુબાજુવાળા ગભરાઈ ગયા. નાસભાગ કરવા લાગ્યા પણ વિચાર કરતા નથી કે છોકરો ગભરાતો નથી તો આપણે શા માટે (ગભરાવું જોઈએ)? કોઈપણ સંજોગોમાં પ્રભુને રાજી કરવાની ભાવનાને છોડવી નથી. મારનાર ને તારનાર મહારાજ ને સંતો છે.

✧ તા. ૨૪-૩-૧૯૭૯, સવારે ૯ વાગે, બીજી સભા

૨૭. પ્રીતિ એકને વિશે હોય લાખને વિશે નહિ. કાં પ્રભુ, કાં જગત. આપણે આવ્યા છીએ કરોડો વર્ષના પાશ પ્રભુમય બને તે માટે. જેવી સિનેમાને વિશે પ્રીતિ છે તેવી મોટાપુરુષને વિશે હોય તો જીવન ધન્ય બની જાય. ક્રિકેટનો રસિયો હોય એને તાપ નડે નહિ. એવો રસ ભગવાનના સંતને વિશે રાખે તો પરિવર્તન થઈ જાય. જગતને વિશે જેવા રસબસ થાવ છો તેવા ભગવાન ને સંતને વિશે થાવ તો જીવન ધન્ય બની જાય. પ્રભુ કોઈનોય વ્યવહાર નોંધતા નથી. એ નવરા નથી એ હકીકતોને બિરદાવવા.

૨૮. મોટાપુરુષનો સ્વભાવ છે સર્ચલાઈટ ફેંકવાનો. ખાડો કે ટેકરો જોવો એ તમારી ફરજ છે. સમર્થ પુરુષ આપણને મળ્યા તો શા માટે એનો સંબંધ ન કેળવીએ? આપણે ઓશિયાળા થઈએ, એ નહિ. સંબંધવાળાં ઝાડ, પશુ, પક્ષીના ગુણ લેતા થજો. સડેલું કૂતરું હોય એના શરીરે જીવડાં પડ્યાં હોય એવા આપણે પુરુષોત્તમનારાયણ પાસે લાગીએ, છતાં એ આપણને હેત કરે છે.

૨૯. મોટાપુરુષના વિશ્વાસમાં આવવું એ આપણી ફરજ છે. વિવેક, વિનય, વિચારની ભાવનાને કેળવવી તો પડશે. યોગીજીમહારાજને સાત-સાત દિવસના ઉપવાસ થયા છતાંય કોઈનેય કાંઈ જણાવ્યું નહિ. અને કોઈનોય ભાવફેર નહિ. કશું જ બન્યું નથી, કશું જ જણાવ્યું નહિ, સહન જ કર્યું.

૩૦. ભેગા મળીને વિવેકથી ઉઠાવ લેવો. તમે બહુ દૃઢ ઠરાવ કરજો. બે સંતો કે કાર્યકર્તાઓને આગળ રાખીને કામ કરશો તો તેનું ફળ છ મહિનામાં પ્રભુ જરૂર આપશે. બે સંતો સાથે કામ કરવાની ભાવના. લીડરોને આગળ રાખીને કામ કરવાની ભાવના રાખશો, રવિવારની સભા, દસ-પંદર મિનિટ રાત્રે ભજન કરશો તો હૈયાને વિશે સુખ-શાંતિ ને આનંદ વધશે જ. સંતો-હરિભક્તોને આગળ રાખીને કામ કરજો. એમની મર્યાદા રાખજો.

૩૧. થોડું મન મારીને સરળ થઈને વર્તીએ અને મોટાપુરુષ સાથે કપટ રહિતનો સંબંધ બાંધીએ તો મોટાપુરુષ સુખિયા કરી દેશે. સૌને સુખિયા તો કરવા જ છે.

૩૨. લૉરેલ અને હાર્ડી એકબીજા માટે મરી ગયા. સારામાં સારા ડ્રામેટિસ્ટ. એક મરી ગયો એટલે બીજાને હાર્ટ એટેક આવી ગયો. ડૉક્ટરો આવ્યા ને જોઈને કહ્યું, ‘રહેવા દો, લૉરેલ નથી ત્યાં હાર્ડી હોઈ શકે નહિ.’ કેવી પ્રીતિ!

✽ તા. ૨૪-૩-૧૯૭૯, શનિવાર, રાત્રે ૯ વાગે, ત્રીજી સભા

૩૩. યોગીજીમહારાજ એટલે મર્યાદાનું સ્વરૂપ. આપણે અંતર્દૃષ્ટિ કરવી છે. ‘વાણી અમૃતથી ભરી મધુસમી’ આવા મંગલકારી શ્લોકને વિચારવાનો. બાપા એટલા બધા સરળ. મુક્તોની રીતે વર્ત્યા. એ એનો સરળ સ્વભાવ હતો. સરળ થવાની ખૂબ જરૂર છે. મર્યાદા ખૂબ રાખવી. મારી એક ભાવના કે કેસરી સિંહ ખડ ન ખાય. ગુરુ ગુણાતીતનો સેવક કદાપિ પ્રકૃતિ સામું જુએ નહિ. જીવનો સ્વભાવ છે લુખ્ખી દાદાગીરી કરવાનો. ગુણાતીત કેવું ભવ્ય સ્વરૂપ છે. આપણે થોડો વિચાર કરી

લેવાનો છે. આપણે ખૂબ મર્યાદિત બનીએ. (કોઈની) ઉપેક્ષા નહિ કરતા, નહિ તો સેવા-ભજન કર્યું હશે એ ખલાસ થઈ જશે. બાપા ખૂબ મર્યાદાવાળા પુરુષ હતા. બોલવા-ચાલવામાં આપણું પુણ્ય ખલાસ થવા દેવું નથી.

૩૪. આપણને પવિત્ર સંતોનો, હરિભક્તોનો સંગ થઈ ગયો છે. પ્રકૃતિ પરના એ પુરુષો છે. એ લોકો સાથે ખરેખરી પ્રીતિ થઈ જાય તો આપણે સુખિયા થઈ જઈશું. તમારાં દસેય ઇન્દ્રિય ને ચારેય અંતઃકરણ પ્રભુમય બની જશે. આપણું શરીર પ્રભુમય બને. હાથ-પગ-મન-બુદ્ધિ પ્રભુમય બને.

૩૫. યોગીજીમહારાજ કેટલા કડક હશે. એક નાની દીકરી પાથરેલા પાગરણમાંથી પસાર થઈ ગઈ તે બાપાએ જોઈ લીધું. પછી મને બોલાવીને કહ્યું કે, “આજે આપણે ઉપવાસ કરી દેવાનો છે,” તે ઉપવાસ કરાવડાવ્યો. બાપાએ ઓછામાં ઓછા ૧૦૦ થી ૧૫૦ ઉપવાસ કરાવડાવ્યા હતા.

૩૬. ભગવદી સંતો-હરિભક્તો સાથે મર્યાદા રાખીને કાર્ય કરો. પ્રભુના સંબંધવાળી કોઈ બહેન એના તરફ ભાવે કે કભાવે નજર જતી રહે તો એ વજલેપ થઈ જાય. એમાં પ્રભુ પણ કાંઈ કરી શકે નહિ.

૩૭. કેસરી સિંહ કોઈનાય તરફ જોયા વગર સીધો જ ચાલ્યા કરે. ફોર્ડનો છોકરો ચાલ્યો જતો હતો. ફોર્ડના મેનેજરે એને રોકવા ખૂબ બૂમો પાડી પણ બૂમો સાંભળાય જ નહીં. એ ચાલ્યો જ ગયો. એટલે ફોર્ડને થયું કે આ કોણ છે કે જે મારા મેનેજરનું પણ સાંભળતો નથી અને ચાલ્યો જાય છે. માલિકે જોયું તો એનો જ દીકરો હતો. તેથી માલિક બોલ્યા, ‘એ તારી બૂમો નહિ સાંભળે. એને એના બાપનો કેફ છે!’ એમ આપણે પુરુષોત્તમનારાયણના છીએ એનો કેફ રાખવો.

૩૮. હસવું અને આનંદમાં રહેવું એ આત્માનો સ્વભાવ. હસવું એટલે એના બળે જીવવું. અપ્રતિમ વિશ્વાસ રાખવો. પ્રસંગે ઉદાસ નહીં થવાનું, હસી નાંખજો. પ્રભુનું બળ રાખજો.

❖ તા. ૨૫-૩-૧૯૭૯, રવિવાર, સવારે ૬.૩૦ વાગે

૩૯. સુહૃદ યુવકનાં લક્ષણ : એ અણનમ ખેલાડી છે. એને જગતની કોઈ વ્યક્તિની મહોબત નથી. આ પાર કે પેલે પાર. સુહૃદ સેવકનું લક્ષણ એને કોઈની પ્રીતિ નહિ. પ્રીતિ એક પ્રભુની. તું રાજી થાય છે બસ. આપણે તો ભગવાનના નિર્મળ સંતને માટે, મંગલ પ્રભાતનાં દર્શન માટે, કાયમ સુખિયા રહેવા માટે, વિશાળ મહાસાગરમાં મહાલવા માટે, ભગવાન ને સંત રાજી થાય એ માટે જ કામ કરવું જોઈએ.

સુહૃદ સેવકનું લક્ષણ : એ ખમશે, ગમ ખાશે, ભગવાન તરફ નજર રાખશે, કેસરી સિંહની માફક સ્વતંત્ર જીવન હોય, કોઈ અપેક્ષા નહિ. ગુણાતીતપુરુષો અપેક્ષા રહિત જીવ્યા. તુંહી.. તુંહી.. તુંહી.. બસ.

૪૦. જેટલો આત્મા નિર્દોષ છે એટલી જ પવિત્રતા. એમાં પ્રભુનો સંબંધ થઈ ગયો. તમને પજવે છે અનંત બ્રહ્માંડની માયા, એ અનંત ચૈતન્યને આવરી લે છે. આપણે જોયું છે, આપણે ભોગવ્યું છે એને લઈને. ચમારની વિદ્યા છોડવી છે. ચમાર એનું જ ભજન કરશે. એનું જ દર્શન કરશે. પંચવર્તમાનમાં એટલી જ દૃઢતા. સફેદ ચાદર પર કાળી છાંટ જોઈએ જ નહીં. છો વાળી દે એના મા-બાપનું અને પોતાનું એને હું છોકરો અને છોકરી કહું. દીકરો હોય એ દિપાવે. આ દેહ પ્રભુનો છે એવું દિલથી માનનાર એ સાચો સ્વામિનારાયણ છે. એ પ્રભુનો છે.

૪૧. અભેસિંગ બાપુ બોલ્યા, ‘મરવું બહેતર પણ જીભડી પર દાડ મૂકીશ નહીં.’ એક લિટર દૂધ એટલે આઠ ઈંડાંની તાકાત. બિયરમાં જેટલી શક્તિ છે એટલી જ શક્તિ વળિયારીના પાણીમાં છે.

❖ તા. ૨૬-૩-૧૯૭૯, સોમવાર, સવારે ૬.૩૦ વાગે

૪૨. આપણાથી કાંઈ થઈ શકે એમ નથી. મોટાપુરુષની નજરમાં ક્યારે અવાય? એનામાં અતૂટ વિશ્વાસ કેળવવો. ગમે તે પરિસ્થિતિમાં ના કહેવું નહિ. બુદ્ધિશાળી, વિશ્વાસવાળો, સમજણવાળો ગમે તે હોય પણ મોટાપુરુષના વચનમાં જો વિશ્વાસ રાખશે તો કલ્પનામાંય નહિ આવે એવું તમારું જીવન બદલી નાંખશે. મોટાપુરુષને તમારા વિશે વિશ્વાસ

આવી જાય તે દિવસે તમારું હૈયું પુલકિત હશે. એને સાથ આપવાની સુરુચિ ન છોડીએ તો ખૂબ સુખિયા કરી દેશે.

૪૩. ઉપલેટાના લાલાભાઈ ને અરજણભાઈ સહજ નજરમાં આવી ગયા. સંબંધ કેવો હતો! એ વેલો સથવારો, કરસન બામણિયો... એમણે ગુણાતીતાનંદસ્વામીના ચરણોમાં બધી જ જણસો મૂકી દીધી. ગુણાતીતની દૃષ્ટિમાં આવી ગયા ને નિરાવરણ દૃષ્ટિ આપી દીધી. એ દૃષ્ટિ એવી હતી કે સંબંધવાળામાં દિવ્યભાવ! આપણે બધાએ એવા એક વિશ્વાસે વહાણ ચલાવવું છે.

૪૪. મહારાજ જ્યારે ધરમપુર વાસંદા ગયા ત્યારે કુશળકુંવરબાઈએ મહારાજને કહેવડાવ્યું, ‘અહીંયાં રહો, આ બધું મારું છે એ તમને આપવું છે.’ મહારાજે કહેવડાવ્યું, ‘ગઘેડાનો ભાર ગઘેડા જ ખેંચે.’ પણ એ શ્રદ્ધાવાળાં બાઈ મંડ્યાં રહ્યા. પ્રભુએ મૂર્તિ બક્ષિસ આપી દીધી. વિશ્વાસમાં બેઠેલા ચૈતન્યને પ્રભુ છોડશે નહિ. આપણે બધા એમાંના છીએ.

૪૫. હૈયાની વરાળ હોઠે કાઢવી નહિ. સંજોગોને આધીન નીકળી ગઈ તો કો’ક ભગવદી-સંતો-હરિભક્તો આગળ ગોષ્ઠિ કરજો અથવા એવી તક ન મળે તો રાત્રે પ્રાર્થના કરજો. પ્રાર્થના કરવાનું કદાચ મન ન થાય તો પણ ઊંડે ઊંડે એક પાકું રાખજો કે મારી ભૂલ થઈ ગઈ છે મને માફ કરજો. તોય મોટાપુરુષ તમને કોઈનોય અભાવ નહિ આવવા દે. ભૂંડાં પ્રારબ્ધ બદલવાં છે એટલે ભીડામાં રાખ્યા છે. હાડકાં ને ચામડાંની કોથળીનું પોષણ હોઈ શકે નહિ.

૪૬. સુભાષચંદ્ર બોઝની પાસે ૫૦૦ મરણિયા માણસો હતા. પોતાના શરીરમાંથી ખૂન વહાવડાવી લોહીથી જ સહી કરાવી લીધી. ત્રણ દિવસ ભૂખ્યા રાખ્યા. ખૂબ કામ લીધું. સુભાષચંદ્ર બોઝને વિશ્વાસ આવી ગયો. નેતા તરફની વફાદારી ખૂબ. નેતા સાથે રસબસતાની રુચિ કોઈ સંજોગોમાં છોડવી નહિ. ખુલ્લા વર્તવું છે. મુસીબતો, મૂંઝવણો એની આગળ મૂકવી. બહુ ખુલ્લા દિલથી વર્તજો. રવિવારની સભા, સંતો સાથેની રસબસતા, સંતો સાથેની મૈત્રી. ખૂબ સુખિયા થવું છે. તમારા

થકી મહારાજને કામ કરવા દો. કેવો ભવ્ય સમાજ તૈયાર થઈ રહ્યો છે!, એકને સંભારીએ ને બીજાને ભૂલીએ! સુરુચિ છોડવી નહિ. ખરેખરી દોસ્તી કરી લેજો. પ્રીતિ એવી રાખીએ કે જેના ફળસ્વરૂપે કુટેવો નીકળી જાય. કોઈક સ્વભાવ મૂકવાનો સંકલ્પ કરજો ને મોટાપુરુષ સાથેની વફાદારી છોડતા નહિ. મૈત્રી, રસબસતા, પ્રીતિ દૃઢ રાખશો તો જીવન ધન્ય થઈ જવાનું છે.

૪૭. કોઈ સંજોગોમાં વફાદારી ન છોડીએ. પંચવિષયનો અભાવ, કોઈનો અભાવ નહિ. પંચવિષય તરફ સહજ અરુચિ. ગમે તેવી પરિસ્થિતિમાં કોઈનોય અભાવ નહિ. ચૈતન્યો આવે ને જાય છે, ગુણ હૈયામાં રાખશો તો પ્રવાહ બદલાઈ જશે.

✽ તા. ૨૬-૩-૧૯૭૯, સોમવાર, સપારે ૯.૩૦ વાગે, બીજી સભા

૪૮. આપણે ધારીએ એવા થઈએ. જે કુટેવો કાઢવી હોય તે કાઢી શકાય. એક રુચિથી તમે જીવવાનો સંકલ્પ કરજો. આશીર્વાદ માંગવાની જરૂર નથી. શા માટે ડાફોરિયાં મારીએ છીએ? જેવી ભગવાનને વિશે પ્રીતિ એવી ભક્તોને વિશે કરવાની છે. વચ.ગ.પ્ર.૨૭, ગ.મ.૧૩ : જ્યાં હું ત્યાં તમે. ભગવાનના સંત બેઠા હોય ત્યાં અક્ષરધામ છે.

૪૯. સામાન્ય પંચવિષયમાં સુરુચિની જરૂર છે. કુટેવો ઘર કરી ગઈ હોય તો આશીર્વાદની કોઈ જરૂર નથી. હરિભક્તો સાથે રસબસતા વધારો. સામાન્ય કુટેવો જેમ સૂર્યના તાપમાં ઝાકળ ન રહે એમ જતી રહેશે. વફાદારી છોડશો નહિ. તમારો પ્રશ્ન સૌંદવ થઈ જશે. સંતોને આગળ રાખીને કામ કરશે એનો નિષ્કામ ધર્મ સિદ્ધ થઈ જશે.

૫૦. ૨૧ વર્ષની જાપાનની એક છોકરી એસ.એસ.સી.માં સાત વખત નપાસ થઈ. એની માએ ટીકરીને કહ્યું કે, 'દેશને ભારરૂપ થવું એના કરતાં મરી જા ને.' છોકરી પાદરી પાસે ગઈ. પાદરીએ કહ્યું કે, 'પ્રાર્થનાથી જીવતદાન મળે છે.' એને સૂઝ આવી. સંતના વચનમાં વિશ્વાસ રાખીને મંડી પડી. દુનિયામાં સારામાં સારી ડોક્ટર થઈ.

૫૧. પર્વતભાઈને મહારાજે કાગળ લખ્યો કે કાગળ મળે કે તુરત જ્યાં હો

ત્યાંથી ચાલ્યા આવજો. દીકરો બીમાર છતાં મહારાજનો કાગળ મળ્યો એટલે ચાલી નીકળ્યા.

ચાર માઈલ ગયા હશે ને પાછળ માણસ આવ્યો અને કહ્યું કે, ‘દીકરો ધામમાં ગયો છે તો ચાલો.’ પર્વતભાઈએ કહી દીધું, ‘તમે વિધિ પતાવી દેજો, હું મહારાજ પાસે જઉં છું.’ રસ્તામાં સ્નાન કરીને મહારાજ પાસે ગઢડા પહોંચી ગયા. મહારાજે ઠપકો આપ્યો. પર્વતભાઈએ મહારાજને કહ્યું, ‘એ દીકરો તમારા ધામમાં ગયો તો એ તમારી પાસે જ બેસશેને?’ પર્વતભાઈની કેવી એ નિષ્ઠા હશે?

૫૨. માંગલ્ય પ્રગટાવવું છે. કેસરી સિંહની માફક જીવવું છે. યુવકોને શોભે એવું મંગલકારી જીવન જીવવું છે. જગતનો સંકલ્પ નહિ. પાંચ જણા ભેગા મળીને વડીલોને આગળ રાખીને કામ કરો તો મોટાપુરુષ એના સંકલ્પે હૈયાનું જગત બદલશે. લીલોતરી જુદી દેખાશે. સ્ત્રીઆદિકમાં કાંઈ મળે નહિ. ખોવાઈ ગયેલા ચૈતન્યોને પોતાના આકારે બનાવવા પ્રભુ પૃથ્વી પર આવ્યા. અભાવ તરફ, વિષય તરફ નહિ જઈ શકો.

૫૩. તમારે કાંઈ ચિંતા કરવાની નથી. મારા માવતર કોણ છે? આપણે પરદેશી છીએ. આ લોકમાં આવ્યા છીએ. સંતો સાચા સગા છે. એના આકારે દોસ્તી બાંધવાની છે. જ્યારે પ્રભુની પાસે ધામમાં જઈએ ત્યારે પ્રભુને સહજ ભેટવાનું મન થઈ જાય. કરોડો જન્મથી આવે ને જાય છે. દરેકની ઘરે જન્મી ચૂક્યા છીએ. કેટલા વર્ષોથી ફરીએ છીએ. જીવન મંગલમય બનાવવું છે. ભાવના સરસ છે. પીછે હઠ કોઈ સંજોગોમાં થવાની નથી. હું ઓશિયાળો થઉં, તમે નહિ.

✧ તા. ૩૦-૪-૧૯૭૯, સવારે, પ્રથમ સભા, હાંફેશ્વર શિબિર

૫૪. તકલીફ જેવી દુનિયામાં કોઈ વસ્તુ નથી. નથી બબર એટલે મૂંઝવણ માનીએ છીએ. મારે મારા બ્રહ્માંડમાંથી બહાર નીકળી જવું છે. આપણું કશું જ રાખવું નથી. એટલે શું? આ માર્ગે ચાલીશું તો પ્રભુ શાંત-પ્રશાંત દુનિયામાં મૂકશે અથવા આપણી ગટરને કરુણા કરી સાફ કરશે. સૂઝ આપવી હશે, સરળ બનાવવા હશે, આપણી ડહાપણ-ભોળપણવાળી પ્રકૃતિનો પ્રલય કરવો હશે ત્યારે આપણા ચૈતન્યને વિશે એક પ્રકારનો

ઉભરો આવશે. પ્રકૃતિ વલોવે ત્યારે ખતરનાક ભૂંડા ઘાટ-સમજણના અંગવાળાને આવે જ. પ્રભુ આપણું નરક સાફ કરી રહ્યા છે. પ્રભુ સાફ કરતા હોય તો આપણે રાજી થવું જોઈએ. જગત દેખાશે, જગતના, નિરાશાના, હતાશાના સંકલ્પો ઊઠશે. ભૂંડાઘાટની સિરીઝ આવે પણ નરકનું ધોવાણ થાય છે. જેમ સવારના પહોરામાં આપણું દેહ સાફ કરવા મંડીએ છીએ એમ સફાઈ અનિવાર્ય છે.

૫૫. જેમ સ્થૂળ દેહને આપણે સાફ કરીએ છીએ તેમ સૂક્ષ્મને પણ પ્રભુ સાફ કરે છે ને પ્રારબ્ધ કાઢી નાંખે છે. એ આપણું અહિત ન કરે. આપણા બ્રહ્માંડમાંથી બહાર નીકળવું એટલે વિચારમાં રહ્યા વગર સ્વધર્મ સોંપ્યો હોય એ વ્યવસ્થિત અદા કર્યા કરવો.

૫૬. સ્વપ્નમાં કે સામાન્ય રોગ મૂકીને પણ પ્રારબ્ધ બદલી નાંખે. ભૂત-ભવિષ્ય અને વર્તમાન. બહાર અને હૈયામાં જે કંઈ થઈ રહ્યું છે ને થાય છે એનો માલિક સહજાનંદ છે. પછી કોઈ વિચાર કરવાનો રહ્યો ખરો? આપણા બ્રહ્માંડમાં નથી રહેવું. મનની મશ્કરી કરે, ઉપેક્ષા કરે એનું નામ સાધુ. આપણે એનો વિચાર કરવો નથી. અવગણવું, ભગવું નહિ. તું તારું કામ કર, હું મારું કરું. તું હી તું હી કર્યા કરે. શું ચાલે છે તેનો વિચાર નથી કરવાનો.

૫૭. તમને કો'ક સંકલ્પ ઊઠ્યો હઠ-માન-ઈર્ષ્યાનો તો એનો વિચાર નહિ કરતા પણ રાત્રે ખટકો રાખીને પ્રાર્થના કરજો. કોઈને વિશે ભાવફેરનો, અભાવનો સંકલ્પ ઊઠ્યો હોય તો ખટકો રાખીને રડીને પ્રાર્થના કરજો. ખટકો અનિવાર્ય છે. હે પ્રભુ! તું મને મારા આ બ્રહ્માંડમાંથી બહાર કાઢ. ઉદાસીનતા પાપ છે. પોતાની જાતને બુદ્ધિશાળી માનવી એના જેવું કોઈ પાપ નથી ને પોતાની જાતને ડફોળ માનવી એના જેવું પણ કોઈ પાપ નથી. બંને પાપરૂપ છે. ભગવાન ને સંતનો સંબંધ થયો છે શા માટે ઉદાસ થવાની જરૂર છે? હેતના અંગવાળાને આ આવવાનું જ.

૫૮. ‘ધન્ય ભાગ્ય, ધન્ય ઘડી પુરુષોત્તમનારાયણનો સંબંધ થયો! હું ગમે તેવો છું તોય મહારાજનો છું!’ એ ભાવના જેવું બીજું એકેય પુણ્ય નથી. પેલા બંને વિચારોને મારો-કાઢો, એમાં રહેવું જ નથી. પ્રસંગ બને તો

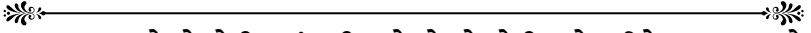

બહુ પ્રેમથી સ્વીકારો. બે ચીજ છે આત્મા અને પરમાત્મા. ભક્ત અને ભગવાન. ત્રીજી કોઈ ચીજ નથી. ગાગરમાં સાગર સમાવવા જેવી આ ચીજ છે. એને રાજી કરવા માટે તુંહી.. તુંહી.. તુંહી.

૫૯. સ્વામી રામતીર્થ જતા હતા. ૨૦૦ ગાયોનું ટોળું લઈને ગોવાળ જઈ રહ્યો હતો. તેમાં એક ગાય ખૂબ જ મારકણી હતી. રામતીર્થને જોઈ પેલી ગાય મારવા ધસી. રામતીર્થ થોડા પાછા ખસી ગયા. ગોવાળ ગભરાઈ ગયો પણ પેલી ગાય રામતીર્થના પગને આવીને સ્પર્શ કરવા લાગી. ગોવાળિયાએ રામતીર્થને પૂછ્યું, ‘આમ કેમ થયું?’ રામતીર્થે કહ્યું, “એનો સ્વભાવ મારકણો હતો, પણ એ પ્રાર્થના કરે છે કે, ‘હું આવી છું પણ તારી છું. મને બળ આપો.’ એનો સ્વભાવ કઢાવવા દિલથી પ્રાર્થના કરાવતા હોય છે.” જો પ્રભુ ગાયને સૂઝ આપી શકતા હોય તો મુક્તને નહિ આપે?

પછી રામતીર્થ આગળ ચાલ્યા એટલામાં એક ભલી ભોળી ગાય રામતીર્થ બાજુ મારવા ધસી. એને ત્રિકાળમાંય કોઈને મારવાનો સંકલ્પ ન ઊઠે. ગોવાળિયાએ કહ્યું, ‘આ તો કોઈનેય મારે નહિ ને મારવા કેમ દોડી?’ ત્યારે રામતીર્થે કહ્યું, ‘એની જડ, ભૂંડી પ્રકૃતિ કાઢવા દોડી.’ ત્યારે રામતીર્થ ૧૦ ફૂટ પાછા હટી ગયા ને કહે, ‘પ્રભુ એની જડ પ્રકૃતિ કાઢે છે.’ જેને કાંઈ સમજણ નથી એની પ્રગતિ થતી હોય તો આપણે મહારાજના સંબંધવાળા છીએ. તો ગુણાતીતપુરુષોના સંબંધમાં ત્રિકાળમાંય અહિત તો થાય જ નહીં. પ્રસંગે પોતાનો દોષ જોઈ પ્રાર્થના કરી આગળ જાવ.

૬૦. જે કાંઈ બની રહ્યું છે, બને છે, ને બનશે એના માલિક સહજાદનંદસ્વામી છે. દા.ત. આપણને કોઈની ક્રિયા નહિ ગમતી હોય તો આપણી ફરજ છે કે એની પ્રકૃતિ એના રૂડા માટે પ્રભુએ રાખી છે. એના સ્વભાવ પ્રકૃતિનો આપણે વિચાર કરવાની જરૂર નથી. આપણે હવે આપણા બ્રહ્માંડમાં રહેવું નથી. આનંદ કરો વાંધો નથી પણ કોઈનું દિલ દુઃખાય, કોઈને ન ગમે એવો આનંદ ન કરવો. દરેકની સાથે સુહૃદભાવ વધે એવો આનંદ કરવો.

૬૧. આપણો જે બેઈઝ બંધાઈ રહ્યો છે એ કોઈ કાળે કરીને નાશ થવાનો નથી. પ્રભુએ આપણને ગ્રહણ કરી લીધા બહુ થઈ ગયું. કાળાતીત, ભાવાતીત, શબ્દાતીત ને ગુણાતીત એ પ્લેટફોર્મ બાંધવાનું છે. પ્રભુએ આપણને ચાન્સ આપ્યો એ બહુ મોટી વાત થઈ ગઈ. પ્રભુએ દૃષ્ટિમાં લીધા એ આનંદ જવા દેવો નથી.

૬૨. આપણે ઠરાવ કરીને જ જવું છે કે મારે મારા બ્રહ્માંડમાં રહેવું નથી. ઘણા બાળકબુદ્ધિથી વર્તે છે પણ કોઈને ન ગમે તો ન કરવું. આપણે દિલથી ચોક્કસ માનવું કે હું નિરંતર આગળ વધી રહ્યો છું. પીછેહઠ છે જ નહીં.

૬૩. આપણે આપણા બ્રહ્માંડમાં રહેવું નથી. ભૂત, ભવિષ્ય અને વર્તમાનના માલિક એક સહજાનંદ છે. મહારાજને પ્રાર્થના કરવી. સ્થૂળ, સૂક્ષ્મ ને કારણને ધોઈ નાંખીને વહેલા સાફ કરી નાંખો.

૬૪. ઠરાવ કરજો કે મારે મારા બ્રહ્માંડમાં નથી રહેવું. નિરાશાને નિરાશ બનાવી આપે એ સાધુ. જે આપણને અભાવ લેવડાવે તે આપણી મૂળપ્રકૃતિ છે. ૩૩ કોટિ દેવતાઓને કોઈને દિવ્ય દર્શન નથી. કરુણા કરી મહારાજે આપણને આવીને ગ્રહણ કર્યા. વડતાલ-૫ પ્રમાણે પોતાનામાં ગમે તેવી કામાદિક પ્રકૃતિ હોય તોપણ એ મોટાપુરુષને નિર્દોષ માનો તો એ નિર્દોષ છે. આપણામાંથી કામ ન ટળે એટલે મોટાપુરુષમાં કામ પરઠવાના છો જ... જ... જ. આપણામાં કામ હોય, માન હોય, ઈર્ષ્યા હોય તો મોટાપુરુષને વિશે એ દેખાવાના જ. પણ જાણપણું રાખવાનું કે દેહાધ્યાસ આપણી અંદર ગમે તેવો હોય પણ મોટાપુરુષને વિશે ન પરઠે તો એ નિર્દોષ જ છે.

✽ તા. ૩૦-૪-૧૯૭૯, સવારે, બીજી સભા, હાંફેશ્વર શિબિર

૬૫. આપણો સમાજ એવો છે કે દિલથી ગુણ ગાઈએ તો એના જેવા ગુણ આવે જ. ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ સરળ થઈ જશે. પજવવાને સમર્થ નહિ થાય. દિલથી મહિમા ગાવ તો મોટાપુરુષ રાજી થઈ જાય. બુદ્ધિયોગ આપે. ‘ગુણગાન ગાવાથી જીવ બ્રહ્મરૂપ થઈ જાય.’ એ આપણે ઠરાવ

કરીને જવું છે. સવારે કે રાત્રે જ્યારે સમય મળે ત્યારે પાંચ-દસ સંતો-મુક્તોના ગુણ સંભારી જ લેવા.

૬૬. પ્રીતિ એટલે અતૂટ વિશ્વાસ. દિલથી માને કે મારું રૂંડું જ થઈ રહ્યું છે. દિલથી એ આકારે વર્તવા તૈયાર રહે. એવો ટોપ લેવલનો સેવક તમારામાંથી જ છે. નામ નહિ લઉં. ભૂંડા સંકલ્પો ઊઠતા હોવા છતાં, શુદ્ધિકરણના પ્રોસેસમાં હોવા છતાં કોઈને જણાવવા દેતો નથી. મન કરતાં મોટાપુરુષને વધુ મોટા માન્યા કહેવાય. રાજી કરવાની ભાવના છોડતો નથી. આવી પ્રીતિ આપણે એકધારી કરવી છે.

૬૭. મોટાપુરુષના બળે ઝઝૂમવું એનું નામ વિશ્વાસ. એની આગળ સરળ થવાની રુચિ, ભાવના ન છોડીએ. મનને સાથ ન આપે એનું નામ કોઈનીય આઘીપાછી કરી ન કહેવાય. આપણે એવું ઝઝૂમવું છે. વચનમાં વિશ્વાસ. શું ગમે છે એના વિચારમાં અખંડ રહે એ મોટાપુરુષ તરફ નજર રાખી કહેવાય. હૈયું ગમે તેવું હોય પણ એની ભાવના અતૂટ છે. શાથી? એ મોટાપુરુષના બળે ઝઝૂમે છે. આપણાથી શું થશે? ધ્યાન થઈ શકે તેમ છે નહિ..

૬૮. ‘કોઈથી હું નવ ડરું, આઘીપાછી નવ કરું.. ખાય-પી ને મસ્ત ફરું.. વ્હાલા રે મને ઓળખાવ્યા.’ એટલે હું ગમે તેવો છું પણ તારો છું. મનને સાથ ન આપે. બહુ ધ્યાનથી વિચાર કરી લેજો. અક્ષરદેરીના પથ્થર બનવાની ભાવના. જ્યાં હજારો હરિભક્તો-સંતોની રજ પડે. અક્ષરદેરીનો પથ્થર બનીને પવિત્ર થઈ એવી ભાવના અખંડ રાખેલી એટલે કેવી રીતે મને અભાવ આવી શકે? દરેકના દાસ થઈને સહજ સ્વભાવે સેવા કરું એવી ભાવના અખંડ રહે.

૬૯. એક વ્યક્તિ સેવા કરતી હોય તો તમારે પહોંચી જવું એ તમારી ફરજ છે. આપણું બધું તંત્ર અસ્તવ્યસ્ત રહેવાનું. બુદ્ધિએ કરીને નિર્ણયો લીધા કરવાના નહિ. મોળી વાત કરે એટલે નાળિયેર આપી જ દેવાનું. સમકક્ષાના ભેડાઓ ટીકાયર્યા કરે. વ્યવહાર આપણો વિષય નહિ. અંદરોઅંદર એવું બોલવું કે ખોટું લાગે નહિ. આનંદ કરવાની છૂટ પણ સામાની કક્ષાએ તમારું બોલવું, ચાલવું મીકું હોવું જોઈએ. મશ્કરી

કરવી નહિ.

✧ તા. ૩૦-૪-૧૯૭૯, સાંજે ૪.૩૦ વાગે, ત્રીજી સભા, હાંફેશ્વર શિબિર

૭૦. સેવામાં શ્રદ્ધા એ જુદી વાત છે. સેવા પ્રભુના ભાવથી થવી એ જુદી વાત છે. ગોખવું સેવા કરતી વખતે કે ‘હે મહારાજ! હું તમારા દિવ્યપુરુષોની સેવા કરી રહ્યો છું.’ સેવા કરનાર લાખો હશે પણ આવી ભાવનાથી સેવા કરનાર કો’ક. આ વાતનો વિચાર કરીશું તો મહારાજ બુદ્ધિયોગ આપશે. જેટલી દેહને વિશે પ્રીતિ છે એટલી જ પ્રભુના ભાવથી સેવા થવી જોઈએ. જેટલી દેહને વિશે પ્રીતિ તૂટે એટલી જ પ્રભુના ભાવથી સેવા થાય.

૭૧. મોટાપુરુષને વિશે પ્રીતિ એ જ આત્મદર્શન. એ જ મહિમા દર્શનનું કારણ છે. જેટલી પ્રીતિ એટલો જ મહિમા. બે રીતે પ્રભુ સાથે રહેવું. આપણે ઘૂંટવું, વાગોળવું, “દેહ તારું છે, તારા વચનને વિશે વર્તાવજે.” દેહને વિશે દુશ્મનાવટ. પછી મોટાપુરુષ બુદ્ધિયોગ આપશે જેના ફળસ્વરૂપે ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ તદ્દન નિર્વિકાર થશે.

✧ તા. ૩૦-૪-૧૯૭૯, રાત્રે, ચોથી સભા, હાંફેશ્વર શિબિર

૭૨. સભામાં મોટાપુરુષ ભૂલ દેખાડતા હોય તો સમજી લેજો કે આપણો અતૂટ વિશ્વાસ છે. તમારા ચૈતન્ય અક્ષરધામની દૃષ્ટિએ જાગ્રત થયા હોય તો ટોકે.

૭૩. સહૃદયી પુસ્તકનું પારાયણ એકાંતિક પુરુષ જ કરી શકે. પ્રભુના સંબંધનું જીવન. તમે રુચિ રાખીને પડ્યા રહો એ સામાન્ય વાત નથી. વાતને સમજો છો, મોટાપુરુષને વિશ્વાસ છે, પોતાના દોષ જુઓ છો એ જ એકાંતિકનું લક્ષણ છે.

૭૪. અવ્યક્તનું શુદ્ધિકરણ અંગત ચૈતન્ય વગર કોઈનુંય કરતા નથી. અણઉકલી ગાંઠ, ગૂંચ, શેવાળને સાફ કરે ને તમે સાથ આપો એ કેવો અંગત સંબંધ હશે!

- સભામાં ટોકવાનો અધિકાર આપ્યો.

- વાતને સમજો છો.
- પોતાનો દોષ જુઓ છો.
- અવ્યક્તના ભાવ કાઢે છે. ઉઘઈ ચૈતન્યને કોરી ખાતી હોય એ ઉઘઈને ઉખેડતા હોય તો તમે ઉખેડવાનો ચાન્સ આપો છો.
- પાંચમી વાત. હવે આપણે આપણા જગતમાં રહેવું નથી.

૭૫. એક દિવસ એવો આવવાનો છે. એવું જીવવું છે પ્રભુમાન્ય. અખંડ શુભ સંકલ્પ થયા કરે એ કીડી ઉપર લાડવો મૂકવા જેવી વાત છે. ભગવદી સાથે હેત રાખનાર સેવક માટે ખૂબ જ ચાન્સિસ છે. સંકલ્પ ઊઠવાના તો છે. દવા આપણે નથી પીવી ને એ પાય છે. આવા વિચારમાં ન રહીએ, મનની ઉપેક્ષા કરી નાંખવી. એનો કોઈ કલાસ નથી. આપણે ઠરાવ કરીએ. જુગાર ખેલી લેવો છે જ.

૭૬. આપણને દેહ વહાલો છે એટલે સ્ત્રી દેખાય છે. જેટલી દેહ સાથેની પ્રીતિ તૂટે એટલી પ્રભુ સાથેની બંધાશે. યુવાની છે ખેંચાઈ જવાય, જોવાનું મન થઈ જાય, મન કોને નથી પજવતું? ગુણાતીત એક એવા પ્રગટ્યા. અવતારે રાસ કરાવ્યા, પ્રભુએ તોડાવ્યા. એવી એક ભૂમિકા પર જવા માટે દોટ મૂકવી છે. વચ્ચે કો'ક નડતર છે. એ ભૂતાવળમાં બેસી રહેવું નથી. સુરુચિ ન છોડો અને ભગવદી સાથે હેત ન છોડો તો પહોંચી જવાશે. આપણે અધવચ્ચે પહોંચી ગયા છીએ. ભલે ત્યાં ને ત્યાં ડુબાડી દે પણ પાછું આવવું નથી. ત્રણ ચીજ પ્રગટાવવી છે સુરુચિ, મહિમાના જ વિચારો ને કોઈનોય અભાવ નહિ.

૭૭. જગત તરફ દૃષ્ટિ નહિ. નરકનો લાડુ ખાવાનું મન ન થાય. સાપને ભેટવાનો સંકલ્પ ન ઊઠે. એમ જગત ક્યારે ઉલેચાઈ જશે એ ખબરેય નહિ પડે. મારો ને તારો સંબંધ અખંડ રહે. અનંત પ્રકારે, અનંત રીતે આ ભાવનાને આપણે છોડવી નથી, પણ દેહમાં પ્રીતિ છે. સત્સંગી સાથે રસબસતા. એ સૌ મારા છે એવું દિલથી માનતા થઈ જઈએ. એવી એક પોતાપણાની-મારાપણાની ભાવના રાખતા થઈ જાવ. મારી આ એક જ અપેક્ષા છે. બીજું કંઈ જોઈતું નથી. સ્થૂળ દેહ જગતનું છે, આપણું નથી. સત્સંગી મારા છે એ મનાઈ જાય તો સૂક્ષ્મ દેહ બદલાઈ

જાય.

૭૮. ભગવદી સંતોની સોડમાં રહેવું છે. એના માટે સંકલ્પ કરવો છે. જે વખતે જે સોંપે તે. આપણી વહાલી વસ્તુ કે વ્યવહાર કરવા આવ્યા નથી. પ્રભુ સાથેના લગ્નની દૃઢતા કરવા આવ્યા છીએ. નરક ચૂંથવાનું મન કોને ન થાય? ધરતી પર ચાલીએ તો ધરતી ખુશ થઈ જાય. તમ જેવા સંતો ઝાડની સેવા લો તેનું ખૂબ રૂઝું થઈ જાય.

૭૯. કોઈ ચીજની અપેક્ષા નહિ રાખું. શિબિરના પ્રવચન વાગોળવાનાં. દરેક જણ સ્પેશિયલ ડાયરી રાખી લે. આપણે કાંઈ કરવાનું નથી. વાગોળવું ને લખવું બસ. કેટલું સીધું સાદું કલ્યાણ છે. મને બહુ ઉમંગ છે. સ્ત્રી-પુરુષના ભાવથી પર વર્તી જાય એવા કરવા છે. આપણે ઈવોલ્યુશન કરવું છે. એ ભાવથી પર કરવા છે.

૮૦. સુહૃદભાવની ક્યાશ છે એટલે મૂંઝવાણ છે. ભગવદીની ઉપેક્ષા છે માટે મૂંઝવાણ છે. મનને સાથ આપો છો માટે મૂંઝવાણ છે. અંદરોઅંદરનું બાળકપણું છે, ઉપેક્ષા રહે છે, મર્યાદા નથી એ ખોટ તમારી છે. વિવેક રાખવાની જવાબદારી તમારી છે. ક્યાં ગુણાતીતપુરુષો ને ક્યાં ગુણાતીતમુક્તો! સૌ પ્રભુના મુક્તો છે, અક્ષરધામના છે.

- મર્યાદા તમે રાખજો, સરળ હું બનાવીશ.
- વિવેક તમે રાખજો, સહૃદયી હું બનાવીશ.
- સુરુચિ તમે રાખજો, દાસ હું બનાવીશ.

૮૧. યોગીજીમહારાજ કેવા રાંક થઈને વર્ત્યા! ૨૨ વર્ષ સુધી વિજ્ઞાન સ્વામીનો ભીડો વેઠ્યો ને ૨૦ વર્ષ નિર્ગુણસ્વામીનો ભીડો વેઠ્યો! બપોરના અઢી વાગે કોર્ટમાં જવાનું હતું. નિર્ગુણસ્વામી કહે, ‘કાલે કોર્ટમાં જવાનું છે તો તૈયાર થઈ જજો.’

પછી બીજા દિવસે સવારે બાપા મહેમાનને જમાડવા બેઠા. જ્યાં યોગીજીમહારાજ જમાડીને નીકળ્યા એટલે નિર્ગુણસ્વામીએ ખૂબ લીધા. ન બોલાય એવું બોલ્યા. ઘોડાગાડીમાં બેસાડી દીધા. બૂટ પાણ ન લેવા દીધા. સંજોગોને આધીન કોર્ટ બંધ હતી. અઢી વાગે પાછા આવ્યા. ઠંડા પાણીના બે ગ્લાસ નિર્ગુણસ્વામીને પ્રેમથી પીવડાવ્યાં. ત્યારે

નિર્ગુણસ્વામી બોલી ઊઠ્યા, ‘જોગી તે જોગી....બસ.’

એ માવતરના આપણે દીકરા છીએ. શા માટે મર્યાદા ન રાખીએ? આપણે તો હસતાં રમતાં હિંડોળાખાટે બેસીને સત્સંગ કરવાની તક મળી છે. ક્યો એવો વ્યવહાર મારી સાથે આવવાનો છે જેથી આપણે ગરમ થવું પડે? પ્રભુ જ કરે છે, પ્રભુ જ કરાવતા હોય તો ક્રોધ ન ઉપજે.

✽ તા. ૧-૫-૧૯૭૯, સવારે ૬ વાગે, પ્રથમ સભા, હાંફેશ્વર શિબિર

૮૨. અવ્યક્ત એ શેવાળ છે. હળવદમાં નહાવા ગયેલા. અઢી કલાક સુધી.. ઉત્તમસ્વામી ને અક્ષરસ્વામી શેવાળ સાફ કરવા મંડ્યા. એમ કરોડ વર્ષની બાઝી ગયેલી શેવાળ, તમે ઊભું કરેલું કરોડ વર્ષનું જગત એને પ્રભુ ઉલેચતા હોય ત્યારે એનો વિચાર નહિ કરવાનો.

૮૩. પોતાની જાતને બુદ્ધિશાળી માનવી એ પાપ છે ને પોતાની જાતને બરકત વગરની માનવી, ગબરગંડ માનવી એ પણ પાપ છે. “હે મહારાજ! હું ગમે તેવો છું પણ તારો જ છું, તારી રીતે વર્તવજે.”

૮૪. સવારના પહોરમાં હું દંડવત્ કરું, ધૂન કરું. ત્યારે કહું, “હે મહારાજ! આ દેહ પર મારો રંચમાત્ર અધિકાર નથી.” અત્યારે પણ ધૂન કરું ત્યારે અંદરથી અવાજ નીકળે, “હું કાંઈ નહિ, હું કાંઈ નહિ.” કેવી પ્રેક્ટિસ પાડી હશે!

૮૫. પોતાને વિશે વર્તતા કામાદિક દોષ ગમે તેવા હોય પણ મોટાપુરુષ નિર્દોષ છે, મોટાપુરુષને પવિત્ર માનવાથી દોષમાત્ર ટળી જાય. એનું બેસવું, ચાલવું, બોલવું, ઊઠવું બધું બીજાને અર્થે છે, એવી માનીનતા તમને હોય તો તમે નિર્દોષ છો. આપણામાં ગમે તે દોષ હોય એને વિશે નથી. એની રીતે એના ગમતામાં વર્તવા માટે રાત્રે સૂતી વખતે પ્રાર્થના કરીને સૂવું. ભાવના જાગ્રત થશે. મનને ઉપહાસ કરવાનું મન થશે. ચારેબાજુ વહેતા પોદરાને પ્રભુ સાફ કરતા હોય તો પ્રભુને સાથ આપી દેવો.

૮૬. ધન્ય હો સહજાનંદને! તમારી ધીરજ હોય કે ન હોય પણ એમની

ધીરજનો અંત જ નથી. આ કોથળી (દે) પર મારો કિંચિત્ અધિકાર નથી. એકાંતિક તો છીએ જ પણ મનાતું નથી. વચનામૃત કારિયાણી-૧૨નો છેલ્લો પેરેગ્રાફ. મનને સ્થિર કરવા શાસ્ત્રોમાં કેટલાય સાધન મૂકી દીધાં. તપ-વ્રતાદિકે કરીને મન ત્રિકાળમાંય શાંત થતું નથી. ધ્યાન ને ભજને કરીને થતું નથી, એવું ભગવાનના પ્રત્યક્ષ સ્વરૂપની કથા આસ્તિક બુદ્ધિથી સાંભળે તો થાય જ. એના હૈયાને વિશે કામક્રોધાદિક દોષ પ્રવૃત્ત થવાને સમર્થ થતા નથી. આ એક જ સર્વોપરી ઉપાય છે.

૮૭. એક સહજાનંદ પૃથ્વી ઊપર છે જે તમારું પ્રારબ્ધ તમારું સાધન બનાવે. ડ્રાઈવિંગ, રસોડું, કીર્તન વગેરે સાધનોનો ઉપયોગ કરી, હેત કરીને પ્રભુનો બનાવે એ પ્રભુ કેવા હશે!

✧ તા. ૨-૫-૧૯૭૯, સવારે, બીજી સભા, હાંફેશ્વર શિબિર

૮૮. અહીંથી નક્કી કરીને જવું છે કે પોતાના બ્રહ્માંડમાંથી બહાર નીકળીને રહેવું. મનનો વિચાર ના કરવો. પ્રભુ સાફસૂફી કરતા હોય ત્યારે મનને સાથ ન આપવો. હૈયામાં શું ચાલી રહ્યું છે એનો કદાપિ વિચાર ના કરવો. મારા હૈયામાં કોઈ દોષ નથી, એક નારાયણ જ. વાણિયાનો દીકરો વાણિયો, બ્રાહ્મણનો દીકરો બ્રાહ્મણ. એ પવિત્ર છે, હું પવિત્ર છું. હું સંતના પ્રકાશસ્વરૂપે. સંત મારા હૈયે અખંડ છે એવું માનીને સ્વધર્મની દૃઢતા રાખતા જવું. પ્રકૃતિ અક્ષરધામમાં હોઈ શકે નહિ. ત્રણ ગુણ મારે વિશે હોઈ શકે નહિ. પ્રભુ સાફસૂફી કરી રહ્યા છે તો મારે આનંદમાં રહેવું જોઈએ.

૮૯. કારિયાણી ૧૨નો છેલ્લો પેરેગ્રાફ. લખવું, વાંચવું, પુરુષોત્તમ નારાયણની કથાવાર્તા સાંભળવાનો ખટકો રાખવો. આ માર્ગમાં આ વાતની પ્રેક્ટિસ રાખવાની. ગુણાતીતના સંબંધવાળા વાંચન તરફની રુચિ. કથાવાર્તા આસ્તિક બુદ્ધિથી વાંચવી-સાંભળવી.

૯૦. ભગતજીમહારાજ ને વિજ્ઞાનસ્વામી રાત્રે ૧૨ વાગ્યા પછી વાતો કરે. શાસ્ત્રીજીમહારાજ ચાર જણને ઉઠાડીને વાત કરે. વાગોળવું એટલે વિચારવું ને કહેવું. જ્યાં છીએ ત્યાં ખૂબ રસબસ થવું. અક્ષરપુરુષોત્તમની

શુદ્ધ ઉપાસના અનંત બ્રહ્માંડમાં હોય નહિ. આ પ્રકૃતિપુરુષથી પરના મુક્તો છે. એને ગમે કે ના ગમે આપણે રસબસ થવું છે. સાથ ન આપે છતાં બીજાને જણાવવા દે નહિ એ રુચિ જુદી છે.

૯૧. ગોંડલમાં પુરુષોત્તમ ભગત છે. સવારમાં ૯ વાગે ને રાત્રે ૯ વાગે હરિલીલામૃત વાંચે. ૯.૩૦ વાગે બાપાએ પૂછ્યું, પુરુષોત્તમ ભગત ક્યાં છે? મંદિરનો એક સેવક બોલી ઊઠ્યો, ‘બાપા! એને સમયે જ લેટ્રીન લાગે છે.’ એને બધા હગણિયા પાર્ષદ કહેતા. એ આવ્યા એટલે કો’ક બોલી ઊઠ્યો, ‘આ હગણિયો પાર્ષદ આવ્યો.’ એનો તો તોબરો ચઢી ગયો. પાછો જતો રહ્યો. પછી સ્વામીએ બોલાવવા મોકલ્યો, ન આવ્યો. રૂમમાં જઈને સૂઈ ગયો. સ્વામી બપોરે થાળ લઈને જમાડવા ગયા, ન જમ્યો. આપણા જીવનમાં દિવસમાં કેટલીયવાર ઊભરો આવતો હશે ને શમતો હશે.

સ્વામી કહે, “ઊભરો આવ્યો છે તે શમી જશે.” સાંજના ઠાકોરજીનો થાળ પૂરી, દૂધ ને બધું લઈને પહોંચી ગયા. પેલાનો ઊભરો શમેલો નહિ.

બે-ત્રણ યુવકો સાથે હતા. બાપા કહે, “ભગત! ઊઠો. જમી લો.” પેલો કાંઈ બોલે જ નહીં. એનો હાથ વાગ્યો, બાપાના હાથમાંથી દૂધનો લોટો ઢોળાઈ ગયો, પણ પડખું ફેરે નહિ. બાપાએ સાફસૂફી કરી નાખી પછી શાંત પ્રશાંત હૈયે અમે પાછા આવી ગયા.

યોગીજીમહારાજની વિશેષતા લાખો પ્રસંગ બને, પણ બીજાને કાંઈ જણાવવા દે નહિ. બે વચ્ચે પ્રસંગ બને, ત્રીજાને કહે નહિ. સાધુ ન કહે. સેવક કોઈ સંજોગોમાં ન કહે. અનંત પ્રકારના પ્રોબ્લેમ્સ ચાલતાં હોય પણ આનંદમાં રહેવું જોઈએ. સવારે પાછા ત્રણ નંબરની રહાનો લોટો લઈને પહોંચી ગયા. એ પૂજા કરતો હતો, હસી પડ્યો. ઓગાળી દીધો! આવા લાખો પ્રસંગ બન્યા હતા છતાં કોઈને જણાવ્યું નથી. સેવક પોતાની ફરજ અદા ન કરે તો આપણને કાંઈ ન થવું જોઈએ. હરફ ન નીકળે.

૯૨. ‘હે મહારાજ ને હે સ્વામી ! મારી સુરુચિનો પ્રલય ત્રિકાળમાંય

થવા ન દેશો. સામી વ્યક્તિ સાથ ન આપે છતાં પણ મારો પુરુષાર્થ ઓછો ન થાય.’ ગમે તેવી પરિસ્થિતિમાં મોટાપુરુષને રાજી કરવાની ભાવનામાં ઓછપ ન આવે એનું નામ સુરુચિ. મનની ભૂમિકા જુદી છે, આપણી ભૂમિકા જુદી છે. આપણો આનંદ ન જવો જોઈએ એ આપણે વિચારવાનું છે.

૯૩. ઘન્ય હો કાકાજીને! સાત લાખનો ગોટાળો એક પાર્ટનરથી થઈ ગયો. કાકાજીએ હિસાબ જોયો નહિ. વિદેશ જઈને આવ્યા. ચોપડા જોયા. સાત લાખનો ગોટાળો. લોકોએ કહ્યું, ‘તમે જુદા થઈ જાવ.’

કાકાજી કહે, ‘બાપાને પૂછવું પડે.’ આ પ્રસંગ આપણને કંઈક રહસ્ય આપી જાય છે. બધાએ જ કહ્યું કે એમને સાથ આપવાની જરૂર નથી.

કાકાજીએ ધીરે રહીને વિચાર કર્યો ને નંદાજીના બંગલે ગયા. ગોષ્ઠિ થઈ. બાપાએ પૂછ્યું, “દાદુભાઈ! શું દેખાય છે?” ‘દરિયો.’ બાપા કહે, “શાસ્ત્રીમહારાજ નથી દેખાતા?” પછી બાપા કહે, “જાવ, આજથી જગત નીકળી ગયું.” ‘જ્યાં જુએ ત્યાં રામજી બીજું ન ભાસે રે...’ એ પણ એક ભૂમિકા છે. ત્યારે આનંદમાં આવી ગયા. ઘરે જઈને બધાને કહી દીધું કે શાસ્ત્રીજીમહારાજ વગર કોઈ કર્તાહર્તા છે જ નહીં.

૯૪. બાપાના કે શાસ્ત્રીમહારાજના સંકલ્પે તમે બધા અહીં બેઠા છો. આપણે અરસપરસ ધ્યાન રાખજો. રાત્રે વિચાર કરજો, ‘આજે કોઈ મુક્તની મર્યાદા લોપાઈ ને ઉપેક્ષા કરી છે? મશ્કરી કરી છે? સેવા કરી છે? કેટલો નજીક ગયો છું? પ્રભુના ભાવથી રસબસ થવા પ્રયત્ન કર્યો છે?’ મારો સંબંધ ૫૧ તત્ત્વો સાથે નથી. ૫૧ તત્ત્વોનું શરીર એટલે ભૂતાવળ. દેવતાઓનો પ્રવેશ એટલે ભૂતાવળ. એનો ભાર ન રાખે ને પ્રભુનું જ બળ લે એનું નામ એકાંતિક. મીઠાશ માણવા માટે, આનંદ માટે જન્મ્યા તો પ્રભુ માટે કેમ નહિ? ગૃહસ્થમાત્ર ચામડાં ચૂંથે છે. આત્માનો સ્વધર્મ જુદો છે, દેહનો સ્વધર્મ જુદો છે.

૯૫. અક્ષરભુવનમાં એક સાધુ સંતને જમાડે. પેલા સાધુને ઊભરો આવ્યો હતો. એ જમવા આવે નહિ. જમાડનાર સાધુનો જન્મદિવસ હતો. જમાડનાર સાધુની આંખમાં આંસુ આવી ગયાં. આજ તો જમવું જ પડે.

આ બધું હું જોઈ રહ્યો હતો.

મેં કહ્યું, ‘ધન્ય દોસ્ત!’ સવા કલાક નહોરા કર્યા પછી જ બીજો સાધુ જમવા ઊઠ્યો. હું પેલાને ભેટી પડ્યો. આવું દિલ ક્યારે? કેવી રીતે? ધરતીના માણસ માટે આ શક્ય નથી. પેલો સાધુ એટલું જ બોલ્યો, ‘મારી ફરજ છે.’ આવો પ્રેમ જોગી કાં તો જોગીનો સાધુ જ કરી શકે. સામેથી પ્રેમ કરે. આવી રુચિ તમારા હૈયાને વિશે અખંડ રહે. મર્યાદા અગિયારમો નિધિ છે. સુદૃઢભાવ કળશ છે.

✧ તા. ૩-૫-૧૯૭૯, મંગલ પ્રવચન, હાંફેશ્વર શિબિર

૯૬. આપણામાં બોલનાર એ છે, ખાનાર એ છે, આપણે શું છીએ? વૈરાટનારાયણનો આત્મા શૂન્ય થઈને પડી રહ્યો હતો. પુરુષોત્તમ-નારાયણની શક્તિએ પ્રવેશ કર્યો ત્યારે એ ચેતન થયો. ઇચ્છાશક્તિ, ક્રિયાશક્તિ ને સંકલ્પશક્તિ એની પાસે જ છે. જે છે તે એ છે. વિનમ્રતા વગર ગુણાતીતજ્ઞાન પચતું નથી. આશીર્વાદ માંગ્યા મળતા નથી. પાત્ર થવું પડે. જેટલી વિનમ્રતા, જેટલી સરળતા, એટલા જ આશીર્વાદ. આશીર્વાદ આપવા પડતા નથી.

૯૭. નિષ્કામ ધર્મ સહેલો છે, ઇન્દ્રિયો પ્રભુની બનાવવી સહેલી છે પણ સાધુતા અઘરામાં અઘરી છે. સાધુતા તો ફન્ડામેન્ટલ બેઝ છે. વિનમ્રતાની શરૂઆત ‘હું કાંઈ નથી’ ત્યાંથી થાય. સહન કરીએ પણ બીજાને જણાવીએ નહીં. એના ચરણોમાં ઓગળી નહિ જાવ ત્યાં સુધી બુદ્ધિ કે સૂઝ કાંઈ નહિ આવે.

૯૮. શાસ્ત્રીજીમહારાજના સંતોએ બાકળા ને રોટલા સિવાય કાંઈ જોયું નહોતું. એવા અનંત દેશકાળમાં હોવા છતાંય, ઐશ્વર્ય હોવા છતાંય ઉપયોગ ન કર્યો. તો આપણે શું? તો આપણે કેવી રીતે પટલ થઈએ? માટે સદાય સેવક થઈને વર્તવું છે. આ ભાવના લઈને જજો. ચૈતન્યને વિશે કેવા રાગ છે? પ્રકૃતિ સ્વભાવથી મૂંઝાવાની જરૂર નથી. ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ ગમે તેવાં હોય પણ કોઈની ઉપેક્ષા નહીં કરતા. વરાળ નહિ કાઢતા. પ્રભુને સહુ ગમતા હોય તો આપણને કેમ નહિ? આપણે કાંઈ નહિ, નવી જ રહેણીકરણી. સહનશક્તિ આપણું જીવન છે. ભીડામાં

રહીને સહુની સેવા કરીએ એ આપણું હાર્દ છે. ભલે આપણામાં બધું છે પણ ‘હું સેવક છું, દાસ છું, ગરજુ છું,’ ગોખજો. ભગવદી દસ ખાસડાં મારે તો પણ રહેવું જ છે.

૯૯. ‘નાને સે નાના રહીએ જૈસી નાની દૂબ’ મોટાપુરુષની વિન્નમતાનો વિચાર કરીએ તો વિનમ્રતાની સૂઝ આવે. મૂકભાવે સેવા કર્યા કરો. મોટાપુરુષના ગુણ વિચારે એને બધાનું બધું ગમે. કાંઈ નહિ છતાંય સેવક-ગુલામ. જે સેવા સોંપી હોય તે મૂકભાવે, હૈયાની વરાળ કાઢ્યા વગર, આળસ રાખ્યા વગર કર્યા કરો. હું કાંઈ જ નહીં. તેનાથી શરૂઆત કરો. ચાર માર્ગમાંથી ગમે તે એક માર્ગે ધપો. આ માર્ગે ધપ્યા વગર છૂટકો નથી.

૧૦૦. તમે કદાચ કોકની કક્ષાએ જઈને ના જીવી શકો એનો વાંધો નથી પણ તમે બે ચીજ રાખી શકો. ભગવાનના સંબંધવાળો છે એની મર્યાદા તો રાખી શકો. દિલથી માની તો શકો કે એ મારો છે. હું ક્યાં કહું છું કે, ‘તમે એની કક્ષાએ જઈને જીવો.’

૧૦૧. ધરતીના ઇતિહાસમાં આવું કોઈ સાધન નથી. મોટાપુરુષની પ્રક્રિયા ગમે તો નિર્વાસનિક થઈ જવાય. તમને હેત કરે, તમારા કાનમાં આંગળી નાંખે ને તમને વિનમ્ર બનાવી દે. કેવી દયા હશે!

૧૦૨. એની પ્રીતિનો સહજ ખ્યાલ આવી જાય. દરેક ચૈતન્યની પાછળ કેટલો દાખડો કર્યો છે એટલું જ વિચાર્યા કરીએ તો જીવ નિષ્કામી થઈ જાય. બે-ચાર પ્રસંગો બન્યા હોય, સંકલ્પ પૂરો કર્યો હોય એ વિચારવું.

૧૦૩. અમે બપોરના અઢી વાગે એક ગામમાં પહોંચ્યા. વડીલ હરિભક્તો મને કહે, ‘બહુ રાહ જોતા હતા.’ પછી કહે, ‘સ્વામિ! આપ મોડા આવ્યા પણ કલાક કથા કરો.’ પછી કથા કરી. પછી પધરામાણીએ લઈ ગયા. સાડા પાંચ વાગે જમ્યા. ‘સાડા પાંચ વાગ્યા સુધી સ્વામી આપણા માટે વત્યા.’ આ ભીડાનો તમારા હૈયામાં ગુણ આવી જાય તો કામ થઈ જાય.

૧૦૪. ઓશિયાળા કર્યા ક્યારે કહેવાય?

- એકાંતિક ધર્મ માટે મંડ્યા છીએ એટલે સંજોગોને આધીન પ્રભુ તમારી રીતે ન વર્તે, તમારો સંકલ્પ પૂરો ન કરે ત્યારે ‘પ્રભુ! તું બરોબર છું’ એટલું ન બોલીએ એ ઓશિયાળા કર્યા કહેવાય. ‘પ્રભુ! તું બરોબર છું.’ ‘કેમ થયું?’ ‘શા માટે?’ એવો સંકલ્પ ન ઊઠવો જોઈએ.
- હૈયામાં ઘમસાણ ચાલતું હોય. મનને સત્સંગ કરવો ગમતો જ નથી. હૈયાનું હોય, મનનું હોય, ધનનું હોય, તેવે વખતે દિલથી માનતા રહો કે તું જેમ રાખે એમ રહેવું છે. બસો વર્ષના ઇતિહાસમાં ઓશિયાળા મોટાપુરુષ, પ્રભુ જ થયા છે. આપણી રીતે જ વર્ત્યા છે. પ્રાર્થના કરીએ કે અત્યાર સુધી તમે અમારી રીતે વર્ત્યા. તમે ઓશિયાળા થયા હવે અમે ઓશિયાળા થઈએ.
- એના ગમતામાં ન વર્તાય, ન ખવાય, ન પીવાય, ક્રિયા ન થાય તો દિલથી પ્રાર્થના કરીએ.

૧૦૫. હું ભજન કરવા બેઠો છું તો આ રીતે વિચારું : ‘દેહ સ્વામીનો છે, હું એનો છું, હું એના પ્રકાશસ્વરૂપે છું, આ તંત્ર એનું છે.’ એકવાર આ દેહથી જુદા થઈ જવું. જ્યાંસુધી તમને દેહમાં આસક્તિ છે ત્યાંસુધી સ્ત્રી પુરુષ તરફ જોયા કરશે અને પુરુષ સ્ત્રી તરફ જોયા કરશે. આ દેહ તમારો નથી. પ્રભુનો છે. એની પર તમારો કિંચિત્ અધિકાર નથી અથવા દેહને દુશ્મન માનીને જીવો.

૧૦૬. આપણે અપેક્ષાથી પર થવું છે. ‘તને ગમે તે જ તું આપજે. તારે જે આપવું છે એ જ લેવું છે.’ ‘દયા હવે ન લાવજે, તારી રીતે જ વર્તાવજે...’ પ્રકૃતિપુરુષ સુધીની ચીજ માંગીએ છીએ એ આપણે એમની પાસે બળોતિયાં જ ઘોવડાવીએ છીએ. આપણે એ કરવું નથી.

૧૦૭. ‘રહે ભાર ન ભૂતાવળનો...’ ભૂતાવળનો ભાર એટલે હૈયું ઉદાસીનતામાં. હૈયામાં રહેલા ઘમસાણનો વિચાર કર્યા વગર મોટાપુરુષના ગમતામાં વર્ત્યા કરીએ એનું નામ ભૂતાવળનો ભાર ન રહ્યો કહેવાય. મોળા વિચારો પ્રભુ જ ઊભા કરે છે, નહિ તો દાસત્વભક્તિનો ખ્યાલ ન આવે. તું ને તારા મુક્તોને વિશે અભાવ નહિ આવવા દેતા. બાકી બધું જ ચાલે. નરી નિરાશા હોય પણ ઉદાસીનતામાં ન જાય. હું ગમે

તેવો છું, તારો છું. પોતાની જાતને બુદ્ધિશાળી માનવી એ પાપ છે. પોતાની જાતને એજ્ઞાની માનવી એ પણ પાપ છે. ‘ગમે તેવો છું પણ તારો છું’ એ ભાવનાને વાગોળવી છે તો ભૂતાવળનો ભાર નહિ રહે.

૧૦૮. ચાર ચીજ તમે કરો છો

- જાહેરમાં ખખડાવાનો ચાન્સ આપો છો.
- પોતાના દોષ જુઓ છો.
- ગુણાતીતની વાત સમજી શકો છો. વિચાર કરજો તમે એકાંતિક છો જ. અક્ષરના અનાદિ મહામુક્ત જ આ વાત સમજી શકે. અને
- હૈયાને વિશે રંચમાત્ર ભૂતાવળ નથી. ‘રહે ભાર ન ભૂતાવળનો...’ બહુ જ થોડા સમયમાં બહુ મોટી ચીજની પ્રાપ્તિ કરીને પહોંચી જવું છે. એ આપણો સ્વધર્મ છે.

✧ તા. ૧-૬-૧૯૭૯, પ્રથમ સભા, શારદાગ્રામ શિબિર

૧૦૯. યોગીબાપા.. જેમનું નામ યાદ કરતાં આંખમાં આંસુ આવી જાય અને હૈયામાં આનંદ થઈ જાય. એવા એ પુરુષ..! કેવી એ ધારીની ધરતી! એમણે એમના જીવનમાં શાસ્ત્રીજીમહારાજ ને મહારાજ વગર કોઈ ચીજ રાખી જ નથી. જ્યાં સંકલ્પ-વિકલ્પ, સ્ત્રી-પુરુષ નથી, મારું-તારું જ નથી. જ્યાં કેવળ હું અને તું જ છે. ખેંચાખેંચ ક્યાંથી હોય? એ અક્ષરધામના મહારાજ પૃથ્વી પર આવ્યા. સૂક્ષ્મ છતાંય વ્યાપક.. વેદોમાં જેનું વર્ણન છે એ પુરુષ ધારીની ધરતી પર ફરી આવ્યા! એક સેકન્ડમાં અનંત બ્રહ્માંડના અનંત જીવોને નિર્વિષયી બનાવી દે એવા પુરુષના જોગમાં આવી ગયા. એનો આનંદ આપણા હૈયામાં હોવો જ જોઈએ. એનો કેફ હોવો જોઈએ. એવા ભવ્ય કલ્પનાતીત પુરુષના જોગમાં આપણે આવી ગયા. એટલે જ આપણાથી બીજું કોઈ ભાગ્યશાળી નથી.

૧૧૦. ગોંડલના છોકરા માછલી મારતા હતા તે જમવા બેઠા તેને પીરસવું નહીં એવો સંકલ્પ ઊઠ્યો ત્યાં જ બાપા પધાર્યા. બાપા કહે, “શાસ્ત્રીજીમહારાજ સહુમાં રહીને જમે છે, શાસ્ત્રીજીમહારાજનાં સ્વરૂપો છે.” બાપાને કહ્યું, ‘આ લોકો ગાળો ભાંડતા હતા એટલે પીરસવું

નહોતું.’ બાપાએ કહ્યું કે, “ગાળો મોટી કે દેરી? અક્ષરદેરી ચિદાકાશનું સ્વરૂપ છે માટે પેલો પણ મોટો છે.”

૧૧૧. બે મુક્તો ત્રીજા મુક્તની વાત કરતા હોય. ત્રીજો સાંભળી જાય છતાં માનવાનું, કાં બંન્નેના ઉત્થાન માટે બરોબર છે. તમારો અંગત સેવક, આત્મીય સેવક જ ઉપેક્ષા કરે ત્યારે, શંકા-આશંકા ન થાય. અરુચિ ન થાય. ઉદાસ થવાય નહિ તે જ પ્રાર્થના કરજો. મીઠાશ ત્યારે જાય જ નહીં એનું નામ સંબંધ કહેવાય. સમકક્ષાના ભેદરૂઓ માટે અરસ-પરસ ત્રિકાળમાંય શંકા-આશંકા લાવવાની જરૂર નથી. પાપી મન શંકા-આશંકા કરે તો માનવું કે પ્રભુ આગળ લઈ રહ્યા છે. એ સારું જ કરે છે. મને ખૂંચે છે એ મારો દોષ છે એ સ્વીકારજો.

પોતાનો દોષ સ્વીકારવો એ અઘરું છે. પોતાના દોષ અને સ્વભાવમાં કાંઈક છૂપો આનંદ માણીએ છીએ એટલે પ્રભુ એ તાકાત આપતા નથી એ બરોબર સમજજો. તમને કોઈને વિશે અભિપ્રાય બાંધવાનો, ભૂલ જોવાનો, સ્ટેટમેન્ટ આપવાનો અધિકાર નથી. એને સમજો, એની નજીક જાઓ. દાસભાવે એની જોડે ગોષ્ઠિ કરો. આત્મીયતા કેળવો. એની દૃષ્ટિથી વિચારો, પછી ટોકો. ગોષ્ઠિ કરો તે પણ દાસભાવે. એનું નામ સક્રિય સાધક. આપણે બધું જ સ્વીકારવું છે. જેનું જે સારું હોય તે સ્વીકારજો. તેમાં સૂક્ષ્મ અહમ્મનો પ્રલય કરવો છે.

૧૧૨. જે ટાઈમ જે કાંઈ થઈ રહ્યું છે તે મારા સારા માટે જ થઈ રહ્યું છે. સ્વામિનારાયણ... સ્વામિનારાયણ... કરો. બીજાની ભૂલ એ મારી ભૂલ છે એવું માનો. એવું હવે વારેઘડીએ કહેવાનું રહે નહિ. અક્ષરદેરીના કાંટાનો પણ અભાવ ન લેવો. શંકા-આશંકાનો પ્રલય. અભિપ્રાય નહિ, સ્ટેટમેન્ટ નહિ, ટીકાચર્યા નહિ. મારું બધું જ પ્રભુનું છે, મારો દેહ પ્રભુનો જ છે. દેહ મારું દુશ્મન છે એ પણ બીજી એક ભાવના છે.

૧૧૩. ધારીના મંદિરમાં બાપાથી ઈંટ પડી ગઈ. બાર વરસના બાપા રડે. ઠાકોરજીનું નુકશાન થયું ને! એની કો'ક ભક્તિ કેવી હશે! એમની કેવી ભાવના! આપણે હૈયું બદલવું જ છે. પ્રભુમય, પ્રભુપ્રેરિત, હૈયામાં પ્રભુ

અખંડ ટકે, જીવન અખંડ પ્રભુમય બનાવવું છે. એનું ગમતું જો તમારી રુચિ બનાવશો તો હૈયું એ બદલી નાખશે.

૧૧૪. દેહભાવના ભૂકા ઉડાડવા આવ્યા છીએ. સ્થૂળ-સૂક્ષ્મ ને કારણ ત્રણેય દેહના ભૂકા બોલાવવા છે. થાકીને લોથ થયા પછી ૫૦ જણાનો કાફલો આવી જાય ને ઉમંગથી મીઠાશથી સેવા કરો તો સ્થૂળ દેહનો પ્રલય.

૧૧૫. હૈયામાં ગમે તેવા સંકલ્પ-વિકલ્પ ચાલતા હોય, મનની ગમે એવી વિકટ પરિસ્થિતિ હોય છતાંય એ જ સમયે જે રુચિ બતાવે તેમાં કટ ભળી જવું, વળી જવું. તો એ હૈયું બદલી નાખશે.

૧૧૬. ખરેખરા ખુલ્લા દિલે મારે તમને રાજી કરવા છે. દિલથી હાથ ઊંચા કરીને, રડીને પ્રાર્થના કરજો, રડીને માંગજો. દેખાવ માટે નહિ. સ્વામી કહે છે તેમ પણ નહિ, પણ કેવળ રાજી કરવા દિલથી માંગજો. પ્રભુ કેવળ તમને જ રાજી કરવા છે. તારી સાથે જ અખંડ પ્રીતિ રાખવી છે. સુદૃઢભાવથી ઉઠાવ લેવાનો છે. દિલથી નજીક ખૂબ આવવું છે આપણે જેટલા છીએ તેટલા દિલથી નજીક આવવાની રુચિ રાખશું, પ્રાર્થના કરીશું આટલી જ ભાવના દૃઢ કરીને જઈશું. બે જ વર્ષમાં મહારાજ નિષ્કામધર્મ સિદ્ધ કરાવશે. આ સાધુ ત્રિકાળમાંય ખોટું નહિ બોલે આટલું નિશ્ચિત માનજો.

✧ તા. ૨-૬-૧૯૭૯, સવારે ૯.૧૫ વાગે, બીજી સભા, શારદાગ્રામ શિબિર

૧૧૭. સેવકનું લક્ષણ એ છે કે બાહ્ય પ્રસંગો અને આંતરિક પ્રસંગોને એ લીલાસ્વરૂપે જુએ. તમને પ્રભુના દિવ્ય સંબંધમાં લઈ જવા માટે કો'ક માયા ઊભી કરી છે. એને તમે લીલા કહી શકો. પ્રભુએ આપણને ગ્રહણ કર્યા એટલે તમે ખાટી ગયા. ‘એ આપણને ખૂબ આગળ લઈ જવા પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે. હૈયાના દેશકાળમાં, તાંડવનૃત્યમાં પણ એ મારું હિત જ કરી રહ્યા છે.’ એવું દિલથી માનવું એનું નામ સેવક. એનું નામ સંબંધ. એનું નામ અપ્રતિમ વિશ્વાસ. આપણું આખુંય તંત્ર પ્રભુપ્રેરિત. પ્રભુમય જીવન જીવવા માટે, મંગલમય જીવન જીવવા

મોટે આવ્યા છીએ. આપણાં દસેય ઇન્દ્રિયો અને ચારેય અંતઃકરણને પ્રભુમય બનાવવા આવ્યા છીએ. વચનનો તોલ કરે એ સેવક. વચને વર્તવાની અપૂર્વ તૈયારી એ જ સક્રિય સાધકનું પહેલું લક્ષણ છે.

૧૧૮. મન તો પાપી ચાંડાલ, નીચ, નાલાયક છે જ. હૈયાના ભૂંડાઘાટ, બેચેની, ઉદાસીનતા ગાણ્યા વગર તમે રાજી કરવાના સ્વધર્મમાં ને રુચિમાં મંડ્યા જ રહો.. એનું નામ સેવક. તેમ વર્તશે તેને પ્રભુ તેના અંતરમાં એની લીલા મનાવી જ દેશે. પ્રભુએ શરૂ કરેલા તાંડવનૃત્યને ગણકાર્યા વગર હૈયાના દેશકાળને વિચાર્યા વગર રાજી કરવા મંડ્યા રહો. આપણે એવા બે-પાંચ હજાર કુટુંબો તૈયાર કરવાં છે.

✽ તા. ૨-૬-૧૯૭૯, સાંજે, નારાયણ ધરો, જૂનાગઢ

૧૧૯. (૧) પ્રભુના દીકરા થવું હોય તો, (૨) છાતી ચીરીને પ્રભુના હૈયામાં બેસી જવું હોય તો, (૩) પ્રભુની માળાના મણકામાં આવી જવું હોય તો, (૪) વણ સાંભરે સંભારે એવી ભૂમિકામાં જવું હોય તો..

..ધામ-ધામીને મુક્ત સિવાય, ભગવાન ને ભગવાનના ભક્ત સિવાય હવે આ દેહે કરીને એક ડગલું પણ બીજાને અર્થે ભરી ન શકાય. બીજાની મહોબત, સારપમાં રંચમાત્ર ફસાવાનું નહિ. ભગવાનના ભક્ત સિવાય ડગલું ભરવું જ નથી. મનની રીતે વર્તીએ એ પ્રભુને ગમતું જ નથી.

૧૨૦. પહેલો ઠરાવ ભગવાન ને ભગવાનના ભક્ત સિવાય ડગલું કોઈપણ સંજોગોમાં ન ભરાય. પ્રારબ્ધ ન વધે, સ્વભાવ પોષાય નહિ. અબજોમાં એકનો નંબર લાગે એની આ વાત છે. મારું ગમતું મારે કાંઈ કરવું જ નથી. મોટેરા થકી જે આવે તે જ કરવું છે. જે વખતે જે ચીજ સોંપી હોય તે નહિ વધારે નહિ ઓછી. બીજો સંકલ્પ કરવાની જરૂર નથી, નહિ તો હેવા પડી જશે. તમારા બાપની મિલકત નથી. તમારો દેહ ગમે તેમ ન વાપરી શકો.

૧૨૧. સંતો પોતાને ઘેર ન આવે એ દેશકાળ જ છે ને! ગુણાતીતના ભક્તોની કોઈ પોઝીશન ના હોય. મીઠાશ ને પ્રેમ જ હોય. મોટાપુરુષ

જ્યારે દિલથી ભેટે ત્યારે હૈયું બદલી નાંખે. દિલથી દૃષ્ટિ કરે, દિલથી સંકલ્પ કરે તો એના જેવા થઈ જવાય.

૧૨૨. ભગવદી એકાંતિક સંત સાથે રસબસ થઈ જવું છે. એવા નિર્મળ ભગવદી સંતનું દિલ દુઃખાશે નહિ તો પ્રભુ તમારું હૈયું બદલી નાંખશે. તમે એને ઉપદેશ આપવા મંડી નહિ પડતા. એના શબ્દોમાં વિશ્વાસ રાખજો. કો'ક ભગવદી સંતની સાથે અતૂટ વિશ્વાસથી બંધાઈ જવું જ પડશે. એનો બરાબર વિચાર કરી લેજો. મોટાપુરુષ આપણને વઢી-ટોકી ન શકે તો ભક્ત થયા શા કામના?

૧૨૩. ‘ઊઠ મારા ખોલકા’ જેવો સંબંધ, એવી પ્રીતિ થઈ જાય ભગવદી જોડે, તો દેશકાળ ઊડી જાય. મને ઈચ્છા થાય છે કે આટલી શરત તો રાખો. ભગવદી નિર્મળ સંતની સાથે મૈત્રી રાખીએ તો દેશકાળ નહિ રહે.

✽ તા. ૩-૬-૧૯૭૯, સવારે, મંગલ પ્રવચન, નારાયણ ઘરો, જૂનાગઢ

૧૨૪. કિનારે આવેલા વહાણને ડૂબવા નહિ દેતા. પ્રકૃતિપુરુષની બોર્ડર સુધી પહોંચેલો સમાજ છે. તમને સંભારું છું ને આનંદ થાય છે. અલ્પ સંબંધને બહુ માનીને વર્તનાર કોક. નાનું વચન મોટું માનીને નિરંતર ખટકો રાખીને વર્તે એ એકાંતિકપણાનું લક્ષણ છે.

૧૨૫. ગરજ તો એણે રાખી છે. રામાનંદસ્વામીએ મહારાજને લખ્યું કે થાંભલાને બાથ ભીડીને રહેવું પડશે. મહારાજે બાથ ભીડી મતલબ એ છે કે ગમે તે ભોગે પણ હું સત્સંગને છોડીશ નહિ. હૈયામાં ગમે એવી પરિસ્થિતિ હોય, અંદર કે બહાર પણ મારી રાખ અહીં જ થવાની છે. હરિધામની ધરતીને ખરેખર પોતાની દિલથી માનવી હોય તો જ આવજો નહિ તો સમય બગાડતા નહિ. ‘આ મારા ભાઈઓ છે. આ ધરતી, આ મંદિર, આ મુક્તો બધું જ મારું છે. મારી અહીં રાખ થશે’ એવી માનવાની તૈયારી હશે તો પ્રભુ હૈયું ઉલેચી નાખશે જ. “કમ વોટ મે” જે થવાનું હોય તે થાય, હૈયાનું ને મનનું જે થવાનું હોય તે થાય પણ સત્સંગમાં એવો ખટકો રાખવો જ પડશે તો જ અલ્પવચનમાં

મહત્ત્વનો ભાવ આવશે. નહિ તો નહિ આવે. આ મુક્તો, સંતો મારા ભાઈઓ છે, મારી અહીં જ રાખ થવાની છે આવી આત્મીયતાની અનિવાર્યતા છે.

૧૨૬. બાપાએ કોઈ દિવસ પગ લાંબો કરીને નિદ્રા લીધી નથી. તાવ હોય છતાં હરણફાળ ભરી કામે લાગી જતા. આ દેહ મારો નથી ભક્તોનો જ છે. બાપાએ શરીરને અડવા ન દીધું. એ તો તાવ છે એમ ખબર પડી જાય. દેહ કોને વહાલો ન હોય? દેહની પ્રીતિ તો ગુણાતીતે તોડી. બાકી કોઈને ખબર પડી જ નથી. સહેજ આધુંપાછું હોય તો લાવોને સૂઈ જઈએ. એ ખટકો ન કહેવાય.

૧૨૭. ભગવતસિંહ બાપુનો જન્મ દિવસ. બાપુ કહે, ‘આપને જમાડ્યા વગર તો જવું જ નથી.’ સ્વામીને જમવું જ પડ્યું. પાંચમે દિવસે ને સાતમે દિવસે ફરી આવ્યા. જમાડીને જાય. સાત દિવસનો એ ખતરનાક તાવ ૧૦૪ - ૧૦૫ ડિગ્રી તાવ છતાં એ દેહને સેવામાં વહેતો મૂકી દીધો. કેવું સહન કર્યું? હેત કરવા માટે ગરજ એણે રાખી છે ને આપણે શું દાખડો કર્યો છે? ખટકો આ કક્ષાએ રાખો.

૧૨૮. સર્વોપરી ખટકો પ્રેમસ્વરૂપસ્વામીનો છે. દેહ બિલકુલ ચાલે નહિ, નર્વસ સિસ્ટમમાં.. એકએક સેલમાં ગેસ છે. શરીર ન ચાલે તો પણ કૂદકો મારે. સહેજ કહેવું પડે એટલે બહુ થઈ ગયું. એનું નામ ખટકો કહેવાય. એનું નામ શ્રદ્ધાની પરાકાષ્ટા કહેવાય.

૧૨૯. તમે જેવા ધારો તેવા થઈ શકો છો જ. માટે કિનારે આવેલું વહાણ ડૂબવા દેવું નથી. પ્રભુને બક્ષિસ આપવી છે. પ્રભુને પાત્ર ઘડવું છે. નહિ તો આપણાથી ગાંડા થઈ જવાય. સ્હેજમાં બોલી નાખવું, કહી નાખવું, એ જીવદશા. પહાડ જેવું દુઃખ પડે. ગમે તેવું સંકટ પડે છતાં છુપાવીને, સહન કરીને, દબાવીને વર્તે, ગમ ખાઈને વર્તે, હસ્યા જ કરે ને દાસભાવે સેવા જ કર્યા કરે એ ગુણાતીત દશામાં તો સહુનેય લઈ જવા છે. ન જવું હોય તોય પરાણે લઈ જવા છે.

૧૩૦. આટલું ચોક્કસ માનજો કે જે કાંઈ અલ્પ વચન મોટાપુરુષ થકી આવે તેનો તોલ કરજો. તેનો નિરંતર ખટકો વધારજો. તોલ નથી કરતા

એ બેહરતા છે. દેહભાવ છે. આપણી પાસે પ્રભુનો સંબંધ છે. રુચિ કોઈ સંજોગોમાં છોડવી નથી. અલ્પ વયનને મહત્ માનવું કેવી રીતે? આવા ખટકામાં જવું કેવી રીતે? આ વાતને ઘૂંટજો, વિચારજો. જે કરો એ ઉમંગ સહિત કરજો. ‘સ્વામીએ કહ્યું છે એટલે કરવું પડે’ એટલા માટે નહિ.

૧૩૧. મરણિયો સમાજ બેઠો છે માટે સામાન્ય કસરને ટ્રાન્સફર કરી જ નાખવી છે. માટે સંતાકૂકડી નહિ રમતા. મોળા નહિ પડતા. બાપાએ ભયંકર તાવ હોવા છતાં કેવો ભીડો વેઠ્યો ! વયનામૃત કારિ.-૧૨ છેલ્લા પેરેગ્રાફ પ્રમાણે આસ્તિક બુદ્ધિથી ને શ્રદ્ધાએ સહિત પ્રગટ પુરુષોત્તમનારાયણની વાત સાંભળવાની જોરદાર સુરુચિ રાખો. આ વાત ઘૂંટવાની જ છે. કેવું અપરંપાર ફળ મળી જાય. દુનિયામાં બધાએ જ ભોગ આપ્યો છે. તમારો બાર મહિનાનો કોર્સ બે મહિનામાં પૂરો થાય એવી ભાવના છે. માટે આ ભાવના પર જ દોડો. આ જ ગોષ્ઠિ કરવાની છે. આ જ સાંભળવાનું છે. પુરુષોત્તમનારાયણની કથાવાર્તા અને ભગવાનના સંતના ગુણાનુવાદ. આ જ માર્ગે દોડવાનું છે.

૧૩૨. પ્રયંડ ધોધના આનંદમાં બેઠા છીએ. આનંદ બહાર શોધવા જવાની જરૂર નથી. આનંદ અંદરથી ઉપસાવવાનો છે. મોટા મશીનનો બેઝ કેવો હોય? ૧૨૫ માળના મકાનનો પાયો કેવો હોય? અનંતતાનો ધોધ હોવા છતાં દાસના દાસભાવે વર્તવું એ પુરુષોત્તમનારાયણનો સ્વભાવ છે. જાણવા છતાં ગુલામના ગુલામ થઈને ખોવાઈ જાય.

૧૩૩. કથાવાર્તામાં કોઈ દિવસ અરુચિ નહિ. દિલથી ગુણ ગાશો તો હૈયું બદલાઈ જશે. મોળી વાતમાં સાથ નહિ આપતા. ઊભા થઈને વહ્યા જજો. જેના ગુણ ગાશો એ ગુણ તમારા થવાના છે. જૂનાગઢમાં ગુણાતીતનોય બે કલાક સેવા કરવાનો વારો હતો. ભગતજીમહારાજ કહેતા કે હું તમારો વારો ભરી આવીશ. કેવો ખટકો કહેવાય? ગુણાતીતને રાજીપો આપી જ દેવો પડે! હૈયું પ્રશાંત કરી નાખવું પડે. રાજી થવું જ પડે. ધન્ય બનાવવા જ પડે પણ ભગતજીનો ખટકો કેવો! તો ગુણાતીતે એમનું (બખ્તર) કેવું કરી આપ્યું ! બાવન વખત કાઢી

મૂકવા છતાં પ્રેમથી પહોંચી જાય એ ભગતજી !

ભગવાનના સ્વરૂપનો મૂળભૂત ગુણ છે. તમે આજ્ઞા પાળો કે ન પાળો, વર્તો કે ના વર્તો છતાંય તમારી ગોદમાં આવીને બેસી જ જાય. એ નફફટ સ્વરૂપ કહેવાય. એ નફફટ બન્યા છે એ એની અપાર કરુણા જ છે. હજુ શ્રદ્ધા છે એના કરતાં ૫૦ - ૧૦૦ ઘણી શ્રદ્ધા વધારી દેવી છે. એટલો જ ગુણ લેજો કે આ સાધુ બહુ સારા છે. આપણું બહુ જ બધું સાચવે છે. તો આપણું જીવન પરમેનન્ટ ધન્ય બની જશે. પ્રભુનો એ નેચરલ સ્વભાવ છે પોતા જેવા જ એ બનાવીને છોડે. આનંદમાં જ રહેવાની જરૂર છે. આનંદમાં ન રહીએ તો નસીબ ફૂટ્યું કહેવાય. આપણી પાછળ તો એ છે. એ જ ભજન-મનન ચિંતવન કરે. ફિકર લેશમાત્ર રાખ્યા વગર બસ આ માર્ગે દોડ્યા કરો.

✽ તા. ૩-૬-૧૯૭૯, સાંજે ૫.૧૫ વાગે, નારાયણ ધરો, જૂનાગઢ

૧૩૪. તમારું જે કાંઈ છે તે પ્રભુના આકારે બનાવી દેવાનો સંકલ્પ કરવો જ પડશે. મારું જે કાંઈ છે તે પ્રભુનું છે. ટોટલી નિષ્કામ ધર્મમાં લઈ જવા માટે, તું હી તું હી કરાવવા માટે સંકલ્પ દિલથી કરજો. સમાધિ સ્થાન ગોંડલ, જન્મ સ્થાન ભાદરા, અક્ષરદેરીએ દિલથી પ્રાર્થના કરજો. તમારા તરફથી વફાદારીપૂર્વકનો પ્રયત્ન હોવો જોઈએ. આપ-લે કરીને મહિમાના ઓથે કરીને મોટી વાત છોડી નહિ દેતા. કોલસાના વેપારને લીધે હીરાને નુકસાન નહિ પહોંચાડતા. સમજવું દિલથી, પ્રયત્ન દેહથી કરવો જ. આપણી એવી કઈ સેવા છે કે જેથી હૈયું શાંત-પ્રશાંત થઈ જાય. હૈયામાં ત્રિકાળમાંય ભૂંડો ઘાટ કરવો હોય તોય નજીક નહિ આવે એવી મંગલમય ભૂમિકામાં આપણે જવું છે.

૧૩૫. પહેલું નિશાન આ છે.. માટે બે વરસમાં એ આકારે થઈ જાઓ. આ સેવાનો લાભ લઈ લો. આવી મંગલમય ભૂમિકામાં પહોંચી જાઓ. આખા માસને લઈ જવો છે, આકારે કરવો છે. ક્યાં ફટકીયું ને ક્યાં મોતી! ક્યાં કોલસાનો વેપાર કરી જાણવો ને ક્યાં હીરાનો!

૧૩૬. જે ઘરમાં કે મંદિરમાં આપણે છીએ ત્યાં આપણે ખૂબ નજીક આવો. સાધુ-સાધુ. ગૃહી-ત્યાગી બધા જ આપણે અરસપરસ ખૂબ નજીક

આવો. શા માટે સહન નથી કરવું? શા માટે લૂખ્ખી દાદાગીરી થાય? શા માટે બીજાની કક્ષાએ ન જવાય? શા માટે બીજાની પ્રકૃતિ ન ગમાડાય? પછીની શિબિર પ્રભુના આકારે થવા માટે છે. અરસપરસ એકબીજાની મર્યાદા રાખીએ અને મહિમા સમજીએ. પ્રભુના સંબંધવાળા મુક્તો ક્યાંથી? બધા બહુ જ મોટા છે. તમને સહુને જોઈ છું ને છાતી ફૂલે છે. નવો ઉઠાવ લેવો છે. ‘મા’ તો બધાએ થવું પડશે ને? યોગીજીમહારાજે દુશ્મનો જોડે પ્રેમ કર્યો એ તમે કેમ ભૂલી જાઓ છો?

૧૩૭. જે સાધુએ બાપાને ખૂબ માર માર્યો તે સાધુ બહુ બીમાર થયા. બાપા પાસે આવ્યા. આશીર્વાદ આપ્યા. પ્રારબ્ધ બદલી નાખ્યું. સંતનો દ્રોહ કર્યો છતાંય બાપાએ એનો હાથ ન કપાવા દીધો. બાપા કેવા ગરજુ બન્યા! તેના પ્રસંગો કહીશ તે દિવસે આંસુ જશે! એકબીજાની નજીક આવો. આપણે જ ‘મા’ બનવાનું છે. આપણે જ સેવક બનવાનું છે. ગમતામાં આપણે જ વર્તવાનું છે. એની સાથેનો સંબંધ કેળવીને જવું છે. તારદેવ, દક્ષા, હરિધામ જ્યાં હોઈએ ત્યાં આપણે જ ગમ ખાવી પડશે. મીઠાશ હૈયામાં જુદી જ હશે. આપણે ભૂલ માથે લો. આપણે ખાટી જાઓ ને!

૧૩૮. દરબારગઢમાં બાપાને જવું હતું ને સાત સાધુએ ના પાડી દીધી. બાપા શું સાધુથી ઉદાસ થયા? પ્રેમ ઓછો થયો? મહારાજ! મહારાજ! બાપા પ્રદક્ષિણા ફર્યા, પછી દેરીની બહાર નીકળ્યા. પ્રભુએ એક સંતમાં પ્રવેશ કર્યો, ૩-૩૦ વાગ્યા પછી ગયા. ‘પ્રભુના દીકરા આવા જ હોય. વહેલા મોડા સમજશે.’ કેવો પ્રેમ? કેવી ‘મા’? હું બધાનું જોયા કરું. બાપાએ કહ્યું, “૪૦ વરસ સુધી શાસ્ત્રીજીમહારાજના સંતોનો કોઈનોય અભાવ નથી આવ્યો.” મારી આંખમાં આંસુ આવી ગયેલાં.

૧૩૯. ગોંડલની ઘરતી પર જઈશું, એ આપણને જોશે. ભગવાનનું સુખ છે ભક્તનું દર્શન. ભક્તનું સુખ છે ભગવાન તરફની નજર.

૧૪૦. જ્યાં હોઈએ ત્યાં મીઠાશથી જ રહેવું છે, જીવવું છે, ખૂબ નજીક આવવું છે. હળીમળીને જ જીવવું છે. રાગડા ખેંચવામાં ને કથા કરવામાં ક્યાં વાંધો છે? મારી કથાનો, મારા કીર્તનનો હું જ વિચાર કરું ત્યારે

આનંદ આવે, સૂઝ મળશે. તમે સહુ પોતપોતાનો વિચાર કરી લેજો. હું તમને મફતિયા બોલવા ઊભા નથી કરતો. એ બોલેલા શબ્દો તમને જ કામ લાગશે.

૧૪૧. વ્યવહાર તો નરકની જેલ જેવો છે. એવો ક્યો પદાર્થ કે પ્રસંગ કે સ્વભાવ છે કે સુદૃઢભાવમાં આડે આવે? ન જ આવવો જોઈએ. મંગલમય જીવન પ્રગટ થવું જ જોઈએ. પ્રભુનો સંબંધ શા માટે હૈયાને વિશે નહિ? કોઈની એક સેકન્ડ બગડવાની નથી.

૧૪૨. ગોંડલના ઘનશ્યામમહારાજ ને ભાદરાની મૂર્તિઓને નીરખીને દર્શન કરજો. પોતાની મૂર્તિમાંથી બહાર નીકળવાનું કોઈનેય ગમતું નથી. પુરુષોત્તમનારાયણનું સ્વરૂપ હોવા છતાં બાપાને પ્રસાદીના સ્થાનનો કેવો મહિમા? મહારાજના મહિમાવાળા પુરુષ ધરતી પર એક જ હતા. સ્વરૂપ છતાંય સેવક. તુંહી તુંહી જ કરે. સ્વરૂપનો સ્વભાવ છે તુંહી તુંહી કરવાનો. માટે ગુણ ગાવાની ટેવ પાડીએ.

૧૪૩. વચનામૃત કારિયાણી ૧૨ના છેલ્લો પેરેગ્રાફ અને સ્વામીની વાતુ પ્ર.૪ની ૧૪૩ની વાત પ્રમાણે જીવન જીવવાની રુચિ માટે પ્રાર્થના કરજો. જે દિવસે તમે મહારાજના સુખના ભાગીદાર થશો ત્યારે ખ્યાલ આવશે. પછી અફસોસ ન કરવો પડે. માટે ખૂબ જ ખટકો રાખીને અત્યારથી જ મંડીએ. વહેલા સુખિયા થઈએ. જે વસ્તુની જરૂર નહિ એ મહારાજ નહિ આપે એની ચિંતા શું કરવાની?

૧૪૪. મહારાજની દ્વિશતાબ્દી માટે ખોવાઈ જવાની, ખપી જવાની રુચિ રાખજો. એ આકારે જ વર્તો એનું નામ પ્રીતિ કહેવાય. બેસનારને (ઠાકોરજીને) ચિંતા છે કે હું બેઠો છું પણ તમારું હૈયું પ્રશાંત થાય ને ચૈતન્ય મંદિર સાકાર થાય એ માયિક તત્ત્વોનું સ્થાન જ નથી. અક્ષરધામમાં નિદ્રા જ નથી. સચ્ચિદાનંદની દિવ્ય ભૂમિકા, અખંડ દર્શન. પ્રકૃતિપુરુષ નથી, કોઈ વ્યક્તિત્વ નથી. એ ભાવના અહીંયાં કેળવવી છે. ધરતી પર આવો સુવર્ણયુગ.. આવી તક મળશે કે કેમ એ શંકા છે.

૧૪૫. તમે પાંચ મિત્રો સાથે ઊભા હો ને તમારી જ ઉપેક્ષા કરે, તમને

જ કાઢી મૂકે, ગાળ બોલે ત્યારે ચોક્કસ માનજો કે મને મહારાજ સેવક બનાવી રહ્યા છે. મિત્રો જ ગાળ દે, ઉપેક્ષા કરે ત્યારે ચોક્કસ માનજો કે મહારાજ જ કરી રહ્યા છે. તોબરો મૂકજો. કોને ખોટું ન લાગે? એ વ્યવહાર નહિ માનતા. દિલથી માનજો કે પ્રભુએ પોતે જ પ્રસંગ ઊભો કર્યો છે હૈયામાં બેસવા માટે, સંબંધ દઢ કરાવવા માટે, સુખિયો કરવા માટે. આપણે તો અસલ અક્ષરપુરુષોત્તમના ખાનદાન કુળના જ છીએ. દીકરા એના જ છીએ, દિલથી એના જ થવું છે. અક્ષરદેરીએ રહીએ ને દેરીરૂપ ન થઈએ તો શું ધોળ્યું?

૧૪૬. એક રશિયન છોકરાને ભયંકર માનસિક ત્રાસ આપવામાં આવ્યો, તો પણ એ બોલતો કે, ‘હું રશિયન છું.’ તો તમે માનો તો ખરા કે, ‘હું ગુણાતીતનો. દિલથી માનજો કે અક્ષરદેરી મારું સ્થાન છે. અક્ષરદેરી આપણું જ સ્થાન છે. જગત માને કે ન માને સુરુચિ એ જ સાધના! પ્રાર્થના જીવન છે. એકબીજાનાં દર્શને આનંદ ને હૈયામાં આનંદની ભૂમિકા કો’ક ચીજ જુદી છે.

૧૪૭. તમારા લાભનું વર્ણન કરું તો તમે નાચવા માંડો. હમણાં જ તમે એ ભૂમિકા પર પહોંચી જાવ અને નાચવા માંડો! પણ ગાંડપણ આવી જાય. મારે એ નથી કરવું પણ એના આકારે થવું જ છે.

✽ તા. ૪-૬-૧૯૭૯, સવારે ૧૦.૦૦ વાગે, સમાધિસ્થાન-ગોંડલ

૧૪૮. બાપા અક્ષરદેરીમાંથી બહાર આવીને પગથિયામાં ઊભેલા. બપોરનો પોણા ચારનો સમય હશે. હું, જીભાઈનો દોસ્તાર જટુભા વગેરે હતા. બપોરનો તાપ, વૈશાખ મહિનો, ઉનાળાનો દિવસ. મને સંકલ્પ થયો કે, ‘બાપા અહીં કેમ ઊભા છે?’ આપણને એમ કહેવાનોય અધિકાર નથી કે ‘તમે અહીં કેમ ઊભા છો?’ મને સંકલ્પ થયો એટલે બાપા હસ્યા, કાંઈ બોલ્યા નહિ. ૧૯૬૧ પછીની આ વાત છે.

બાથરૂમમાં ૫.૩૦-૬.૦૦ વાગે નવડાવવા લઈ ગયેલા. બાપા કહે, “આ સ્થાન કેવું પ્રસાદીનું! અહીંનું બધું નિર્ગુણ. દેવતાઓની બહુ મોટી હારમાળા દર્શન કરવા આવેલી એટલે હું અક્ષરદેરીના પગથિયામાં ઊભેલો.” આપણાં કેવાં નસીબ કે સાથે બેસવાનું મળ્યું! મોટાપુરુષની

ગોદ, સાંનિધ્ય, છાયા, સેવા ન મળે તો સંબંધ ન થાય.

૧૪૯. ગોરેગાંવ પારાયણ હતું. બાપાએ પોતાના સ્વપ્નાની વાત કરી, બાપા કહે, “ગોંડલની રૂમમાં તમે બધા બેસી ગોળિ કરતા હતા. હું લઘુ કરવા ઊઠ્યો. તમને બધાને જોયા. રૂમ પ્રકાશે યુક્ત હતો. તમે સહુ પ્રકાશે યુક્ત હતા. હું બધાને બહુ ભેટ્યો. એવી મહેક, એવો પ્રકાશ, એવો આનંદ, હું તમને જોયા જ કરું. એ આનંદ પ્રભુનો હતો.” બાપા ખૂબ ભેટેલા. સ્વરૂપને સ્વપ્ન જ ન હોય. ઊંઘ જ નહિ તો સ્વપ્ન ક્યાંથી હોય? આહાર નહિ તો દેહ ક્યાંથી હોય? છતાંય દેખાય તમારા જેવા. ભાવાર્થ એ છે કે, આપણે સહુ એવા પ્રકાશેયુક્ત જ છીએ. અક્ષરધામમાં જ છીએ. હૈયાના ભૂંડાઘાટની મશ્કરી જ કરજો. દિલથી માનજો કે, ‘હું એથી પર છું, અક્ષરધામનો જ છું.’

આ વાતને નથી ઘૂંટતા એટલે મજા નથી આવતી. પ્રભુ સંકલ્પ-વિકલ્પ ઊભા કરે એમાં મન લેવાઈ જાય છે. કલ્પનામાંય ન આવે એવા ભૂંડાઘાટ થાય, પણ દિલથી માનજો કે માયા પરના પુરુષ મારા હૈયામાં જ બેઠા છે. હું એને લઈને એના જેવો જ છું, ‘નિજાત્માનં બ્રહ્મરૂપ’ દિલથી માનજો.

૧૫૦. બહુ પ્રસાદીની આ ધરતી. અહીં આળોટીએ તો પવિત્ર થઈ જવાય. આળોટીએ તો અભાવ ન આવે. ૨૪ કલાક એ જ વિચારમાં રહેવું, હું એમનો જ છું, એ મારા જ છે. મનની ઉપેક્ષા-મશ્કરી જ કરજો. સંકલ્પોને માનશો જ નહીં, ભળશો જ નહીં. હૈયાના દેશકાળ ઊડી જાય એ સર્વોપરી સંકલ્પ કર્યો છે. હૈયાના દેશકાળ એટલે ભૂંડાઘાટ. એ ભૂલેચૂકે થઈ જાય તો ઉપેક્ષા કરજો. કોઈનોય અભાવ કોઈપણ પરિસ્થિતિમાં ન આવે એ હૈયાના દેશકાળ ઊડ્યા કહેવાય. દેહ, ઈન્દ્રિયો-અંતઃકરણનો જ અભાવ આવે. સેવકભાવ, સુહૃદભાવ ને સરળતાની બહુ મોટી ક્યાશને લઈને બાપા હૈયામાંથી આનંદ બહાર આવવા દેતા નથી.

૧૫૧. શાસ્ત્રીજીમહારાજનો બાપા સાથનો સંબંધ કેવો? શાસ્ત્રીજી-મહારાજનું નામ લે ને ઊછળે. એ દાસત્વભાવ, એ કેવો સંબંધ! મને થયું આવો કેફ આપણને ક્યારે રહેશે? બાપા કહે, “લ્યો ત્યારે ઘબ્બો.

હૈયાના દેશકાળ પ્રભુ નહિ રહેવા દે.”

૧૫૨. પહેલું સુખ સારા વિચારોનું, તે કરતાં બીજું સુખ નિર્ગુણ અવસ્થાનું, તે કરતાં પ્રભુના મહિમાનું સુખ ને તે કરતાં પ્રભુની મૂર્તિનું છે. એમાંથી એ પસાર કરશે જ. નાચવાનું મન થાય એવી જ અવસ્થા છે, એમાં મહારાજ લઈ જશે જ.

૧૫૩. સરળતા જેવી કોઈ મોટી સેવા નથી. સરળ થયા પછી પરબ્રહ્મની ભક્તિ શરૂ થાય છે, એ ભક્તિનો અધિકાર પછી જ મળે. સરળતા એટલે ઠરાવ રહિત. સરળતા એટલે નિરાકાર.

✧ તા. ૧૨-૮-૧૯૭૯, સવારે ૮.૦૦ વાગે, ઉભરાટ

૧૫૪. સરળતાનાં લક્ષણ..

- પાણીના પ્રવાહની જેમ રસબસ,
 - જાણપણું કદાપિ કોઈને આપે નહીં,
 - ભૂતાવળનો ભાર ન રાખે,
 - ગમે તેવી હૈયાની મૂંઝવણ હોય ને મોટાપુરુષ કોઈ આજ્ઞા કરે તો કટ વળી જાય,
 - હૈયાની વૃત્તિ, મનની માનીનતા મુકાવે, વિરુદ્ધ પ્રકૃતિવાળા સાથે કામ કરવાનું આવે ત્યારે હસતાં રમતાં કામ કરે...
- ...એ સરળ સેવક.

✧ તા. ૧૨-૮-૧૯૭૯, બીજી સભા, ઉભરાટ

૧૫૫. મોટાપુરુષને રાજી કરવાનો ખપ હોય ને આપણે દિલથી ખરેખરો સત્સંગ કરવો હોય તો આપણને કોઈ વઢે-ટોકે તો ખોટું ન લાગે. બૈરું ગાંડુ હોય ને ટોકે-વઢે તો ખોટું ન લાગે. બા-ભાભી ગાળો ભાડે તો ખોટું ન લાગે. આપણે ખરેખરો સત્સંગ કરવા જ જો આવ્યા હોય તો આ વસ્તુનો ઠરાવ કરીએ. આપણે ઉપેક્ષા કરીએ, મર્યાદા ન રાખીએ એ છોડી દેવું. ખોટું શું લાગવાનું? આપણા રૂડા અર્થે જ બોલે છે. જ્યારે કોઈ ટોકે-વઢે-ધખે ત્યારે બહુ રાજી થવું. મારા રૂડા અર્થે જ ટોકે-વઢે છે. ટોકનાર પ્રભુનું સ્વરૂપ, સ્વામીજી જ ટોકે છે. દિલથી પ્રાર્થના કરવી

મને મારી ભૂલો દેખાડજો અને એનો હું સ્વીકાર કરું.

૧૫૬. ભક્તહૃદય કોને કહેવાય? કોઈપણ સંત આપણને ટોકે-વઢે અને છતાંય દિલમાં ગમગીની ઉદાસીનતા ઊભી ન થાય એનું નામ ભક્ત હૃદયી. પ્રસંગે પોતાનો જ દોષ જુએ. ‘હે પ્રભુ! કૃપા કરીને પ્રસંગો ઊભા કર, સ્વપ્નામાંય કોઈને વિશે ભાવફેરના સંકલ્પો ઊભા ન થાય’ એ માટે પ્રાર્થના કરે. અહીંથી પ્રકૃતિપુરુષ સુધી કોઈ નિષ્કામી નથી, નિર્માની નથી, સેવકભાવની કોઈને ખબર નથી. આપણી પર બહુ દયા કહેવાય આપણે આ યોગમાં આવી ગયા. મહારાજ આવ્યા ત્યારે જ આ વાત પૃથ્વી પર આવી. કોઈને આ શાલિગ્રામને ભીડો નથી આપવો.

૧૫૭. સહનશક્તિ એ પ્રભુનો ગુણ છે. મહારાજના એ સ્વરૂપને પળેપળ કર્તાહર્તા માને તો સહનશક્તિ ખૂબ વધી જાય. સહનશક્તિથી હૈયાનું બંધારણ થાય. એ ધીરજના ફળસ્વરૂપે ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ વિરામ પામી જશે. એના ફળસ્વરૂપે કોઈનોય અભાવ નહીં આવે. મોટાપુરુષની પ્રસન્નતા ઉતરે. સાધુની રીતિ સમજાય, સાધુ થવાય, છેવટે પ્રભુનું ઘર બનાય. આપણાથી કદાચ બીજું ન થાય તો ચાલે પણ બોલવું નથી. ધોબીએ ધોબી થવાનો સ્વભાવ રાખે તો ગાંગડું રહી જવાય.

૧૫૮. ભગવું એટલે જ સહનશક્તિનું પ્રતિક, જરાય પ્રતિકાર નહિ, બદલો નહિ, આ ઠીક ને આ ઠીક નહિ.. એવું કાંઈ નહીં. પ્રતિકૂળતા જેવું લાગે નહિ. પ્રસંગને સહજ સ્વીકારે એ ભૂમિકા જુદી પડી ગઈ. જીવકોટિ, ઈશ્વરકોટિ એવી છે જ્યાં બદલો અપાય, જ્યારે અક્ષરની અનાદિ મુક્તની સ્થિતિ ‘જ્યાં તું ત્યાં હું,’ બદલો કે પ્રતિકાર કાંઈ નથી. એ મુક્તનું લક્ષણ કહેવાય. ધોબીએ ધોબી થવું નથી. કોઈનીય સાથે સંબંધ બગાડવો નથી. દરેકનો સંબંધ આપણી શ્રદ્ધા પ્રમાણે ગમાડવો. બધાની સાથે રસબસ ન થવાય પણ પ્રાર્થના તો કરવી. કોઈ વ્યક્તિ આપણી સાથે રસબસ ન થાય તો રુચિ આપણે રાખવી.

૧૫૯. તમારા સૌની સ્થિતિ એવી છે કે તમારાં દર્શને સૌનું કલ્યાણ. આપણાં દર્શન કરે, ભાવે કરી જમાડે, કથાવાર્તા સાંભળે એનું પણ કલ્યાણ. માર્ગે ચડી જાય. ચોર્યાસી ઊડી જાય.

૧૬૦. પ્રભુનો સંબંધ કરવા માટે પાત્ર થવું પડે. પ્ર.દર પ્રમાણે સંબંધ કરવો. પ્રશ્નની પૂર્ણાહુતિ. એટલે કે પ્રિયતમનું બધું ગમે. ભક્તોની અંદર કેલક્યુલેટ માઈન્ડ ન રાખે. બધી જ પરિસ્થિતિમાં બધું જ ગમે એનું નામ હેત. હેત એવી ચીજ છે ત્યાં અપેક્ષા રહેતી નથી. પ્રભુ જેની પાસે અપેક્ષા રાખે એ નિષ્કામી ભગત. ભગત પ્રભુ પાસે અપેક્ષા રાખે એ સકામ ભગત કહેવાય. આવી મોટી પ્રાપ્તિ થઈ છે તે કલ્યાણ થઈ ચૂક્યું છે. કરવાનું કાંઈ બાકી નથી. પ્રભુ જ કરી રહ્યા છે. સેવાના અધિકારી થવા, દષ્ટિમાં આવવા માટે જંગ ખેલવો પડે. ત્યાં ખૂબ સરળ થવું પડે. સરળતા જેવી પ્રભુની કોઈ સર્વોપારી સેવા નથી. ૨૪ કલાક પ્રભુની સમીપે રહેતો હોય પણ ગમતામાં ન વર્તે તો સેવાનું જેવું જોઈએ એવું ફળ મળે નહીં.

૧૬૧. ભગવાનના સંતની સાથે અખંડ યોગમાં રહે એના કરતાં મોટાપુરુષને શું ગમે છે એ વિચારમાં થોડું કરી આનંદમાં રહે એ વિશેષ છે. જે ટાઈમે, જે વખતે મોટાપુરુષને ગમે એમાં હોમાઈ જવું, નિશ્ચિત થયેલી યોજનામાં હોમાઈ જવાનો સંકલ્પ રાખવો એનું નામ ગમતામાં વર્ત્યા કહેવાય.

૧૬૨. સાધુ મરવા જ જન્મ્યો છે. મરીને જીવવું છે. તમારા દેહ પર તમારો ક્રિયિત્ અધિકાર નથી. નો શબ્દ નીકળે જ કેવી રીતે? નહીં ફાવે. શું કામ નહીં ફાવે? શિક્ષાપત્રીમાં લખ્યું છે કે તમારો ઘણી લુલો, લંગડો, બહેરો હોય પણ જીવનભર સેવા કરવી. શાસ્ત્રીજીમહારાજ ને યોગીજીમહારાજ એવા નથી. આપણે ઘણી નહીં બદલવાના. મરવું એ જ મંગલકારી. મરીને જીવવું એટલે? સેવા શોધીને કર્યા કરે. સેવા કરતાં કરતાં સૌનીય પ્રકૃતિ ગમાડે. કોઈના થકી સૂચન-સલાહ આવે તો પ્રેમથી સ્વીકારે. પ્રસંગે ધીરજ જવા ન દે. ‘મારી પર ખૂબ દયા કરી સેવા આપજો. આ દેહ પર તારો અધિકાર છે. તારા સિવાય બીજા કોઈનો ક્રિયિત્ અધિકાર નથી.’ એવી પ્રાર્થના કરે.

✽ તા. ૧૨-૮-૧૯૭૯, રાત્રિ સભા, ઉભરાટ

૧૬૩. આપણે ટોપ લેવલના સાધુ થવું છે. જ્ઞાન, સ્વભાવ-પ્રકૃતિને બાજુમાં

મૂકી દો. આપણે બધા એક. હું જે સૂક્ષ્મ વાતો કરું છું એની પાછળની ભાવના શું? બોલવું એ પણ સ્વધર્મેયુક્ત, ખપ પુરતું બોલવું, ખપ પુરતું ચાલવું. એવું શું કરીએ? એવા કયા પ્રકારની સમજણ કેળવીએ? એવું કયું સાધન કરીએ કે આપણને તોબરો ન ચઢે. તોબરો ચઢે એનું કારણ જડબુદ્ધિ. બાળકબુદ્ધિમાં અખંડ રાચીએ એટલે તોબરો ચઢે. ખરેખર દિલથી રાજી કરવાની ભાવના નથી એટલે તોબરો ચઢે છે.

૧૬૪. એક દરબાર મને કહે, ‘તમે કેમ હસ્યા કરો છો?’ મેં કહ્યું, “ભલે ગમે તેવો છું, પણ મને જે ચીજ મલી છે એ ધરતી પર કોઈને મળી નથી એના આનંદમાં છું, એટલે હસ્યા કરું છું.”

✧ તા. ૧૩-૮-૧૯૭૯, સાંજે સભા, ઉભરાટ

૧૬૫. મને મોટાપુરુષ કેવી રીતે રાજી થાય? એ સૂઝ આવી હોય તો સ્વામીના પ્રસંગ નિહાળીને.. એ એના સહયોગથી ખબર પડી જાય. કશું જ ન થાય તો એમના જીવનપ્રસંગો વાગોળ્યા કરજો. પ્રસંગોની હારમાળા કરવી. યોગીઆશ્રમની લોબીમાં.. મંદિરે જઈએ તો બી વાગોળવા. વાગોળવાથી શક્તિ સૂઝ એ આપશે. ભજનથી હૈયામાં એ સૂઝ આપશે. ભજન કર્યા કરજો તો ભૂલ થશે નહીં. આપણે ભજનથી મંડો ને નવરા થયા પછી ભજન કરતાં કરતાં સેવા કાં પ્રસંગો વાગોળીએ તે રીતે આગળ જવાનું છે. પ્રસંગોને વાગોળશો તો જ બળ મળવાનું છે.

૧૬૬. ગોંડલ મંદિરની શરૂઆત હતી. શાસ્ત્રીજીમહારાજ, યોગીજીમહારાજ બધા હતા. ને જ્યોતિષશાસ્ત્રી નારાયણજીમહારાજ ટીપણું લઈને બેઠેલા. શાસ્ત્રીજીમહારાજ કહે, ‘આ જોગીનું તો જો એ રસોડામાંથી બહાર નીકળશે કે નહીં ?’

નારાયણજીમહારાજે બાપાનું ટીપણું કાઢ્યું ને એકદમ બોલી ઉઠ્યા, ‘અત્યાર સુધી જેટલા મોટા સ્વરૂપોએ કામ કર્યું છે. એમાં સૌથી વધારે તું કરવાનો છું.’ તો જોગી કહે, ‘આવું બોલશો તો પાપ લાગી જશે.’ નારિયેળ આપી ચાલ્યા ગયા. નારાયણજીમહારાજનું મોઢું નાનું થઈ ગયું. બીજા દિવસે એ માફી માગવા આવ્યા. મારાથી આવું બોલાઈ

ગયું મને માફી આપો... ત્યારે બાપા કહે, ‘માફી તો શાસ્ત્રીજીમહારાજ આપે હું તો સેવક છું.’ સેવકભાવથી ઉઠાવ લેનાર સેવકના ચૈતન્યને વિષે કદાપિ મુંઝવણ સંભવી શકે નહીં, ટકી શકે નહીં.

૧૬૭. રબે માનતા કે યોગીજીમહારાજ બહુ દયાળુ હતા. એ કરપીણ.. ગુણાતીત કોઈની મહોબતમાં ન ફસાયા. શરૂઆતમાં ૧૯૫૮ની સાલમાં ગોંડલ ઘનશ્યામ મહારાજની મૂર્તિ આગળ બેસી યોગીજીમહારાજ છોકરાઓને ગોષ્ઠિ કરતા હતા. રાજકોટના એક શેઠ ગુલાબનો મોટો હાર લઈને આવ્યા. પૂજારી સંત કહે, ‘હાર લાવો પ્રસાદીનો કરી આપું.’ તો બાલમુકુંદસ્વામી કહે, ‘ચાલશે.’ બાપા આ સાંભળી ગયા ને કહે, ‘ચાલશે કેમ બોલ્યા ? ઉપવાસ કરજો.’ આપણા તો ગાડાના ગાડા જાય છે. આપણી આંખમાં જોનાર, પગમાં ચાલનાર કો’ક છે. ૫૧ ભૂત એને આધીન છે. અક્ષરધામમાંથી એમણે આપણને એમના સંકલ્પે, એમની સેવા કરવા મોકલ્યા છે. ખાઈએ, પીએ, બોલીએ, ચાલીએ એ બધું જ એને લઈને. ‘તું સ્વામી, હું સેવક’ આ ભાવના અખંડ રાખજો. આ દેહ એમનું છે.

૧૬૮. અક્ષરવિહારીસ્વામીએ કહ્યું, ‘ચાલોને થોડું ફરી આવીએ.’ ગાડી ફસાઈ, પછી ગામ લોકોને બોલાવીને ગાડી કાઢીને આવ્યા. ભજન કરતાં કરતાં નહીં ગયા હોય.. પ્રેમે કરીને, હેતે કરીને, વેગે કરીને ભક્તિમય સેવા કે સત્સંગની ક્રિયાઓ કરતા હોઈએ તો પણ ‘તારે લઈને હું છું’ એ ભાવના ક્યારેય નહીં ભૂલવાની. દરિયે ફરવા જતા હશો તો તમે એમ કહી શકશો કે ચૈતન્યને વિષે અખંડ ભજન થાય છે ?

૧૬૯. એક દિવસ હું આણંદમાં ટપાલ લખતો હતો. સરસ ટપાલ લખતો હતો.. તો બાપા કહે, ‘ભજન કરતાં કરતાં સેવા કરજો. આ હાથમાં શાસ્ત્રીજીમહારાજ લખે છે. એવું માનવું.’ આપણે ડફોળ નથી બનવું. પ્રભુનું જ સર્ટીફિકેટ મેળવવું છે, એ ભાવના નહીં છોડતા. સ્થૂળ અને સૂક્ષ્મ બંનેનો ભાર એમના પર નાખી દો. બોલવામાં, ચાલવામાં, ખાવામાં, પીવામાં એમને નહીં ભૂલવાના. આવો ઠાકોરજીને જમાડીએ. તમારામાં બોલનાર, ખાનાર, પીનાર, જોનાર કો’ક છે. પૃથ્વી પર એક

સાધુ ગુણાતીત કે જેમને રિદ્ધિ-સિદ્ધિ, મહોબત સ્પર્શ ન કરી શકી.

૧૭૦. જે કોઈ પ્રસંગો સાંભળીએ એને વાગોળીએ, વિચારીએ ને રાત્રે પ્રાર્થના કરી સૂઈ જઈએ. જે વખતે મોટાપુરુષે જે ક્રિયા માટે આપણને નિમિત્ત બનાવ્યા હોય એમાં મંડી પડવું. તું ભણાવજે સંસ્કૃત... એક સેવા છે.. એક ભક્તિ છે. નથી ફાવતું, નથી આવડતું, નથી ગમતું એ કો'ક અહમ્ની વૃત્તિ છે. 'મને નહિ ફાવે' એ એક ડહાપણ ને ભોળપણ છે.

૧૭૧. મોટાપુરુષે તમને ત્રણ સેવકોને કામ કરવા મોકલ્યા હોય બે ન આવ્યા હોય તો તમારે એકલાએ જેટલું થાય એટલું કરવું. બોલાવવાની કે અભાવમાં જવાની કાંઈ જરૂર નથી. જેટલું થાય એટલું સિનસ્યારીટીથી 'મારી ફરજ છે. મારો સ્વધર્મ છે.' એમ માનીને કરવું. યોગીજીમહારાજે દરેકની દાઢીમાં હાથ ઘાલ્યા. મોટા-મોટા સમૈયામાં જોગીમહારાજે દર્શન નથી કર્યા, રોટલી જ બનાવી છે. આપણે માનવું આ ઢોકડું (દેહ) એને અર્થે વપરાય... (એમ થાય) ત્યારે ખૂબ રાજી થવું !

૧૭૨. શરીરમાં નૂર ન જોઈએ. સેવામાં દેહને ઘસી નાંખે એનું નામ સાધુ. જેનું જતન નથી કરવાનું. એનો વિચાર શા માટે કરીએ? લોટ બાંધવામાં તાકાતની જરૂર નથી. ઉમંગની જરૂર છે. યોગીજીમહારાજનું શરીર કેવું હતું ! માંડ માંડ ચાલે, પણ સેવા જોવે ને ગાંડા થાય! કેવો ઉમંગ ને તરવરાટ....! જ્યારે આપણે ફરીને જઈએ.

✽ તા. ૧૪-૮-૧૯૭૯, બીજી સભા, ઉભરાટ

૧૭૩. દુનિયા ઉપર મૂંઝવાણ જેવી કોઈ ચીજ નથી. હશે તો આત્મીયતાની ક્યાશ છે. આત્મીયતા સાકાર થતી નથી તો પ્રભુની સત્તાનો સ્વીકાર નથી. દિલથી સ્વીકારતા નથી એટલે પ્રસંગ આવે. હસજો. પ્રસંગે દિલ હાલી જતું હોય, લાગી આવે તો પોતાનો જ દોષ છે. જે પરિસ્થિતિમાં મહારાજ ને સ્વામી રાખે એને સહજ સ્વીકારવી જોઈએ. કોઈનોય વાંક કે ભૂલ નથી. પ્રભુએ જ સંકલ્પ કર્યો છે મારો દોષ બતાવવા. વ્યક્તિ

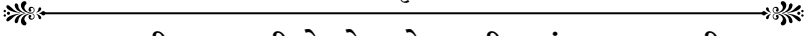
પોતાનો દોષ જોઈ શકતી જ નથી.

૧૭૪. એ સમ્યક્ સ્વરૂપનું દર્શન કરાવવા જ પ્રભુ પ્રસંગ યોજે છે. મોટાપુરુષ તરફ નજર હશે તો પ્રસંગ રહેવાનો જ નથી. પોતા તરફ નજર હોય તો મોટાપુરુષ તરફ નજર હોય જ. બીજા તરફ નજર જાય છે ત્યાંસુધી તમને પ્રભુ છોડશે નહીં. એવા પ્રસંગો ઊભા કરશે કે તમે થાકી જશો. ‘મારે મારી દાઢી ઓલવવાની છે.’ એટલો જ વિચાર રાખવાનો છે.

૧૭૫. મર્યાદા જેવી કોઈ મોટી સેવા નથી. વાસણ ઘસવા, જમાડવા એ સામાન્ય સેવા છે. નાના કે મોટાની ખૂબ જ મર્યાદા રાખવી. એ સાવ ભૂલી જઈએ છીએ. એ સ્વાભાવિક પ્રકૃતિ દૂર કરવા માટે ભગવદી સંતોની ગોદમાં બેસવું. એ સૂઝ નથી એટલે ડહાપણ ને ભોળપણ છે. રસબસતા નથી એટલે મૂંઝવણ છે. ‘સૌ સ્વામીના’ આવી એક મહિમાની દૃષ્ટિથી જીવતા થઈએ, સુરુચિ રાખીએ તો કામાદિક દોષ રહેશે નહીં.

૧૭૬. સોંપેલી સેવા વ્યવસ્થિત કરો એ વ્યવહાર. એ ઉપરાંત સૌમાં રસબસ થવું. મદદરૂપ થવું એ ભક્તિ કહેવાય. એ જ સાચો બુદ્ધિશાળી પૃથ્વી પર છે જે લાખ અવગુણમાંથી એક ગુણ ખેંચે. અણુને હિમાલય બનાવે. હિમાલય જેટલા અવગુણને જે અણુ બનાવે. આપણા કરતાં જે મોટા હોય ૬૦%વાળા, ૮૫%વાળા સાથે રસબસતા વધારે. બુદ્ધિનું ડહાપણ આડે આવવા ન દે. દરેકનો એની ઉપર અધિકાર રહે. એ જ આત્મીયતા. આત્મીયતા એટલે બીજાને અર્થે જીવવું. બીજાની સેવા, બીજી વ્યક્તિ સહજ ગમે. દેહ કરતાં વધારે પ્રીતિ રહે.

૧૭૭. આપણે જડના નથી ચેતનના છીએ, દેહના નથી બ્રહ્મસ્વરૂપી પ્રીતિના છીએ. સાધનમાં સાધન... ગુણાતીતાનંદસ્વામીની વાતો પહેલા પ્રકરણની છેલ્લી વાત - “કથા કરે...” અને પહેલી વાત “અક્ષરધામ સહિત મહારાજ પૃથ્વી પર એવા ને એવા જ છે.” એ વાતને વાગોળજો. ઉદાસીનતા, નિરાશા, હતાશા નહિ થાય. ક્યારેય થશે નહીં.

૧૭૮. આત્મીયતા અઘરી છે. સેવા કોણ નથી કરતું? પણ સહૃદયી સ્વજન બનવું એ ભૂમિકા જુદી છે. હલન ચલન એવું હોવું જોઈએ કે વાતાવરણ મીઠાશવાળું બને. રમકડાની માફક આપણું દેહ મહાસાગરમાં નારિયેળ રમતું મૂકે એવી આત્મીયતાથી સૌનાય બનવું એ ભૂમિકા જુદી છે.

૧૭૯. પટેલ સાહેબ પૂર્વના મુક્ત હોવાને કારણે પ્રભુએ સંસ્કાર જાગ્રત કરી નાંખ્યા. એમની ત્રણ મોટી વિશેષતા-

- વહાલી ચીજ ન રાખી. લોક છોડ્યો. સગાં-સંબંધીનો ભાર છોડ્યો.

- ૨૦ વર્ષનો સત્સંગ બે જ મહિનામાં કર્યો.. એવી પ્રગતિ કરી.

- બુદ્ધિશાળી હોવા છતાં ડહાપણ કે ભોળપણ નથી.

બુદ્ધિ હોય ને ન લગાડવી એ એકાંતિકનું લક્ષણ છે. જાણવા છતાંય ન બોલવું એટલે બહુ વહેલા ઓતપ્રોત થઈ ગયા. બધાનું બધું જ ગમે એવી આગવી વિશેષતા લઈને આવ્યા છે.

✧ તા. ૧૪-૮-૧૯૭૯, ઉભરાટ

૧૮૦. એક પ્રશ્નની ચર્ચા કરી લઈએ. ૫-૧૦ મિનિટ ભજન કેમ થતું નથી? બધાનો બર્નિંગ પ્રશ્ન છે. ભજનમાં તો આનંદ આવવો જોઈએ. મન થવું જોઈએ. ભજન વગર રહી શકાય નહીં એવી અભીપ્સા જાગવી જોઈએ. અંદરોઅંદરની આત્મીયતા હોય તો ૫૦% ભજનના સ્ટેજ પર પહોંચી જવાય. સુહૃદભાવ કે આત્મીયતાની કયાશ છે. ‘આ ઘર પ્રભુનું છે. મારે આ ઘરતી પર રાખ થવાનું છે. મારા સગાં-સંબંધી-ભાઈ બધા આ જ છે.’ આ ભાવના હોય તો ઉદાસીનતા ન આવે. સહેજ મૂંઝવણ થાય તો ઘર સાંભરે એ આત્મીયતા ન કહેવાય. આત્મીયતા એટલે પોતાપણું, મારું જ. જ્યાં રહેતા હોય ત્યાં પોતાનું માનીને દૃઢ ઠરાવ કરીએ. એવા ભાવથી સેવા કરવાની રુચિ રાખીએ તો ૫૦% ભજનના સ્ટેજ પર પહોંચી જવાય. કોઈ કામના ઘણી ન થવું. જે કામના ઘણી થાવ એ ભજનમાં સાંભરે જ. જે વ્યવહારમાં રહે અને ઘણી થાય એણે મનને કહી દેવાનું કે પ્રભુનો વ્યવહાર પ્રભુ કરાવશે, એણે જે ધાર્યું હશે

એ થવાનું છે. આપણે નિમિત્ત બનવાનું છે. પ્રભુનું જ માનીને સેવા કરીએ તો ૨૫% ભજન વધી જાય. ૭૫% થઈ જાય. હવે ૨૫% જ કચૂર કચૂર રહે છે, એ છે અવ્યક્તનું.. ૫૧ ભૂતનું.

૧૮૧. ધ્યાન-ભજન વખતે મન એના વિચારો લઈને ઊભું જ હોય. ત્યાં એક ભાવના રાખવી કે હું એનાથી તદ્દન જુદો છું. મારું શરીર પ્રકાશે યુક્ત છે. એ એનું કામ કરે હું મારું. તમારો જ વહોરેલો વ્યાપાર એનું વલોણું થાય. ભજન એક વલોણું છે. તે વખતે બડવાળ બહાર આવે તો એનાથી ઉદાસ થઈને મનની ઉપેક્ષા કરીને આપણે આપણું કામ કરવું. ૫-૧૦ મિનિટ ભજન કરવું છે. દસ દ્વાર ખુલ્લાં રાખવાં છે. ભર્યા છીએ. સુપ્રીમ ફોટોગ્રાફી મીન્સ મન. એનો પ્રલય કરવાનો. એને સાથ ન આપવો. વિચાર ન કરવો. ફારગતી આપી દેવી. દુનિયા પર કાંઈ સારું નથી. સંસ્કારો ને પ્રેમ સંતને આધીન છે. પ્રભુનો ભાર પ્રભુને માથે.

૧૮૨. આવી આત્મીયતાથી જીવન જીવીશું તો ૪૦માંથી ૪૦૦ ને ૪૦૦માંથી ૪,૦૦૦ ને ચાર હજારમાંથી ચાલીસ હજાર થતાં વાર નહિ લાગે. પ્રભુએ આપણને અક્ષરધામમાંથી મોકલ્યા છે. એનું કામ કરવા મોકલ્યા છે. મારી નાત-જાત, સગાં-સંબંધી બધા જ તમે. બીજાની સેવા પહેલી, પછી પોતાની. જે દેહનું પોષણ ન કરે એ જ ભગત. એ જ એકાંતિક. ખપ પુરતું બોલવું, ચાલવું, ખાવું, પીવું. વચનામૃત પ્ર.૧૮, છે.૫ તારા વગર કોઈ અપેક્ષા નહિ. વચ.મ.૧૩ ખૂબ નજીક આવીએ. એ માટે દરેક ભક્તોને સવારે કે રાત્રે સંભારો.

૧૮૩. નટુભાઈ અકોટા. નિર્દોષબુદ્ધિનું સ્વરૂપ. દૂર છે. વેપાર કરે છે, છતાંય ભગવાન અને સંતના ચરિત્રોને વિશે અજોડ દિવ્યભાવ રાખી શકે છે. એને સ્વપ્નામાંય કોઈ માટે સંકલ્પ નથી ઊઠતો કે આ મુક્ત કેમ આમ વર્તતો હશે? ફરીની શિબિરમાં પચાસ મુક્તના ગુણ કહીશ. ચંદ્રુભાઈ-મોભા, મામા (ઝવેરમામા-જંબુસર), નટુભાઈ શેઠ, લલ્લુભાઈ-ઉબેર, નટુભાઈ-પાદરા, ગોરધનભાઈ-પાદરા, પ્રફુલભાઈ-દિલ્હી... એકએક ને સંભારીએ તો આનંદ થઈ જાય.

✦ તા. ૨૨-૮-૧૯૭૯, રાત્રે ૯.૦૦ વાગે, બેંગ્લોર

૧૮૪. એકના જ અંતને પામવાની ઇચ્છાવાળા, ભાવનાવાળા, રુચિવાળા, દષ્ટિવાળા સેવકો એટલે જ એકાંતિકો. આપણે બધા જ આવા છીએ.

૧૮૫. ૧૯૫૬ની દક્ષિણ ભારતની ચારધામ યાત્રામાં હું બાપા સાથે હતો. મહાપ્રસાદીનાં બે સ્થાન છે. ૧. મૈસુર ગાર્ડન ૨. ત્રિવેન્દ્રમ પદ્મનાભની મૂર્તિ. બાપા અમને કહે, “આપણા મહારાજ કેવા! આપણા પર ખૂબ દયા કરી મૂર્તિઓ એવી સરસ પધરાવી કે બે પ્રકારનો લાભ મળે. એક તો સરસ ઊભી મૂર્તિઓ પધરાવી તે આપણું ધ્યાન રાખે. પળે પળની ખબર રાખે અને તે મૂર્તિની સેવા-ભજન કરવાની તક આપણને મળે. પ્રભુએ આપણા ઉપર કેવી દયા કરી! કેવો સંબંધ થયો! કેવા મહારાજ સર્વોપરી! મહારાજ આપણું પળેપળનું ધ્યાન રાખે છે.

૧૮૬. મેં બાપાને પૂછ્યું, ‘સ્વામિનારાયણ ભગવાનનો વન વિચરણ પાછળનો હેતુ શો હતો? અને અહીં શાથી પધાર્યા?’ ત્યારે બાપા બોલ્યા, “૩૩ કરોડ દેવતાઓને પ્રભુનાં દર્શનની ઇચ્છા હતી, તેમને દર્શન આપવા, તીર્થોને તીર્થત્વ આપી એ સહુનું રૂડું કરવા માટે વન વિચરણ કર્યું. દરેકને સેવા મળી જાય. હિમાલયની ગોદમાં પ્રભુની સેવા માટે ઘણા દેવતાઓ આવ્યા પણ પ્રભુએ સેવા ગ્રહણ કરેલ નહીં. પછી પ્રભુએ સંકલ્પ કર્યો કે લાવો, સહુને દર્શન દઈએ તો ખૂબ રૂડું થાય. એટલે મહારાજે વન-વિચરણમાં કોઈ ધામ કે પુરી બાકી ન રાખ્યાં.” પછી છેલ્લે બાપા બોલ્યા કે, “આપણે પણ અહીં દર્શન દેવા આવ્યા છીએ.”

૧૮૭. બાપા બોલ્યા કે, “તેત્રીસ કોટિ દેવતાઓથી બધું તંત્ર ચાલે છે. આખી દુનિયા તેના વડે ચાલે છે પણ તે દેવતાઓ જડ છે. પ્રભુની પ્રેરક શક્તિ ન હોય તો કાંઈ જ નહીં. તેવું જ આ શરીરનું છે. આ બ્રહ્માંડનું છે.”

૧૮૮. એક વડીલ સંતે બાપાને પ્રશ્ન પૂછ્યો, ‘દસ ઇન્દ્રિયો, ચાર અંતઃકરણ વગેરે ૫૧ તત્ત્વનો આ દેહ છે. તેમાં મનનો દેવતા તો ચંદ્રમા છે. તે તો મીઠો, શીતલ ને શાંત છે, તો તે મન આપણને પજવે છે કેમ?’

વ્યવહારિક વાત છે. દરેકના દેવતા છે. આંખનો દેવતા છે. કાનનો દેવતા છે. જીભનો દેવતા છે. દસેય ઈન્દ્રિયોના દેવતા છે ને ચારેય અંતઃકરણના દેવતા છે, તેવું આ એક બ્રહ્માંડ છે. આ બ્રહ્માંડમાં પ્રભુ પધરાવવા છે.

એના જવાબમાં બાપા એકદમ બોલી ઊઠ્યા, “મનનો દેવતા તો આપણને પજવતો નથી, એ નો પજવે. તે તો આપણી સેવા કરે. તેને આપણે સેવા આપવી.” મેં કહ્યું, ‘એને આપણે સેવા કેવી રીતે આપવી? કંઈ દેખાય તો સેવા આપે ને?’

સ્વામી કહે, “તે સેવા માગે છે ને દિલથી સેવા કરે છે. તે દેવતાઓએ તો કરવી જ છે. અહમ્નો દેવતા શિવ, ચિત્તનો દેવતા બૃહસ્પતિ, બુદ્ધિનો દેવતા બ્રહ્મા, તેઓને તો સેવા કરવી જ છે. તે આપણને કેવી રીતે પજવે?”

પછી કહે, “ભગવાનના ભગતને પજવવાનો તે દેવતાઓને અધિકાર નથી.” તે દેવતાઓ તો ભગત થકી ભગવાનની સેવા કરે છે, દર્શન કરે છે. ભગવાનની મૂર્તિનું મનન-ચિંતન કરીએ તો મનનો દેવતા રાજી થઈ જાય. બુદ્ધિએ કરીને પ્રભુનો નિર્ણય કરીએ તો બુદ્ધિનો દેવતા રાજી થઈ જાય. આપણી અહંતાને મૂર્તિમાં પધરાવીએ તો તે રાજી થઈ જાય.

પછી મેં બાપાને કહ્યું કે, ‘અમને તો એમ લાગે છે કે અમે તો ઢીલા પડી જઈએ છીએ.’

ત્યારે સ્વામી કહે, “ભજન કરતાં નથી આવડતું એટલે એમ લાગે છે. મારી આંખમાં જોનાર પ્રભુ, મારા પગમાં ચાલનાર પ્રભુ, મારામાં જમનાર પ્રભુ, તેનું નામ સેવકભાવ છે. અને એવા સેવકભાવથી સેવા કરીએ તો દેવતાઓ કેવા રાજી થઈ જાય! એ આપણને નથી પજવતા. કો’ક કુટેવ પડી છે તે પજવે છે. દેવતાઓ નથી પજવતા. બાકી વચનામૃત છે. ૬ પ્રમાણે મન મિત્ર બની જાય જ પણ આપણને કુટેવ પડી ગઈ છે એટલે પજવે છે બાકી બધાને પ્રભુની સેવા કરવી છે.”

મોટરમાં અમે આગળ નીકળ્યા. મેં બાપાને પૂછ્યું કે, ‘અત્યાર સુધી એવું લાગતું હતું કે મારું મન જ નીચ છે, નાલાયક છે, ચંડાળ છે ને

પાપી છે, અધર્મી છે ને તકલીફ આપે છે. એમ ઘણા ઘણા ભૂંડા વિચારો આવે છે.’ પછી સ્વામી કહે, “એવું નથી, આપણને ભજન કરતાં નથી આવડતું એટલે પજવે છે, હવે આ રીતે ભજન કરવાનું.’

૧૮૯. જે ખરેખરો સેવક છે તેને કોઈ પ્રકારની મૂંઝવણ નથી. ‘હું તારી ગાય, હું સ્વામીનો સેવક છું.’ પછી મૂંઝવણ કોને છે? જેને ડોળ છે, દંભ છે, તેને મૂંઝવણ છે. સહુ સહુના કેફમાં ફરીએ છીએ તેથી માથાકૂટ છે. આપણે સેવકભાવ રાખવો. મનના બધા જ દેવતા શાંત અને સરળ થઈ જશે. મોટાપુરુષ તેની દૃષ્ટિથી બધું સાફ કરી નાંખશે. આપણે સેવકભાવે સેવા કર્યે જવી.

૧૯૦. સ્પેશિયલ ટ્રેનની યાત્રા વખતે બાપાએ અમને કહેલું કે ‘જેટલા હરિભક્તો આવ્યા છે. તે દરેકની શાસ્ત્રીજીમહારાજના ભાવથી સેવા કરવી. આ વ્યક્તિ જમે છે તે ભાવ જ ન લાવવો. શાસ્ત્રીજીમહારાજ જ જમે છે. તમે બીજાને પ્રભુના ભાવથી જમાડો તો તમારી અહંકારની વૃત્તિઓ ઓગળતાં વાર નહીં લાગે.’

૧૯૧. સેવકભાવ ક્યાં જતો રહે છે તે વિચારીએ -

- બોલવામાં, ચાલવામાં અને ડહાપણ-ભોળપણના સ્વભાવે કરીને સેવકભાવ જતો રહે છે. કાંઈ બરકત હોય નહિ ને હું જ કાંઈક છું. સર્વોપરી છું. આ જ જીવનો સ્વભાવ છે તે આ જ માથાકૂટ છે. ડોળ અને અહંતાની વૃત્તિ પર જીવવાનો જીવનો સ્વભાવ છે એટલે હું કહું છું કે દિલથી માનો કે મારું ધન્ય ભાગ્ય, ધન્ય ઘડી કે પુરુષોત્તમ-નારાયણે કરુણાએ કરીને આ સેવા આપી છે. આવી ભાવનાથી સેવા કરીએ તો દેહભાવ ઓગળી જાય.

- રિદ્ધિ-સિદ્ધિના ઢગલા થાય ત્યારે સેવકભાવ જતો રહે છે. રિદ્ધિ-સિદ્ધિ સેવામાં ઊભી જ હોય. માગો એ મળે ને શોધો એ જડે. છતાં સેવકભાવ રહે કેટલું અઘરું? અને એથીય અઘરું લાખ્ખો માણસ તમારી સેવામાં હોય તોપણ પ્રભુપ્રેરિત જ જીવન. પ્રભુ તરફ નજર રહેવી તે અઘરામાં અઘરું છે. તે કો’ક વિરલ પુરુષનું જ કામ છે. આવી કસોટી પળે પળે ને સેકન્ડે સેકન્ડે આવવાની જ! આપણે માત્ર

તુંહી તુંહી જ કરવું.

૧૯૨. આપણે સદ્ગુરુ થઈ જઈએ એ જ એમને ચિંતા છે. એમને એમ છે કે આ રિદ્ધિ-સિદ્ધિમાં કે ઐશ્વર્ય પ્રતાપમાં તો નહિ લેવાય ને? બીજું એમને એમ છે કે લાખ્ખો માણસ એમને માનશે તોય આનો સ્વામી-સેવકભાવ તો રહેશે ને? માટે આપણે વિચાર એટલો જ કરવો કે આ દેહ પ્રભુનો જ છે અને તેમને અર્થે જ વાપરવાનો છે.

૧૯૩. જેટલો સેવકભાવ વધારે તેટલી હૈયાની મૂંઝવાણ વહેલી જતી રહેશે. તેત્રીસ કોટિ દેવતાઓ આપણી સેવામાં જ છે. એના કેફમાં ને કેફમાં જ આપણી મૂંઝવાણ જતી રહે પણ આપણે સદ્ગુરુ થઈ જઈએ છીએ એ જ માથાકૂટ છે. માટે દિવેલીયું મોઢું ને મૂંઝવાણ ના જોઈએ. ઘણી વગરની ડોશી હોય તે મૂંઝાય. આપણું હૈયું ગમે તેવા ધમસાણમાં ભલે ભરાઈ જાય પણ સેવા છોડવી નહીં. શાસ્ત્રીજીમહારાજના ભાવથી સેવા કરવી. હૈયાના ધમસાણમાં દેવતાઓને સેવા આપીને સંતોષ પમાડો અને આનંદમાં જ રહો. આપણે માત્ર તુંહી તુંહી જ કરવું.

૧૯૪. પ્રભુએ કેવા સર્વોપરી કામ કર્યા! તમારો ગંદવાડ તે સાફ કરે છે. સેવક તો તે છે. એ જ સહજાનંદની સર્વોપરીતા છે. એ જ એનું અવતારીપણું છે. આપણે તો કેવા ખાટી ગયા છીએ પણ વ્યવહારને પ્રભુનો માનીને કરવાનો છે. આપણી ફરજ જુદી છે. કોઈએ ભલે ભૂલ કરી તોય તે ‘મારો છે.’ એવું માનવું. ને આવી માનીનતાવાળા ચૈતન્યોની મૂંઝવાણ કાઢી નાખતાં પ્રભુને વાર નહિ લાગે.

૧૯૫. ‘આ મારું ઘર છે. આ મારા ભાઈઓ છે.’ તે સહજ બોલે-વહે-ટોકે તો દિલ પર ન લેવું. ગોકીરો ન કરવો. મીઠાશ ન છોડવી એ અઘરામાં અઘરું છે. મારો ભાઈ બોલે જ ને! તેમાં શું વાંધો છે? તેનો ગોકીરો ન કરવો.

૧૯૬. સરળ સેવકનું મોટામાં મોટું લક્ષણ એ છે કે, તે કટાક્ષ કે ઠઠ્ઠા મશ્કરીમાં, ડહાપણે કરીને કે ભોળપણે કરીનેય ત્રિકાળમાં કોઈનેય જાણપણું આપે જ નહીં. પછી બાપા ધીરે રહીને બોલ્યા, “કોઈને ન જણાવે. ઢાંકી દે. પારકાના દોષને ઢાંકે તે સેવક. માટે ગોકીરો કોઈ

સંજોગોમાં નહિ. અભાવની-ખટપટની વાત થતી હોય તો ખસી જાવ. ઘસારાની વાતમાં આપણાથી ભળાય જ નહીં.” કોઈ ખટપટ કરતું હોય તો દાટી આપી દેવી. આપણે આ શીખવું પડશે. આપણને એવી જબરજસ્ત પ્રાપ્તિ થઈ છે તે ગુમાવવી નથી. આવા જબરજસ્ત પુણ્યનો ઉદય થયો છે તે જાળવી રાખવો તે આપણી ફરજ છે.

૧૯૭. સવારે પૂજામાં બેસીએ ત્યારે એવી ભાવનાથી બેસવું કે, ‘હે મહારાજ! મારાં મન-બુદ્ધિ-ચિત્ત-અહંકારમાં ઊઠતા સ્થૂળ ભાવોને અને મારે કોઈ સંબંધ નથી. મારું તંત્ર છે તે પણ તારું છે. તું સાચવજે. તું બળ આપજે કે હું તને સંભારું.’

૧૯૮. દિલથી કહું છું કે આપણો દેહ પ્રભુનો છે તે દિલથી માનો. હૈયાનું જે ઘમસાણ ચાલે છે તેનો રંચમાત્ર વિચાર નહિ કરતા. અંદરના દેવતાઓ બિચારા ધીમે રહીને શાંત થઈ જશે. તેત્રીસ કોટિ દેવતાઓ તમારી સેવામાં ઊભા છે. સહજાનંદસ્વામીએ તો કહ્યું જ છે કે, “હું મારા ભગતનો ભગત છું તે જ મારું ભગવાનપણું છે.” એથી કોઈ બીજું ભગવાનપણું નથી, તો પછી આપણે શા માટે હૈયામાં ગ્લાનિ પામવી? ત્રિકાળમાંય આપણી મસ્તી ઓછી ન થવા દેવી.

૧૯૯. આપણે પ્રસંગ બને એટલે મૂંઝાઈએ છીએ. કોઈ મુક્ત તોફાન કે ચરિત્ર કરે ને મૂંઝાઈએ છીએ. અવતારપુરુષો પણ આપણા ભગતનાં દર્શન કરવા આવે તો ચોક્કસ માનજો કે તમારો સંબંધ સર્વોપરી છે. એટલા માટે જ જે થાય છે તેનો વિચાર નહિ કરતા. જે મળ્યા છે તેનો વિચાર કરજો.

તમને સર્વોપરી બનાવવાના સંકલ્પ સાથે તમારી સામે પ્રભુ મુક્તમાં રહીને આવે. પ્રભુ જ તમારી સામે ઊભા હોય. પ્રભુ જ તમારી પાછળ પડે ત્યારે તેની સત્તાનો સ્વીકાર કરવાનું શીખો. પ્રસંગે તેની સત્તાનો સ્વીકાર કરતા નથી. અને હૈયાના ઘમસાણનો વિચાર કરીએ છીએ. જો આ કર્યા કરીએ તો આપણે પ્રભુની કૂર મશ્કરી કે ઉપહાસ કર્યો ગણાશે.

૨૦૦. જ્યારે બોલાવો ત્યારે સહુ દેવતાઓ આપણી આજ્ઞામાં જ બેઠા છે. સહુ દેવતાઓ સેવા કરવા તત્પર છે. શ્રીજીમહારાજના સર્વોપરી

સંબંધનું આ પરિણામ છે. માટે દિલથી ભાવના રાખો કે જે દેવતાઓ મહિમાથી આપણાં દર્શન કરવા આવે છે, જે દેવતાઓ આપણી સેવા કરવા તત્પર છે. તે મન-બુદ્ધિ-ચિત્ત ને અહમ્ના દેવતાઓ આપણને કેવી રીતે પજવી શકશે? એ તમને નહિ પજવે. તમારી સેવામાં આવશે. તમને જરૂરથી સાથ આપશે. તમારી સેવા માટે એ તો તૈયાર જ છે પણ પ્રભુને એટલો જ વિરોધ છે કે તમે પ્રભુના સરળ સેવક નથી બન્યા તેથી હૈયું પજવે છે.

૨૦૧. પુરુષોત્તમનારાયણના તમે ખરેખરા સેવક નથી બન્યા તેટલી જ ક્યાશ છે. તપાસ કરી લો કે આપણી ક્યાં ક્યાશ છે ? તપાસ કરી લો કે એવા ભગવદી સંતો-મુક્તો સાથે આત્મીયતાનો સંબંધ છે કે નહિ? તપાસ કરી લો કે પ્રભુની સત્તાનો પ્રસંગે સ્વીકાર ક્યારે અને કેમ કરી શકતા નથી?

ગમે તેવા પ્રસંગ બને, બનવા દો. મહારાજ...! મહારાજ...! તેં જ પ્રસંગ ઊભો કર્યો છે. કોઈ બીજાએ નથી કર્યો. આવી એક ભાવના દિલથી રાખીએ તો આનંદ જશે નહિ. સેવકભાવની જેટલી ક્યાશ છે તેટલી જ મૂંઝવણ છે. બાકી બધા જ તત્ત્વો તમને સાનુકૂળ વર્તવા તૈયાર છે. માટે મૂળ કહેવાનું એ છે કે આનંદમાં જ રહેવું જોઈએ.

આપણે પ્રભુના દીકરા હોઈશું તેથી તો અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજે ગ્રહણ કર્યા છે. અક્ષરધામની મૂર્તિના સુખની એવી ભૂમિકા છે કે જ્યાં સ્ત્રી એ સ્ત્રી નથી ને પુરુષ એ પુરુષ નથી. જ્યાં શક્તિ નથી ને સંકલ્પ નથી. સંકલ્પ-વિકલ્પનો મંદવાડ પણ નથી. આ તો પ્રભુના અમૃતને પચાવવાની વાત છે અને તેટલા માટે જ રાંક રાખ્યા છે. ગરીબ રાખ્યા છે. આવી દૃષ્ટિ આપવા માટે જ રોગ રાખ્યો છે. બાકી ચોક્કસ માનજો કે તેના વગર કોઈનું ધાર્યું થતું નથી.

૨૦૨. વર્ષો પછીની મહેનત કર્યા બાદ ઍડિસનની કરોડો રૂપિયાની ફેક્ટરી બની ગઈ. તેના દીકરાને તો ઍટેક આવી ગયો. તોય ઍડિસન બોલ્યો કે, ‘પ્રભુએ જે પ્રસંગ ઊભો કર્યો છે તેને સ્વીકારી લો.’ પ્રભુએ ઊભા કરેલા આ પ્રસંગને આપણે સ્વીકારીએ નહિ ને દુઃખાઈએ, રડીએ કે

નાહિંમત બનીએ તો માનવું કે આપણે પ્રભુના મોટા ગુનેગાર છીએ. માટે ગભરાવાની જરૂર નથી. આનંદમાં રહેવાનો પ્રયત્ન કરવો તે આપણો સ્વભાવ છે. કોઈપણ ભોગે આપણી રીતે સેવા-ભજન કરીને મૂંઝવણથી છૂટા પડી જાઓ.

૨૦૩. પોતા કરતાં આગળ હોય એવા હરિભક્તો ને સંતોની ગોદમાં બેસતાં શીખી જવું. કોઈને કોઈ રીતે મનને એન્ગેજ કરી દેવું. આ પુરુષ તો મારો ગંદવાડ ધ્રુવે છે, મારાં બાળોતિયાં ઘોવે છે, મારી હૈયાની ગટર ઉલેચે છે, આપણાં સૂક્ષ્મ જગતના મળ અને નરક સાફ કરે છે ને શુદ્ધ બનાવે છે. આપણે તો કેટલા રાજી થવું જોઈએ! માટે ખૂબ જ આનંદમાં રહેવું. આંખમાં આંસુ જોઈએ જ નહીં. કોઈપણ સંજોગોમાં નફક્ટ અને તટસ્થ થઈ જવું.

૨૦૪. રોજ રાત્રે બે ચીજનો વિચાર કરવો -

- મારો કયો એવો દોષ છે કે પ્રભુને મારા માટે આ દોષ ઊભો કરવો પડ્યો?
 - મારાથી ખરેખર આજે સેવકભાવ રહ્યો છે કે નહિ ?
- આ બે વસ્તુનો વિચાર કરવો ને પ્રાર્થના કરવી.

૨૦૫. અમારા ગુરુ યોગીબાપા.. સૌનાય ગુલામ બન્યા. ૪૦ વરસ સુધી ગૃહસ્થોને દંડવત્ કરે. હરિભક્તોના આકારે થઈ જતા. સમૈયામાં રોટલી જમાડે. મચ્છરદાની બાંધી દે. આસન પાથરી આપે. માટલાં ભરી દે. ઉતારામાં સાફસૂકી કરીને બધું જ તંત્ર વ્યવસ્થિત ગોઠવી દે. મધરાતે પણ ખીચડી બહુ પ્રેમથી બનાવીને જમાડે. દસ-દસ સાધુનું કામ એ એકલા કરતા. એનું નામ સેવકભાવ કહેવાય. એવો સેવકભાવ શિખાય ને એ કદાપિ જાય જ નહીં કાયમ રહે એવી આજે ઠાકોરજીને પ્રાર્થના છે.

૨૦૬. મારી આંખમાં જોનાર પ્રભુ. મારામાં જમનાર પ્રભુ. મારા પગમાં ચાલનાર પ્રભુ. એમ દિલથી માનવું તેનું નામ સેવકભાવ છે અને એવા સેવકભાવથી સેવા કરીએ તો પ્રભુ કેવા રાજી થઈ જાય! આ મારી વાત પ્રમાણે કદાચ વર્તાય નહિ પણ માત્ર એને સમજજો. બાકી ત્રણ-ચાર

વર્ષ જ આ વાતનો વિચાર કરો તો નિષ્કામી થઈ જાવ. ભાવફેર નહિ થાય ને કોઈનાય વિશે સંકલ્પ-વિકલ્પ નહિ થાય. બાપા જેવો સેવકભાવ આવે ને પછી એ કદાપિ જાય જ નહીં.

✧ તા. ૩૧-૮-૧૯૭૯, વાણીઅંબાડી

૨૦૭. પત્ર પ્રસાદી :-

૩૧-૮-૭૯ દિલ્હી; સાકાર સેવક પ્રબોધ... સાધુ...

- ગુણગાન ગાઈ શક્તા નથી તેનું કારણ માન છે. માન છે એટલે આત્મીયતા નથી એટલે જીવનમાં મીઠાશ નથી.
- ભગવાનના સંબંધમાં આવ્યા પછી બુદ્ધિથી જીવવું તે પાપ કહેવાય. બુદ્ધિથી સમાજને નિહાળીશું તો આખી જિંદગી સુધી આત્મીયતા આવશે નહિ. ગુણાતીત મુક્તોમાં પ્રભુની જ સત્તા કામ કરી રહી હોય તો શા માટે પ્રભુનો સંબંધ જોયા ના કરવો? દિલથી સૌને નિહાળો, બુદ્ધિથી નહિ, માટે સંબંધ જોયા કરીશું તો ગુણ ગાવાનું ખૂબ જ મન થશે તો જ વહેલા પવિત્ર થવાય.
- આપણે બધા દુઃખિયા છીએ શાથી? બુદ્ધિપ્રધાન છીએ. એક સૂત્ર પપ્પાજીવાળું ત્યાં મૂક્યું છે. “અલ્પ સંબંધવાળામાં મહારાજ જુઓ” પણ કોણ વિચારે છે?
- એ જ સાચી બુદ્ધિ છે જે, પ્રભુના સંબંધથી સૌને નિહાળે છે. દરેક પ્રસંગે પ્રભુનો સંબંધ જુએ. નિર્દોષબુદ્ધિ રાખે તો બુદ્ધિ પવિત્ર થઈ જાય.
- દરેક પ્રસંગે ગુણ લે તે જ બુદ્ધિશાળી. તે ક્યારે શરૂ કરવું છે? પ્રસંગે પોતાનો જ દોષ જુએ તે જ બુદ્ધિશાળી.
- નાના ગુણને હિમાલય જેટલો જુએ. ને હિમાલય જેટલા અવગુણને રાઈ જેવો સૂક્ષ્મ જુએ તે બુદ્ધિશાળી.
- રાજાએ સેવકોને કહ્યું કે, ‘કૂવામાં પડીને કોરો નીકળે તેને ગામ ઇનામમાં આપવું છે.’ તો જે ઝંપલાવે તે બુદ્ધિશાળી. મોટાપુરુષના જ વચનને પરમ સત્ય માનીને, પરમ સ્વધર્મ માનીને આજ્ઞામાં ઝડૂમે તે જ સાચો સેવક કહેવાય.

- પોતામાં ગમે તેટલા દોષ હોય અને મોટાપુરુષ એમ કહે કે, 'તું નિર્દોષ છું.' તો વિશ્વાસથી, દૃઢતાથી એ વાક્યને સત્ય માને તેનું નામ સેવક.
- હૈયામાં ગમે તેટલી મૂંઝવણ હોય છતાંય મોટાપુરુષનું વચન ઉદલંઘે નહિ તે બુદ્ધિશાળી સેવક કહેવાય. તે જ ખરેખરી પ્રીતિ કહેવાય.
- હૈયામાં ઘમસાણ ચાલતું હોય ત્યારે તો આજ્ઞા ના જ પળાય પણ ખરેખરી પ્રીતિવાળો કે ખરેખરો બુદ્ધિશાળી સેવક આજ્ઞા પાળે જ. તેવા તો કો'ક હોય ને! તેવામાં નંબર લગાડી દેવો જોઈએ જ.
- સારા દેશકાળમાં તો સૌ સેવકો સરળ વર્તવાના છે જ પણ કપરા દેશકાળમાં સરળ વર્તે તે સેવકની આગવી વિશિષ્ટતા કહેવાય એટલે પાત્ર બની જાય જ.

૨૦૮. આજે મને ખૂબ સંતોષ છે કે એવા મુક્તો પાક્યા છે. હું દોષ દેખાડું છું અને કટ વળી જાય તેવા મુક્તો ધરતી પર તૈયાર થયા! તે કેવળ બાપાની દયા છે. કેવો ધામનો એ ભવ્ય સમાજ! દોષ દેખાડીએ, ટોકીએ, વઢીએ તો અંતરથી ખૂબ જ રાજી થાય. કેવા એ મુક્તો! સામેથી પ્રાર્થના કરે છે, 'મને વઢો, મને ટોકો, બધાની વચ્ચે દોષ દેખાડો, મારે તો દાસ જ થવું છે.' આવું કહેનારો સમાજ તૈયાર થઈ ગયો. પછી મહારાજ ક્યાં જશે? હારશે કે જીતશે? સર્વસ્વ સોંપી દેવું પડશે ને? પછી તો હાથ છૂટી બલા. પછી મંગલ અવસ્થા.

એ સમાજનું હવે વહાણ કિનારે આવી પહોંચ્યું છે પણ હવે મહારાજ તેડવા આવે તેટલી જ વાર છે. એ મિલન કેવું હશે! ત્યાં નાયગરાના ધોધની ધવલતા અને નિર્મળતા ઝાંખી દેખાશે. કેવળ મંગલ પ્રભુતા. તો હવે સજાગ કોને રહેવાનું છે?

✦ તા. ૩-૯-૧૯૭૯, સવારે ૯.૦૦, જળઝીલણી એકાદશી, કોટાગીરી

૨૦૯. આજે જળઝીલણી એકાદશીનો મંગલકારી શુભ દિવસ. મહારાજ ત્રણ સમૈયા ખૂબ ઉમંગથી ઉજવતા. ૧. જળઝીલણી ૨. ફગવા (હોળી) ૩. જન્માષ્ટમી. આજે સાંજે આપણે ઊટી લેકમાં ઠાકોરજીને

જળ ઝિલાવીશું. આ એક ભક્તિમાર્ગ છે. ઠાકોરજીની આ નવધા ભક્તિની રીત છે. નવધા ભક્તિ જરૂરી છે. ઠાકોરજીની નવ પ્રકારે ભક્તિ કરવાથી ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ પ્રભુ આકારે થઈ જાય. નવધા ભક્તિથી આગળ જવાય. નવધા ભક્તિ કરાવીને પ્રભુ પોતા સાથે હેત કરાવે. પછી ધીમે ધીમે આત્મીયતાનો સંબંધ દૃઢ થાય. પછી પ્રભુના આકારે થવાથી જીવ સુખિયો થઈ જાય.

૨૧૦. એવી કઈ સમજણ છે કે જેના પરિણામે પાંચ-દસ મિનિટ સવારે કે રાત્રે શાંતિથી ભજન થાય? નથી થતું એ સહુનોય પ્રશ્ન છે જ. ભજન કરવું છે છતાંય નથી થતું એનું કારણ એ છે કો'ક સમજણની ક્યાશ છે. જેથી ભજન થઈ શકતું નથી. બાકી તો ભજન થવું જોઈએ.

એમાં પ્રથમ તો એ છે કે સમગ્ર ગુણાતીત સમાજ પોતાનો મનાય. સમગ્ર સમાજમાં પોતાપણની ભાવના દૃઢ થાય તો પછી ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણના હેવા ભજનમાં ન નડે.

બીજો મુદ્દો એ છે કે તમે દિલથી માનો કે જે કાંઈ પ્રસંગો બને છે એના કર્તાહર્તા મહારાજ છે. સ્વામી છે. અને જે કોઈ પ્રસંગ મારા પ્રકાશમાં આવે છે તે મારા સારા માટે જ છે. જે કાંઈ થાય છે એ મારા સારા માટે જ થાય છે. પ્રભુ બધું જ જાણે છે અને એ જ કરી-કરાવી રહ્યા છે.

૨૧૧. જ્યાં આત્મીયતા છે ત્યાં અભાવ નથી. જ્યારે સત્સંગમાં દિલથી પોતાપણની ભાવના દૃઢ થાય ત્યારે જગતની કોઈપણ વ્યક્તિ, પદાર્થ, પ્રસંગ, શક્તિ, દેહ, ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણ ભજન કરવામાં અવરોધરૂપે રહી શકે જ નહીં. જગતના કોઈપણ પદાર્થ કે કોઈપણ વ્યક્તિ સાથે પ્રીતિ છે ત્યાં સુધી પ્રભુ સાથેની સાચી પ્રીતિ નથી. ત્યાં સુધી પ્રભુ સાથેનો સંબંધ દૃઢ નથી.

૨૧૨. આપણે બધા જ વ્યવહાર કરીએ છીએ પણ સમજી રાખો કે આપણે કેવળ વ્યવહાર કરવા નથી આવ્યા. જે કાંઈ વ્યવહાર કરીએ તે આત્મીયતાના દાવે કરવાનો છે. પોતાપણની, આત્મીયતાની જો ભાવના હોય તો અભાવ ભાવફેર કે ઉપેક્ષા થાય નહિ. ખરેખરી

આત્મીયતા જ એનું નામ કે ગમે તેવો પ્રસંગ બને અને એને તમે તરત જ ભૂલી જાવ. ભૂલી તો જો જો. ખ્યાલ આવી જશે કે કેટલું અઘરું છે. ગમે એવો પ્રસંગ બને, ગમે કે ન ગમે, પણ બીજી જ સેકન્ડે એને ભૂલી જઈ શકો, સહજ જ ભૂલી જાઓ તો સમજવું કે આત્મીયતા છે. મારો ભાઈ છે એ બોલે જ! એ મને નહિ કહે તો કોને કહેશે? આમ માનવું એનું નામ આત્મીયતા.

૨૧૩. ‘જોગીનો સમગ્ર પરિવાર એ મારા સ્વજનો જ છે.’ એવું માનવું એનું નામ આત્મીયતા. વ્યવહારમાં પ્રસંગો તો બનવાના જ પરંતુ જાણીને બુદ્ધ બનીને, પોતાના માનીને, ગમ ખાઈને, હળીમળીને કામ કરવું. ચલાવી લેવું. એને રંચમાત્ર જાણપણું ન આપવું એ આત્મીયતા જુદી પડી જાય. એ સાચી આત્મીયતા કહેવાય. આવી આત્મીયતા હોય તો સહેજે જ ભજન થાય. એમાં કાંઈ દાખડો ન પડે.

૨૧૪. આત્મીયતા એટલે અરસપરસની સાચી પ્રીતિ. અતૂટ વિશ્વાસ. અરસપરસનો ખૂબ જ ભરોસો કે આ મારો છે બસ બીજી વાત જ નહીં. એકબીજા માટે જીવવાનું. એકબીજા માટે મરવાનું. એકના સુખે સુખી. દુઃખે દુઃખી. શંકા નહિ, તર્ક નહિ, વિતર્ક નહિ એનું નામ આત્મીયતા. આત્મીયતા એટલે દોષ દેખાય છતાંય ખુલ્લો પક્ષ રાખવાનો. બીજી કોઈ શરત નહિ અને બીજી કોઈ ગણતરી નહિ. એનું નામ આત્મીયતા. એનું નામ પ્રીતિ. એનું નામ સ્વજન માન્યા કહેવાય.

૨૧૫. એક સેવક મારી પાસે આવ્યા ને કહ્યું, ‘સ્વામી! આજે ભજનમાં મને મજા ન આવી. આ યુવકે મને આમ કહ્યું, ને આ સેવકે મને આમ કર્યું.’ મેં એનું બધું સાંભળ્યું.

પછી કહ્યું, “તને ભજનમાં મજા ન આવી એનું કારણ કહું? આ મંદિરમાં જેટલા સંતો, યુવકો કે મુક્તો છે તેને પોતાના માન. નથી માનતા એટલે ભજન નથી થતું. તું આજથી દિલથી માન કે આ બધા જ મુક્તો મારા છે. અને અઠવાડિયા પછી આવજે. ભજન સહજ જ થશે.”

પેલો સેવક તો આ સાંભળી ખૂબ જ રાજી થઈ ગયો. એમ આપણે

માનવું પડે કે આ જોગીનો આખોય પરિવાર એ મારો પરિવાર છે. આ ભાવના દૃઢ કરો ને જુઓ શાંતિથી ભજન થશે જ. ન થાય એ વાતમાં માલ જ નથી. દિલથી માનો તો ભજન થાય જ. માટે હવે આપણે એવા આત્મીયતાના દાવે સત્સંગ કરવો છે.

૨૧૬. આ દીકરો છે એ એની મમ્મીને આખી રાત પજવે, હેરાન કરે, જગાડે, જીદ કરે, આખી રાત રડે. તે બધું એની મમ્મી સહન જ કરે છે. કદાચ એને વઢશે-ટોકશે-મારશે ક્યારેક એનાથી કંટાળશે પણ એના માટેની માતૃત્વની મીઠાશ કે પ્રેમ ક્યારેય ઓછા નહિ થાય. કેમ કે દીકરો પોતાનો મનાયો છે. સહજ જ માન્યો છે. તેને કાઢી મૂકવાનો સંકલ્પ સ્વપ્નામાંય નહિ ઊઠે. એનું નામ મીઠાશ કહેવાય. આત્મીયતા કહેવાય.

દીકરાને વઢવો પડે, ટોકવો પડે, જરૂર પડે તો મારવોય પડે પણ એની મમ્મીની અંતરની મીઠાશ વધતી જાય ઓછી ન થાય. વધતી જ જાય એનું નામ આત્મીયતા. એમ કદાચ વડીલ સંતો આપણને વઢે, ટોકે, ભૂલ બતાવે તો શાનું ખોટું લાગે? એમને શું સ્વાર્થ છે? નક્કી માનજો કે એ આપણને પોતાના માને છે એટલે આત્મીયતાના દાવે કહે છે. બાકી તમને કોણ વઢવા નવરું છે? પોતાના માને છે તો જ કહે છે. એમ માનજો બાકી એમને શું સ્વાર્થ છે? દિલથી માનજો કે એ લોકો આપણને નહિ કહે તો કોને કહેશે? અને પોતાના માને છે તો કહે છે. આવું માનવું એનું નામ આત્મીયતા. સેવકો જો આવું સ્વીકારી લે તો અભાવ નહિ આવે, ભાવફર નહિ થાય.

૨૧૭. અમે સ્પેશિયલ ટ્રેનમાં ગયેલા. એક સ્ટેશને જોરદાર મારામારી થઈ. સામેવાળાએ નક્કી કરી નાખ્યું કે આજે રાત્રે ગાડી બાળી નાખવી. સળગાવી દેવી. અમને ખબર પડી. આ ચાલતું હતું ને બાપા ડબ્બામાં વહેલા આવી ગયા. અમે સાથે હતા. સ્વામીએ કહ્યું, “ચાલો ભજન કરીએ, ગોષ્ઠિ કરીએ.” એમ કરીને બાપાએ ધૂન શરૂ કરી.

મારો સ્વભાવ ખાટિયો એટલે હું ભજન કરવા બેઠો પણ મને પેલા સામેવાળા જ સાંભરે. બાપા મને કહે, “ભજન કરોને.” હું સમજી

ગયો.

ભજન પત્યા પછી પાંચ-દસ મિનિટ પછી બાપા મારા સામું જોઈને હસતાં હસતાં બોલ્યા, “ધાર્યું તો એક શાસ્ત્રીજીમહારાજનું થાય છે, આપણે ભજન કરવું.” હું સમજી ગયો. મને થયું કે મેં ભજન ન કર્યું એટલો સમય બગાડ્યો કહેવાય. આમ આપણે સમય બગાડીએ છીએ તે નકામું છે. માટે જ કોઈ કામના અને કોઈ ક્રિયાના ધણી થવું જ નથી. પ્રભુનું માનીને કામ કરે જવું. કર્તાહર્તા એક મહારાજ જ છે. આપણે ધણી થવું નથી. જે સમયે, જે સંજોગોમાં જે કાંઈ બન્યું તેને પ્રેમથી સહર્ષ જ સ્વીકારી લો. નહિ સ્વીકારીએ તો ભજન નહિ થાય. માટે સહજ જ સ્વીકારો કે જે કાંઈ થઈ રહ્યું છે તે પ્રભુ જ કરી રહ્યા છે. ભજનમાં તે વિચાર સાંભરે તે ઠીક ન કહેવાય. ભજનમાં તે સાંભરે મીન્સ કે તમે એના ધણી થયા. પ્રભુને ધણી માન્યા ન કહેવાય. માટે ક્રિયાયોગોનો, સેવાનો, જવાબદારીનો, કામનો ભાર લઈને તમે ના ફરો. ભાર પ્રભુને માથે નાંખી દો. એને કરવા દો. ભજનમાં કાંઈ સાંભરવું જોઈએ નહિ. માટે ભાર પ્રભુને સોંપી દો. તમે ભજન કરો.

૨૧૮. જે કામ સોંપ્યું, સેવા સોંપી, એના ધણી એક રીતે થવાનું પણ છે. પોતાનું માનીને મમત્વથી, બગડે નહિ એ હેતુથી ખટકો રાખીને કરવું. એ રીતે તો ધણી થવાનું છે. આ રીતે ધણી નહિ થઈએ તો ભક્તિ ઉદય નહિ થાય. માટે એ તો સમજવાનું છે જ પણ બધું પ્રભુનું જ માનીને આત્મીયતાના દાવે વ્યવહાર કરવાનો છે. તેનો ભાર હૈયામાં નથી રાખવાનો. તેનો ભાર લઈને ફર્યા નથી કરવાનું. આમ એક રીતે ધણી થવાનું પણ છે અને નથી પણ થવાનું. જો ભાર નહિ રાખો તો હૈયું શાંત પ્રશાંત થઈ જશે. સહજ જ ભજન થશે.

૨૧૯. દેહમાં રોગ હોય તો માનવું કે તેનો મૂકેલ છે. એનો ભાર નહિ રાખવાનો. રોગ મૂક્યો છે મીન્સ

- આપણી જ કોઈ કુટેવ છે તેને કાઢવા માટે છે. અથવા
- પૂર્વના કો'ક બહુ ભૂંડા સંસ્કારનો પ્રલય કરવા માટે છે. અથવા
- તો તમને રાંક બનાવવા માટે, તમારો દેહભાવ કાઢવા માટે છે.

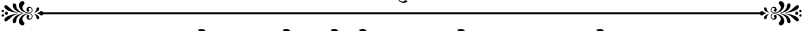
આ ત્રણમાંથી કોઈક કારણ છે.

૨૨૦. રોગ મને મૂક્યો છે એ મારો મિત્ર છે. એ મારું રૂડું કરવા માટે જ આવ્યો છે. તે મારું કશું જ અઘટિત નહિ કરી શકે. મારો દેહ પ્રભુનો છે. દીકરા-દીકરી, વ્યવહાર બધું જ પ્રભુનું છે. જો આવી સમજણ હોય તો અંતરમાં શાંતિ રહે જ. મારે તો માત્ર નિમિત્ત બનીને મને જે જવાબદારી સોંપી છે તે અદા કરવાની છે. મારે આ સેવા સર્વોપરી રીતે બજાવવાની છે. આવી સમજણ હોય તો શાંતિથી ભજન થાય.

૨૨૧. ત્રીજો મુદ્દો મેં ભજનમાં લખાવ્યો છે. ‘રહે ભાર ન ભૂતાવળનો’ આપણને આપણી ભૂતાવળનો ખૂબ જ ભાર રહે છે એટલે આપણે ભજન કરી શકતા નથી. મહારાજે વચનામૃત અંત્યના-૬માં લખ્યું છે કે મન તો તમારું મિત્ર છે પણ આપણે અનેક જન્મોથી આપણી રીતે મનને દ્રેઈન કરી દીધું છે. આપણી રીતે ઈન્દ્રિયોનો વ્યવહાર કરીને મનને ટેવ પાડી દીધી છે. આપણે ઘણો માલ મનમાં, અંતરમાં, હૈયામાં ભેગો કર્યો છે. પ્રભુ એ માલ, એ ગંદવાડને વલોણા સ્વરૂપે બહાર કાઢે છે. માટે એનો રંચમાત્ર વિચાર કર્યા વગર મોટાપુરુષે જે કહ્યું હોય તેમાં મંડી પડવાનું. આપણે તો ઉલટાનું ખૂબ આનંદમાં રહેવાનું છે.

૨૨૨. ‘મા’ તેના બાળકનું બાળોતિયું ધુએ જ છે. આપણો મેલ ધોવે છે. આપણા આખાય તંત્રને સાફ કરવા, સ્વચ્છ કરવા, પવિત્ર બનાવવા એ કેટલો બધો દાખડો કરે છે! એમ માનીને પણ આનંદમાં રહેવું. તેનો ભાર હૈયામાં નહિ રાખવાનો.

હૈયામાં ચાલી રહેલા ઘમસાણનો વિચાર જ નહીં કરવાનો. માત્ર શાંતિથી બેસી જ રહેવાનું. જે ચાલે છે એ જોયા કરો. બેસી ન રહેવાય તો તમારા અંગ પ્રમાણે, તમારી ફાવટ પ્રમાણે, તમારી આવડત પ્રમાણે કંઈક ને કંઈક સેવા કે પ્રવૃત્તિ શોધી કાઢો. તમારી રીતની સેવા શોધી કાઢો અને તે કરો. કંઈક ને કંઈક તો ક્રિયાયોગો તો તમને ગમતા હશે જ પણ મનને કહી જ દેવાનું કે ‘તું તારું કામ કર, હું મારું કામ કરવાનો છું.’ એમ લડત લેવી પણ એ ભૂતાવળનો ભાર હૈયામાં કે મનમાં રાખવો નથી.

૨૨૩. આ તંત્ર જોગીનું છે. એનો ભાર જોગી વહન કરે. હું શું કામ ભાર લઈને ફરું? એવી માનીનતા કરવાની છે. આ તો કોઈ બે શબ્દ કહે તો લાગી જાય. અરે! હું કોણ? કહ્યું કોણે? હું તો સ્વામી છું. હું તો સ્વામીનું સ્વરૂપ જ છું. પછી હું કોણ? પણ આ વાતની આપણને ખબર જ નથી. ખબર પડે તે માટે ભગવદી સંતોની ગોદમાં બેસી રહેવું. જો આ ત્રણ ભાવના પાકી કરી શકીએ તો સુખિયા જ છીએ.

૨૨૪. ભગવદીની ગોદમાં એકધાર્યું રહેવું. બાકી આપણો કોણ મિત્ર છે? ને કોણ શત્રુ છે? આપણા એક જ સાથીદાર છે. આપણા એક જ આધાર છે. એક જ પ્રભુ છે. એક જ માવતર છે. એક જ પ્રાણ છે. અને તે છે એક સહજાનંદ! અગર તો આપણું સંતસ્વરૂપ! તે વગર દુનિયામાં કોઈ ચીજનું અસ્તિત્વ નથી. આવી ભાવનાથી મંડ્યા હોઈએ તો ખૂબ આનંદ થાય. પછી ભલે ને ગમે તે પ્રસંગ બને પણ મીઠાશ નહિ જાય.

૨૨૫. આપણે બીજાની દાઢી નથી ઓલવવી. આપણી દાઢી પહેલાં ઓલવી લો. બીજાની દાઢી ઓલવવા જઈએ છીએ એટલે અભાવમાં પડી જઈએ છીએ. હવે તો બસ ‘હું અને મારા પ્રભુ.’ આત્મા અને પરમાત્મા વચ્ચે કોઈ વ્યક્તિ હોવી જોઈએ નહિ. વ્યક્તિ-વ્યક્તિ વચ્ચે આત્મીયતા વધે તેવી સુરુચિ રાખવાની છે. એવી રીતે ભજન સહેજે જ થયા કરે તે માટે..

- આત્મીયતા વધારવી.
- સંસારનો ભાર પ્રભુ ઉપર નાંખી દેવો.
- હૈયાના તંત્રનો ભાર પ્રભુ ઉપર નાંખી દેવો જેથી શાંતિથી ભજન થશે જ.

૨૨૬. પ્રભુએ દેહ આપ્યો છે, તે દેહ પ્રભુને અર્થે જ વાપરવો છે. આ વાત પાકી રાખવી. ભૂંડો ઘાટ ઊઠે તો સ્પષ્ટપણે માનજો કે એને ને મારે કોઈ સંબંધ નથી. ‘હું ગુણાતીત છું. એ છે એટલે મારે ચિંતા નથી. એ મારા હૈયાને વિશે છે.’ આપણે આટલું તો માની શકીએ કે દેહ પ્રભુનો છે.

❧ તા. ૯-૯-૧૯૭૯, કન્યાકુમારી

૨૨૭. આ મહાપ્રસાદીના તીર્થસ્થાનમાં મહાપ્રભુ સ્વામિનારાયણ અહીં રોકાયા હતા. અહીં ત્રિવેણી સંગમ (ત્રણ મહાસાગરોનું મિલન-કન્યાકુમારી) થાય છે ત્યાં સ્નાન કરેલું ને અહીં રાત રોકાયા. પ્રભુ પૃથ્વી પર આવ્યા ધરતી પરના તમામ પ્રકારના દેશકાળ ઉડાડવા માટે. ધરતી પરના લોકોને સુખિયા કરવા. સહુને પ્રભુના દીકરા બનાવવા. અને એથીય આગળની વાત એ કે સહુને પોતા જેવા બનાવવા માટે. એ ભવ્ય હેતુ સિદ્ધ કરાવવા માટે આવ્યા. કો'ક કમનસીબી પણ એવી કે માનવજાત જેમ છે તેમ પ્રભુને ઓળખી શકી નહિ. હવે ઓળખવા માટેની સંપૂર્ણ તક આજે છે!

૨૨૮. પ્રભુ સમર્થ ઘણી મળ્યા છે. તેણે જ હાથ ઝાલ્યો છે. તેણે જ પ્રીતિ કરી છે. તેણે જ સામે ચાલીને આપણને સહુને ગ્રહણ કર્યા છે. તેણે જ હેતુ કર્યું છે. સામે ચાલીને તે જ રસબસ થયા છે. એવો સુવાર્ણ અવસર છે. આવી કરુણા કરી છે તો પછી શા માટે દેશકાળમાં રહેવાય છે? આ પ્રશ્ન છે. હું લૌકિક દેશકાળની વાત નથી કરતો. રોટલા ન મળે એ લૌકિક દેશકાળ કહેવાય. રોટલા માટે દૂર દૂર જવું પડે, દેહમાં રોગ આવે તે બધા તો સામાન્ય દેશકાળ છે. હું એની વાત નથી કરતો. બીજા પ્રકારના દેશકાળની વાત કરું છું.

૨૨૯. બીજા પ્રકારનો દેશકાળ એટલે શું?

- ભવ્ય પુરુષનો સંબંધ થયા પછી કોઈપણ પ્રકારની ચિંતામાં રહેવું તે એક દેશકાળ છે. જેટલી ચિંતામાં રહીએ એટલો સમય બગડ્યો કહેવાય. આપણી એકએક સેકન્ડ અબજો રૂપિયાની જાય છે તો પછી નાહક ચિંતામાં સમય શા માટે બગાડવો? મફતિયા બીજા વિચારમાં રહેવું એ ચિંતા કરી કહેવાય. આપણે આ દેશકાળને ઉડાડવો છે.
- હૈયામાં ઘમસાણ ચાલતું હોય, કંટાળો, ઉદાસીનતા, બેચેની, આપઘાતના વિચારો, મોળા વિચારો, શું થશે? કેમ થશે? ક્યારે થશે? તેવા વિચારોમાં રહેવું એ પણ એક ખતરનાક દેશકાળ છે.
- અને તેનાથી પણ ખતરનાકમાં ખતરનાક દેશકાળ એ છે કે

ભગવાનનો આવો ભવ્ય સંબંધ થયા પછી અંદરોઅંદર આત્મીયતા ન રહે. સુહૃદભાવથી વર્તી ન શકીએ. સુહૃદભાવથી ઉઠાવ ન લઈ શકીએ. બીજાને સાનુકૂળ ના વર્તી શકીએ. મનની રીતે વર્ત્યા કરીએ એ એક ભયંકર દેશકાળ છે.

૨૩૦. ટોપ લેવલના મુક્તો અંગત હોવા છતાંય ચાર રીતે સત્સંગ કરે છે.

૧. લોકપ્રધાન ૨. દેવપ્રધાન ૩. ઈશ્વરપ્રધાન ૪. મુક્તપ્રધાન. પણ સ્વરૂપપ્રધાન સત્સંગની બહુ ઓછાને બબર છે. સ્વરૂપપ્રધાન સત્સંગ ભગવદીના સમાગમથી શક્ય છે. ચારમાંથી જુદી જુદી રીતે સત્સંગ થાય અને સ્વરૂપપ્રધાન સત્સંગ ન થાય તો સમય બગાડ્યો કહેવાય!

૨૩૧. સહજાનંદસ્વામી જેવું કોઈ દયાળુ નથી! અન્ય અવતારપુરુષોએ હથિયારથી કેટલાયને મારી નાંખ્યા, મારીને જીત્યા. જ્યારે સહજાનંદ-સ્વામી કેવા દયાળુ! એમણે અસુરોને દૃષ્ટિથી જીત્યા. એમનાં હૈયાં બદલી નાખ્યાં. દરેકના હાથમાં માળા આપી દીધી. સંકલ્પે રૂડું કર્યું. દૃષ્ટિ પણ તેમણે કરી. આ સિવાય કોઈ જ શસ્ત્ર તેમણે પકડ્યું નહિ.

૨૩૨. કાકિયાવાડના કેટલાં બધાં રજવાડાં હતાં. કાઠી દરબારોને કાંઈ જ સૂઝ નહોતી, છતાંય પ્રભુએ તો બધાને પ્રેમ જ કર્યો. કોઈને તરછોડ્યા નહિ. માત્ર હેત જ કર્યું. ધરતી પર માત્ર દયાનો, કરુણાનો આવો બીજો કોઈ નમૂનો નહિ મળે. માટે સહજાનંદસ્વામી એક સર્વોપરી છે!

૨૩૩. આપણને આવો સર્વોપરી સંબંધ થયા પછી એકેય દેશકાળમાં રહેવું નથી આવો દૃઢ ઠરાવ કરીએ. કોઈ રિવોલ્વર ધરીને સામે આવ્યો હોય છતાંય પણ આપણે આઈસ્ક્રીમ ખાતા હોઈએ એવું હૈયું ઠંડું રહે તેને દેશકાળ લાગ્યો ન કહેવાય. આપણને કેવી પ્રાપ્તિ થઈ છે એનો કોઈ વિચાર કરતા નથી. કેવા ગુણાતીત! કેવા મહારાજ! કેવા આપણને મળ્યા! સર્વોપરી મળ્યા છે.

૨૩૪. આ સામે જળરાશિ કેવી છે.. પાળ જ નહીં. કેવું સમુદ્રનું પાણી છે. અગાધ અને અમાપ જળરાશિ! આવી અનંત બ્રહ્માંડમાં જળરાશિ હોય પણ અક્ષરબ્રહ્મ પાસે કોઈ વિસાત નથી. તો પછી આપણને કેવી પ્રાપ્તિ છે! નહિ પૃથ્વી, નહિ આકાશ, નહિ જળ, નહિ વાયુ, નહિ તેજ, નહિ

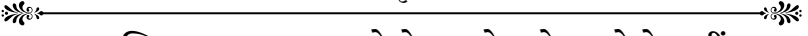
પ્રધાનપુરુષ. કોઈ તત્ત્વ આની (અક્ષરબ્રહ્મ) આગળ વિસાતમાં નથી અને એથીય પર સહજાનંદ! એના વગર કોઈ ચીજનું અસ્તિત્વ જ નથી.

૨૩૫. આવાં અનંત બ્રહ્માંડો જેના રૂંવાડે ઉડતાં ફરે તેવા ગુણાતીત. તે ગુણાતીતનાં સાડા ત્રણ કરોડ રૂંવાડામાં અનંત... અનંત બ્રહ્માંડો અને એવા ગુણાતીત પુરુષોત્તમનારાયણની સેવામાં ખડે પગે ઊભા છે. હવે આપણે શું કલ્પના કરીશું? કેવા એ સહજાનંદસ્વામી સમર્થ! કેવા એમના સેવક ગુણાતીત! બધું જ હોવા છતાંય ઢાંકીને વર્તે, છૂપાવીને વર્તે, દાસભાવે વર્તે. જ્યારે આપણામાં તો બે દાણા બરકત નથી. તોય પટલ થઈ જઈએ છીએ.

સેવક તો ગુણાતીત છે. એમના જેવો સેવક કોઈ બીજો હજી પાક્યો નથી. ગઢડામાં મોડી રાત્રે નેવા નીચે ઊભા રહીને મહારાજનાં દર્શન કરવાનો સંકલ્પ તો એક ગુણાતીતને જ ઊઠે! બાકી તે ઠેકાણે આપણી જાતનો તો વિચાર કરો? માટે કેવા સ્વામી મળ્યા! એનો વિચાર નિરંતર કરવો. કેવા પ્રભુ મળ્યા! પ્રથમ વાર જ પોતે પૃથ્વી ઉપર પધાર્યા.

૨૩૬. હવે પ્રશ્ન એ છે કે એવો કોઈ સરળ માર્ગ ખરો કે આવા દેશકાળમાંથી સહેજે સહેજે નીકળી જવાય? આવા પ્રભુ, આવા ગુણાતીત મળ્યા પછી દેશકાળથી પર થવા માટે નીચેનામાંથી એક ઉપાય લઈએ.

૨૩૭. વચનામૃત છે. ૭ માં મહારાજે કહ્યું છે કે, “દેહ અને દેહના સબંધીમાં જેવી પ્રીતિ છે તેવી પ્રીતિ ભગવાન અને ભગવાનના ભક્તોમાં કરવી.” અથવા બીજા અર્થમાં કહીએ તો કૌટુંબીકભાવ કરવો. ‘તમે અમારા છો, અમે તમારા છીએ. આ ગુણાતીત સમાજ મારો છે’ આવું માનીએ તો ત્રિકાળમાંય કોઈ મૂંઝવણ રહેવા પામશે નહિ. દેહમાં જેવી પ્રીતિ છે એવી મુક્તોમાં કરવી પડે. તેને સાનુકૂળ વર્તવું પડે. તેના સુખ દુઃખના ભાગીદાર થવું પડે. તેવી આત્મીયતા કેળવવી પડે. તેવી મૈત્રી કેળવવી પડે. મહારાજનો પરિવાર તે મારો પરિવાર છે. દરેકે માનવું તો પડશે ને? કાંઈ મફતિયા અક્ષરધામમાં ઓછું જવાશે? પ્રભુનો પરિવાર તે મારો પરિવાર. એ માટે તેવી રુચિ તો રાખીએ!

૨૩૮. નાસ્તિકભાવ ન આવવા દેવો. ક્યારે થશે? થશે કે નહીં થાય? કેવી રીતે થશે? નહીં થાય? નથી કરવું! એ બધા વિચારો આવે એ નાસ્તિકભાવ કહેવાય. આવો નાસ્તિકભાવ કાઢવા માટે મહારાજે વચનામૃત મધ્ય.૧૩માં પોતાના પરમહંસોના સમ ખાધા! પાંચસો પરમહંસોના, વહાલા દીકરાઓના સમ ખાધા! એના વચનમાં વર્ષોથી અવિશ્વાસની દરખાસ્ત છે તેની પૂર્ણાહુતિ આપણે હવે કરવી જ પડે! મહાપ્રભુ આવ્યા ત્યારથી જ અવિશ્વાસની દરખાસ્ત પણ ચાલુ જ રહી છે. તેથી તેમને સમ ખાવા પડ્યા. વાત મનાઈ જાય તો સમ શું કામ ખાવા પડે? તેમનું કામ જોયું હોત તોપણ ભરોસો આવી જાત. માટે અવિશ્વાસની પૂર્ણાહુતિ હવે કરવી પડશે. અગર કોઈ એવી આત્મીયતા કેળવવી પડે.

૨૩૯. ધારો કે શરૂઆતના સત્સંગમાં વાત ન મનાય. પણ બે ભગવદી સાધુ સાથે પ્રીતિ કે રસબસતા એવી કરી દેવી કે તેનું વચન મનાય તો પછી પ્રભુ દેશકાળમાં ન રહેવા દે. આટલું તો પાકું કરવું જ. તેનું ફળ શું? હૈયામાં હાશ થઈ જાય. ભલે રોટલો અને છાશ ખાતા હોઈએ પણ હૈયામાં શાંતિ રહે કે હું પ્રભુનો જ છું. અનંત બ્રહ્માંડોનો નાથ મારી સાથે છે.

માવાભગત એકલો સૂકો રોટલો ખાતા હતા પણ મસ્તીથી ને કેફથી બોલી ઊઠ્યા કે, ‘લૂખો તારો બાપ ખાય! હું તો સહજાનંદસ્વામીને અને ગુણાતીતાનંદસ્વામીને સંભારીને ખાઉં છું.’ આ માનીનતા જુદી પડી ગઈ!

૨૪૦. પ્રભુના સ્વરૂપ સાથે, સંત સાથે ખૂબ જ સરળતા રાખી વર્તો. ખૂબ સરળતા રાખો. તો દેશકાળ નહીં લાગે. સરળતા એટલે અરસપરસ સંપૂર્ણ વિશ્વાસ. તમને મારો વિશ્વાસ છે એ તો ઠીક છે પણ મને તમારો વિશ્વાસ આવે. ભરોસો આવે તે સરળતા કહેવાય. મોટાપુરુષ સાથે ખુલ્લાપણું, નિષ્કપટતા, અંતરાયરહિતનો સંબંધ હોય તે સરળતા. અંતરાય રહિતનો સંબંધ હોય તો જ દેશકાળ ઊડે. દેશકાળ ઊડે એટલે ગ્લાનિ, ચિંતા, હર્ષ, શોક, ભય વિગેરેની લાગણી જાય. ભૂંડા ઘાટની

પૂર્ણાહુતિ થાય. નિરાશા ને હતાશા જતાં જ રહે.

૨૪૧. મોટાપુરુષ અને ભગવદીમાં સંપૂર્ણ વિશ્વાસ રાખવો. કાં તો ગુણાતીત સમાજ મારો છે એમ માનવું. કાં તો મોટાપુરુષ પાસે સરળ વર્તવું. આ ત્રણેય ભાવના ભેગી થાય તો ૩૦ વરસનો સત્સંગ ૩૦ મિનિટમાં પૂરો થઈ જાય.

આવી ભાવના દૃઢ કરવા માટે શું કરવું? વચનામૃત કા.૧૨નો છેલ્લો પેરેગ્રાફ. કથાવાર્તા લખે, વાગોળે, વિચારે, મનન-ચિંતવન કરે તો મોટાપુરુષ સરળ બનાવી દે. બધું જ આપી દે પણ વાગોળવું તો પડે જ. મોટાપુરુષની કથાવાર્તામાં ને વચનમાં આસ્તિક બુદ્ધિથી વિશ્વાસ રાખવો પડશે જ.

દૂર રહેનારા ભાઈઓ એમ કહેશે કે અમારે શું કરવું? તેને માટે એટલું જ કે સવારે અને સાંજે જ્યારે પણ અનુકૂળતા મળે ત્યારે ભગવાન અને મુક્તોને સ્વામિનારાયણના મંત્ર સાથે સંતની સ્મૃતિએ સહિત ૧૫-૨૦ મિનિટ સંભારવા. ૧૫ મિનિટ સ્મૃતિ અને ૧૫ મિનિટ ગુણાનુવાદ. આવો ત્રીસ મિનિટનો પ્રોગ્રામ જોઈએ જ. જીવ શબ્દોથી જ બળવાન થાય છે. સ્મૃતિ અને ગુણાનુવાદનો પ્રોગ્રામ જોઈએ જ.

૨૪૨. સ્વામીએ ૧૪મા પ્રકરણની વાતમાં લખ્યું છે કે આપણામાં કાંઈ જ નથી પણ જે મળ્યા છે તે બરાબર મળ્યા છે આટલું માનીએ. ‘હું ગમે તેવો છું પણ તારો છું અને તું બરોબર છું,’ આટલું માનવું પડે. કારણ કે આ માર્ગમાં એકલી બુદ્ધિનું કામ જ નથી. હૃદય જોઈએ જ. તો જ ગુરુભક્તિ અદા થાય. કેવળ બુદ્ધિથી ન થાય. બુદ્ધિએ કરીને સત્સંગ કે મોટાપુરુષ મપાય તેમ નથી. બુદ્ધિએ કરીને આ સત્સંગ થાય તેમ નથી. તેમાં રહેવાય તેમ નથી. હા! જ્યારે મોટાપુરુષ બુદ્ધિ આપે ત્યારે જ સત્સંગ થાય. બાકી આધ્યાત્મિક ઇતિહાસના પાને એવો કોઈ દાખલો નથી કે બુદ્ધિએ કરીને કોઈને કાંઈ પ્રાપ્તિ થઈ હોય. માટે આપણે સહુએ એક જ ભાવના દૃઢ કરવાની જરૂર છે કે, ‘હું કાંઈ જ નથી, તું જ જોનાર છું. તે તારે લઈને હું છું. બાકી હું કાંઈ નથી’.

૨૪૩. આ ત્રણ મહાસાગરોનો સંગમ (કન્યાકુમારી) જોઈને મને ત્રણ

વિચાર આવ્યા.

- પહેલો વિચાર એ આવ્યો કે જેવું આ પાણીનું ફીણ છે કે આ પરપોટા છે તેમ પ્રભુ જ્યારે આપણા હૈયાનું વલોણું કરે ત્યારે ભૂંડા ઘાટ પરપોટા અને ફીણસ્વરૂપે ઉભરાય છે. તે ફીણને આપણે મૂંઝવાણ કહીએ છીએ. જેમ આ પાણીનાં ફીણ કે પરપોટા આપણને કાંઈ કરી શકવાના નથી, આપણને મારી નાખવાના નથી જ તેમ અવ્યક્તના ભૂંડા ઘાટ-સંકલ્પના એ ફીણ કે પરપોટા પણ આપણું કાંઈ બગાડી શકવાના નથી. એ આપણને મારી નહીં જ નાખે. આપણી કમનસબી એ છે કે આપણે એ ફીણ ને પરપોટાને સાચા માની બેસીએ છીએ અને આવો સંબંધ થયા પછી પણ કેવા દુઃખી થઈએ છીએ.
- બીજો વિચાર એ આવ્યો કે આ પાળ વિનાનો સમુદ્ર જેની મર્યાદામાં રહે છે. આ અનંત ઐશ્વર્ય જેનાં કર્યા થાય છે તે પ્રભુ કેવા! અને તે સહજાનંદ! અને આવા અનંત જળરાશિ. અનંત બ્રહ્માંડો અને તેના આધાર એક સહજાનંદ! અને તેમનો આપણને સંબંધ! તો આવા સંબંધમાં આવ્યા પછી ભક્તો દુઃખી કેમ રહેતા હશે? શાથી ચિંતા કરતા હશે? પ્રભુ તો દયા કરીને તમારા નરક સાફ કરે છે. તો રાજી થાવ ને!
- ત્રીજો વિચાર એ આવ્યો કે આ ત્રણેય દરિયા, ત્રણેય મહાસાગર કેવા સંપીને જીવે છે. કેવા આનંદ કરે છે! કેવા હીલોળા લે છે! એકબીજામાં કેવા ઓતપ્રોત છે! તેમ હે પ્રભુ! અમે બધા ક્યારે એક થઈશું? એકતા વગર આનંદ નહિ આવે. ઓતપ્રોત નહિ થઈએ તો આનંદ નહિ આવે.

આ ત્રણેય વિચાર વિચારવા જેવા છે. પ્રભુ જો પાંચ માઈલ ઊંડે પેસિફીક મહાસાગરમાં માછલાંને, જંગલી જાનવરોને ખોરાક આપવા સમર્થ અને શક્તિમાન છે તો એ પ્રભુ એના સંબંધવાળાને કેમ નહિ આપે? જરૂર આપશે જ પણ આપણા આશરાની ચોક્કસ ક્યાશ છે. માટે મનને, બુદ્ધિને, ચિત્તને, અહંકારની ભાવનાને કહી દેવું કે, ‘તમે તમારા જડ પડને તોડી નાખો, બેસી ન રહો. ચૈતન્યને મનમુખી વર્તવું

જ છે, તેને મહારાજમાં અફાટ જળરાશિમાં જવું જ નથી ને? હું ને મારું તંત્ર! હું અને મારું બ્રહ્માંડ! બસ આમાંથી જ આત્મા બહાર નથી આવતો. તે નરકમાં, જેલમાં, પાંજરામાં બેઠો છે તેને મુક્તિ અપાવવી છે. એકમાં અનેક, અનેકમાં એક આપણે જોવા છે.

૨૪૪. ગુણાતીતે લખ્યું છે કે, ‘લીલા તણબલામાંથી પણ પ્રગટ થઈને હું રક્ષા કરીશ,’ અહોહો! કેટલું એનું વ્યાપકપણું. વચનામૃત પ્ર.૬૩માં પ્રભુએ લખ્યું છે કે, પંચમહાભૂત મારે આધીન છે. તેની આગળ ચૌદ લોકના નાથ, તેની આગળ પ્રધાનપુરુષ, પછી પ્રકૃતિપુરુષ, પછી અક્ષરબ્રહ્મ, પછી સહજાનંદ. આમ બધું અનંત... અનંત જ છે. આમ કૂવામાંના દેડકાને મહાસાગરમાં લઈ જવાનો સંકલ્પ એણે કર્યો છે માટે પ્રભુને પ્રસન્ન કરવા આપણે સંકલ્પ કરવો જોઈએ.

૨૪૫. હવે એક જ પ્રાર્થના કરવી છે કે ‘હે પ્રભુ! તારું જે કાંઈ છે એ બધું મારું છે એવું દિલથી મનાવી દેજે.’ અત્યારસુધી આપણે એ જ કહ્યું છે કે ‘હે પ્રભુ! મારું બધું તારું છે, તું લઈ લેજે.’ એમાં આપણે શું નવાઈ કરી? પ્રાર્થના કરતાં જ આવડતું નથી. આપણું બધું તો એનું સોંપેલું છે એમાં એને આપણે શું આપી દેવાના છીએ? આપણું કાંઈ છે નહિ. બધું એનું જ છે તો પછી આપણે શું એને આપવાના છીએ? માટે મારું બધું તું લઈ લેજે એમ કહેવું તે બરાબર નથી, એ તો એક જાતની મૂર્ખાઈ છે પણ ‘હે પ્રભુ! મારું તો કાંઈ જ નથી, બધું તારું જ છે તે મનાવી દે,’ આવી પ્રાર્થના કરીએ એનું નામ પ્રાર્થના કરી કહેવાય.

✽ તા. ૧૬-૯-૧૯૭૯, બેલગામ, બાપાનો શ્રાદ્ધદિન

૨૪૬. યોગીજીમહારાજનો શ્રાદ્ધદિન. આજનો મંગલકારી દિવસ. આ દિવસ સંતોના સાંનિધ્યમાં જ ઉજવવાનો હોય. શાસ્ત્રીજીમહારાજના શ્રાદ્ધના દિવસે યોગીબાપા ગમે ત્યાં હોય પણ સારંગપુર પહોંચી જાય જ. તે દિવસે બધાને ખૂબ પીરસે, ખૂબ જમાડે, ખૂબ આનંદ કરાવે. એમનો ઉમંગ જોવા જેવો હોય! આવા પુરુષોને શ્રાદ્ધ હોય જ નહીં. તેઓ પંચમહાભૂતના તત્ત્વોને ગ્રહણ કરે તે તત્ત્વો દિવ્ય થઈ જાય. તે તત્ત્વો ચિન્મય બની જાય. તેથી તેમને ક્યાં શ્રાદ્ધ હોય? ધરતીના

માનવીના જન્મ-મરણ ટાળવા આવા પુરુષો પૃથ્વી પર આવ્યા. આવા સ્વામીની આપણે શું કલ્પના કરવાના! આધ્યાત્મિક ઇતિહાસના પાને કેવું ભવ્ય સ્વરૂપ પૃથ્વી પર આવ્યું !

૨૪૭. બાપાએ બધાનું બધું જ ગમાડ્યું, દરેકની રીતે જ વત્યા. દરેકના ગમતામાં, દરેકની કક્ષાએ જઈને જ વત્યા. એ શાથી વર્તી શક્યા? તો કેવળ શાસ્ત્રીજીમહારાજનો સંબંધ જ જોયો. તેને શું ગમે છે તેના તરફ જ નજર હતી. હરિભક્તોનાં દર્શન કર્યા શાસ્ત્રીજીમહારાજના ભાવથી. તેમને જમાડ્યા શાસ્ત્રીજીમહારાજના ભાવથી. શાસ્ત્રીજીમહારાજના આકારે જ વત્યા. એ કેવો સંબંધ હશે કે, ‘હું’ શબ્દ બાપાએ કાઢ્યો જ નથી. કેવળ દરેક ક્રિયામાં શાસ્ત્રીજીમહારાજ.. શાસ્ત્રીજીમહારાજ.. ‘જે કરે છે તે તે જ કરે છે’ તેવું માનીને વત્યા. બાપા કદાપિ ‘ના’ શબ્દ બોલે જ નહીં. મીઠાશથી હરે ફરે, હળે મળે ને આનંદ કરે એ કેવો સંબંધ! તેનું નામ સંબંધ કહેવાય.

૨૪૮. આજે શુભ દિવસે બે-ત્રણ ઠરાવ કરીએ. પહેલું તો એ કે આવા સંબંધે જીવવું છે. યોગીજીમહારાજ સેકન્ડે સેકન્ડે, પળે પળે, સંબંધે જ જીવ્યા છે. તે જ રીતે જિવાય તેવી ભાવના કરવી તે જ દર્શન, તે જ સાધના છે. બીજી કોઈ સાધના નથી. આપણાથી તો બીજું શું થવાનું છે? પ્રભુ જેવા પ્રભુ બીજાની સેવા કરે. બીજાના દાસ બને તો આપણે કઈ વાડીના મૂળા? દાદાગીરી, હક્કદાવો કે આપણી રીતે ઉપેક્ષા શા માટે કરીએ? કોઈ આપણને શા માટે ન ગમે? ખૂણામાં બેસીને વિચાર કરીએ તો યોગીજીમહારાજનો ખ્યાલ આવે. ખરેખર વિચાર કરે તો કોઈ દોષ, સ્વભાવ ન રહે. ક્યાં રહે? શું કરવા રહે? શા માટે રહે? માત્ર સંબંધ જ જોવો.

૨૪૯. એક વખત હું, અક્ષરવિહારીસ્વામી, બીજા બે-ત્રણ સંતો કરમસદમાં ત્રીજે માળે બેઠા હતા. ત્યારે બાપાએ અમને કહ્યું કે, “અનંતકોટી બ્રહ્માંડ જેના રૂંવાડે ઉડતાં ફરે તે અક્ષરરૂપે રહ્યો થકો પુરુષોત્તમનારાયણની સેવા કરે તેવી રીતે સેવા કરવી.”

પછી ફરી બોલ્યા કે, “આવી નિર્વિકલ્પ સ્થિતિવાળા તમે

છો.” અમે તો ઠંડા થઈ ગયા! આપણે સહુ એવા છીએ. આપણી ઉપાસનાની શરૂઆત અહીંથી થાય છે. પછી દોષ, સ્વભાવ ક્યાં રહે? યોગીજીમહારાજ, શાસ્ત્રીજીમહારાજનો સંબંધ થયો તો એનું સ્વરૂપ આપણે છીએ. જોગીમાં દોષ હોય તો મારામાં દોષ હોય, તો પછી ક્યાં દોષ રહેવાના? જો જોગીમહારાજ આજસુ હોય તો હું આજસુ! આવું માનીએ એટલે ક્યાં રહે આજસ? સત્પુરુષ મારો આત્મા. તે જ મારો પરમાત્મા. તે ભક્તિ જુદી પડી ગઈ. દોષને પોતાના માનો જ નહીં અને સંબંધ જ જુઓ.

૨૫૦. અનંત બ્રહ્માંડમાં આપણા જેવું કોઈ ભાગ્યશાળી નથી. પછી શા માટે ઇન્દ્રિયો-અંતઃકરણના ભાવમાં ખેંચાઈએ? શા માટે તેની રીતે વર્તીએ? તેનાથી છૂટા પડી સેવામાં મંડી પડો. સંબંધથી જ જીવવું છે. બીજું થઈ શકે એમ નથી. તે હરિધામ.. તેના લીમડા, તેની શાકભાજી, તેનો સરગવો, તેની ડાંગર, તેનું પણ આત્યંતિક કલ્યાણ છે પણ ત્યાં રહેનાર મફતના મૂંઝાય છે. મૂંઝાય છે તે મૂંઝ છે, તે કમનસીબ છે, માનવજાતને કો'ક સંબંધનો ખ્યાલ ન આવ્યો, સૂઝ ન આવી. બધું જ પ્રકાશે યુક્ત છે.

‘બધું જ પ્રકાશે યુક્ત છે’ તેમ મહારાજે પરમહંસોને કહ્યું. તમારાં દર્શન કરે તેનું પણ કલ્યાણ! તમારાં દર્શને અનંત પતિત જીવોનો ઉદ્ધાર. અનંત જીવોના પાપનાં પાપ ખલાસ થઈ ગયાં પણ તે મનાયું નહીં. માન્યું તે સુખિયા થઈ ગયા. આવું મનાય તો હૈયામાંથી કેફ, કાંટો ને મસ્તી જાય નહીં. હૈયામાં દોષ સ્વભાવ પજવે છે તે સરળતાની ક્યાશ છે. સંબંધ જોવાની ક્યાશ છે. મનમુખી વર્તવાની ટેવ છે. પોતાની રીતે જીવવાની ટેવ છે. આપણે તો માનવું જ. મનને કહી દેવું કે, ‘બેસ ! આપણું મોટું પુણ્ય છે, નહિ તો આપણે અહીં ક્યાંથી?’ એમને ખ્યાલ નથી સાક્ષાત્ પુરુષનો અને સાકાર બ્રહ્મનો અવતાર. જડ અને ચેતનના સગુણ અને નિર્ગુણ સ્વરૂપને ધારણ કરનાર પૃથ્વી પર હોઈ શકે નહીં.

૨૫૧. શાસ્ત્રીજીમહારાજ અને યોગીજીમહારાજ આવ્યા અને ગયા પણ તે

પુરુષો હવે રાજી થશે. તેમને ઓળખાવનાર અને સંબંધે જીવનાર એક સમાજ તૈયાર થયો છે. ચોક્કસ માનજો કે પ્રકૃતિપુરુષ સુધી આવા સાધુ, આવા ધર્મ-નિયમ, આવી સરળતા, આવી ઉપાસના બીજે ક્યાંય મળે નહીં! માટે આપણે પાકું કરીને રાખવું કે સંબંધ એ જ સાધના. એ જ જીવન. એ જ હાર્દ. એ જ સુરુચિ. એ જ સર્વસ્વ.

૨૫૨. અમે નડિયાદથી અમદાવાદ જવા ગાડીમાં બેઠા. મેં સહેજ બહાર જોયું. બાપા કહે, “બહાર શું જુવો છો?” પાછળ એક સંત બેઠા હતા તેમણે રમૂજ કરી કે, ‘પ્રભુદાસ બહાર કોઈને સત્સંગ કરાવવા જેવો છે કે નહીં એ જુએ છે.’ યોગીજીમહારાજ કહે, “પ્રભુદાસ એવો વિચાર ન કરે. બીજા વિચારમાં હશે.”

૨૫૩. કોઈ વ્યક્તિની કાંઈ ભૂલ થઈ હોય તો તેવી ભૂલ આપણાથી ન થાય તે માટે હું કહેતો હોઉં છું. કો’ક સ્વભાવ ને પ્રકૃતિની તેણે ભૂલ કરી છે અને તેવી તમારી ન થાય તે માટે હું તમને બતાવું છું અને તમે પછી ચર્ચા કરવા મંડી પડો છો પણ એ તમારો વિષય નથી. બીજી ઘણી રીતે એ તમારાથી આગળ છે. એની તમને ખબર નથી. ૯૯% એ તમારાથી સાચો છે ને સારો છે. એક ટકામાં તે પાછળ છે. અને તમારા માટે, તમને સૂઝ આવે તે માટે, તમે તેવી ભૂલ ન કરો તે માટે હું તમને કહું છું. માટે કોઈનીય વાત નહીં જ કરવાની. આપણને એટલો જ અધિકાર છે ગુણગાવા ને વિચારવા.

બાપાએ આખી જિંદગી ગુણગાન જ ગાયા છે. નાના ને મોટાના દરેકનાં ગુણગાન જ ગાયા છે. મોળી વાત કોઈ કરે તો ઊભા થઈ જાય, કાં બંધ કરાવી દે, ત્યાં ઊભા ન રહે. તેમના સાંનિધ્યમાં મોળી વાત જોઈ નથી. ગુણગાન જ ગાય. મોળી વાત કરી કે કહી જ દે, “ગુરુ, ઉપવાસ કરી નાખજો. આપણાથી આવી વાત ન થાય.” કરવા જ દે નહીં ને.

✠ તા. ૩-૧૦-૧૯૭૯, બીજી સભા

૨૫૪. આ આપણી એકાંતિકોની સભા છે. જાહેરમાં ગુણ-અવગુણ

ગવાય તો હરખ-શોકને ન પામવું, ‘રાજી થવું કે અમારો અવગુણ પણ દેખાડ્યો’ એકાંતિક સેવક જ આ પ્રકારની ભાવના વ્યક્ત કરી શકે, રાખી શકે. બાકી તો ક્ષોભને પામી જવાય. ખોટું લાગી જાય. કોઈએ કોઈ વાતે ગભરાવું નહિ.

૨૫૫. વચનામૃત ગઢડા પ્ર.૭૮માં કહ્યું, જાહેરમાં ભૂલ કબૂલ કરે તો નિર્દોષ થઈ જવાય. ઘરતીના પેટાળ પર બ્રહ્માંડનો જન્મ થયો ત્યારથી આવો એકરાર સ્વીકારવા માટે આપણે જ પહેલા છીએ. બહુ થઈ ગયું. માઈક ઉપર પોતાના દોષની વાત કરવી એ સાધનમાત્રની પૂર્ણાહુતિ છે.

૨૫૬. જે પ્રભુને પામવા છે એવા પુરુષ પાસે બેઠા છીએ. કોઈના ગુણ કે અવગુણ સાંભળી કદાપિ મનમાં વિચાર ન કરવો કે સ્વામી તો આનાં ખૂબ વખાણ કરે છે, પણ ઠેકાણું તો છે નહિ. પ્રાર્થના કરવી. પ્રભુના થયા તો બધા જ ગુણ આવી ગયા. અવગુણ જતા રહ્યા. રાખવા હશે તોય નહિ રહે. સંબંધનો જ વિચાર કર્યા કરવો.

૨૫૭. સેવકે તો સેવા જ કરવાની છે. ગુણ-દોષનો વિચાર નહિ કરવાનો. હરખ-શોકમાં નહિ જવાનું. ઓરાભાવમાં નહિ જવાનું. આંટી નહિ રાખવાની. પ્રભુના છે ને ! બધા જ બરોબર છે. આપણે એક જ વિચારમાં રહેવું બસ.. અક્ષરપુરુષોત્તમ મહારાજ, શાસ્ત્રીજીમહારાજ, યોગીજીમહારાજનો સંબંધ થયો છે. જે એમનું થશે એ મારું થશે. આપણે સૂઈ જાવ. બધું જ સહજ સ્વીકારો. અને બધાની સાથે સહજ હેત થાય એવી રુચિ રાખો.

૨૫૮. આપણા અવગુણ દેખાડે તો મન ક્ષોભને પામી જાય. તોપણ રાજી રહેવાનું. મનથી જુદા પડી જવું. ગભરાવું નહિ. હું ને મારો પ્રભુ. સત્ત્વગુણમાં કહીએ, ‘સ્વામી! અમે તમારા છીએ.’ અને રજોગુણ વર્તતો હોય ત્યારે કોઈ કહે તો આ બધા કેવું માનશે? એ પણ વિચાર નહિ કરવાનો. તમોગુણમાં રિએક્શન આવે જ... જ... જ એટલે વોર્નિંગ આપી છે. જ્યારે આપણું હૈયું ક્ષોભને પામી જાય ત્યારે દિલથી વિચાર કરવો કે તમોગુણરૂપી ભૂલનો પ્રવેશ મારામાં થયો છે પણ હું એનાથી જુદો છું.

❖ તા. ૩-૧૦-૧૯૭૯, રાતની સભા

૨૫૯. આપણને સરસ મોકો મળ્યો છે. રાત્રે જ્યારે ટાઈમ મળે ત્યારે ઉમળકાભેર ગુણ ગાયા કરીશું તો એક-બે દિવસે ગુણ નહિ દેખાય તો ત્રણ મહિને તો દેખાશે. એકને સંભારીએ અને બીજાને ભૂલીએ એવો સમાજ તૈયાર થયો છે. બાપાને જોયા હોય તો સ્વપ્નામાંય ગુણ ગાયા વિના રહી શકાય નહિ.

૨૬૦. ગોંડલમાં ૧૦ વાગ્યાનો સુમાર. ઘઉં વીણતા હતા. દરબારોની ટીકાયર્યાની વાત નીકળી. યોગીજીમહારાજ કહે, “દરબારો ખૂબ સેવા કરે છે. આપણને આપે છે. ઘઉં ખેતરેથી લાવે છે તો આપણે શા માટે ગરમ રોટલી ન આપીએ?” એ દૃષ્ટિ કેવી! કોઈપણ વ્યક્તિ મોળી વાત કરે એ સ્વામીને જરાય ગમતું નહિ. મોળી વાત જોઈ નથી. અનુભવી નથી. એક વડીલે સહજ અક્ષરભુવનમાં મોળી વાત કરી. સ્વામી સહજ હસતાં હસતાં કહે, “અક્ષરભુવનમાં દાદર ચઢી દર્શન કરવા અવતાર કોટિ આવી શકે નહિ.”

૨૬૧. પ્રભુનો પરિવાર એ મારો પરિવાર. પ્રભુએ પ્રેમ કર્યો તો શા માટે એ વાત સાકાર ન થાય! પ્રભુના છે એ મારા જ છે. એ મને ગમવા જોઈએ. ૩૩ કોટિ દેવતાઓને સંબંધ નથી એ આપણને થયો છે. શાસ્ત્રીજીમહારાજે કહ્યું, “ધૂળા ભગતની સેવા કરી એ મારી જ છે, મને પહોંચી જશે.” સહજ જ સમજી જવાય એવી વાત થઈ ગઈ. અલ્પસંબંધવાળાની પ્રભુના ભાવથી સેવા કરવાની.

૨૬૨. ભજન કરનારા, સેવા કરનારા, તીર્થાટન કરનારા ઘણા. પ્રભુને રાજી કરવાની ભાવનાવાળા કોક. એવા કોકમાં આપણે નંબર લગાડી દેવો છે. સુખ-દુઃખના ભાગીદાર કોક. એના વિઝનને પામવું છે. હજારો હરિભક્તો સાથે રસબસ થવા છતાં એ પુરુષોએ સ્વામી-સેવકભાવ છોડ્યો નથી. એવા પાત્ર થવું છે.

૨૬૩. ગુણ ગાવાથી રસબસતા વધે. ખૂબ બળ મળે. મોટાપુરુષ તરફ નજર રહે. કોઈ વ્યક્તિ કે સેવકે દોષ સ્વભાવ જાહેરમાં કહ્યા એનો વિચાર કરવાની જરૂર નથી. જે તત્ત્વો છે એ એની આગવી મૂઠી છે.

દરેકના દોષ સ્વભાવ જુદા. પ્રાયમરી, સેકન્ડરી, કોલેજિયન, રિસર્ચ જુદા જુદા. કોલેજિયનવાળો કદાચ ભૂલ કરે તો લાખોનું રૂં થતું હશે. પ્રભુના સંબંધમાં આવ્યા પછી ખટપટ એ દોષ છે. એથી આગળ સુહૃદભાવ ન રહે એ દોષ છે. કદાપિ કોઈએ કોઈના દોષ સ્વભાવનો વિચાર કરવાની જરૂર નથી.

૨૬૪. સાયકલવાળો, મોટરવાળો, ઍરોપ્લેનવાળો ભૂલ કરે તો વાંધો ન આવે, રોકેટનો ડ્રાઇવર એક ઈંચ ભૂલ કરે તો જુદે પહોંચી જાય. એકાંતિકને માર્ગે ચાલેલા સેવકની ભૂલ ચલાવી ન લેવાય. બ્રહ્માંડોના દેવતાઓ ભૂલ કરે એનો વાંધો નહિ. ફીણ જેટલી, પરપોટા જેટલી ભૂલ રહેશે એ સેવકને અસહ્ય છે. તમારા માટેની આગવી પ્રીતિ છે. જેને વારસ, સહૃદયી સેવક, ભોક્તા બનાવવો છે એની ભૂલ પ્રભુ કેવી રીતે સહન કરશે! રોકેટ ડ્રાઇવરોને ગાફલાઈ પોષાય નહિ.

૨૬૫. તમે કેવી રીતે દેહ પર અધિકાર કરી શકો?

- તમે કેવી રીતે 'મારી રીતે વર્તે' એમ કહી શકો?
- તમે કેવી રીતે 'મને નહિ ફાવે' એમ કહી શકો?
- તમે કેવી રીતે કહી શકો કે રસબસતા નહિ થાય?

આપણને સોડમાં-ગોદમાં મૂકી દીધા એની શું કલ્પના કરીશું. આખી પૃથ્વી સ્વામી... સ્વામી કરશે પણ સર્વોપરી સેવાની તક ગુમાવવી નથી. આપણા સંબંધે કલ્યાણ. કૃપાને પાત્ર થવા માટે ગુણગાન ગાવા પડશે. આપણે સંપૂર્ણ ધારી લેવા છે. બ્રહ્માંડોની ક્રિયાને ચલાવવી એ વિશેષતા નથી. સેવકભાવે સેવા કરવી ને સેવક રહેવું એ વિશેષ છે.

૨૬૬. સંબંધ કેળવીને ગુણગાન ગાઈને જ મરવું છે. અભાવ-અવગુણ-ખટપટમાં જવું જ નથી. દેહ છોડીને જતા રહેવું સારું. મોળી વાત શા માટે? દુનિયા પર કોઈ દુઃખિયો રહેવાનો નથી. તો સંબંધવાળા કેવી રીતે રહે? જે ગુણ ગાયા એ ગાયા જ કરજો. કદાચ કોઈ એમ કહે કે દિલથી ગવાતા નથી તો એનો વિચાર નહિ કરવાનો. તમે ગાયા કરજો. 'સ્વામી! હું સેવા કરું છું તો ખૂબ માન નડે છે. તો ન કરું તો?' સેવા નહિ છોડીએ તો માનના સંકલ્પ લાખો ટન થતા હોય. એક દિવસ

એવો આવશે કે સેવા વગર રહેશે નહિ. ગુણ ગાવા જ મંડી પડશે. મન છેતરામણ કરશે તો છેતરાવું નહિ. વિચાર કરવો નહિ. ગુણ ગાજો જ. સારા, નરસા, ખોટા બે-પાંચ વધારે ગાશો તો પણ વાંધો નહિ આવે. દિલથી ગાવા. ‘તમારા મુકતોના ગુણગાન સેવકભાવે ગાઈ શકું એવું મને બળ આપો.’ એવી ભાવના-પ્રાર્થના મૂક્યા કરવી.

